

POROČILO **O IZVRŠEVANJU JAVNIH POOBLASTIL,**

DANIH

**SID – SLOVENSKI IZVOZNI IN RAZVOJNI BANKI,
D.D., LJUBLJANA**

ZA LETO 2021

SID Banka

maj 2022

KAZALO

KAZALO.....	1
POVZETEK.....	3
I. SID BANKA.....	8
I.1. OSEBNA IZKAZNICA.....	8
I.2. RAZVOJ IN STATUS SID BANKE.....	9
I.3. JAVNA POOBLASTILA SID BANKI.....	12
I.4. VLOGA SID BANKE.....	15
I.5. OBLIKE DELOVANJA.....	16
I.6. POSLANSTVO, VREDNOTE IN VIZIJA.....	19
II. NAČELA DELOVANJA SID BANKE.....	21
II.1. SPLOŠNA NAČELA DELOVANJA RAZVOJNIH BANK.....	21
II.2. INSTITUCIONALNI, REGULATORNI IN KORPORATIVNI OKVIR DELOVANJA.....	27
II.3. NAČELA POSLOVANJA SID BANKE.....	35
II.4. PODROČJA DELOVANJA.....	39
II.5. STORITVE SID BANKE IN SKUPINE SID BANKA.....	43
II.6. MEDNARODNO IN MEDINSTITUCIONALNO SODELOVANJE.....	52
III. POSLOVNI MODEL IN STRATEŠKI CILJI.....	56
III.1. PRISTOP K OBLIKOVANJU STRATEGIJE.....	56
III.2. STRATEŠKI POGLED NA RAZVOJ SID BANKE 2022–2024.....	56
III.3. PRILAGAJANJE POSLOVNEGA MODELA.....	60
III.4. USMERJENOST V TRAJNOSTNO FINANCIRANJE.....	63
III.5. CENOVNA IN NALOŽBENA POLITIKA.....	71
IV. GOSPODARSKO IN FINANČNO OKOLJE V LETU 2021.....	75
IV.1. MEDNARODNO OKOLJE.....	75
IV.2. SLOVENSKO GOSPODARSTVO.....	78
IV.3. BANČNI SISTEM.....	80
IV.4. OCENE TRŽNIH VRZELI NA PODROČJU FINANCIRANJA.....	83
V. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZSIRB.....	99
V.1. ZSIRB.....	99
V.2. RAZVOJ NOVIH FINANČNIH PRODUKTOV.....	102
V.3. PROGRAMI FINANCIRANJA V LETU 2021.....	104

VI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZZFMGP	109
VI.1 ZAVAROVANJE IZVOZNIH POSLOV	110
VI.2. MEDNARODNO ZAVAROVANJE, KI GA IZVAJA SID BANKA	120
VI.3 ZAVAROVANJE POSLOV	130
VI.4. VARNOSTNE REZERVE	133
VI.5. TRENDI IN PRIHODNOST NEMARKETABILNIH ZAVAROVANJ	141
VII. NALOŽBENI PROGRAM KAPITALSKE RASTI ZA LASTNIŠKO FINANCIRANJE	147
VIII. IZVAJANJE SKLADA SKLADOV IN SKLADA SKLADOV COVID-19.....	151
IX. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZJShemRS	157
X. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZJShemFO	159
XI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO 65. ČLENU ZIUZEOP	161
XII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZDLGPE	163
XIII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZVO-1C.....	167
XIV. PREDSEDOVANJE DELOVNI SKUPINI ZA IZVOZNE KREDITE PRI SVETU EU	169
XV. UČINKI FINANČNIH STORITEV	172
XV.1. STRUKTURA NOVIH KREDITOV V LETU 2021.....	172
XV.2. OCENA UČINKOV NA GOSPODARSKO AKTIVNOST	180
XV.3. OCENA UČINKOV PO POSOJILNIH SKLADIH	185
XVI. POSLOVANJE SID BANKE V LETU 2021	189
XVI.1. FINANČNO POSLOVANJE.....	189
XVI.2. OBSEG AKTIVNOSTI SID BANKE	196
XVI.3. POSLOVANJE OSTALIH DRUŽB V SKUPINI SID BANKA	199
XVII. DRUŽBENA ODGOVORNOST	202
XVII.1. ŠIRŠE DRUŽBENE KORISTI.....	202
XVII.1. ODGOVORNOST DO STRANK	203
XVII.2. ODGOVORNOST DO DRUŽBE IN OKOLJA	205
XVII.3. ODGOVORNOST DO ZAPOSLENIH	211
ZAKLJUČEK IN POGLED NAPREJ.....	215

POVZETEK

Leto 2021 je bilo polno izzivov tudi za SID banko. SID banka je opravljala dvojno vlogo – z izvajanjem interventne vloge in protikriznega financiranja je blažila posledice epidemije COVID-19 v gospodarstvu, hkrati pa je delovala v smeri krepitev trajnostnega razvoja podjetij. Tako je s 314 milijoni EUR novih sklenjenih kreditov ohranjala visoko raven financiranja in vzdrževala visoko raven bilančne vsote nad, 2,8 milijarde EUR. Poleg ohranjanja posrednega financiranja preko drugih bank je SID banka nadaljevala povečevanje kreditiranja nebančnega sektorja, ki je doseglo skoraj 1,2 milijarde EUR. Prav tako je SID banka v letu 2021 dosegla do sedaj največji obseg zavarovalnih poslov, v višini 2,8 milijarde EUR, kar je 55,5-odstotno povečanje v primerjavi z letom prej.

Skupna vrednost finančnih storitev SID banke je v letu 2021 tako znašala 4,6 mrd EUR, kar po metodi makroekonomskih multiplikatorjev pomeni spodbude za 3,8 mrd EUR prodaje, 1,5 mrd EUR BDP, 1,8 mrd EUR izvoza in ohranitev ali nastanek okoli 9.000 delovnih mest. Kot razvojna banka, ki razvija in izvaja finančnemu trgu dopolnilne dolgoročne finančne storitve, je tako ponovno dokazala svoje zmožnosti hitrega odzivanja na poslabšanje makrofinančnih okoliščin, iz česar je razviden velik pomen SID banke za slovensko gospodarstvo.

SID banka je v letu 2021 uspešno izpeljala predsedovanje Delovni skupini za izvozne kredite pri Svetu Evropske unije v okviru slovenskega predsedovanja Svetu EU 2021, ki ji je bilo zaupano na podlagi obsežnega ekspertnega znanja s področja javno-podprtega izvoznega financiranja.

* * * * *

SID banka prispeva k ciljem trajnostnega gospodarskega razvoja Slovenije, kar opravlja s ponudbo finančnih storitev, ki dopolnjujejo ponudbo komercialnih finančnih ustanov. Njeno delovanje je torej omejeno na tržne vrzeli, tako razvojne in trajnostne, kot ciklične, kjer komercialne finančne ustanove ne delujejo ali pa ne delujejo v zadostni meri. V letu 2021 je bilo delovanje SID banke izrazito pogojeno z negotovimi razmerami in predvsem heterogenim okrevanjem gospodarstva, ki pa je bilo v povprečju izjemno močno; slovensko gospodarstvo je za razliko od evroobmočja z rastjo BDP v višini 8,1 odstotka preseglo lanski padec aktivnosti – letni BDP je tako prvič presegel 50 milijard EUR.

Aktivnosti, vezane na mednarodno menjavo so sicer občutile motnje v mednarodnih dobavnih verigah, a slednje niso prizadele vseh dejavnosti v enaki meri. Ob močnem izvoznem povpraševanju je bila aktivnost v predelovalnih dejavnostih zelo intenzivna, izkoriščenost proizvodnih zmogljivosti izjemno visoka, na drugi strani pa so bile še vedno prizadete storitvene dejavnosti, hkrati pa so se ob vztrajanju motenj v dobavnih verigah izrazito povečevala nekatera makrofinančna tveganja v sistemu. Nekatera tveganja lahko pomenijo tudi omejitvene dejavnike za nadaljnji gospodarski razvoj; od rastočih cen

energentov, surovin in hrane ter prenosa inflacije v dolgoročna inflacijska pričakovanja, naraščajočega dolga sektorja država v kontekstu višanja obrestnih mer, do nepredvidljivega razvoja epidemije in pomanjkanja ustrezno kvalificirane delovne sile. Na področju financiranja podjetij so opazne visoke stopnje medpodjetniškega kreditiranja, ki bi v primeru zaostitve finančnih razmer lahko povzročilo poslabšan dostop do financiranja za nekatera podjetja.

Delovanje ECB je tudi v letu 2021 omogočilo, da so za vse evrske države pogoji zadolževanja še ostali zelo ugodni. Likvidnost v slovenskem bančnem sistemu je skozi vse leto ostala na visoki ravni, pogoji financiranja pa v splošnem zelo ugodni. Kreditiranje gospodarstva se je sicer v lanskem letu povečalo za 6,3 %, kar še vedno pomeni vztrajanje na relativno nizkih ravneh, kar pa je zlasti posledica povpraševanja in ne ponudbe. Podjetja so za svoje investicijske dejavnosti v letu 2021 uporabljala pretežno lastna presežna sredstva (za razliko od previdnostnega varčevanja v letu 2020 so se presežna sredstva podjetij v letu 2021 zmanjšala skoraj za milijardo evrov), nadaljevalo pa se je tudi že omenjeno povečano medpodjetniško izposojanje.

Ustrezno oblikovanje programov financiranja razvojnih bank izhaja iz ocenjenih tržnih nepravilnosti oziroma tržnih vrzeli. SID banka že od leta 2014 za ocenjevanje tržnih neučinkovitosti izdeluje lastne tržne analize po metodologiji Evropske komisije in ECB, od leta 2016 pa za te potrebe izvaja tudi obsežnejšo anketo v sodelovanju z Banko Slovenije. Anketa, ki je bila izvedena v novembru 2021, je pokazala, da se je podjetniška dostopnost financiranja v Sloveniji z okrevanjem gospodarske aktivnosti glede na leto 2020 občutno izboljšala; bančno finančna vrzel za leto 2021 je ocenjena na okoli 2,5 % BDP, kar predstavlja okoli četrtno realizirane ponudbe. Do znižanja vrzeli je prišlo predvsem zaradi višje stopnje odobrenega povpraševanja podjetij s strani bank, delno pa tudi zaradi manjših potreb podjetij po zunanjih virih financiranja. Izraziteje je vrzel še vedno prisotna na dolgoročnejših bančnih posojilih, delež podjetij, ki je v drugem letu epidemije negativno ocenjeval njen vpliv na financiranje, pa se je znižal s tretjine na petino.

* * * * *

SID banka je imela v letu 2021 aktivnih 16 programov financiranja, od tega je bilo šest razvojno-spodbujevalnih programov v okviru petih ukrepov finančnega inženiringa. Dodatno je SID banka v letu 2021 vzpostavila nov posojilni sklad kot skupni ukrep z Ministrstvom za infrastrukturo za omilitev posledic epidemije in uvedla prvi tematski program za financiranje naložbenih projektov, ki prispevajo k prehodu v krožno gospodarstvo, ki ga financira iz ponovne porabe sredstev posebnega ukrepa finančnega inženiringa.

Na osnovi sodelovanja z EIF je SID banka oblikovala nov program za financiranje naložb in obratnih sredstev mikro, malih in srednje velikih podjetij ter podjetij s srednje veliko tržno kapitalizacijo, preko katerega je učinkovito prenesla v gospodarstvo prednosti jamstva Panevropskega garancijskega sklada. Uporaba omenjenega jamstva kot sredstva

zavarovanja kredita v okviru programa omogoča nižjo obrestno mero za podjetja, ki za posojila ne morejo zagotoviti ustreznih lastnih zavarovanj.

Ob že omenjenih novih programih financiranja je SID banka v letu 2021 na področju lastniškega in kvazi lastniškega financiranja v okviru širitve Slovenskega naložbenega programa kapitalske rasti (SEGIP) razvila tri dodatne produkte za financiranje slovenskih MSP-jev in malih mid-cap podjetij, in sicer Sklad tveganega kapitala za prenos tehnologij, Sklad tveganega kapitala za finančno podporo mladim slovenskim inovativnim MSP-jem in Sklade zasebnega kapitala za naslavljanje problematike nasledstev v družinskih podjetjih.

Kot upravljavka Sklada skladov finančnih instrumentov Evropske kohezijske politike 2014–2020 je SID banka v letu 2021 uspešno črpala tretjo tranšo v višini 63,3 milijona EUR sredstev EKP, v okviru Sklada skladov COVID-19 pa tretjo in četrto tranšo sredstev evropske kohezijske politike v skupni višini 32,5 milijona EUR sredstev EKP. Skupno je bilo do leta 2021 v okviru Sklada skladov FI 2014 2020 črpanih 189,8 milijona EUR sredstev EKP, v okviru Sklada skladov COVID-19 pa celotna predvidena višina 65 milijonov EUR sredstev EKP.

Skupno število komitentov v kreditnem portfelju banke se je povečalo za 7 odstotkov, v stanju vseh komitentov ob koncu leta 2021 je kar 15 odstotkov novih. Razmere so od SID banke terjale velik obseg neposrednega financiranja gospodarstva, kar je povzročilo, da so krediti strankam, ki niso banke, dosegli 71 odstotkov vseh kreditov (leta 2020 je ta delež znašal 62 odstotkov). To je sovpadalo z zmanjševanjem izpostavljenosti SID banke do poslovnih bank, kar je odraz visoke likvidnosti bančnega sistema v Sloveniji. Navedeno pomembno vpliva na poslovni model SID banke in narekuje prilagajanje notranjega delovanja banke.

* * * * *

Z nadaljevanjem pandemije in naraščanjem geopolitičnih napetosti so razmere na področju poslov zavarovanja, ki jih SID banka izvaja v imenu in za račun države, terjale od SID banke izjemno povečanje aktivnosti. Posli zavarovanja za državni račun so tako z obsegom zavarovanih poslov v višini 2.782 milijonov EUR dosegli najvišjo raven v dosednji zgodovini poslovanja SID banke. Večji zavarovalni obsegi so bili realizirani zlasti pri kratkoročnih poslih, še posebno pri pozavarovanju kratkoročnih terjatev. Po številu izdanih zavarovalnih polic prednjači zavarovanje bančnih garancij, kjer je bilo zavarovanih večje število transakcij manjših vrednosti.

Realiziran obseg zavarovanj v letu 2021 predstavlja 20,2 odstotka največjega mogočega zneska na novo prevzetih letnih obveznosti, opredeljenega v ZZFMGP. V strukturi realiziranega obsega (po)zavarovanih poslov ima največji, 90,5-odstotni delež pozavarovanje kratkoročnih izvoznih terjatev (obnovljiva zavarovanja kratkoročnih nemarketabilnih rizikov), sledi zavarovanje izhodnih investicij (5,2-odstotni delež), preostalo se nanaša na druga kratkoročna in srednjeročna zavarovanja (zavarovanje srednjeročnih in kratkoročnih kreditov, garancij ter kreditov za pripravo na izvoz). Skupna

izpostavljenost iz zavarovanih poslov za državni račun in izdanih zavezujočih obljub za zavarovanje je tako dosegla 891.516 tisoč EUR.

* * * * *

Kljub zahtevnim razmera je tudi letu 2021 SID banka poslovala uspešno. Banka je ustvarila dobiček pred davki v višini 29,5 milijona EUR, kar se je odrazilo v 6,1 odstotni donosnosti kapitala. Tako visok donos, v letu 2020 je ta znašal 2,2%, je deloma pripisati dejstvu, da je bila dobra polovica bruto dobička je posledica sproščanj oslabitev in rezervacij. Čisti dobiček poslovnega leta je znašal 24,0 milijona EUR, kar je za 15,5 milijona EUR več kot v predhodnem letu.

Obrestni prihodki banke so dosegli 33,2 mio EUR v primerjavi z 28,1 mio EUR v letu poprej, obrestni odhodki so znašali 5,2 mio EUR. Čiste obresti so v letu 2021 tako znašale 28,0 mio EUR, kar je za 20,8 % več kot v letu 2020. Čisti neobrestni prihodki so v letu 2021 dosegli 5,7 mio EUR. Marža finančnega posredništva banke je znašala 1,2 %. Kapital banke se je povečal za 15,7 mio EUR, oziroma za 3,3 %, in je konec leta znašal 491,8 mio EUR, kapitalna ustreznost pa 28,8 %. Dolgoročna bonitetna ocena SID banke je ostala dobra (AA-) in stabilna.

* * * * *

Na osnovi v letu 2020 opredeljenega koncepta Zelene strategije SID banke je v letu 2021 oblikovana in sprejeta Politika trajnostnega financiranja SID banke. Ta je nastala ob upoštevanju regulatornega okvira s področja trajnosti in delovanja bank in s katero si je SID banka zadala zelo pomemben končni cilj doseganja podnebne nevtralnosti SID banke do vključno leta 2050. S politiko je bil postavljen krovni akt trajnostnega financiranja kot podlaga za nadaljnji razvoj pravil in postopkov SID banke, ki jih bo banka uvajala preudarno, postopoma ter skladno z zahtevami nastajajoče regulative.

Inovativen koncept petih bilanc, preko katerega je SID banka v preteklosti presojala trajnost in krožnost poslovnih modelov podjetij je bil v letu 2021 nadomeščen z novim, prilagojenim konceptom presoje podjetij. Novi koncept temelji na presoji ESG dejavnikov in osnovne dejavnosti podjetja. V ta namen sta bila oblikovani nov ESG vprašalnik in ESG orodje, ki v okviru analize vrednoti odgovore komitentov, upošteva podnebno kritične dejavnosti, njihovo ogljično intenzivnost in klasifikacijski sistem okoljsko trajnostnih dejavnosti (t.i. EU taksonomija).

Ker je SID banka še posebej osredotočena na področjih spremljanja in obvladovanja okoljskih tveganj ter spodbujanja zelenega prehoda podjetij, se je v letu 2021 upravljanje s podnebnimi in drugimi okoljskimi tveganji začelo premikati v samo jedro poslovnih procesov banke. Tudi na področju upravljanja ESG tveganj je SID banka v letu 2021 izvedla prve aktivnosti za vključitev okoljskih, socialnih in upravljavskih dejavnikov v politike v zvezi z nagnjenostjo k prevzemanju in upravljanju kreditnih tveganj.

* * * * *

Skupina SID banke po prodaji družbe SID-PKZ ter nadaljevanju likvidacije Skupine Prvi faktor deluje v ožji obliki. Skupina Prvi faktor je v preteklem letu nadaljevala nadzorovano likvidacijo ob znižanju stroškov in optimizaciji ter unovčevanju portfelja v skladu s pripravljenimi načrti. Na podlagi uspešnega unovčevanja portfelja terjatev je družba Prvi faktor, Zagreb – v likvidaciji v letu 2021 končnima lastnikoma SID banki in NLB poplačala vse odprte kredite, tj. 1 mio EUR, medtem ko je družba Prvi faktor, Ljubljana – v likvidaciji končnima lastnicama SID banki in NLB odplačala del odprtih kreditov. Skupina Prvi faktor je leto 2021 zaključila s čistim dobičkom v višini 869 tisoč EUR, kar je posledica uspešnega unovčevanja portfelja terjatev.

Center za mednarodno sodelovanje in razvoj se je tudi v letu 2021 soočal z izzivi nadaljevanja epidemije in še vedno nesklenjene pogodbe o financiranju programa CMSR za izvajanje projektov mednarodnega razvojnega sodelovanja, zaradi česar so CMSR v preteklem obdobju izpadli ključni prihodki za izvajanje njegovih dejavnosti, kar je zahtevalo omejitve vseh nenujnih stroškov. Iz navedenih razlogov je CMSR v letu 2021 realiziral nižje prihodke od načrtovanih, tako da so realizirani odhodki za 80 tisoč EUR presegle realizirane prihodke.

* * * * *

V nadaljevanju poročilo sestavlja sedemnajst poglavij in zaključek. Poglavja I, II in III opisujejo vlogo, načela delovanja in strateške usmeritve SID banke. V poglavju IV so predstavljene gospodarske in finančne razmere, ki so pomembno vplivale na aktivnosti SID banke v letu 2021. Poglavja od V do XIII so namenjena podrobnemu pregledu izvajanja vseh posameznih javnih pooblastil SID banki, ki hkrati določajo segmente njenega delovanja. V poglavju XIV je opisano predsedovanje Delovni skupini za izvozne kredite pri Svetu Evropske unije, Učinki aktivnosti SID banke na gospodarstvo in širše družbene cilje so ovrednoteni v poglavju XV. Osnovni rezultati poslovanja so predstavljeni v XVI. poglavju, izvajanje načel družbene odgovornosti pa povzeto v XVII. poglavju. Poročilo se zaključi s pogledom na možnosti nadaljnjega razvoja slovenskega javno-spodbujevalnega sistema.

I. SID BANKA

I.1. OSEBNA IZKAZNICA

Firma	SID - Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d., Ljubljana
Sedež	Ulica Josipine Turnograjske 6, 1000 Ljubljana
Matična številka	5665493
Davčna številka	82155135
Elektronska pošta	info@sid.si
Domača stran	http://www.sid.si
Status	Pooblaščenca specializirana slovenska spodbujevalna, izvozna in razvojna banka, ki opravlja dejavnosti javnega interesa
Poslanstvo	Razvijamo in izvajamo finančnemu trgu dopolnilne dolgoročne finančne storitve in tako spodbujamo konkurenčnost gospodarstva, odpiranje kakovostnih novih delovnih mest ter trajnostni razvoj Slovenije.
Učinki v 2021	3,7 mrd EUR prodaje slovenskih podjetij, 1,5 mrd EUR BDP, 1,7 mrd EUR izvoza, 8.900 novih delovnih mest.
Vrednote	Odgovornost, strokovnost, zavzetost, sodelovanje in ustvarjalnost
Bilančna vsota	2.834.032.000 EUR
Kapital	491.766.000 EUR
Delničarji	1 - Republika Slovenija
Kapitalska ustreznost	28,8 %
Število zaposlenih	223
Mednarodna bonitetna ocena (31. 12. 2021)	AA- (Standard & Poor's)

I.2. RAZVOJ IN STATUS SID BANKE

SID banka je bila **ustanovljena leta 1992 kot Slovenska izvozna družba**, družba za zavarovanje in financiranje izvoza Slovenije, d.d., Ljubljana. Tako je postala posebna finančna institucija zasebnega prava za zavarovanje in financiranje izvoza Republike Slovenije kot instrument ekonomske politike RS spodbujanja in pospeševanja ekonomskih odnosov s tujino. Delovanje SID je urejal Zakon o Družbi za zavarovanje in financiranje izvoza Slovenije.

V februarju 2004 je začel veljati Zakon o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP), ki ureja temelje sistema zavarovanja in financiranja mednarodnih gospodarskih poslov kot instrumentov trgovinske politike Republike Slovenije. ZZFMGP je določil, da SID v luči pristopanja k Evropski uniji uskladi dejavnosti v zvezi z zavarovalnimi posli, ki jih SID izvaja v svojem imenu in za svoj račun s predpisi, ki urejajo delovanje zavarovalnic, najkasneje do konca leta 2004. Svoje poslovanje, ki ni zavarovalniško in ni predmet urejanja ZZFMGP, pa uskladi s predpisi, ki urejajo poslovanje bank, najkasneje do konca leta 2006.

Na navedeni zakonski osnovi je SID **ustanovila zavarovalnico in nanjo prenesla portfelj tržnih (marketabilnih) zavarovanj**, ki jih je do konca leta 2004 izvajala v svojem imenu in za svoj račun. SID-Prva kreditna zavarovalnica d.d., Ljubljana (**SID-PKZ**) je tako začela s svojim delovanjem **1. 1. 2005**, a danes ni več v lasti SID banke, saj je bila v letu 2018 uspešno prodana francoski skupini Coface, potem ko je bilo ocenjeno, da tovrstne storitve že lahko na ustrezni ravni zagotavljajo komercialne finančne institucije same.

SID je oktobra 2006 od Banke Slovenije pridobila dovoljenje za opravljanje bančnih in drugih finančnih storitev, konec leta pa sklep Okrožnega sodišča v Ljubljani o registraciji spremembe firme v SID – Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d., Ljubljana (skrajšana firma SID banka, d.d., Ljubljana). S 1. 1. 2007 je začela delovati kot specializirana banka.

Dne 21. 6. 2008 je začel veljati Zakon o Slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB), uporabljati pa se je začel z dnem, ko je RS postala edina delničarka SID banke, t.j. dne 18. 9. 2008. ZSIRB je SID banki takrat podelil dve javni pooblastili, in sicer je SID banka pooblaščenca specializirana slovenska spodbujevalna, izvozna in razvojna banka za opravljanje dejavnosti po ZSIRB in pooblaščenca institucija za opravljanje vseh poslov po ZZFMGP.

ZSIRB v 13. členu opredeljuje tudi odgovornost Republike Slovenije za obveznosti SID banke in določa, da **Republika Slovenija kot edini delničar nepreklicno in neomejeno odgovarja za obveznosti SID banke** iz poslov, sklenjenih pri izvajanju dejavnosti iz 11. in 12. člena tega zakona. Če SID banka upniku na njegovo pisno zahtevo ne izpolni svoje dospele obveznosti do tega upnika, mora to obveznost na zahtevo upnika nemudoma izpolniti Republika Slovenija. S tem je SID banki omogočeno, da se na finančnih trgih zadolžuje, ne da bi morala za vsak posel zadolžitve posebej pridobiti poročstvo Republike Slovenije.

Z **Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o bančništvu je bil status SID banke še dodatno opredeljen**, saj je zakon izrecno določil, da je SID banka pooblaščená specializirana slovenska spodbujevalna izvozna in razvojna banka, ki ne sme sprejemati depozitov od javnosti. Hkrati je bilo določeno, da dovoljenja, izdana v zvezi s SID banko na podlagi določb zakona, ki ureja bančništvo, ostanejo v veljavi, razen v delu, ki se nanaša na sprejemanje depozitov od javnosti. Določeno je tudi, da določbe drugih zakonov, ki veljajo za banke, veljajo tudi za SID banko, razen če zakon ne določi drugače.

Status SID banke je bil v letu 2010 opredeljen tudi za potrebe evropske bančne zakonodaje. Sprejeta je bila Direktiva Komisije 2010/16/EU z dne 9. 3. 2010 o spremembi Direktive 2006/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta, s katero je tudi Evropska komisija v skladu z mnenjem Evropskega odbora za bančništvo potrdila, da je SID banka institucija, ki je vključena v posebne dejavnosti javnega interesa in je zato upravičena do vključitve na seznam institucij, izzetih s področja uporabe Direktive 2006/48/ES v skladu z 2. členom te direktive. SID banka namreč izvaja spodbujevalne in razvojne naloge oziroma finančne storitve na področjih, kjer nastajajo oziroma so ugotovljene tržne vrzeli, med drugim z zagotavljanjem finančnih storitev, ter izvaja svetovanja in izobraževanja na področjih, kot so mednarodna trgovina in mednarodno sodelovanje, gospodarske spodbude za mala in srednje velika podjetja, raziskave in razvoj, regionalni razvoj ter komercialna in javna infrastruktura. Kljub temu, da je Evropska komisija s pismom z dne 11. 12. 2009 načeloma potrdila pravilnost poslovnega modela SID banke, je bil na pobudo slovenske strani odprt formalen postopek za izdajo posebne določbe, ki bi to eksplicitno potrdila.

V letih krize je SID banka odigrala pomembno proticiklično vlogo in s svojo aktivnostjo močno pripomogla k blaženju neugodnih učinkov gospodarske in finančne krize. Njena vloga v slovenskem bančnem sistemu se je močno povečala, saj je SID banka v slovenskem bančnem sistemu dosegla okoli desetinski delež in tretje mesto po velikosti. V oktobru 2011 je Banka Slovenije SID banki pripoznala status banke, pomembne za bančni sistem Republike Slovenije (**sistemska banka**).

V letu 2012 je SID banka prva v Sloveniji vzpostavila posojilne sklade na osnovi finančnega inženiringa, kjer lastna sredstva povezuje s sredstvi Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo ter Evropske investicijske banke. Finančni inženiring predstavlja tudi temelj za nadaljnji razvoj produktov SID banke in njeno vključevanje v posredovanje sredstev evropske kohezijske politike do slovenskega gospodarstva.

Zaradi pomembne vloge v slovenskem bančnem sistemu je bila SID banka, skupaj z NLB in NKBM **v novembru 2013 vključena v posebni pregled poslovanja, ki ga je Evropska centralna banka začela izvajati v območju evra**. Pregledali so 130 bank v 18 članicah. ECB je pregled SID banke izvajala v sodelovanju z Banko Slovenije in revizijsko družbo PWC. SID banka je celoviti pregled uspešno zaključila, saj morebitni kapitalski primanjkljaj ni bil ugotovljen. To je ponovno pokazalo, da se je poslovni model SID banke v povezavi z

upravljanjem s tveganji, katerim se izpostavlja pri svojem poslovanju, izkazal za odpornega tudi v primeru neugodnih gibanj v okolju.

V letu 2015 je Banka Slovenije na podlagi ZBan-2 izdala odločbo o uvrstitvi SID banke v kategorijo »druge sistemsko pomembne banke«. Po točkovanju Banke Slovenije je SID banka po sistemski pomembnosti v slovenskem bančnem sistemu na drugem mestu.

Takoj po vzpostavitvi Junckerjevega investicijskega načrta za Evropo, najavljenega v novembru 2014, je SID banka pristopila k vzpostavitvi izvedbenih projektov za slovenski gospodarski prostor. Z Evropsko investicijsko banko je SID banka podpisala sporazum, po katerem je postala **nacionalno vozlišče za svetovanje projektom v okviru Junckerjevega sklada**. S tem je SID banka prevzela vlogo vstopne točke in spodbujevalno-svetovalno vlogo za vse slovenske projekte, ki kandidirajo za sredstva Junckerjevega sklada.

SID banka je v letu 2017 v okviru možnih nadgradenj ponudbe in zagotavljanja dodane vrednosti za gospodarstvo in finančne posrednike preučila možnosti intenzivnejšega vključevanja v **izvajanje finančnih instrumentov v okviru evropske kohezijske politike 2014–2020**. Skladno s trendom prehoda iz nepovratnih v povratne oblike financiranja na ravni EU je tudi Republika Slovenija v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike za obdobje 2014–2020 opredelila del sredstev za izvajanje finančnih instrumentov ter konec leta s SID banko podpisala ustrezen sporazum, s katerim jo je imenovala za **upravljavca Sklada skladov v višini 253 mio EUR**.

Novembra 2017 je SID banka z Evropskim investicijskim skladom (EIF) vzpostavila investicijski program v obsegu 100 mio EUR, imenovan **Slovenski naložbeni program kapitalne rasti**, v katerega bosta oba strateška partnerja vložila po 50 mio EUR. Gre za enega izmed prvih programov lastniškega financiranja, ki jih je na podlagi t. i. EIF-NPI Equity Platforme, katere soustanovitelja sta SID banka in EIF, in naložbenega načrta za Evropo vzpostavil EIF v sodelovanju z nacionalnimi spodbujevalnimi institucijami v Evropski uniji. Program bo na podlagi 15-letnega mandata, podeljenega s strani SID banke, upravljal in izvajal EIF, ki je največji upravljavca skladov v EU.

Banka Slovenije je v okviru nadzora bančnega poslovanja v letu 2017 v banki izvedla dva pregleda in sicer pregled primernosti zastavljenih bančnih posojil ter pregled kreditnega tveganja v okviru dveh produktov financiranja malih in srednjih podjetij, to sta financiranje naložb z namenom kapitalne utrditve in financiranje tekočega poslovanja z namenom kapitalne utrditve (t.i. potrpežljivo posojilo). Oba pregleda sta bila zaključena brez izrečenih ukrepov nadzora ali sankcij zaradi prekrška. SID banka je bila poleg tega v 2017 aktivno vključena v kreiranje **Strategije trajnostne rasti slovenskega turizma 2017–2021** in novo sprejeti **Zakon o spodbujanju investicij (ZSInv)**, po katerem je SID banka pooblaščenca za dodeljevanje finančnih spodbud.

SID banka je na podlagi sporazuma z Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo, sklenjenim konec leta 2017, v letu 2018 pristopila k izvajanju aktivnosti v okviru Sklada skladov. Razviti so bili prvi finančni instrumenti za naložbe, povezane z raziskavami, razvojem in inovacijami ter mikroposojila.

Oktober 2020 je SID banka v sodelovanju z MGRT oblikovala nov **Sklad skladov COVID-19 v višini 65 mio EUR**, ki je namenjen financiranju investicij, raziskav, razvoja in inovacij ter obratnih sredstev za izboljšanje likvidnosti in lažje okrevanje gospodarstva, prizadetega zaradi epidemije COVID-19.

SID banka je v 2020 vstopila v **Investicijski sklad Pobude treh morij** z namenom možnosti financiranja ključnih infrastrukturnih projektov v t. i. regiji treh morij, ki obsega 12 držav članic Evropske unije med Baltikom, Črnim morjem in Jadranom.

Na podlagi obsežnega ekspertnega znanja s področja javno-podprtega izvoznega financiranja je bilo SID banki zaupano tudi **predsedovanje Delovni skupini za izvozne kredite pri Svetu Evropske unije** v okviru slovenskega predsedovanja Svetu EU 2021.

V letu 2021 je SID banka skupaj z EIF in HBOR (hrvaško razvojno banko) v okviru širitve Slovenskega naložbenega programa kapitalne rasti (SEGIP) **vzpostavila regionalno platformo za prenos tehnologij (platforma CEETT)**, preko katere se bodo sredstva namenjala predvsem za financiranje raziskovalnih projektov, razvoja tehnologij in intelektualne lastnine na univerzah in raziskovalnih inštitucijah (v Sloveniji in na Hrvaškem), s potencialno komercialno vrednostjo za gospodarstvo.

Ob tem je SID banka v letu 2021 pridobila **jamstvo Panevropskega garancijskega sklada** za financiranje naložb in obratnih sredstev mikro, malih in srednje velikih podjetij ter podjetij s srednje veliko tržno kapitalizacijo v skupnem obsegu 150 milijonov EUR kreditov. Prav tako v letu 2021 je SID banka skupaj z drugimi evropskimi finančnimi institucijami, EIF in Evropsko komisijo **dokapitalizirala EIF**. Svoj portfelj delnic EIF je povečala s 15 na 25 in s tem SID banka ostaja šesti največji delničar EIF med finančnimi institucijami.

I.3. JAVNA POOBLASTILA SID BANKI

Zakon o Slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB) je bil sprejet v Državnem zboru Republike Slovenije (RS) 23. 5. 2008.¹ Njegov 17. člen določa, da SID banka enkrat letno poroča Vladi RS o izvrševanju danih pooblastil po ZSIRB v preteklem letu, Vlada RS pa o tem (izvajanje dejavnosti SID banke) enkrat letno poroča Državnemu zboru. Pričujoče Poročilo se nanaša na izvajanje danih pooblastil v letu 2021.

¹ Objavljen v Ur.l. RS št. 56/2008; Spremembe: Ur.l. RS št. 20/2009.

Podobno določilo vsebujeta tudi Zakon o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP) iz leta 2004² in Zakon o spremembi in dopolnitvah zakona o javnih financah (ZJF-D³; 106.k člen). V tej zvezi velja omeniti, da se lahko v okviru v letu 2010 spremenjenega Zakona o javnih financah SID banki neposredno dodeljujejo proračunska sredstva za spodbujanje razvojnih projektov oz. za namen izvajanja ukrepov finančnega inženiringa. S tem poročilom SID banka izpolnjuje tudi svoje obveznosti iz 106.k člena tega zakona.⁴

SID banka je v okviru kriznih ukrepov dobila določena pooblastila tudi po Zakonu o jamstveni shemi RS (ZJShem)⁵ in Zakonu o jamstveni shemi RS za fizične osebe (ZJShemFO).⁶ Kljub temu, da sta se shemi formalno iztekli (poročstva se ne dodeljujejo več), zaradi nadaljevanja aktivnosti (unovčevanje, izplačila, ipd.) še vedno poročamo tudi o izvrševanju teh javnih pooblastil.

V letu 2010 je SID banka pridobila novo javno pooblastilo in sicer po Zakonu o poroštvih RS za financiranje investicij gospodarskih družb (ZPFIGD).⁷

V letu 2010 je začel veljati **Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja (ZVO-1C)** s katerim je SID banka dobila pooblastilo za opravljanje vloge uradnega dražitelja na dražbah emisijskih kuponov in pooblastilo za izvajanje programa upravljanja kjotskih enot in emisijskih kuponov v imenu in za račun države.

Konec leta 2017 sta MGRT in SID banka, po oddaji naročila RS v skladu z 28.čl.ZJN, podpisala sporazum o financiranju, s katerim je Republika Slovenije pooblastila SID banko, da v svojem imenu in za račun RS **upravlja Sklad skladov** v programskem obdobju 2014–2020.

V letu 2018 je bil **sprejet tudi Zakon o spodbujanju investicij (ZSInv)**, ki SID banko pooblašča za dodeljevanje kreditov, garancij ter subvencioniranih obrestnih mer prejemnikom spodbude po tem zakonu.

Poročilo ne pokriva javnih pooblastil Centra za mednarodno sodelovanje in razvoj (CMSR), ki izvaja del tehnično-operativnega dela mednarodnega razvojnega sodelovanja (SID banka nastopa kot soustanoviteljica centra). Poročanje se izvaja ločeno, v skladu z **Zakonom o**

---

² Objavljen v Ur.l. RS, št. 2/2004.

³ Objavljen v Ur.l. RS, št. 109/2008

⁴ "Neposredni proračunski uporabnik, javni sklad, Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d. Ljubljana ali sklad, v katerem delež države ni večji od 49 %, ki je javna sredstva namenil sofinanciranju projektov iz 106.f in 106.j člena tega zakona, enkrat letno pripravi poročilo o doseganju zastavljenih ciljev končnih prejemnikov teh sredstev in ga predloži vladi v obravnavo."

⁵ Objavljen v Ur.l. RS, št. 33/2009; Spremembe: Ur.l. RS, št. 42/2009.

⁶ Objavljen v Ur.l. RS, št. 59/2009.

⁷ Objavljen v Ur.l. RS, št. 43/2010.

mednarodnem razvojnem sodelovanju (ZMRS).⁸ V tem poročilu se CMSR navaja le tam, kjer je to nujno potrebno za celovito razumevanje vloge SID banke.

SID banka je v letu 2020 na podlagi dveh interventnih zakonov, in sicer 65. člena Zakona o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP)⁹ in Zakona o zagotovitvi dodatne likvidnosti gospodarstvu za omilitev posledic epidemije COVID-19 (ZDLGPE)¹⁰ prejela pooblastila, da v imenu Republike Slovenije in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z unovčevanjem poroštev, spremljanjem in izvedbo vseh potrebnih ukrepov za uveljavljanje regresnih terjatev, ter da po plačilu poročstva preveri izpolnjevanje pogojev, na podlagi katerih je odobrila odlog plačila obveznosti iz kreditne pogodbe po Zakonu o interventnem ukrepu odloga plačila obveznosti kreditojemalcev (ZIUOPOK) v povezavi s 65. členom ZIUZEOP oziroma kredit s poročtvom po ZDLGPE.

Poročilo se v uvodnih poglavjih nanaša prvenstveno na ZSIRB, saj gre za »krovni« zakon, s katerim je urejeno delovanje SID banke, medtem ko se ostala poglavja, predvsem poglavje o izvrševanju pooblastil, nanašajo na vsa javna pooblastila, ki jih je dobila SID banka.

---

⁸ Objavljen v Ur.l. RS, št. 70/2006.

⁹ Objavljen v Ur.l. RS, št. 49/2020.

¹⁰ Objavljen v Ur.l. RS, št. 90/2020.

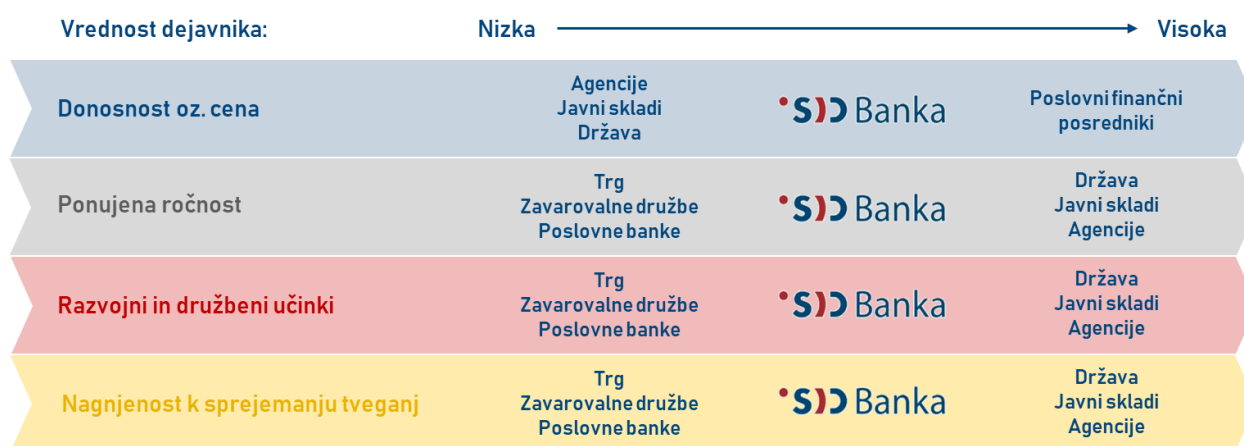

I.4. VLOGA SID BANKE

SID banka razvija in izvaja spodbujevalne in razvojne programe ter finančne storitve na področjih, kjer so ugotovljene tržne vrzeli. To so področja, kjer komercialne finančne ustanove ne delujejo v zadostnem obsegu, ali pa sploh ne, ali pa s pretirano neugodnimi pogoji za odobravanje posojil. Svojo aktivnost mora SID banka osnovati tako, da preprečuje izkrivljanje trga in konkuriranje drugim finančnim institucijam. S trgu dopolnilnimi finančnimi storitvami tako SID banka prispeva h gospodarski rasti in blaginji prebivalstva ter deluje v smeri trajnostnega razvoja Slovenije.

SID banka igra tudi pomembno proticiklično vlogo. Makroekonomske razmere, v katerih gospodarstvo deluje pod ravno polnega potenciala in zaposlenosti, se lahko obravnavajo kot svojevrstna tržna vrzel. Po spremembi zakona ZSIRB v letu 2020 je ta ciklična komponenta tudi eksplicitno navedena, saj je bilo v 11. člen med ugotovljene tržne vrzeli dodano besedilo »med katere sodijo tudi ciklične vrzeli«. Proticiklično delovanje SID banki omogočajo predvsem razpoložljivi instrumenti in možnost hitre odzivnosti, pogosto še pred sprejetjem kriznih ukrepov na ravni države.

Slika 1: Umeščenost SID banke v sistem finančnega posredništva

Vir: SID banka

SID banka lahko podpira le posle, ki izkazujejo ekonomsko in finančno upravičenost ter uporabnikom prinašajo višjo dodano vrednost. Vloga SID banke ni posredovanje na vseh tržnih vrzelih, ampak le na zakonsko določenih področjih, kjer lahko s takim posredovanjem ustvarja znatne družbene koristi. S tem zagotavlja finančno vzdržnost banke in ohranjanje oziroma preudarno oplajanje kapitala. SID banka zato svoje programe oblikuje na osnovi ustrezne ocene tveganj in **koncepta odgovornega posojanja**. Ustrezno obvladovanje tveganj je še posebno pomembno z vidika delovanja na tržnih vrzelih, ki

največkrat pomenijo dolgo ročnost programov financiranja, primerljivo večja tveganja in/ali manjšo donosnost.

Glede na velikost in obseg aktivnosti SID banka nastopa v vlogi osrednje slovenske ustanove za finančno spodbujanje učinkovitega doseganja temeljnih razvojnih ciljev. Ena izmed ključnih nalog SID banke s tega vidika je **vsebinsko povezovanje in nadgradnja obstoječega razdrobljenega razvojno-podpornega sistema**, zasledovanje komplementarnosti finančnih instrumentov, zagotavljanje kritične mase specializiranih in strokovno usposobljenih kadrov in izboljšanje izkoristka potencialnih sinergijskih učinkov.

Za uspešen trajnostni razvoj RS SID banka postavlja temelje za oblikovanje akumulacije povratnih razvojnih sredstev na osnovi finančnega inženiringa. SID banka s tem prispeva k nujnemu preoblikovanju slovenskega javno-spodbujevalnega sistema v smeri ukrepov na podlagi povratnih sredstev, ustrežnejši alternativni programom na osnovi subvencij. Samo tako bo mogoče oblikovati trajnostni model financiranja gospodarstva in hkrati vzdržno javno financiranje razvoja. SID banka želi na osnovi svojih kompetenc in izkušenj v sodelovanju z ministrstvi in mednarodnimi razvojnimi institucijami še naprej prispevati tudi k učinkovitem črpanju sredstev strukturnih in kohezijskega sklada EU v okviru obstoječe in nove finančne perspektive.

I.5. OBLIKE DELOVANJA

SID banka lahko deluje preko treh distribucijskih kanalov: preko finančnih institucij zasebnega trga, preko javno-spodbujevalnih institucij ali pa neposredno dostopa do končnih koristnikov. ZSIRB, v skladu z dobro mednarodno prakso razvojno-spodbujevalnih institucij, omogoča prednostno posredno obliko delovanja SID banke preko drugih bank, finančnih ali drugih institucij ali skupaj z njimi. SID banka na ta način uporablja poslovne banke kot distribucijsko mrežo za svoje aktivnosti razvojnega financiranja, tako da zagotavlja za banke atraktivne finančne instrumente in z njimi povezane storitve. Razmerje med razvojno banko in komercialnimi bankami je s tem komplementarno, ne pa konkurenčno. SID banka ima posledično podrejeno vlogo finančnem trgu, tako po obsegu poslovanja, kot po segmentih trga, na katerih nastopa v svoji dopolnilni vlogi.

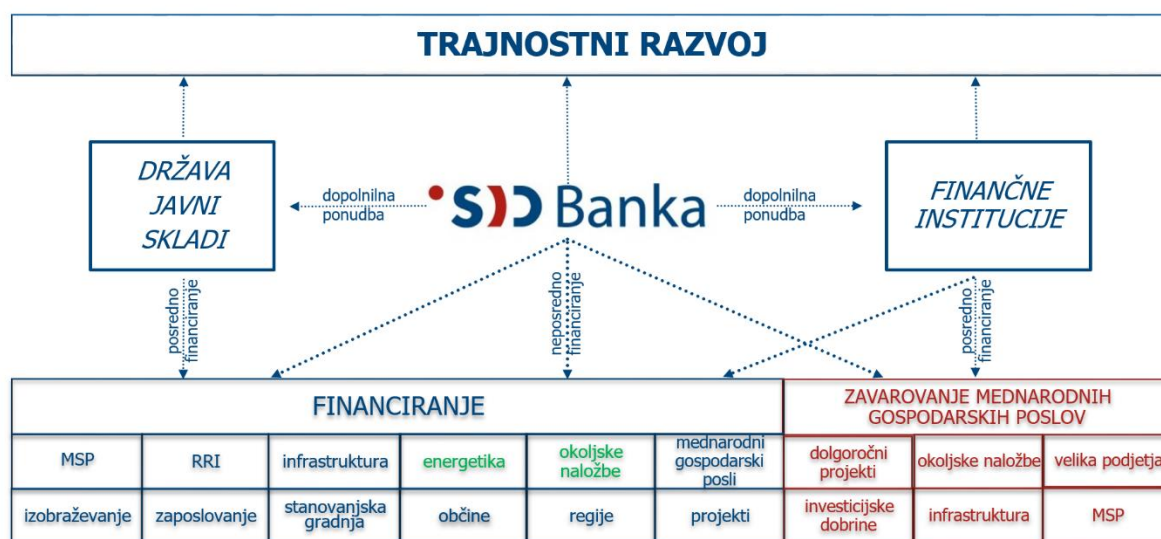
Posredno delovanje je pogojevano s prenosom ugodnosti pogojev financiranja na končne koristnike. Pri tem banke dobivajo ustrezno nadomestilo za posredovanje finančnih sredstev SID banke do končnih koristnikov. To nadomestilo pa mora ustrezati tržnim razmeram in ne sme vsebovati ugodnosti, ki bi jih EK lahko opredelila kot nedovoljeno dodeljevanje državne pomoči. SID banka svoje programe nadgrajuje še z različnimi oblikami soprevzemanja tveganj, da bi lahko v največji meri spodbudila dostopnost in ustreznost pogojev financiranja

za podjetja, kjer nastopajo neupravičene tržne vrzeli. Pri tem uvaja tudi druge storitve, predvsem administrativne narave, za povečanje pripravnosti svojih produktov za banke posrednice, kar povečuje dodano vrednost posrednega načina delovanja.

Tudi ko banka dostopa neposredno do končnih koristnikov skuša – kjer je to mogoče – posele izvesti v sodelovanju z drugimi bankami z ustrezno delitvijo tveganj. **S tem SID banka ne izriva drugih tržnih udeležencev, temveč trg dopolnjuje in povečuje njegove kapacitete (capacity building), z osnovanjem posebnih finančnih produktov za katalizo financiranja** tudi drugih finančnih posrednikov. Na tak način SID banka vzpostavi ali preusmeri dodatne zmogljivosti zasebnega sektorja v smeri trajnostnega razvoja RS in s takim finančnim vzvodom multiplicira učinke (vedno redkih) javnih sredstev ob skrbi za njihovo optimalnejšo alokacijo.

Kadar delovanje preko bank ali skupaj z drugimi finančnimi posredniki ni mogoče ali smiselno, to je praviloma na področjih, kjer so tržne vrzeli najbolj izrazite, mora SID banka nastopati sama. Tudi ko SID banka nastopa sama, lahko deluje **le v okviru priglašениh shem dovoljenih državnih pomoči ali po principu tržnega udeleženca in na segmentu občin oz. javnega sektorja, ki ni podvržen pravilom državnih pomoči**. Pri neposrednem financiranju lahko SID banka v polni meri izkorišča vzvodje, ki ga ima na voljo za doseganje čim večjih učinkov na ciljnih segmentih svoje aktivnosti. Tu velja izpostaviti ponudbo zelo dolgih ročnosti, mešanje (*t.i. blending*) ugodnih virov, ustrezno prilagojene zahteve po zavarovanju posojil in uporabo različnih oblik finančnega inženiringa, tako na osnovi sredstev države kot evropske kohezijske politike.

Slika 2: Oblike delovanja SID banke

Vir: SID banka

SID banka svoje aktivnosti širi tudi na storitvenem delu. Na področju ekonomske in razvojne politike to pomeni postopno **nadgradnjo kompetenc v smeri treh »centrov odličnosti«**, kjer bi imela vodilno strokovno in svetovalno vlogo na nacionalni ravni: prvi »center odličnosti«, vzpostavitev potenciala za ocenjevanje investicijskih projektov, je namenjen svetovanju in ocenjevanju ekonomske upravičenosti in finančne vzdržnosti investicijskih projektov, tudi velikih infrastrukturnih projektov. Drugi »center odličnosti« je namenjen znanjem in kompetencam v zvezi z vzpostavitvijo, upravljanjem in izvajanjem EU finančnih instrumentov. Tretji »center odličnosti« predstavlja zalogovnik znanj in izkušenj glede ocenjevanja tržnih in razvojnih vrzeli, ter merjenja učinkov spodbujevalnih aktivnosti razvojnih ustanov. Te ocene so nujne za usmerjanje aktivnosti SID banke k doseganju ciljev trajnostnega razvoja.

V strateškem partnerstvu z EIF SID banka preko programa SEGIP omogoča naložbe v lastniški kapital slovenskih podjetij za krepitev njihovega razvoja in odpornosti na krize, spodbuja prenos raziskovalnih dosežkov z univerz in raziskovalnih inštitutov v gospodarstvo in s tem povečanje inovacijske aktivnosti Slovenije; z lastniškim financiranjem spodbuja digitalno tranzicijo gospodarstva, razvoj in rast ekosistema zagonskih podjetij (start-up) v Sloveniji ter naslavlja problem lastniškega nasledstva v družinskih podjetjih. S tem se tudi razvija ekosistem alternativnih investicijskih skladov in njihovih upravljavcev, kakor tudi mobilizirajo sredstva zasebnega kapitala (institucionalnih vlagateljev) v tovrstne oblike finančnih instrumentov oz. spodbujevalnih ukrepov, s tem pa tudi razvija trg kapitala.

I.6. POSLANSTVO, VREDNOTE IN VIZIJA

Pri oblikovanju strateških usmeritev banka poleg tega izhaja iz svojega poslanstva, vizije in vrednot.

Slika 3: Poslanstvo SID banke

Razvijamo in izvajamo finančnemu trgu dopolnilne dolgoročne finančne storitve in tako spodbujamo konkurenčnost gospodarstva, kakovostna nova delovna mesta ter trajnostni razvoj Slovenije

Vir: SID banka

Vrednote so temelj delovanja SID banke in vodijo zaposlene pri vsakdanjem delu, v medsebojnih odnosih ter v stikih s strankami in drugimi deležniki:

- 1. Odgovornost** – Zavedam se odgovornosti, ki jo imam pri svojem delu – do javnega interesa in širše družbe (družbena odgovornost), do strank, do sodelavcev, do časa in do sredstev. Ne obljubljam, česar ne morem izpolniti. Obnašam se racionalno in se izogibam neproduktivnim aktivnostim. Prevzemam odgovornost za morebitne napake; ne sklicujem se na nevednost ali premajhno pozornost in ne prelagam odgovornosti na druge. Zavezan sem tudi k etičnemu delovanju.
- 2. Strokovnost** – Delo opravljam s skrbnostjo dobrega strokovnjaka. Aktivno si prizadevam za obvladanje svojega področja dela in osvajam nova znanja in veščine. Pripravljen sem svoje znanje deliti s sodelavci in se sam od njih učiti.
- 3. Zavzetost** – V svoje delo vlagam vso energijo in se iskreno zavzemam za dobro opravljeno delo. Ponosen sem, da s trdim in kakovostnim delom ter potrebno odločnostjo prispevam k uspehu in ugledu banke.
- 4. Sodelovanje** – Cenim pozitivno naravnost do drugih ter medosebno razumevanje, medsebojno pomoč in tovarištvo. Strpen sem do drugačnih mnenj in sprejemam ustvarjalno kritiko. Ni mi težko pohvaliti dobrega dela sodelavca. Spoštujem prispevke sodelavcev, saj se zavedam, da dosežki posameznika vplivajo na uspešnost banke.

- 5. Ustvarjalnost** – Motiviran sem za izboljšave in spremembe razumem kot priložnost. Pripravljen sem deliti informacije in prispevati k idejam drugih. Cenim prilagodljivost in ustvarjalno ukrepanje pri odpravljanju ovir na vseh področjih dela banke.

Vizija strateškega uspeha SID banke do leta 2025 je zajeta v štirih vidikih. Z vidika pričakovanj ključnih deležnikov bo SID banka v okviru svojih mandatov izvajala programe financiranja z najvišjimi multiplikativnimi učinki za gospodarstvo in trajnostni razvoj. Pri tem bo zagotavljala nadaljnjo finančno vzdržnosti poslovanja z dolgoročnim kumulativnim rezultatom, ki bo pozitiven preko gospodarskega cikla. Proaktivno bo sodelovala pri oblikovanju in izvajanju dolgoročnih razvojnih strategij Slovenije ter delovala kot osrednji kanal posredovanja sredstev države in EU v gospodarstvo.

Z vidika zunanjih razmerij bo SID banka imela pomembno povezovalno vlogo v okviru slovenskega javno-spodbujevalnega sistema. Poleg tega bo v domačem okolju aktivno sodelovala z razvojnimi inkubatorji, zbornicami in izobraževalnimi ustanovami. Prav tako bo krepila sodelovanje z mednarodnimi razvojnimi finančnimi institucijami in združenji. Podjetjem z razvojnim potencialom bo SID banka nudila dolžniško in lastniško financiranje v vseh fazah razvoja, prednostno na podlagi finančnega inženiringa. Velik del aktivnosti bo usmerjen k izvajanju projektnega in izvoznega financiranja ter financiranja trajnostne infrastrukture.

Vidika notranjih procesov in sposobnosti SID banko usmerjata k zagotavljanju visoke tehnološke podprtosti svojih poslovnih procesov, ki so hitro prilagodljivi tržnim in notranjim potrebam ter pomenijo kakovostno podporo strankam v vseh njihovih razvojnih fazah. Poseben pomen bo banka namenila spremljanju finančnih in razvojnih učinkov posameznih poslov, ki bodo vključeni v cenovno politiko banke. Prav tako bo SID banka na področju zelene transformacije podjetij še naprej delovala proaktivno, v procese financiranja in obvladovanja tveganj pa integrira tako podnebne kot ESG dejavnike. Prizadeva si k vzdrževanju vodilne vloge na tem področju v slovenskem bančnem okolju.

Z vidika organizacijske strukture, kulture in resursov si bo SID banka prizadevala za procesno vodenje in organiziranost, visoko fleksibilnost delovnih mest z visoko usposobljenimi kadri, avtomatizacijo postopkov ter hitro in učinkovito sprejemanje odločitev ob zagotavljeni visoki notranji in zunanji transparentnosti poslovanja. Pri svojem poslovanju daje velik poudarek zasledovanju ciljev družbene odgovornosti in trajnostnih gospodarskih praks in prav zato je bil v letu 2021 ustanovljen samostojen oddelek za trajnostni razvoj.

II. NAČELA DELOVANJA SID BANKE

II.1. SPLOŠNA NAČELA DELOVANJA RAZVOJNIH BANK

Razvojne banke so finančne institucije pretežno v lasti držav(e), ustanovljene z namenom **odpravljanja tržnih pomanjkljivosti ter spodbujanja gospodarskega in družbenega razvoja**. Ustanovljene so lahko na multilateralni, nacionalni ali regionalni ravni. Razvojne banke na splošno ponujajo **različne finančne instrumente** v primerih, ko so komercialne banke nepripravljene ali nezmožne prevzeti breme servisiranja določenih visoko tveganih poslov, držav ali strank (Bruck, 2005). Tak pojav na trgu imenujemo **tržne vrzeli** (*market gap*), oziroma **tržne pomanjkljivosti** (*market failure*).

TRŽNE VRZELI

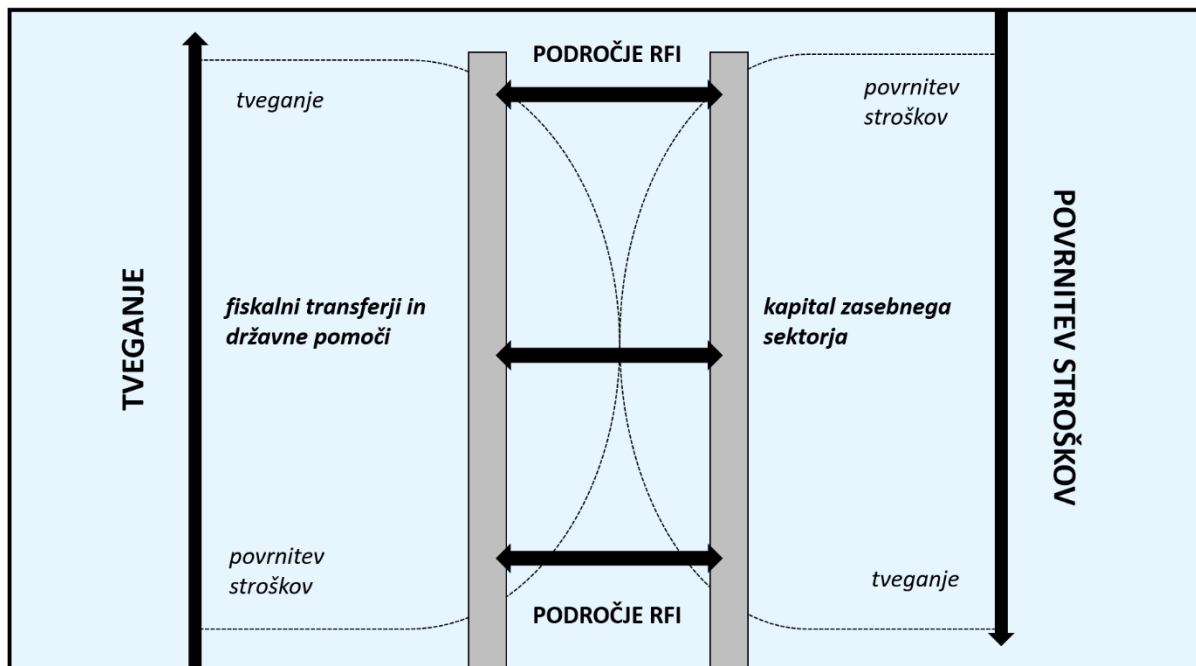
Tržne vrzeli v financiranju se pojavijo tam, kjer obstaja razkorak med finančnimi sredstvi, po katerih povprašujejo kupci in sredstvi, ki jo zagotavljajo ponudniki, na primer bančni sektor. Kot vrzel se ne opredeljuje zgolj popolna odsotnost ponudbe, pač pa gre lahko tudi za premajhen obseg ponudbe ali pa dovolj obsežno ponudbo, a pod pretirano neugodnimi pogoji.

Tržne vrzeli se lahko pojavijo tudi na zelo likvidnih trgih, ki pa določenih segmentov ne servisirajo v zadostni meri. Običajno se pojavijo, ker se zasebne finančne institucije osredotočajo izključno na kratkoročno maksimizacijo dobička, pri čemer lahko ostanejo nepodprte dejavnosti z dolgoročnimi družbenimi koristmi.

Hkrati pa vsako nezadovoljeno povpraševanje ne kaže na obstoj tržne vrzeli v financiranju – subjekti, ki jim je dostop do financiranja upravičeno zavrnjen zaradi prevelikega tveganja ali premajhne rentabilnosti, ne predstavljajo tržne vrzeli.

Praviloma so to področja z višjimi tveganji, manjšimi donosi ali zahtevajo financiranje na daljše ročnosti, kar je manj zanimivo za komercialne institucije. To pomeni, da lahko razvojne banke praviloma podprejo le tiste projekte, ki jih zasebne institucije sicer ne bi financirale, oziroma bi jih financirale v nezadostnem obsegu ali pod izrazito neugodnimi pogoji. Zaradi te omejitve so razvojne ustanove še posebej pod nadzorom relevantnih regulatorjev. Splošno področje delovanja razvojnih bank je shematično prikazano v naslednji sliki:

Slika 4: Področja delovanja razvojno-finančnih institucij (RFI)

Vir: prilagojeno po Musasike, 2004

O tržnih vrzelih ne govorimo na ravni posameznega projekta, ampak govorimo o vrzelih v sistemu, kjer je intervencija razvojne banke upravičljiva zaradi doseganja pozitivnih družbenih eksternalij in splošnih spodbujevalnih učinkov, kjer so ti potrebni. Razvojne banke posledično pogosto delujejo tudi kot **katalizatorji oziroma spodbujevalci gospodarskega razvoja**, saj spodbujajo razvoj finančnega sektorja v globino in širino, izboljšujejo poslovno klimo, privabljajo zasebne vire kapitala v domače gospodarstvo ter spodbujajo in podpirajo razvoj MSP. Osnovno pravilo je, da razvojna banka pri zapolnjevanju tržnih vrzeli izbere najprimernejše instrumente, jih po potrebi prilagodi ali celo inovira, upoštevajoč značilnosti tržnih nepravilnosti. Delovanje na tržnih vrzelih zagotavlja **komplementarnost obstoječemu poslovnemu finančnemu trgu**. V praksi se razvojne banke prilagajajo trenutnim aktivnostim zasebnih finančnih institucij oziroma trenutnemu obsegu tržnih vrzeli in pomanjkljivosti in ne obratno.

Od izbruha globalne finančne krize po letu 2007 razvojne banke, oziroma različne razvojne finančne institucije (RFI), doživljajo pravo renesanso; hitro delovanje v oteženih gospodarskih razmerah in učinkovito spodbujanje gospodarstva je izkristaliziralo njihovo novo vlogo proticikličnega blažilca in vedno bolj tudi usmerjevalca državnih politik ter kakovostnega zbiralca in obdelovalca informacij s široke gospodarske krajine. Še bolj zaznavno je bilo to dejstvo v COVID času, v katerem so bile razvojne banke – vključno s SID banko – na čelu spopadanja s posledično gospodarsko krizo in so igrale ključno vlogo pri zajezitvi finančnega zloma, podpiranju podjetij in skupnosti ter usmerjanju virov v prizadete gospodarske subjekte

in v podporo javnih zdravstvenih storitev. Zagotavljale so podporne kredite, strokovno podporo in z izjemno hitrim odzivom pripomogle k zagotavljanju makroekonomske stabilnosti. Danes v svetu deluje več kot **500 razvojnih bank**, zamira pa miselnost, da so potrebne predvsem v državah v razvoju. Kljub podobnim motivom za njihovo ustanovitev, razvoj in evolucija le-teh niso bili enotni, ampak so odražali **specifične okoliščine in izkušnje** nacionalnih finančnih sistemov, gospodarstev, zakonodaje in ideologije. Tako danes razvojne banke nastopajo v različnih organizacijskih oblikah in velikostih, delujejo z različnimi poslanstvi, pooblastili, pristojnostmi in instrumenti. Slednji so močno odvisni od specifičnih namenov vsake organizacije posebej. Večinoma so te institucije organizirane v obliki nacionalnih razvojnih bank (angl. *national development banks*), lahko pa so tudi razvojni skladi (angl. *development funds*), javna ne-bančna podjetja, ipd.

NOVE VLOGE RAZVOJNIH BANK I

Razvojne banke kot protikrizno orodje

Po izbruhu globalne finančne krize in dolžniške krize evroobmočja so postale omejitve in nevarnosti izključno zasebnega finančnega sektorja še bolj očitne, razvojne banke pa so se izkazale kot izrazito učinkovit instrument ekonomske politike. To še posebno velja za države, kjer so se banke zasebnega sektorja pospešeno umikale s finančnega trga, še posebej drastičen pa je bil njihov umik na določenih segmentih, kar je povzročilo naglo naraščanje tržnih vrzeli.

V takšnih okoliščinah je še posebej prišla do **izraza komplementarna vloga javnega in zasebnega sektorja**, kjer se od razvojnih bank pričakuje prožno nadomeščanje zasebnega sektorja v primeru njegovega nenadnega umika. Razvojne banke celotnega umika zasebnega sektorja sicer ne morejo nadomestiti, lahko pa z ustreznim usmerjanjem svoje aktivnosti na segmente z največjim učinkom pomagajo zavirati negativne posledice na gospodarsko aktivnost. Da lahko ustrezno ukrepajo, ko za to nastanejo potrebe, **morajo razvojne banke neprestano vzdrževati ustrezno stopnjo pripravljenosti in ustrezen obseg zmogljivosti tudi v času konjunktore**, ko so njihove aktivnosti na trgu manj potrebne; vzdrževati morajo tako mišice (infrastruktura, portfelj, dostop do zunanjega financiranja ...) kot možgane (kadri, znanje, analitična orodja ...). Prav zaradi razvijanja in vzdrževanja tako kapitalskih kot kadrovske kapacitete in zmožnosti učinkovitega koordiniranja z drugimi deležniki so imele razvojne banke tudi v COVID kriti sposobnost izjemno hitrega in dovolj obsežnega odziva za zaježitev negativnih učinkov v gospodarstvu in družbi. **V primeru, da ima razvojna banka visoko kredibilnost in zadostne kapacitete, je nezanemarljiv že vpliv samega potenciala**; zagotovilo in javna zaveza razvojne banke, da bo blažila posledice določenega negativnega dejavnika, ima lahko znaten vpliv na gospodarstvo in posamične subjekte. Kajti hitra in pravilna reakcija na spremenjene razmere na trgu je ključno orodje za preprečevanje poglobljanja krize. V času krize po letu 2008 se je v Sloveniji pokazalo, da so banke v tuji lasti izrazito hitro umikale sredstva iz slovenskega bančnega sistema. Od leta 2015 je vedno večji del slovenskega bančnega sistema v večinski tuji lasti – v domači lasti je manj kot tretjina bančnega kapitala – to ima lahko v prihodnjih krizah opazen vpliv na potek gospodarskih gibanj. Razvojne banke bodo morale tudi v fazi transformacije družbe in soočanja z

zahtevnimi energetske in drugimi izzivi finančni trg dopolniti z ustreznimi instrumenti in ukrepi za učinkovit prehod v bolj trajnostno naravnano gospodarstvo.

Vedno bolj prihajajo do izraza tudi nadzorniške zahteve in podvrženost proceduram in kriterijem za dodeljevanje državne pomoči. **Razvojne banke, ki so bile kot SID banka usmerjene tudi k finančni podpori izvoznikom (internacionalizacije), so sedaj na tem področju podvržene omejitvam**, ki omogočajo prednost poslovnim bankam, da delujejo na tem segmentu trga.

V prejšnji krizi so v EU države odgovorile na potrebe po vzpostavljanju financiranja na specifičnih področjih tudi z **vzpostavljanjem novih razvojnih bank**. Tako so v Veliki Britaniji ustanovili UK Green Investment Bank in British Business Bank za podporo projektom učinkovite rabe energije ter malih in srednjih podjetij, na Irskem Strategic Banking Corporation of Ireland, na Portugalskem Instituição Financeira do Desenvolvimento, v Litvi Single Development Institute (SDI), Grčiji Institution for Growth in Greece (IfG) ter na Malti Malta Development Bank.

Enako se je izkazalo tudi v izjemni globalni pandemiji koronavirusa; razvojne banke so povečale svoj obseg poslovanja in pomagale zagotavljati likvidnost gospodarstvu. SID banka je s svojim interventnim in proticikličnim delovanjem to svojo vlogo povsem upravičila.

Večina razvojno-finančnih institucij v EU posluje kot banka. Posledično je v teh institucijah zagotovljen bankam **ustrezen sistem upravljanja**, kar pomeni, da ima institucija jasno opredeljene pristojnosti in odgovornosti, ustrezen sistem upravljanja s tveganji ter ustrezen sistem notranjih kontrol. Splošno uveljavljen kriterij za banko oziroma kreditno institucijo je tudi ustrezna reguliranost in ne le poslovni model. Aktivnosti, ki jih tipično opravljajo nacionalne razvojne banke, označujemo kot **razvojno bančništvo**.

Drugi za SID banko pomemben segment razvojno-finančnih institucij so t.i. **izvozo-kreditne agencije (IKA)**, institucije, specializirane za spodbujanje mednarodnega gospodarskega sodelovanja.¹¹ Z organizacijskega vidika so to lahko samostojne ustanove, državne agencije, specializirane izvozo-uvozne banke (EXIM banke), lahko pa so organizirane v okviru razvojnih bank, kot je to primer pri SID banki. Tudi IKA se morajo pri svojem delovanju držati določenih mednarodnih sporazumov in dogovorov, ki zagotavljajo enaka pravila igre za vse države in preprečujejo podpiranje izvoza na način, ki bi pomenil dodeljevanje nedovoljenih konkurenčnih prednosti.

Razvojne banke lahko uvrstimo med **instrumente državne razvojne politike, ki so tesno povezani z nacionalnimi razvojnimi prioritetami** in dolgoročnimi razvojnimi politikami posamezne države v skladu z njihovimi danostmi ter omejitvami. Ne glede na specifičnosti so

¹¹ Razvoj posebnih finančnih ustanov za podporo izvozu se je začel leta 1919 v Veliki Britaniji (ECGD) z namenom obnove mednarodne trgovine po I. svetovni vojni. V kratkem so sledile tudi druge večje evropske države, vse pa so računale na kratko naravo t.i. izvozo-kreditnih agencij. Krize in tržne vrzeli so se ponavljale, IKA pa so ostale pomembno orodje državne trgovinske politike.

glavni razlogi za obstoj razvojnih bank podobni v vseh državah: zapolnjujejo tržne vrzeli ter spodbujajo gospodarski razvoj na treh glavnih področjih:

1. **Spodbujanje domačega gospodarstva:** financiranje infrastrukturnih in drugih razvojnih projektov, servisiranje zapostavljenih skupin gospodarskih in drugih subjektov ter področij.
2. **Spodbujanje mednarodnega gospodarskega sodelovanja:** zavarovanje, izdajanje izvozno-kreditnih garancij ter financiranje izvoznikov ali njihovih kupcev za nakup domačega izvoznega blaga.
3. **Spodbujanje mednarodnega razvojnega sodelovanja:** predvsem preko multilateralne in bilateralne mednarodne gospodarske pomoči.

Med ključnimi načeli oziroma praksami je poleg **ekonomske upravičenosti posameznega posla**, kot temeljne podlage delovanja in obstoja vsake finančne ustanove, ne glede na njen status, zagotovo tudi **upoštevanje širših ekonomskih in družbenih vidikov projekta**. To ne pomeni, da razvojne banke podpirajo projekte, ki so jih zavrnila komercialne banke, ker so ti projekti nerentabilni, ampak se praviloma angažirajo na področjih sistemskih pomanjkljivosti, kot je določeno v prejšnjih odstavkih, predvsem z namenom doseganja drugače neuresničljivih družbenih koristi.

Izpolnjevanje prej omenjenih načel oziroma praks zahteva od razvojnih bank **razvoj posebnega znanja in ekspertiz**. Zaradi potrebnega doseganja družbeno-ekonomskih, zadnje čase pa tudi okoljskih vidikov preučevanih projektov, ki jim poslovne banke razen z vidika tveganja ugleda in etike lastnega poslovanja niso podvržene, je kompleksnost obravnave projektov v razvojnih bankah v osnovi dosti večja. Največkrat se zasleduje več ciljev hkrati.

Načeloma za razvojne banke velja, da izravnava svoj poslovni rezultat na daljši rok kot poslovni subjekti, pa vendar se od njih zahteva **dolgoročna finančna vzdržnost poslovanja, kar pomeni oplajanje lastnega kapitala**. Zaradi tega razvojne banke ne podpirajo vseh projektov, še posebej pa ne tistih brez finančne vzdržnosti in/ali trajnostne vsebine. To načelo razvojnim bankam onemogoča opravljanje poslov, ki bi se z veliko verjetnostjo lahko izkazali za nerentabilne, kot je na primer pomoč podjetjem v težavah. Tako pomoč kot nedovoljeno obravnava tudi Evropska komisija, ki mora zagotavljati enake pogoje konkurenčnega okolje v celotnem gospodarskem sistemu EU.

V času po globalni finančni krizi po letu 2007 in COVID krizi so razvojne banke torej dobile še pomembnejše mesto in vlogo. V krizi so razvojne banke večinoma močno razširile obseg in dostopnost svojih aktivnosti in tako delovale proticiklično na gospodarsko aktivnost. Vendar tudi v teh okoliščinah ostajajo dosledne pri upoštevanju ustreznih kreditnih

standardov. Delovanje v povečanih sistemskih vrzelih, ki same po sebi prinašajo zvišano stopnjo tveganja, je namreč pomenilo velik pritisk na zagotavljanje dolgoročne rentabilnosti poslovanja.

NOVE VLOGE RAZVOJNIH BANK II

Pametne razvojne banke

E. Fernández-Arias, R. Hausmann in U. Panizza v svojem poročilu ugotavljajo, da vedno bolj postaja jasno, da **razvojne banke** niso le orodje za zapolnjevanje dolgo znanih in po možnosti od regulatorja opredeljenih vrzelih, pač pa **vse bolj postajajo analitično orodje**, ki s svojim zelo širokim stikom s stanjem in spremembami v gospodarskem okolju določene države ali regije identificirajo ključne zaviralce razvoja in vrzeli, ki onemogočajo doseganje optimalnega dolgoročnega družbenega napredka.

V razvitem svetu, kjer je potreba po delovanju tovrstnih institucij vedno bolj očitna, se **razvojne banke vedno bolj pomikajo od preprostega transmissijskega mehanizma za vnaprej opredeljeno razporejanje finančnih virov k intelektualno močnemu instrumentu**, ki zajema vedno širši nabor podatkov, ga analizira in s pomočjo svojih primerjalnih prednosti pred zasebnimi finančnimi institucijami predeluje v predloge, ki so lahko v pomoč ali pa osnova državnim politikam razvoja in ukrepanja na področju spodbujanja gospodarstva in reševanja vedno daljšega seznama lokalnih in globalnih izzivov. Pri tem **s svojo kredibilnostjo in strokovnostjo gradijo tudi lastno neodvisnost, ki je pogoj za uspešno dolgoročno učinkovitost na trgu**. Za razliko od zasebnih finančnih institucij svojih analitičnih sposobnosti ne usmerjajo zgolj na informacije, relevantne za dobičkonosnost, pač pa na širše družbene koristi.

Podobno ugotavljata tudi ugledna akademika M. Mazzucato in C. C. R. Penna, ki kot **eno ključnih vlog razvojnih bank v sodobnem svetu vidita pri financiranju inovacij**. Inovacije namreč terjajo čas, ter s tem tudi dolgoročno, potrpežljivo financiranje. Že v preteklosti je bil velik del prebojnih inovacij vsaj v prvih fazah močno podprt z javnimi sredstvi. Razvojne banke tako lahko ne le podpirajo, pač pa tudi usmerjajo inoviranje na področjih, kjer zasebni kapital potrebuje spodbudo, da se pridruži v dovolj veliki meri, pa naj bo to na področju okoljske zaščite, zdravstva, energetike ali pa spremenjenih družbenih razmer, ki nas čakajo zaradi očitnih demografskih sprememb.

V zahtevnem letu 2021 so vztrajale spremenjene okoliščine, povzročene z izbruhom pandemije COVID-19, ki so v ospredje postavile interventno in proticiklično vlogo razvojnih bank, hkrati pa se je na nekaterih segmentih že krepila potreba po vnovični krepitvi razvojnega delovanja. tako velike in hitre spremembe v okolju terjajo izvajanje interventne vloge ob hkratni krepitvi razvojno-spodbujevalne vloge pri ponovnem zagonu gospodarstva. Proticiklično delovanje bank se izkazuje v bistveno večjem obsegu finančnih storitev glede na obseg finančnih storitev v ravnovesnih pogojih gospodarskega cikla. Ob tem je treba poudariti, da namen razvojnih bank ni samo doseganje navedenih ekonomskih učinkov, temveč tudi drugih – socialnih in okoljskih učinkov.

II.2. INSTITUCIONALNI, REGULATORNI IN KORPORATIVNI OKVIR DELOVANJA

INSTITUCIONALNI IN REGULATORNI OKVIR

Ključni okvir v slovenskem institucionalnem okolju za delovanje SID banke predstavlja **Zakon o slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB)**, ki regulira delovanje SID banke, njeno vlogo, pooblastila, dejavnosti, lastništvo in organiziranost. SID banka deluje tudi s pooblastilom po **Zakonu o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP)**, ki dodatno ureja izvajanje funkcije izvozne kreditne agencije, vendar gre v tem primeru za posle v imenu in za račun države. Ti posli se računovodsko evidentirajo ločeno, torej izven bilance banke.

SID banka velja v skladu z ZSIRB, Zakonom o bančništvu in regulativami EU za »specialno kreditno institucijo«: opravlja posebne naloge, jasno opredeljene z zakonom, je v izključni lasti države, država pa upnikom jamči za vse obveznosti SID banke. SID banka se uvršča med »nacionalne razvojne banke« in ne »agencije«, saj je nadzorovana in licencirana tudi s strani Banke Slovenije in ECB, ki sta bančni regulator in nadzornik, medtem ko je nadzor Vlade in Državnega zbora usmerjen predvsem v nadzor izpolnjevanja zadanih mandatov.

Razvojne banke v EU igrajo posebej poudarjeno vlogo in so podvržene še dodatnim regulativam. EU je že leta 1958 ustanovila Evropsko investicijsko banko (EIB), ki zagotavlja dolgoročna posojila javnemu in zasebnemu sektorju za projekte v evropskem interesu, kot so: kohezija in konvergenca regij EU, podpora za mala in srednja podjetja, okoljski programi, raziskave, razvoj in inovacije, promet ter energija. Spodbujanje razvoja na teh področjih je horizontalni cilj EU. Hkrati je EIB večinski delničar v Evropskem investicijskem skladu (EIF), ustanovljenem leta 1994 za podporo majhnim podjetjem, ki deluje preko bank in drugih finančnih posrednikov, iz zgodovinskega pregleda pa izhaja, da so vzporedno v državah članicah delovale tudi nacionalne spodbujevalno razvojne banke in pri tem zasledovale zelo podobne cilje ter uporabljale podoben poslovni model.

S povečevanjem stopnje integracije v okviru EU so bili tudi organi EU prisiljeni, da se natančneje opredelijo do nacionalnih razvojnih bank in njihovega poslovanja.¹² Te namreč, kot že rečeno, delujejo na finančnih trgih in lahko konkurirajo drugim zasebnim subjektom, obenem pa od držav prejmejo tudi določeno finančno ali nefinančno podporo. Zaradi tega morajo te ustanove **prejete prednosti prenesti na končne koristnike, saj bi v nasprotnem primeru prišlo do nedovoljene konkurenčne prednosti** pred drugimi finančnimi posredniki. Pri tem prenos finančne prednosti na končnega prejemnika ne sme

¹² V skladu z integracijskimi procesi na bančnem področju, ki so dobili v 2012 dodaten moment s temelji evropske bančne unije, se dodatno izpostavlja tudi vprašanje integracijskega procesa na področju razvojnega bančništva oziroma morebitna nova vloga evropskih nacionalnih razvojnih bank.

vplivati na njegov položaj do njegovih konkurentov oziroma mora ta dobiti finančno storitev skladno s pravili o konkurenci in dovoljenih državnih pomočeh.

V ustanovnih pogodbah EU je namreč določeno, da je vsaka pomoč iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nedovoljena. **Državna pomoč je v EU dovoljena samo izjemoma, npr. če je skladna s horizontalnimi cilji pravil o državnih pomočeh.** Pri presoji skladnosti delovanja javnih specializiranih kreditnih institucij se uporabljajo poleg primarnih (ustanovitvena pogodba) tudi sekundarni (smernice in uredbe) in drugi pravni viri EU, in sicer po načelu enakih kriterijev za enake primere.

Na področjih, kjer bančno okolje to omogoča, specialne kreditne institucije svoje produkte končnim prejemnikom ponujajo primarno preko poslovnih bank ali s sodelovanjem v bančnih sindikatih. S tem je potencialni vpliv države na konkurenco bistveno zmanjšan. Pri izbiri poslovnih bank, s katerimi sodelujejo, morajo seveda ravnati nediskriminatorno in transparentno. Problem vpliva na konkurenco med končnimi prejemniki sredstev v realnem sektorju je urejen z zahtevo, da lahko specialne kreditne institucije ponujajo svoje produkte le na vnaprej točno določenih področjih oziroma v skladu s prej omenjenimi horizontalnimi cilji EU.

Ko poslovni finančni sektor na danih tržnih vrzeli ne more ali ne želi povečati svoje aktivnosti s pomočjo programov razvojne banke, se razvojna banka lahko odloči, da **sama intervenira neposredno do končnih koristnikov. Pri tem mora paziti na uveljavljanje ustreznih ukrepov za preprečevanje morebitnega izrivanja aktivnosti poslovnega sektorja.**

ZAHTEVE/OMEJITVE EVROPSKE KOMISIJE

- Nekonkuriranje komercialnim bankam in, kjer in ko to omogoča struktura finančnega sistema, osnovno delovanje preko poslovnih bank.
- Neizrivanje zasebnega sektorja (dodatnost)
- Priglasitev (Ministrstvo za finance, EK) razvojno-spodbujevalnih programov financiranja z elementi državnih pomoči v okvirih GBER (»splošne skupinske izjeme«), de minimis ali posebnih dokazanih tržnih vrzeli.
- Zagotavljanje dolgoročne finančne vzdržnosti banke ob maksimiranju koristi z vidika ciljev trajnostnega razvoja.
- Upoštevanje pravil o pomoči podjetjem v težavah.
- Delovanje povezanih družb na tržnih osnovah.

Za vsakega od svojih programov mora razvojna banka, ki deluje v EU, na ustrezen način opredeliti tržno vrzel, ki jo s tem programom naslavlja. EK ponuja možnosti za oblikovanje programov **po načelu de minimis ali po Uredbi o splošnih skupinskih izjemah.** Načelo

II. NAČELA DELOVANJA SID BANKE

de minimis predvideva posojanje po obrestnih merah, ki veljajo z vidika EK za zelo blizu tržnim obrestnim meram, predvsem pa z omejenim obsegom ne izkrivlja ali ogroža konkurence, Uredba splošnih skupinskih izjem pa opredeljuje segmente financiranja, ki po oceni EK ne delujejo ustrezno in kjer je zato intervencija razvojnih bank dobrodošla. V obeh primerih gre torej za način delovanja, ki širi domet trga in ne povzroča dodatnih omejitev konkurenčnemu delovanju tržnih udeležencev. Razvojna banka lahko tudi sama **z ustrezno analizo trga** EK dokaže tržno vrzel ter pri EK priglasijo ustrezne programe financiranja, s katerimi bo naslovila to vrzel. Izven tega okvirja ostane **možnost delovanja po načelu zasebnega investitorja**, kar pomeni (so)financiranje po tržnih pogojih.

Slika 5: Nadzor nad poslovanjem SID banke temelji na treh nadzornih stebrih

Korporativno upravljanje	<ul style="list-style-type: none"> • Vlada RS • Skupščina delničarjev • Nadzorni svet • Slovenski državni holding
Regulatorno upravljanje	<ul style="list-style-type: none"> • Banka Slovenije • Evropska centralna banka • Agencija za trg vrednostnih papirjev
Nadzor nad izvajanjem pooblastil	<ul style="list-style-type: none"> • Državni zbor • Vlada RS • Komisija za pospeševanje mednarodne menjave • Računsko sodišče RS • Evropsko računsko sodišče • Evropska komisija • Urad RS za nadzor proračuna

Vir: SID banka

Poleg korporativnega upravljanja, kot velja za delniške družbe, ima SID banka še **posebej okrepljen regulatorni nadzor, kar terja in zagotavlja visok nivo transparentnosti poslovanja**. Ker nastopa SID banka kot banka, je za njen nadzor zadolžena Banka Slovenije. Dodatno je kot nosilka številnih javnih pooblastil in v skladu s tem povezano zakonodajo SID banka dolžna redno poročati Državnemu zboru in Vladi RS ter posebej nekaterim ministrstvom, nad izvajanjem pooblastil po Zakonu o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP) bedi posebna Komisija za pospeševanje mednarodne menjave, nad vsem skupaj pa še Računsko sodišče. V 2013 je bil SID banki tudi potrjen status javnega naročnika po takratnem ZJN-2, zato so bili v banki tudi vzpostavljeni **postopki javnega naročanja**.

KORPORATIVNO UPRAVLJANJE – USMERJENO V SKRIBNO OBVLADOVANJE TVEGANJ

Glede internih organov vodenja in nadzora ima SID banka dvotirni sistem upravljanja – banko vodi uprava, njeno delovanje pa nadzoruje nadzorni svet. Nadzorni svet nadzoruje in spremlja vodenje in poslovanje banke. Ima sedem članov, ki jih skladno z ZSIRB imenuje Vlada Republike Slovenije.¹³ Nadzorni svet deluje na podlagi sprejetega poslovnika o delu nadzornega sveta, ki podrobneje ureja načela, postopke in način dela, glavne pristojnosti in odgovornosti pa so določene s statutom banke in zakoni, ki urejajo poslovanje banke, predvsem z zakonom o gospodarskih družbah, zakonom o bančništvu in ZSIRB. Med drugim sprejema strateške usmeritve banke, preverja letna in druga finančna poročila banke in o tem izdela mnenje, obrazloži skupščini delničarjev banke svoje mnenje k letnemu poročilu oddelka za notranjo revizijo in mnenje k letnemu poročilu uprave, potrjuje letno poročilo banke in predlog uprave za uporabo bilančnega dobička, obravnava morebitne ugotovitve Banke Slovenije, davčne inšpekcije in drugih nadzornih organov v postopkih nadzora nad banko. Poleg tega daje nadzorni svet soglasje upravi k določitvi poslovne politike banke, finančnega načrta banke, organizacije sistema notranjih kontrol in letnega programa dela oddelka za notranjo revizijo. Nadzorni svet daje tudi usmeritve in soglasje k politiki poslovanja banke skladno z razvojnimi usmeritvami, ki temeljijo na dolgoročnih razvojnih dokumentih EU in Republike Slovenije.

Nadzorni svet je tudi ustanovil revizijsko komisijo, komisijo za tveganja ter komisijo za imenovanja in prejemke kot posvetovalna telesa. V zvezi s svojimi pristojnostmi spremljanja in nadzora **revizijska komisija**¹⁴ obravnava predvsem letne in medletne računovodske izkaze banke, delovanje oddelka za notranjo revizijo, organizacijo sistema notranjih kontrol, upravljanje tveganj in morebitne ugotovitve nadzornih organov v postopkih nadzora nad banko. Komisija sodeluje tudi pri postopkih izbire zunanjega revizorja ter pregleduje in spremlja njegovo delo in neodvisnost.

Komisija za tveganja¹⁵, v okviru svojih pristojnosti, predvsem glede splošne nagnjenosti banke k prevzemanju tveganj in glede strategije upravljanja tveganj ter nadzira izvajanje strategij, pregleduje stresne in druge scenarije in vpliv na profil tveganja, pomaga pri izvajanju nadzora nad višjim vodstvom glede strategije upravljanja tveganj, preverja, ali so v spodbudah

¹³ Na dan 31. 12. 2021 so nadzorni svet sestavljali mag. Marjan Divjak kot predsednik, Janez Tomšič kot namestnik predsednika, mag. Leo Knez, Zlatko Vili Hohnjec, dr. Igor Masten in Marko Tišma kot člani (od 10. 6. 2021, ko je dr. Sašo Polanec podal odstopno izjavo z mesta člana nadzornega sveta banke, je SID banka delovala s šestimi člani nadzornega sveta). Marko Tišma je bil 29. 7. 2021 ponovno imenovan na mesto člana nadzornega sveta za nov petletni mandat.

¹⁴ Na dan 31. 12. 2021 so revizijsko komisijo sestavljali mag. Leo Knez kot predsednik, Zlatko Vili Hohnjec kot namestnik predsednika in Marko Tišma kot član.

¹⁵ Na dan 31. 12. 2021 so komisije za tveganja sestavljali dr. Igor Masten kot predsednik, mag. Marjan Divjak kot namestnik predsednika in mag. Leo Knez kot član.

v okviru sistema prejemkov upoštevana tveganja ter ali so cene produktov banke združljive s poslovnim modelom in strategijo upravljanja tveganj.

Komisija za imenovanja in prejeme¹⁶ je stalno delovno in posvetovalno telo nadzornega sveta. Komisija je pristojna in odgovorna za opravljanje nalog, povezanih z imenovanjem članov uprave in nadzornega sveta ter s sistemom prejemkov. Njene naloge so predvsem opredelitev in priporočilo kandidatov za člane uprave nadzornemu svetu z opredelitvijo nalog in pogojev za imenovanje, ocenjevanje sestave in uspešnosti delovanja uprave, znanj, veščin in izkušenj posameznih članov uprave in nadzornega sveta oziroma obeh organov kot celote ter ocenjevanje ustreznosti politik in praks prejemkov in priprava predlogov odločitev upravljalnega organa v zvezi s prejemi, vključno s tistimi, ki vplivajo na tveganja in upravljanje tveganj banke.

Pri imenovanjih članov uprave in nadzornega sveta je komisiji v pomoč tudi **Komisija za ocenjevanje primernosti**, sestavljena iz treh članov, ki jih je imenovala uprava po predhodnem soglasju nadzornega sveta. Pri delu je komisija samostojna in neodvisna od uprave in nadzornega sveta. Komisija deluje z dvema zunanjima sodelavcema z znanji in izkušnjami s področja opravljanja bančnih oziroma finančnih storitev ter s področja kadrovanja, psihologije in sorodnih ved, tretja članica je zaposlena, in sicer direktorica oddelka za skladnost, ki ji uprava zagotavlja ustrezno zaščito pred morebitnimi povračilnimi ukrepi.

Za koordinacijo delovanja pristojnih državnih in drugih organov ter institucij pri izvajanju ZZFMGP ter učinkovito izvajanje zavarovanja in financiranja poslov mednarodne trgovine in investicij je Vlada Republike Slovenije imenovala **komisijo za pospeševanje mednarodne menjave**.

Komisija odloča o predlogih banke za sklepanje zavarovalnih poslov, ki presegajo 5 mio EUR, oziroma kadar je v poslu udeležena SID banka. Odločilne pristojnosti ima tudi na drugih področjih, povezanih z obvladovanjem tveganj, kot so dajanje soglasja k:

- politikam zavarovanja v posameznih državah ali skupinah držav, ki skupaj z limiti zavarovanja, opredeljenimi že v ZZFMGP, omejujejo mogoči obseg nastalih škod;
- sklepanju in oblikovanju posebnih pogojev zavarovanja posameznih zavarovalnih in drugih poslov;
- upravljanju sredstev varnostnih rezerv in rizikov, prevzetih v zavarovanje;
- sklepanju sporazumov in odnosov s finančnimi in drugimi institucijami;

¹⁶ Na dan 31. 12. 2021 so komisijo za imenovanja in prejeme sestavljali Janez Tomšič kot predsednik, Zlatko Vili Hohnjec kot namestnik predsednika in mag. Marjan Divjak ter Marko Tišma kot člana.

- reprogramom, izterjavam in likvidacijam škod;
- drugim poslom v zvezi z zavarovanjem po pooblastilu države.

Komisija za pospeševanje mednarodne menjave redno spremlja poslovanje banke na področjih, ki jih ureja ZZFMGP, kar vključuje obravnave poročila o poslovanju, Ministrstvu za finance Republike Slovenije pa daje mnenje k poročilu banke o izvrševanju pooblastil po ZZFMGP.

V letu 2021 je komisija na svojih sejah največkrat obravnavala posle za (po)zavarovanje. Največ je bilo predlogov za pozavarovanje kratkoročnih terjatev, ki so se številčno bistveno povečali. Vzrok povečanja izhaja iz ukrepov zoper epidemijo COVID-19, saj je Evropska komisija že v letu 2020 vse izvozne terjatve razglasila za nemarketabilne, ne glede na državo dolžnika in ročnost, kar je ostalo v veljavi tudi v letu 2021. Primarni zavarovalnici Coface PKZ in Zavarovalnica Triglav sta v pozavarovanje prijavili bistveno več prometa kot leto prej.

Na sejah komisije so se obravnavali tudi posli srednjeročnega zavarovanja financiranja projektov na Hrvaškem, v Ukrajini, Belorusiji in Afriki. Komisija je odločala tudi o drugih poslih, ki so bili povezani z internacionalizacijo slovenskih izvoznikov, zlasti o izvoznih poslih, ki so jih realizirali slovenski izvozniki v razmerju do svojih kupcev s področja Jugovzhodne Evrope, Rusije, Belorusije in v državah EU. Odločanje se je nanašalo zlasti na zavarovanje garancij, ki so jih zahtevali naročniki, pa tudi na zavarovanje nedelničarskih posojil slovenskih investitorjev v tujini. Poleg poslov je komisija obravnavala in sprejela tudi prenovljene pogoje zavarovanja. Prav tako je sprejela prenovljeno Poslovno politiko zavarovanja in Politiko trajnostnega zavarovanja, ki je opredelila odnos institucije do dejavnikov naravnega in socialnega okolja ter dejavnikov upravljanja.

Komisija je večkrat obravnavala in potrjevala tudi ukrepe na področju politike zavarovanja do Ukrajine in do nekaterih drugih posameznih držav (Belorusija, Iran, Čile idr.), preverjala učinkovitost v letu 2020 prenovljene politike slovenske komponente in v tem okviru na novo uvedenih kvalitativnih elementov. Glede na razgibano dogajanje v gospodarstvu je obravnavala tudi več sprememb pri že potrjenih oz. zavarovanih poslih.

Komisija deluje s šestimi člani¹⁷, in sicer sestoji iz enega predstavnika Ministrstva za finance, ki ima odločilno vlogo (pravico veta), dva člana sta iz Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo, eden je iz Ministrstva za zunanje zadeve, eden je predstavnik Gospodarske zbornice Slovenije in ena članica je predstavnica Združenja bank Slovenije.

Banka ima v zvezi s postopki računovodskega poročanja z internimi akti vzpostavljene **različne notranje kontrole**, ki se izvajajo predvsem v organizacijskih enotah, pristojnih za upravljanje

¹⁷ Na dan 31. 12. 2021 je komisija delovala v sestavi Franc Stanonik kot predsednik, Matej Čepeljnik kot namestnik predsednika ter mag. Iztok Pustatičnik, dr. Slobodan Šešum, mag. Stanislava Zadavec Capriolo in Jernej Salecl kot člani. Dr. Slobodan Šešum je v letu 2021 nadomestil Iztoka Grmeka.

tveganj, računovodstvo ter plan in kontroling. Delovanje notranjih kontrol in upravljanje tveganj v družbi je tudi predmet notranjega revidiranja, ki ga izvaja posebna organizacijska enota. V okviru banke je kot del sistema notranjih kontrol vzpostavljena tudi funkcija varovanja zakonitosti poslovanja, katere nosilec je posebna organizacijska enota.

Oddelek za skladnost je samostojna, neodvisna organizacijska enota, ki je funkcionalno in organizacijsko ločena od preostalih organizacijskih enot banke in je neposredno odgovorna upravi banke. Primarna naloga oddelka je ugotavljanje tveganj skladnosti poslovanja banke, ki jim je ali bi jim lahko bila banka izpostavljena pri svojem poslovanju iz naslova kršitev veljavnih predpisov, sklenjenih pogodb, predpisanih oziroma dobrih praks in etičnih standardov na eni strani ter krepitev korporativne etike in integritete na drugi strani. V letu 2021 je bilo področje informacijske varnosti, prej uvrščeno v oddelek za skladnost, oddeljeno v novo samostojno organizacijsko enoto – oddelek za informacijsko varnost.

Oddelek za skladnost deluje po letnem programu dela, ki poleg rednih pregledov skladnosti vključuje še izvajanje svetovalne funkcije, zlasti na področju uvajanja novih produktov banke, preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma, upravljanja s tveganji prevar, presoje zakonitosti in etičnosti delovanja deležnikov banke, sodelovanje v kazenskih in civilnih postopkih banke ter izvajanje izobraževanj zaposlenih in upravljalnega organa banke. Na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma banka nadaljuje proces digitalizacije in informatizacije, ki poteka v okviru širšega projekta banke, in sicer razvoja nove kreditne aplikacije. Odhod pooblaščenke za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma med letom je banka nadomestila z notranjimi resursi.

Tudi v letu 2021 se je oddelek še srečeval z izzivi poslovanja v spremenjenih razmerah; izveden je bil prehod na kombiniran sistem z delom od doma. Oddelek je sicer veliko pozornosti namenil možnosti uporabe umetne inteligence v organizaciji dela. Zaživela je interno razvita aplikacija Ukrepi OSk, ki skrbnike komitentov banke opozarja na potrebnost predhodne odobritve sodelovanja s komitentom, s strani oddelka za skladnost. Na področju spremljanja in implementacije zakonodaje je bil zaključen postopek implementacije aplikativnega orodja. Navedeno orodje vključuje tudi modul za upravljanje operativnih tveganj v banki in modul za interne akte, oddelku za skladnost pa omogoča aplikativno podprt nadzor (spremljavo) pravočasnega prenosa sprememb zakonodaje in dobrih praks v interne akte SID banke.

Ne glede na vzpostavitev in izvajanje funkcije skladnosti je uprava banke primarno odgovorna za upravljanje tveganja skladnosti in zagotavlja, da je poslovanje banke skladno s predpisi. Za zagotavljanje skladnosti poslovanja so odgovorni tudi vsi zaposleni v banki, ob upoštevanju njihove vloge in ravni odgovornosti. Njihova pravica in dolžnost je, da se izobražujejo tudi s področja obvladovanja tveganja skladnosti.

Tudi **Oddelek za notranjo revizijo** je organiziran kot samostojna, neodvisna organizacijska enota, ki je funkcionalno in organizacijsko ločena od drugih organizacijskih enot banke in je

neposredno odgovorna upravi banke. Oddelek za notranjo revizijo deluje skladno z Zakonom o bančništvu, Mednarodnimi standardi strokovnega ravnanja pri notranjem revidiranju, Kodeksom poklicne etike notranjih revizorjev in Kodeksom načel pri notranjem revidiranju. Delovanje oddelka za notranjo revizijo ureja listina o delovanju notranje revizije, podrobneje pa so postopki izvajanja notranjerevizijske dejavnosti opredeljeni v pravilniku o delu notranje revizije in v priročniku notranjega revidiranja. Oddelek za notranjo revizijo poroča o svojem delovanju, ugotovitvah in poteku realizacije priporočil letno in četrletno upravi banke, revizijski komisiji in nadzornemu svetu banke. Uprava banke obravnava tudi vsa poročila o posameznih izvedenih notranjih revizijah.

Namen delovanja oddelka za notranjo revizijo je podajati neodvisne in nepristranske ocene o učinkovitosti in kakovosti upravljanja tveganj, notranjih kontrol in ureditvi notranjega upravljanja in s tem prispevati k izboljšanju delovanja in doseganju ciljev banke. Svoje poslanstvo oddelek za notranjo revizijo uresničuje z izvajanjem notranjih revizij in svetovalne dejavnosti, pri čemer se osredotoča na najbolj tvegana področja, ki jih določi v okviru načrtovanja dela oddelka. Letni in strateški načrt temeljita na podlagi profila tveganosti banke in zahtev regulatorja za obvezno revidiranje posameznih področij poslovanja banke, s ciljem revizijskega pokritja najbolj tveganih področij delovanja banke in obdobjnega pokritja tudi manj tveganih oz. še ne pregledanih področij. Oba načrta sprejme uprava banke v soglasju z nadzornim svetom banke.

V letnem načrtu dela za leto 2021 je bilo predvidenih deset večinoma obsežnih in kompleksnih revizijskih pregledov, od katerih jih je bilo skupaj z dvema izrednima pregledoma zaključenih devet v letu 2021 oziroma v začetku leta 2022. En izredni revizijski pregled je v teku, eden v postopku obravnave na upravljanem organu, dva pa sta bila prenesena v letni načrt dela za poslovno leto 2022.

Pomembno pozornost je oddelek za notranjo revizijo posvečal tudi poteku realizacije priporočil. Poleg rednih revizijskih pregledov in spremljave realizacije priporočil je oddelek v letu 2021 opravljal tudi svetovalno dejavnost na področju razvoja bančnih produktov v okviru Sklada skladov in finančnega inženiringa, neformalnega svetovanja širokega spektra vsebin ter koordinacije z zunanjimi institucijami.

II.3. NAČELA POSLOVANJA SID BANKE

Splošna načela in dobre prakse delovanja razvojnih bank ter vzpostavljenih internacionalnih institucionalnih okvirjev se odražajo tudi v načelih poslovanja SID banke, pri čemer so bila ta natančno določena v zakonskih podlagah in drugih statutarnih oziroma strateških dokumentih banke. Ključna načela, ki jim sledi banka v vsakodnevnem poslovanju, so tako predvsem:

- **usmerjenost v uravnoteženi in trajnostni razvoj Slovenije**

SID banka mora slediti načelu uravnoteženega in trajnostnega razvoja na ekonomskem, okoljskem in socialnem področju ter upoštevati celovit, dolgoročno naravnani pogled pri vseh finančnih poslih. Poleg ekonomske upravičenosti aktivnosti mora upoštevati tudi njihove družbene eksternalije, to je nefinančne ali posredne koristi in/ali stroške za celotno gospodarsko in družbeno okolje. Delovanje SID banke temelji na razvojnih dokumentih RS in EU.

SID BANKA – RAZVOJNA BANKA, PODVRŽENA BANČNI REGULATIVI

Kljub drugačnemu mandatu in specifični usmerjenosti je prvenstveno potrebno poudariti, da je SID banka – banka ter da mora biti njeno poslovanje usklajeno z vsebino bančne licence in regulative Banke Slovenije. SID banka deluje praviloma le na področjih tržnih vrzeli oziroma pomanjkljivosti. Tudi na področju zavarovanja izvoznih kreditov in izhodnih neposrednih investicij SID banka zavaruje le t.i. »netržna tveganja«, se pravi tveganja, ki jih zasebni finančni subjekti niso pripravljene prevzeti. To pomeni, da so **de facto (neposredni) posli, ki jih SID banka obravnava, večinoma bolj tvegane narave**, tako z vidika donosa (manjši), časa (daljše ročnosti) in tveganj (naslavljanje podjetij slabših bonitetnih razredov in manjše zahteve po zavarovanju, financiranje na osnovi ovrednotene perspektivnosti poslovnega modela). To pomeni, da SID banka ne zasleduje načela kratkoročne maksimizacije dobičkonosnosti, pač pa dolgoročne družbene koristi.

Kljub temu mora ob spoštovanju vse bančne regulative in splošnih načel mikroprudentnega poslovanja delovati po načelu samovzdržnosti. Izjemno racionalno poslovanje je zato bistvenega pomena – brez pozitivnega poslovanja tudi poslovanje ne bi moglo biti dolgoročno vzdržno.

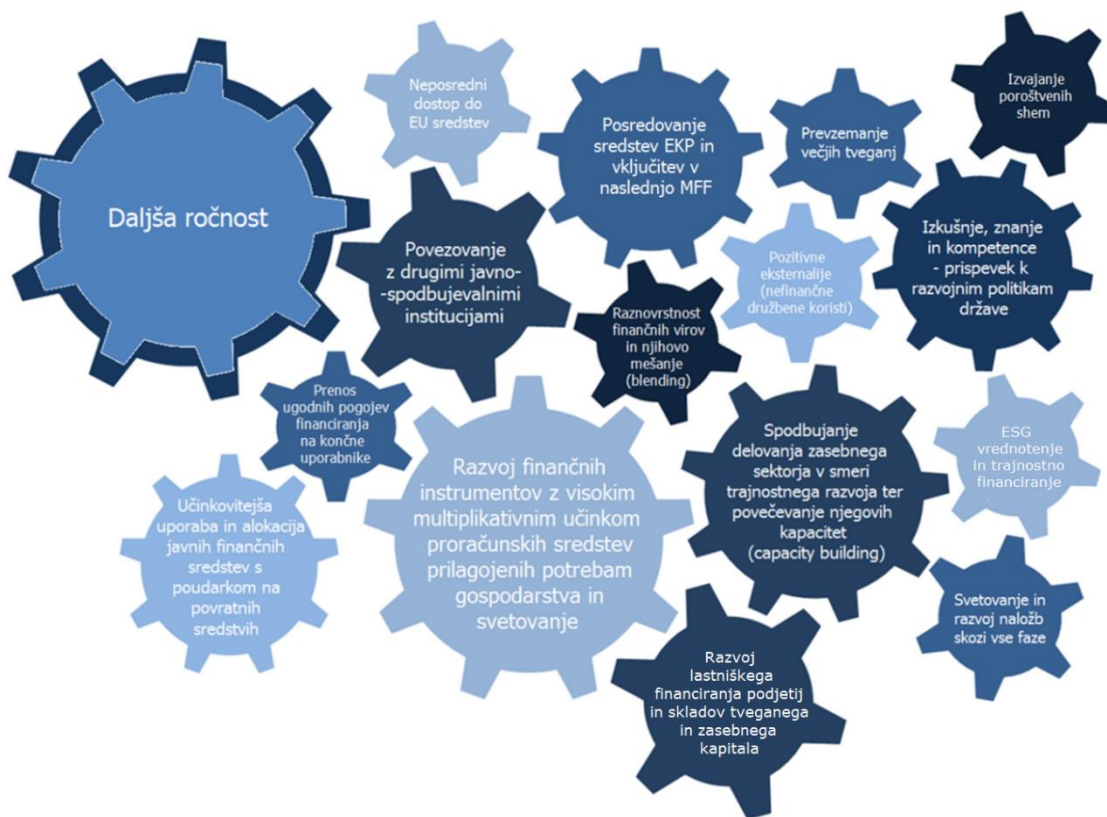
Dodatno je treba opozoriti, da so v skladu z zakonskimi in drugimi podlagami **vsa sredstva SID banke strogo namenska** in da **jih ni mogoče uporabiti za katerikoli namen**, kar lahko povzroča določena razočaranja posameznih podjetij.

- **finančna samovzdržnost in odgovorno posojanje**

Z namenom doseganja dolgoročne finančne samovzdržnosti in upoštevanja temeljnih bančnih načel delovanja je vsak posel podvržen presoji ekonomske in finančne upravičenosti ter celoviti

oceni in upravljanju vseh vrst tveganj. Koncept odgovornega posojanja združuje tako strokovne kot tudi etične standarde. Odgovorno posojanje v SID banki upošteva okoljske, družbene in upravljalvske (ESG) dejavnike v postopkih presoje komitentov in (ne)odobritve kredita. Prav tako tveganja, ki izhajajo iz teh dejavnikov, upošteva v upravljanjih s tveganji. Sestavni del odgovornega posojanja sta tudi osebna integriteta bančnih uslužbencev, zaradi česar je SID banka sprejela tudi svoj etični kodeks.

Slika 6: Vzvodje SID banke

Vir: SID banka

● nekonkuriranje, komplementarnost in subsidiarnost

SID banka pri izvajanju svojih dejavnosti ne konkurira drugim finančnim institucijam na trgu ampak poskuša obstoječi trg čim bolj dopolnjevati. SID banka vstopa v posle le subsidiarno, po principu »druge najboljše možnosti«, če komercialni sektor na danem področju ni aktiven, ali pa ni aktiven v zadostni meri oziroma pod dovolj ugodnimi pogoji, da bi se doseglo »najboljšo možnost«, to je nemoteno delovanje trga.

- **vrednost finančnih storitev za končne koristnike**

SID banka storitve izvaja z namenom ustvarjanja neposredne ali posredne dodane vrednosti za uporabnike. SID banka skrbi za raznovrstnost in prilagojenost finančnih produktov potrebam končnih koristnikov in zagotavlja daljše ročnosti, nižje cene storitev, prilagojenost razvojnim fazam življenjskega cikla podjetij, učinkovitejšo uporabo finančnih sredstev države, ipd. V primeru posrednega poslovanja prek poslovnih bank mora biti zagotovljen prenos finančne vrednosti na končne koristnike.

ZELENI DOGOVOR

Evropa želi do leta 2050 postati **prva podnebno nevtralna celina na svetu**. Za uresničitev tega ambicioznega načrta je Evropska komisija sprejela evropski zeleni dogovor, ki naj bi omogočil preobrazbo gospodarstva in družbe EU v trajnostno strukturo, prijazno do okolja in zdravja prebivalcev. **V letu 2020 je Evropski svet potrdil nov zavezujoč cilj EU, da se do leta 2030 neto domače emisije toplogrednih plinov zmanjšajo za vsaj 55 % v primerjavi z ravnmi iz leta 1990**, kar je povečanje v primerjavi s ciljem zmanjšanja emisij za vsaj 40 % do leta 2030, ki je bil dogovorjen leta 2014. Za njegovo uresničitev je ključno financiranje učinkovitega prehoda industrije, gradbeništva ter energetike na nove poslovne modele. **V slovenskem prostoru to ključno vlogo igra SID banka** z namenskimi programi za olajšanje prehoda, investicije v čistejšo in učinkovitejšo tehnologije ter močnejšo vključitev agilnih malih in srednjih podjetij v mreže globalnega gospodarstva.

Za to je potreben tako primeren model vrednotenja različnih možnosti, za kar v SID banki uporabljamo tako novi ESG vprašalnik in iz tega izpeljano trajnostno poročilo kot inovativne sheme financiranja, ki jih v sklopu finančnega inženiringa agilno oblikujemo za spodbujanje zelenih ekonomskih aktivnosti gospodarskih subjektov. Za spopad s podnebnimi, tehnološkimi in demografskimi spremembami bodo potrebne velike naložbe, kar bo prineslo dodatne potrebe po financiranju projektov. Poslanstvo SID banke je prav sodelovanje pri tovrstnih dolgoročnih razvojnih projektih, ki prinašajo napredek ter širše družbene koristi.

- **nediskriminatornost**

SID banka zasleduje načelo enakega dostopa in enakega obravnavanja vseh uporabnikov njenih storitev.

- **preglednost poslovanja**

SID banka skrbi za preglednost vseh ponujenih storitev na eni strani, po drugi pa tudi za preglednost finančnih rezultatov in družbeno-ekonomskih učinkov svojega poslovanja. Pri tem upošteva zakonska določila in druge relevantne usmeritve ter tudi dobro prakso, ki jo izvajajo primerljive institucije v EU. V svojem delovanju presega nivo transparentnosti in razkritij, ki ga

od nje zahteva regulativa. SID banka je edina ustanova slovenskega javno-spodbujevalnega sistema, ki deluje kot banka, kar pomeni poslovanje po strogih določilih in pod nadzorom.

- **poslovanje odvisnih družb po tržnih principih**

Četudi morajo odvisne družbe zasledovati sinergijsko funkcijo z doseganjem ciljev SID banke, morajo te družbe delovati po merilih, ki veljajo za tipične zasebno-pravne gospodarske družbe. Vsaka dokapitalizacija teh družb s strani SID banke je tudi podvržena presoji z vidika dovoljene državne pomoči.

IZVEDBA SAMOOCENE SISTEMA KAKOVOSTI PO VPRAŠALNIKU EFQM ZA LETO 2021

SID banka v skladu z dobro prakso na področju sprejete Politike upravljanja upošteva priporočila Slovenskega državnega holdinga, pri čemer organi vodenja ali nadzora ta splošna priporočila in njihovo implementacijo presojuje z vidika skladnosti z zakonskimi in drugimi okviri poslovanja SID banke. SID banka sicer tudi sama uvaja orodja za samoocenjevanje, ki pomagajo pri izboljševanju učinkovitosti in organizacijske kulture.

Slovenski državni holding je v zadnji verziji priporočil in pričakovanj iz leta 2020 ponovil priporočila o doseganju kakovosti in odličnosti poslovanja družb oz. skupin:

- SDH pričakuje, da se bodo najmanj velike družbe s kapitalsko naložbo države enkrat na dve leti samoocenjevale po preizkušenem evropskem modelu odličnosti EFQM. Družbe naj izdelajo in SDH posredujejo ustrezna poročila o samoocnitvi v elektronski obliki. Velika družba s kapitalsko naložbo države, ki je obvladujoča družba v skupini, naj oceno izdela za celotno skupino in SDH posreduje poročilo o tem.
- Poročila o samoocnitvi naj vsebujejo kratkoročne in srednjeročne zelene cilje poslovanja družbe na področju kakovosti in odličnosti (npr. izboljšanje posameznih področij, ciljno število točk, tekmovanje za Priznanje RS za poslovno odličnost,...), ugotovitve samoocenjevanja, akcijski načrt z ukrepi in sistemom izboljšav uresničevanja kakovosti in poslovne odličnosti, stališča nadzornega sveta družbe po zaključeni obravnavi poročila.
- Poročila naj bodo razumljiva in pregledna in naj se nanašajo na pomembne ter bistvene zadeve. Omogočajo naj primerjavo (ne)učinkovitosti in (ne)uspešnosti s preteklimi leti in predstavljajo aktualni in stvarni pogled na položaj družbe/skupine na področju kakovosti in odličnosti.
- SDH pričakuje, da bodo poročila o samoocnitvi predhodno obravnavali tudi organi nadzora družb in zavzeli ustrezna stališča ter dosledno nadzorovali izvrševanje ukrepov oziroma akcijskega načrta družbe na poti doseganja kakovosti in odličnosti poslovanja.

Kaj je EFQM?

Preizkušen evropski model odličnosti EFQM Evropske fundacije za upravljanje kakovosti iz Bruslja je okvir za upravljanje, ki vodi k stalnemu izboljševanju. Gre za orodje, ki združuje različne elemente upravljanja družbe, kar omogoča pregled trenutnih prednosti in priložnosti za rast.

EFQM model odličnosti je okvir za ocenjevanje učinkovitosti poslovanja, identifikacijo ključnih prednosti in izboljšave le-teh, integracijo in uskladitev obstoječih orodij, postopkov in procesov ter odprava podvajanj, uvedbo načina razmišljanja, ki spodbuja refleksijo in stimulira stalno izboljševanje, ugotovitev, kateri ukrepi zares prispevajo k doseganju rezultatov, katera področja potrebujejo več pozornosti in kateri pristopi morajo biti opuščeni.

Skozi devet meril modela lahko razumemo in analiziramo vzročno-posledična razmerja, kaj organizacija dela in rezultate, ki jih dosega. Merila modela/tematski sklopi vprašalnika so: vodenje, strategija, ljudje, partnerstva in viri, procesi, produkti in storitve, rezultati – stranke, rezultati – ljudje, rezultati – družba, ključni rezultati.

Rezultati samoocene za leto 2021

Na tej podlagi je bila izvedena samoocena po vprašalniku EFQM za leto 2021. Skupna ocena EFQM vprašalnika za leto 2021 znaša 86,0 (84,8 za 2019). Za namen zvišanja poslovne odličnosti v smeri doseganja zastavljenih ciljnih vrednosti ocen posameznih sklopov do leta 2023 je bilo sprejetih 6 ukrepov vezanih na prenovo poslovne strategije, nadgradnjo finančnih projekcij, vključitev ESG dejavnikov in upravljanje informacijskih sredstev.

II.4. PODROČJA DELOVANJA

Kot specializirana kreditna institucija oziroma izvozna in razvojna banka z javnimi pooblastili, SID banka deluje le na določenih javno-spodbujevalnih področjih. V skladu z ZSIRB mora podpirati ekonomske, strukturne, socialne in druge politike in sicer preko opravljanja finančnih storitev na segmentih, kjer nastajajo oziroma so ugotovljene tržne vrzeli, zlasti pa na naslednjih z zakonom izrecno opredeljenih področjih:

RAZVOJ KONKURENČNEGA GOSPODARSTVA

- **Rast in razvoj MSP**, zlasti z namenom financiranja MSP v vseh fazah življenjskega cikla, vključno s financiranjem potrebnih večjih obratnih sredstev in kvalitetnejšega kapitala za rast podjetij in predvsem razvoj inovativne industrije z višjim potencialom rasti, ter tudi finančno-zavarovalnih shem za proticiklično delovanje.
- 39 | Poročilo o izvrševanju javnih pooblastil v letu 2021

- **Konkurenčnost**, zlasti z namenom spodbujanja dolgoročnih poslovnih transakcij, ki udeležencem omogočajo vstop in poslovanje na tujih trgih, vključno s podporo povezanim uvoznim transakcijam, pripravi na mednarodne gospodarske posle, investicijam in spodbudam za trajnostno rast izvoza in internacionalizacijo gospodarstva ter aktivnosti z namenom spodbujanja oziroma izvajanja poslov po koncesijskih pogojih in spodbujanja skupnega nastopa na tretjih trgih z domačimi, tujimi ali mednarodnimi subjekti.

RAZVOJ DRUŽBE ZNANJA IN INOVATIVNEGA PODJETNIŠTVA

- **Raziskave, razvoj in inovacije**, zlasti z namenom spodbujanja konkurenčnosti in razvoja v okviru raziskovalnih in razvojnih programov, promocije inovativnosti in pospeševanja raziskovalne in razvojne dejavnosti ter prenosa znanja in zagotavljanja različne podpore nosilcem projektov za razvoj izdelkov, proizvodnih procesov in storitev.
- **Inovativno podjetništvo**, s posebnim poudarkom na visoko-tehnoloških MSP, s tem povezanim podjetništvom in tveganim kapitalom, predvsem z namenom financiranja podjetniških projektov v zgodnejših fazah razvoja (semenski kapital, zagonska sredstva), ustvarjanja možnosti za ustanavljanje novih podjetij in vključevanja v naloge in programe izvajalcev podjetniškega, inovativnega in finančnega okolja.
- **Izobraževanje**, zlasti z namenom spodbujanja in izboljševanja nivoja izobrazbe, znanj in upravljanja znanj ter spodbud potrebnim prekvalifikacijam ter pridobivanja specifičnih znanj.
- **Zaposlovanje**, med drugim z namenom zagotavljanja spodbud podjetjem za zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj, potrebnih za njihovo rast ali prekvalifikacijo posameznikov.

RAZVOJ OKOLJU PRIJAZNE DRUŽBE IN PROIZVODNJE

- **Varovanje okolja**, zlasti z vidika dolgoročne ohranitve.
- **Snovna in energetska učinkovitost**, zlasti z namenom financiranja in spodbujanja ukrepov za varstvo narave, ustreznega ravnanja z odpadki, ustrezne rabe naravnih dobrin, pospeševanja kreditov oziroma naložb v infrastrukturo varstva okolja, izrabe obnovljivih virov energije in učinkovite rabe energije.

REGIONALNI IN DRUŽBENI RAZVOJ

- **Gospodarska in javna infrastruktura**, občinski in pokrajinski razvoj, zlasti z namenom izboljšanja logistične, komunalne in druge infrastrukture in poleg tega izvajanje jamstvene, finančne in javno zasebno partnerske sheme za izgradnjo te infrastrukture npr. za obnovo in razvoj ter prenovo mest itd.
- **Regionalni razvoj**, zlasti z namenom zagotavljanja skladnega razvoja na državni, regionalni in lokalni ravni, zmanjševanja razlik v gospodarski razvitosti in drugih aktivnostih, kjer se lahko povezuje z drugimi osebami, ki so dejavne in namenjene doseganju javnih ciljev na področju regionalnega razvoja in razvoja podeželja in pri tem uporabljajo različne kombinirane instrumente finančnega inženiringa.
- **Stanovanjsko področje**, zlasti z namenom zagotavljanja ustrezne stanovanjske oskrbe in spodbujanja stanovanjske gradnje, prenove in vzdrževanja stanovanj in stanovanjskih hiš določenim kategorijam prebivalstva, skupaj z zagotavljanjem okolja in pogojev, ki omogočajo ustrezne bivalne razmere.
- **Nameni upravičenih naložb končnih upravičencev** za financiranje s sredstvi vira SID banke so oblikovani skladno z dovoljenimi področji delovanja SID banke, in sicer:
  - namen A: Internacionalizacija poslovanja podjetij vseh velikosti;
  - namen B: Projekti za rast in razvoj malih in srednje velikih podjetij;
  - namen C: Raziskave, razvoj, inovacije ter nove tehnologije, ki vodijo k novim ali temeljito izboljšanim proizvodom, storitvam ali procesom, z namenom večje konkurenčnosti in višje dodane vrednosti, s posebnim poudarkom na inovativnem podjetništvu;
  - namen D: Izobraževanje;
  - namen D1: Izobraževanje, zlasti z namenom spodbujanja in izboljševanja nivoja izobrazbe, znanj in upravljanja znanj, pridobivanja specifičnih znanj in upravljanja znanj;
  - namen D2: Izobraževalna infrastruktura, zlasti zagotavljanje ustrezne prostorske infrastrukture in opreme, potrebne za izvajanje izobraževalnih procesov;
  - namen E: Zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj, potrebnih za rast podjetij ter prekvalifikacije delavcev;
  - namen F: Varovanje okolja in energetske učinkovitosti, zlasti z namenom financiranja in spodbujanja ukrepov za varstvo narave, ustreznega ravnanja z

odpadki, ustrezne rabe naravnih dobrin, pospeševanja naložb v infrastrukturo varstva okolja, izrabe obnovljivih virov energije in učinkovite rabe energije;

- namen F1: Okoljevarstvo, zlasti varstvo voda, odvajanje odpadnih vod ali oskrba s pitno vodo, ravnanje z odpadki, zmanjševanje onesnaževanja zraka, zmanjševanje hrupa ali drugih škodljivih vplivov na okolje, sanacija zemljišč in okoljski ukrepi, povezani s prometom in prevozom, ter drugi ukrepi, ki prispevajo k varovanju okolja;
- namen F2: Obnovljivi viri energije, kot je sončna energija, energija biomase, bioplina, geotermalna energija, vetrna energija ter vodna energija;
- namen F3: Učinkovita raba energije in snovi, zlasti ukrepi, ki prispevajo k energijski učinkovitosti poslovnih prostorov in stanovanjskih enot;
- namen F4: Okolju prijazna proizvodnja ali proizvod, ki na inovativen način prispeva k preprečevanju ali zmanjševanju onesnaževanja okolja oziroma snovni učinkovitosti proizvodnje;
- namen G: Regionalni razvoj;
- namen H: Stanovanjska oskrba na specifičnih področjih, kot je nakup, izgradnja ali prenova (vključno z ukrepi energijske učinkovitosti) neprofitnih stanovanj, stanovanj za mlade, domov za ostarele in oskrbovanih stanovanj;
- namen I: Gospodarske in javne infrastrukture;
- namen J: Mednarodno razvojno sodelovanje;
- namen U: Telekomunikacijska, transportna in prometna, športna, turistična, kulturna, zdravstvena ter druga infrastruktura, zlasti tista, ki prispeva k regionalnemu razvoju.

II.5. STORITVE SID BANKE IN SKUPINE SID BANKA

SID banka s svojimi storitvami pokriva širok spekter finančnih storitev z namenom spodbujanja in razvoja gospodarstva, vendar znotraj tega skuša sredstva usmeriti čim bolj ciljno na področja z največjim makroekonomskim učinkom. Ob tem izvaja še vrsto storitev v imenu in za račun države, pri vsem pa stremi k neodvisnemu, strokovnemu in učinkovitemu delovanju.

V Skupino SID banka sta poleg SID banke vključena Center za mednarodno sodelovanje in razvoj (zavod s pravico javnosti), v katerem je SID banka soustanoviteljica, ki nima finančne naložbe, ima pa 33 odstotkov glasovalnih pravic, in Skupina Prvi faktor, ki pa je v postopku likvidacije.

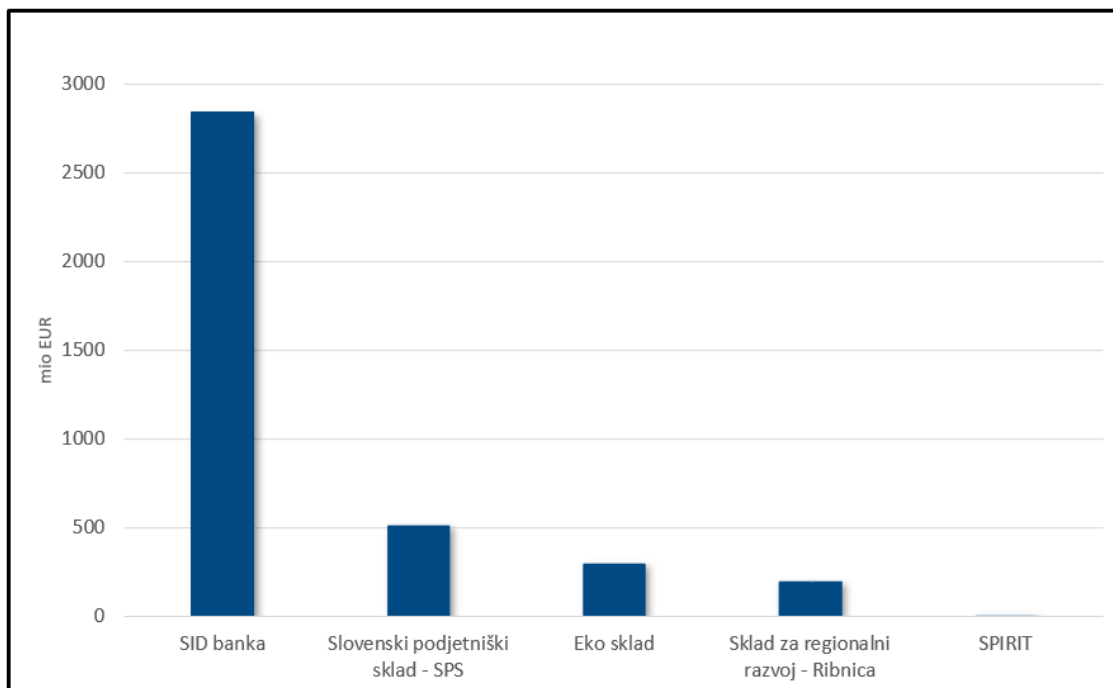
Slika 7: Osnovne storitve skupine SID banka v letu 2021

<ul style="list-style-type: none"> ● spodbujevalno, razvojno in izvozno financiranje ● zavarovanje izvoznih kreditov in investicij (pred netržnimi tveganji) ● državne jamstvene sheme (posojila podjetjem, fizične osebe, financiranje investicij podjetjem, poroštvo bankam in hranilnicam) ● izvajanje funkcije Sklada skladov in Sklada skladov COVID-19 ● lastniško financiranje podjetij – SEGIP	
<ul style="list-style-type: none"> ● raziskave in analize, svetovanje, informacijske dejavnosti; dvostranska URP, kombinirani posli (soft loans, mixed credits)	

Vir: SID banka

SID banka si v okviru Skupine SID banka prizadeva k ohranjanju osrednje vloge tudi med ustanovami slovenskega javno-spodbujevalnega sistema. SID banka je bila v letu 2021 največja razvojno-spodbujevalna institucija v Sloveniji kot prikazuje slika 8, ki kaže primerjavo večine razvojno-spodbujevalnih institucij z vidika njihovih finančnih ter kadrovskih zmožnosti in obsega plasiranih sredstev z vidika financiranja razvoja. S svojim širokim naborom finančnih storitev **SID banka ustvari bistveno večji obseg plasiranih razvojnih finančnih sredstev, kot vse ostale razvojno-spodbujevalne ustanove skupaj.**

Slika 8: Primerjava razvojno-spodbujevalnih institucij po bilančni vsoti (2021)

Vir: lastna analiza; letna poročila razvojno-spodbujevalnih institucij za leto 2021

Drugih razvojno-spodbujevalnih ustanov ne gre jemati kot konkurente SID banki, saj se te od nje pomembno razlikujejo. Poleg dejstva, da gre za institucije z večinoma komplementarnimi področji in filozofijo delovanja, se za razliko od ostalih javnih razvojno-spodbujevalnih institucij SID banka ne financira neposredno iz proračunskih sredstev. Zato lahko SID banka, bolj kot druge ustanove, dodano vrednost za gospodarstvo ustvarja skozi svoje multiplikativne učinke iz lastnega kapitala in »blendinga« sredstev v okviru programov finančnega inženiringa.

SID BANKA

Pri izvajanju storitev lahko SID banka uporablja vse v EU in slovenski zakonodaji razpoložljive finančne instrumente. Finančne storitve, ki jih je SID banka v skladu s pridobljenimi dovoljenji opravljala v letu 2021 **za lasten račun**, se nanašajo predvsem na:

- dajanje kreditov, financiranje poslov,
- izvajanje finančnih instrumentov z ustreznim mešanjem virov sredstev različnih tipov,
- prevzemanje tveganj,

II. NAČELA DELOVANJA SID BANKE

- trgovanje za svoj račun ali za račun strank z valutnimi in obrestnimi finančnimi instrumenti, s prenosljivimi vrednostnimi papirji in
- trgovanje za svoj račun z instrumenti denarnega trga.

Banka ima pridobljenih več javnih pooblastil, zato **za račun RS** izvaja naslednje storitve:

- zavarovanje in pozavarovanje kratkoročnih izvoznih kreditov/terjatev pred nekomercialnimi in drugimi netržnimi riziki,
- zavarovanje srednjeročnih izvoznih kreditov pred nekomercialnimi in/ali komercialnimi riziki,
- zavarovanje izhodnih investicij pred nekomercialnimi in/ali komercialnimi riziki,
- zavarovanje bančnih (storitvenih) garancij,
- upravljanje Sklada skladov in Sklada skladov COVID-19,
- posle po pooblastilu v okviru ZVO-1 in
- ostale posle po pooblastilu: ZJShem, ZJShemFO, ZIUZEOP, ZDLGPE.

Potrebna sredstva za učinkovito izvajanje dejavnosti zavarovanja po ZZFMGP je SID banka zagotovila RS v obliki **varnostnih rezerv**, ki se uporabljajo za poravnavo obveznosti do zavarovancev (izplačilo zavarovalnin), plačilo stroškov preprečevanja in zmanjševanja bodočih ali že nastalih škod, ter kritje izgub iz teh poslov. Varnostne rezerve se dodatno zagotavljajo predvsem iz premij, opravnin, regresiranih plačanih škod in drugih prihodkov, ki jih SID banka ustvari s poslovanjem na področju zavarovanja in pozavarovanja pred netržnimi riziki. Če nastalih škod ne bi bilo mogoče poravnati iz omenjenih rezerv, sredstva za izplačilo zavarovalnin zagotovi RS.

Na podlagi pogodbe z MF iz decembra 2011 SID banka izvaja za državo tudi storitev upravljanja s sredstvi varnostnih rezerv. Poslovanje, ki ga SID banka kot slovenska IKA opravlja v imenu in za račun RS, je upravljavsko in računovodsko transparentno ločeno od poslovanja SID banke za lasten račun.

Pri opravljanju svoje dejavnosti banka z instrumenti, ki so ji na voljo, izvaja razne storitve financiranja ali s tem povezane dejavnosti, tudi z namenom **mednarodnega razvojnega sodelovanja** in v tem okviru, kjer so vključene tudi razvojne in/ali uradne pomoči RS, lahko opravlja storitve tudi za druge osebe.

Banka lahko glede na svoj status in pravno naravo opravlja tudi **druge naloge in dejavnosti** na podlagi dodatnih pooblastil in/ali posebne pogodbe z RS ali drugimi osebami javnega prava. V tem kontekstu je bila npr. SID banka izbrana za izvajanje agentskih poslov za državo iz naslova jamstvene sheme za podjetja, za fizične osebe in jamstvene sheme za financiranje investicij gospodarskih družb, z ZVO pa je bila določena tudi za izvajanje funkcije uradnega dražitelja na dražbah pravic do emisije toplogrednih plinov (upravljanje in trgovanje z emisijskimi kuponi ter izvajanje dražb).

SID banka v letu 2020 skladno s prejetim pooblastilom RS po **ZIUZEOP** v imenu in za račun države v letu 2020 pričela, v letu 2021 pa nadaljevala, z opravljanjem vseh poslov v zvezi s spremljanjem poročil bank in porabe poroštvene kvote, periodičnim poročanjem ministrstvu, pristojnim za finance, z unovčevanjem poroštev, spremljanjem in izvedbo vseh potrebnih ukrepov za uveljavljanje regresnih terjatev. Prav tako je SID banka skladno s prejetim pooblastilom RS po **ZDLGPE** v imenu in za račun države v letu 2020 pričela in v letu 2021 nadaljevala z opravljanjem vseh poslov v zvezi s formalnim pregledom dokumentacije vloge bank za podelitev poroštev RS, spremljanjem poročil bank in porabe poroštvene kvote, periodičnim poročanjem ministrstvu, pristojnim za finance, z unovčevanjem poroštev, spremljanjem in izvedbo vseh potrebnih ukrepov za uveljavljanje regresnih terjatev.

MGRT je SID banko v novembru 2017 imenovalo za upravljavca **Sklada skladov** za izvajanje finančnih instrumentov v okviru evropske kohezijske politike, v katerega bo do leta 2023 vplačanih 253 mio EUR iz evropskih kohezijskih sredstev, ki so Sloveniji na voljo v finančni perspektivi 2014–2020. Namen tako oblikovanega sklada je spodbujanje oziroma financiranje trajnostne gospodarske rasti in razvoja, inovacijskih vlaganj ter tekočega poslovanja z dolžniškimi in lastniškimi oblikami financiranja na štirih področjih, kjer so bile ugotovljene tržne vrzeli: raziskave, razvoj in inovacije; mala in srednje velika podjetja; energetska učinkovitost in urbani razvoj. V letu 2020 je SID banka v sodelovanju z MGRT vzpostavila nov **Sklad skladov COVID-19** v višini 65 mio EUR evropske kohezijske politike, ki je namenjen financiranju obratnih sredstev za izboljšanje likvidnosti in lažje okrevanje gospodarstva, prizadetega zaradi epidemije COVID-19 ter investicij, raziskav, razvoja in inovacij.

SKUPINA SID BANKA

Zasledujoč svojo vlogo katalizatorja razvoja finančnega trga, izvajanja podpore slovenskim podjetjem na nekaterih strateških tujih trgih ter tudi iz nekaterih zgodovinskih razlogov je imela SID banka v preteklih letih **pokrit del finančnih storitev v drugih družbah v skupini**, s katerimi je dopolnjevala svojo ponudbo po načelu pokritja celotnega življenjskega cikla podjetij.

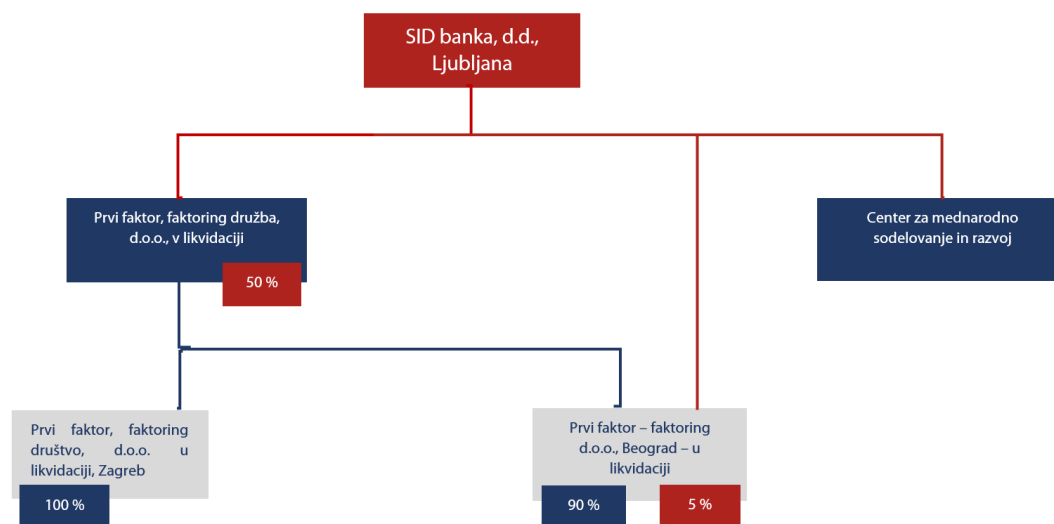

V skupino SID banka so vključene:

- Obvladujoča družba:
SID - Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d., Ljubljana (SID banka, d.d., Ljubljana)
- Hčerinske družbe:
  - **PRVI FAKTOR, faktoring družba, d.o.o., Ljubljana** (v likvidaciji), v kateri ima SID banka 50-odstotni lastniški delež in ima dve hčerinski družbi¹⁸:
    - **PRVI FAKTOR d.o.o., Zagreb** (v likvidaciji), Hrvaška,
    - **PRVI FAKTOR - FAKTORING d.o.o., Beograd** (v likvidaciji), Srbija.
- **Center za mednarodno sodelovanje in razvoj Ljubljana (CMSR)**

SID banka je (tudi v preteklosti) preko ostalih družb v skupini zasledovala le zelo majhen del svojih ciljev za gospodarstvo in družbo, saj skoraj vse potrebne storitve pokriva matična družba sama. Bilančna vsota drugih družb v skupini znaša manj kot en odstotek bilančne vsote SID banke.

Slika 9: Organizacijska shema Skupine SID banka na dan 31. 12. 2021

Vir: SID banka

¹⁸ V začetku leta 2021 je imela družba PRVI FAKTOR, faktoring družba, d.o.o., Ljubljana tri hčerinske družbe, ob navedenih dveh še PRVI FAKTOR d.o.o., Sarajevo (v likvidaciji), Bosna in Hercegovina. Vendar je bil v letu 2021 likvidacijski postopek za slednjo pravnomočno končan, posledično je dne 24. 8. 2021 prišlo do izbrisa tega subjekta iz sodnega registra, sredstva in obveznosti pa je kot univerzalni pravni naslednik prevzela matična družba Prvi faktor, Ljubljana – v likvidaciji.

PRVI FAKTOR, FAKTORING DRUŽBA, D.O.O., V LIKVIDACIJI

Dejavnost družbe Prvi faktor, faktoring družba d. o. o., v likvidaciji, Ljubljana (v nadaljevanju Prvi faktor, Ljubljana) je opravljanje storitev faktoringa. V tem okviru je družba opravljala predvsem naslednje posle:

- odplačni prevzem oziroma odkup terjatev iz naslova prodaje blaga in storitev s prevzemom rizika plačila in brez njega;
- financiranje prevzetih terjatev;
- administrativno vodenje prevzetih terjatev;
- unovčevanje in izterjava prevzetih terjatev;
- trgovanje s prevzetimi terjatvami;
- posredovanje in zastopanje pri faktoring poslih v državi in tujini.

SID je pridobila 50-odstotni delež v osnovnem kapitalu in tudi polovico glasovalnih pravic v družbi Prvi faktor, Ljubljana v letu 2002. Drugi družbenik je Nova Ljubljanska banka d. d., Ljubljana. Nominalna vrednost kapitalskega deleža SID banke na dan 31. 12. 2021 znaša 1.584 tisoč EUR.

Dne 28. 12. 2016 je skupščina sprejela odločitev o začetku postopka prostovoljne likvidacije in imenovala dosedanji poslovodji za likvidacijska upravitelja. V letu 2021 je bil likvidacijski upravitelj družbe Klemen Hauko. SID banko sta do vključno 28. 2. 2021 na skupščini zastopala pooblaščenca Saša Keleman in Branko Jerak. Od 1. 3. 2021 sta likvidacijska upravitelja družbe Iztok Zupanc in France Zupan, SID banko pa na skupščini zastopa Janez Ferbar. Družba Prvi faktor, Ljubljana je ustanoviteljica in:

- 100-odstotna lastnica družbe Prvi faktor, faktoring društvo, d. o. o., Zagreb, Hrvaška, z dejavnostjo faktoring, ki je bila ustanovljena 17. 12. 2003. Osnovni kapital družbe znaša 2,590 tisoč EUR. Z dnem 31. 12. 2016 je družba v likvidacijskem postopku.
- 100-odstotna lastnica družbe Prvi faktor d. o. o., finanjski inženiring, Sarajevo, Bosna in Hercegovina, z dejavnostjo drugega finančnega posredovanja, ki je bila ustanovljena 27. 2. 2006. Od dne 29. 12. 2016 je bila družba v likvidacijskem postopku, ki je bil v letu 2021 zaključen.
- 90-odstotna lastnica družbe Prvi faktor, faktoring d. o. o., Beograd, Srbija, z dejavnostjo faktoring, ki je bila ustanovljena 24. 2. 2005. Osnovni kapital družbe znaša 2,545 tisoč EUR. Z dnem 3. 8. 2017 je družba v likvidacijskem postopku.

V Skupini Prvi faktor so se tudi v letu 2021 nadaljevale aktivnosti nadzorovane likvidacije s poudarkom na unovčevanju portfelja, nižanju stroškov in omejevanju poslovanja skladno s pripravljenimi načrti. Vzporedno je potekala nadaljnja optimizacija, katere namen je poleg znižanja stroškov tudi skrajšanje trajanja likvidacijskih postopkov. Na podlagi uspešnega unovčevanja portfelja terjatev je družba Prvi faktor, Zagreb – v likvidaciji v letu 2021 končnima lastnikoma SID banki in NLB poplačala vse odprte kredite, tj. 1 milijon EUR, medtem ko je družba Prvi faktor, Ljubljana – v likvidaciji končnima lastnicama SID banki in NLB odplačala del odprtih kreditov.

CENTER ZA MEDNARODNO SODELOVANJE IN RAZVOJ LJUBLJANA (CMSR)

SID banka je poleg Republike Slovenije na podlagi podpisa drugega Dodatka k Pogodbi o preoblikovanju CMSR **v letu 2006 prevzela soustanoviteljstvo v Centru za mednarodno sodelovanje in razvoj** (skupaj z RS), s katerim je že do tedaj tesno sodelovala. Glavne dejavnosti zavoda so makroekonomske, politične in druge analize držav, ocene tveganosti držav ter publicistična dejavnost. V zadnjih letih je na podlagi Zakona o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije postal **osrednja slovenska ustanova za izvajanje tehnično operativnih del na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja** ter izvajanje s tem povezanih kombiniranih poslov (*soft loans, mixed credits*).

IZVAJANJE MEDNARODNEGA RAZVOJNEGA SODELOVANJA

Center za mednarodno sodelovanje in razvoj (CMSR) izvaja del bilateralnega mednarodnega razvojnega sodelovanja Republike Slovenije.

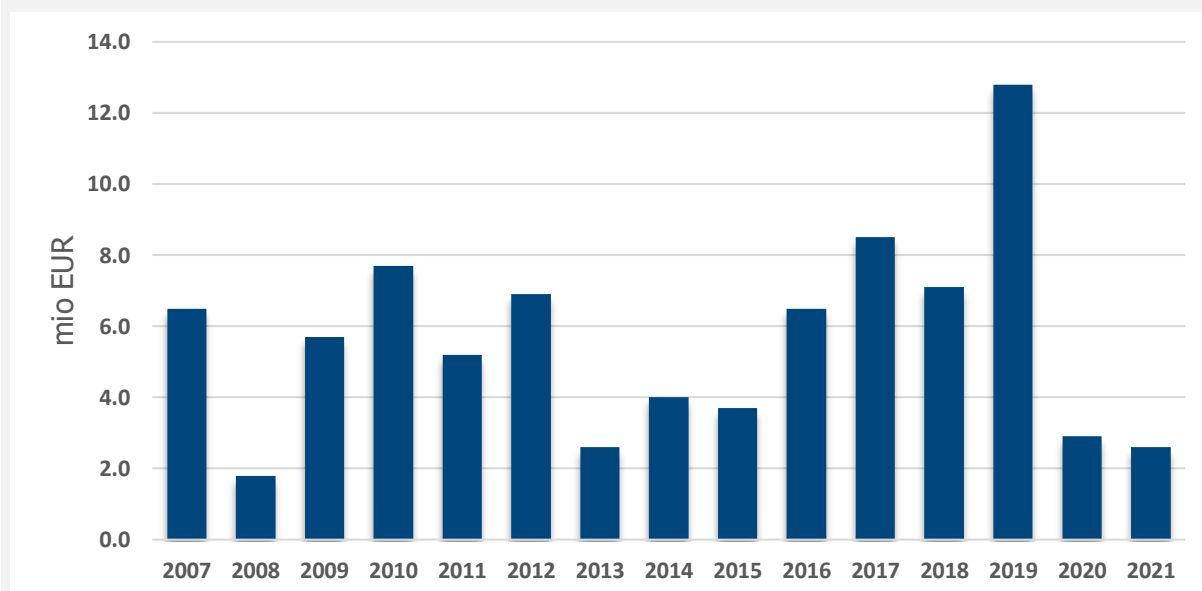
Izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja CMSR temelji na Zakonu o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije, ki opredeljuje načine izvajanja uradne razvojne pomoči v skladu z mednarodno usklajenimi standardi in pravili OECD. Dodatno pravno podlago za izvajanje uradne razvojne pomoči predstavlja tudi Resolucija o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije, ki določa geografske in tematske prioritete razvojnega sodelovanja.

CMSR že več kot 50 let prispeva k spodbujanju sodelovanja slovenskega gospodarstva s tujino in ima uveljavljeno blagovno znamko v deželah v razvoju. Hkrati razpolaga z desetletnimi izkušnjami operativno tehničnega izvajanja mednarodnega razvojnega sodelovanja. V CMSR imata Vlada RS in SID Banka – Slovenska izvozna in razvojna banka, d. d., Ljubljana vsaka polovico upravljaljskih pravic. S povezovanjem CMSR in Skupine SID Banka je CMSR glede na ustanoviteljsko razmerje še vedno pod ustreznim nadzorom Vlade RS. Tako so ustvarjeni sinergijski učinki, ki omogočajo, da bilateralno razvojno pomoč Republike Slovenije, ki jo tehnično-operativno izvaja CMSR, s svojimi finančnimi instrumenti podpira tudi slovenska razvojna banka. Posredno se s tem

povečuje konkurenčna sposobnost slovenskih podjetij, ki izvajajo projekte v deželah v razvoju, in izenačuje njihov položaj v primerjavi s konkurenti, ki že imajo to podporo matičnih držav.

CMSR je usposobljen za implementacijo vseh oblik izvajanja mednarodnega razvojnega sodelovanja. Republika Slovenija prek CMSR na podlagi sklenjenih pogodb o sofinanciranju programa CMSR za izvajanje mednarodnega razvojnega sodelovanja med CMSR in ministrstvi (pristojnimi za finance, okolje in gospodarstvo) subvencionira infrastrukturne in druge razvojne projekte v partnerskih državah. CMSR zagotavlja vključevanje slovenskega gospodarstva v razvojno sodelovanje, kar je pomemben element bilateralnega razvojnega sodelovanja. Republika Slovenija kot razvita država donatorka s sofinanciranjem izbranih razvojnih projektov preko CMSR izpolnjuje dane mednarodne zaveze, hkrati pa pridobiva mednarodni ugled in zunanjepolitični kapital.

Slika 10: Realizacija mednarodne razvojne pomoči CMSR v mio EUR

Vir: CMSR

V letu 2021 je CMSR z razpoložljivimi donacijskimi sredstvi podprl izvedbo za 2,6 mio EUR projektov. V obdobju 2007–2021 je CMSR z izvajanjem uradne razvojne pomoči omogočil izvedbo projektov v višini 84,5 mio EUR.

Delovanje CMSR in SID banke predstavlja nujno potreben sistem storitev, ki omogočajo, da lahko Slovenija v okvirih razvojne pomoči pomaga partnerskim državam pri financiranju razvojnih projektov in neposredno prispeva k napredku partnerske države, hkrati pa omogoči nastop slovenskega gospodarstva na teh trgih. **Vlada Slovenije prek CMSR sofinancira razvojne projekte v obliki donacije ali subvencije obrestne mere.** CMSR razvojni projekt vključi v vsakoletni Program CMSR izvajanja mednarodnega razvojnega sodelovanja na podlagi predloga za donacijo, ki ga prejemnik donacije (javni subjekt v partnerski državi uradne razvojne pomoči – URP) naslovi na CMSR.

Center skladno s svojimi bogatimi izkušnjami delovanja v mednarodnem razvojnem sodelovanju pripravlja **strokovna in profesionalna poročila o projektih, letna poročila in monitoring**

(spremljanje in nadzor) projektov. CMSR informacije, ki so potrebne za študijo izvedljivosti in realnosti, zahteva že v projektni dokumentaciji. Na podlagi prejetih informacij CMSR z lastnimi kadri ali s pomočjo zunanjih sodelavcev opravi potrebne analize izvedljivosti, ki so predpogoj za odobritev projekta.

CMSR predlagane projekte uradne razvojne pomoči za sofinanciranje s strani Republike Slovenije ocenjuje z vidika kakovosti vsebinske zasnove projekta, skladnosti z načeli trajnostnega razvoja in izdelane finančne konstrukcije.

Poleg tega CMSR opravlja temeljne in aplikativne raziskovalne, svetovalne, informativne, dokumentacijske, promocijske, izobraževalne, publicistične in posredniške dejavnosti na področjih, pomembnih za mednarodno razvojno sodelovanje. Na področju publicitete CMSR med drugim redno pripravlja priročnik *Doing Business in Slovenia*, v katerem so zbrane vse potrebne informacije o poslovanju v Sloveniji. Priročnik, ki ga CMSR kot neprofitni projekt pripravlja v sodelovanju s Svetovno banko, je uradno promocijsko gradivo gospodarske diplomacije, saj je namenjen spodbujanju slovenskega gospodarstva, tujih naložb in poslovanja s tujino, pri čemer gre za edino publikacijo v Sloveniji, ki daje na enem mestu sistematičen pregled vseh postopkov poslovanja v državi. Na posebnem spletnem portalu www.poslovniportal.si je poleg tega priročnika dosegljiva tudi aplikacija *Virtual Fair*, v kateri lahko slovenska podjetja predstavijo svojo ponudbo tujim partnerjem. CMSR je tudi v 2021 nadaljeval z izdajo revije *Mednarodno poslovno pravo*, ki pa je s koncem leta 2021 prenehala izhajati.

II.6. MEDNARODNO IN MEDINSTITUCIONALNO SODELOVANJE

SID banka je v letu 2021 kot upravljavka Sklada skladov 2014-2020 ter Sklada skladov COVID-19 preko rednih mesečnih sestankov krepila sodelovanje z Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo, Službo Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, z Ministrstvom za finance, Ministrstvom za infrastrukturo ter Ministrstvom za okolje in prostor. Na mesečnih sestankih SID banka poroča o upravljanju sredstev evropskih kohezijskih in investicijskih skladov, o s tem povezanih izvedenih in načrtovanih ukrepih, razvoju finančnih instrumentov ter se usklajuje s predstavniki navedenih institucij. SID banka je tudi podpisnica Slovenskih smernic korporativne integritete ter ustanovna članica Slovenskega inovacijskega stičišča, evropskega gospodarskega interesnega združenja, kjer sodeluje s članicami iz gospodarstva, bančništva, akademske sfere ter regionalnimi in lokalnimi organizacijami.

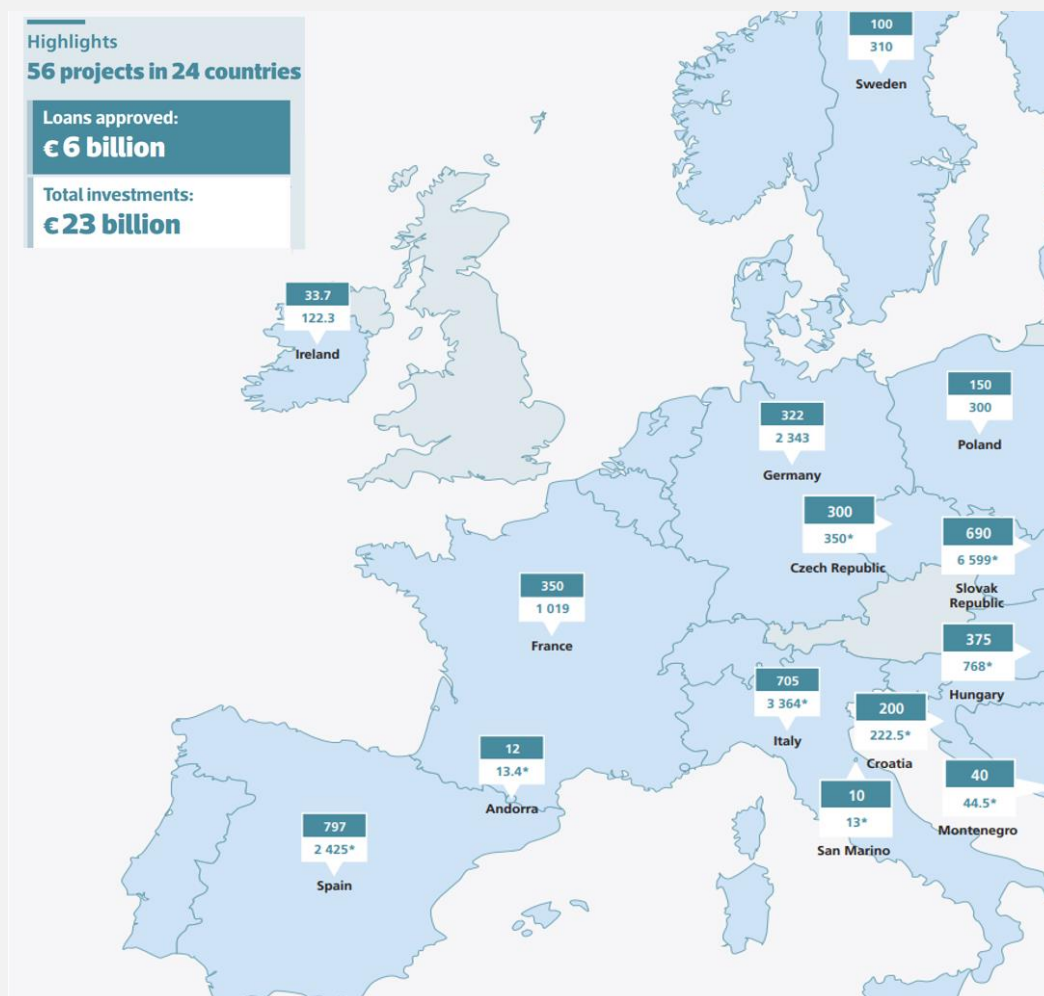
V letu 2018 je SID banka v okviru upravljanja sredstev Evropskih kohezijskih in strukturnih skladov preko Sklada skladov, s Slovenskim podjetniškim skladom, kot izvajalcem nekaterih finančnih instrumentov sklada skladov, podpisala sporazum o financiranju, za izvajanje finančnega instrumenta Mikroposojila za MSP do 31. 12. 2023, sodelovanje pa je v prihodnjih letih še okrepila, saj je v letu 2019 s Slovenskim podjetniškim skladom podpisala sporazum o financiranju za izvajanje finančnega instrumenta Lastniško in kvazi lastniško financiranje mikro in malih podjetij do 31. 12. 2023 in v letu 2020 sporazum o financiranju za izvajanje finančnega instrumenta COVID-19 Mikroposojila.

SID banka je tudi v letu 2021 nadaljevala s krepitvijo sodelovanja s poslovnimi bankami in hranilnicami na področju izvajanja evropske kohezijske politike. Po tem ko je SID banka v letu 2018 podpisala pogodbo s Sberbank za izvajanje posojil za raziskave, razvoj in inovacije v višini 30 mio EUR ter s Primorsko hranilnico Vipava za izvajanje mikroposojil za MSP, vse iz kvote sredstev iz evropskih kohezijskih in investicijskih skladov, je SID banka v letu 2019 podpisala pogodbe z Gorenjsko banko za izvajanje posojil za raziskave, razvoj in inovacije v višini 15 mio EUR kvote sredstev iz evropskih kohezijskih in investicijskih skladov in leta 2020 razvila produkt Portfeljske garancije za MSP ter sklenila pogodbe z NLB d.d., Primorsko hranilnico Vipava d.d. in Delavsko hranilnico d.d. za izvajanje teh portfeljskih garancij, s Primorsko hranilnico Vipava d.d. pa tudi pogodbo za izvajanje Mikroposojil COVID-19. **V letu 2021 je SID banka začela s trženjem finančnega instrumenta portfeljske garancije za raziskave razvoj in inovacije za MSP, ter sklenila pogodbe z Delavsko hranilnico d.d. in Gorenjsko banko d.d. za izvajanje teh portfeljskih garancij ter podpisala dodatno pogodbo s Primorsko hranilnico Vipava d.d.d za izvajanje Mikroposojil COVID-19.**

USPEŠNO ZAKLJUČEN MONITORING RAZVOJNE BANKE SVETA EVROPE

Aprila 2021 je Razvojna banka Sveta Evrope (CEB) v okviru aktualne pogodbe izvedla monitoring, ki je vključeval pregled poslovanja SID banke ter upravljanje z aktualnim virom, ob tem pa tudi ogled treh financiranih projektov na mestu samem, in sicer projekte kranjske in škofjeloške občine ter Javnega stanovanjskega sklada Mestne občine Ljubljana. **Monitoring je bil uspešno zaključen, kar SID banki omogoča nadaljnje zadolževanje pri CEB.**

Slika 11: Vrednosti odobrenih posojil CEB:

Razvojna banka Sveta Evrope (Council of Europe Development Bank - CEB), ki je bila ustanovljena leta 1956, je najstarejša mednarodna finančna ustanova v Evropi. Je multilateralna razvojna banka, ki deluje pod okriljem Sveta Evrope, vendar ima svoj pravni status in finančno avtonomijo. S posojili sodeluje pri financiranju socialnih projektov, nudi pomoč v primeru naravnih nesreč in tako prispeva k izboljšanju življenjskih razmer in socialni koheziji v depriviligiranih evropskih regijah. Področje delovanja razvojne banke presega njene osnovne naloge, tako da upošteva tudi nove socialne in ekonomske dejavnike.

V letu 2021 se je nadaljevalo neposredno financiranje podjetij in drugih strank v okviru ukrepov finančnega inženiringa, ki jih SID banka izvaja v sodelovanju z MGRT in za gospodarske subjekte na področju cestnih prevozov z MZI. Večji del tega so predstavljali programi za financiranje poslovanja MSP, naložb in obratnega kapitala za trajnostno rast slovenskega turizma, naložbe in zaposlovanje, razvoja in inovacij ter financiranje naložb in obratnega kapitala v gozdno-lesno predelovalno verigo. Poleg namenskih linij je pomemben delež neposrednega financiranja predstavljalo sofinanciranje večjih naložbenih in infrastrukturnih projektov ter projektov s področja zelenega gospodarstva. V letu 2020 se je financiranje znotraj obstoječih programov posojilnih skladov širilo na s COVID-19 najbolj prizadete dejavnosti (TURIZEM1, LES1, MSP9 in SDMKV), kar se je zaradi nadaljevanja COVID-19 ohranilo tudi v 2021. V letu 2021 je bilo na novo uvedeno proti-krizno financiranje na področju cestnih prevozov, za prevoznike na področju mestnega ali medkrajevnega kopenskega, potniškega ali tovornega prometa (PROMET 1).

Z ukrepi finančnega inženiringa SID banke in MGRT ali MZI financiranja se izboljšuje dostopnost do dolgoročnih virov za financiranje zlasti mikro, malim in srednje velikim podjetjem, samostojnim podjetnikom in zadrugam.

SID banka svoje aktivnosti usmerja zlasti s sodelovanjem v okviru Združenja bank Slovenije ter tujih bančnih združenj. Banka je članica več mednarodnih združenj finančnih ustanov, na primer Evropskega združenja javnih bank (EAPB), Evropskega združenja dolgoročnih investitorjev (ELTI), Mreže evropskih finančnih institucij za financiranje malih in srednjih podjetij (NEFI) ter Bernske unije in se aktivno udeležuje strokovnih srečanj v okviru delovnih skupin združenj, v okviru česar se izmenjujejo izkušnje, pridobivajo informacije in prenašajo dobre prakse. Skupaj z več kot 50 drugimi članicami Bernske unije se je s posebno izjavo zavezala, da si bo prizadevala za visoke etične standarde in vrednote združenja ter izvajala svoje dejavnosti strokovno, finančno odgovorno in spoštljivo do okolja. Z namenom krepitve sodelovanja z evropskimi institucijami je SID banka tudi delničarka Evropskega investicijskega sklada (EIF). Tega je v letu 2021 skupaj z drugimi evropskimi institucijami dokapitalizirala in s tem svoj portfelj delnic EIF povečala s 15 na 25. Tako SID banka ostaja šesti največji delničar EIF med finančnimi institucijami. V okviru Evropskega svetovalnega vozlišča za naložbe (EIAH) SID banka deluje kot nacionalna vstopna točka za podporo investicijskim projektom, prvenstveno iz Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI). SID banka je tudi kot ustanovna članica EIF-NPI Equity platforme aktivna v posvetovalnem odboru te platforme. **Uspešno sodelovanje s skupino EIB je SID banka v letu 2021 nadgradila s pridobitvijo jamstva Panevropskega garancijskega sklada**, v katerega se je vključila tudi Slovenija. Uporaba jamstva Panevropskega garancijskega sklada kot sredstva zavarovanja kredita, ki ga podjetja lahko pridobijo pri SID Banki, omogoča nižjo obrestno mero in ne zahteva dodatnih zavarovanj.

Medsebojno sodelovanje z drugimi evropskimi razvojnimi bankami in spodbujevalnimi institucijami je SID banka v letu 2021 nadaljevala z izmenjavo najboljših praks. Zaradi pandemije COVID-19 se je mednarodno sodelovanje tudi v letu 2021 izvajalo preko spletnih orodij. Izvedene so bile različne delavnice na področju lastniškega financiranja, na področju portfeljskih in individualnih garancij. Razvoje banke so se prav tako povezovale pri izmenjavi najboljših praks na področju produktov za lažje soočanje podjetij s posledicami pandemije COVID-19, hitro okrevanje po njej in za lažje soočenje z izzivi v prihodnosti (zeleni in digitalni prehod).

SID banka redno spremlja evropske uredbe in direktive, za aktivno vključitev v naslednjo evropsko finančno perspektivo kot izvajalski partner Evropski komisiji za izvajanje centraliziranih EU finančnih instrumentov v obdobju 2021–2027 ter s tem povezano potrebo po pridobitvi pozitivne stebrne ocene. Navedeno usmeritev je SID banka v letu 2018 zapisala v svojo strategijo. V juliju 2019 je SID banka pri Evropski komisiji (DG EC-FIN) vložila izkaz interesa za izvedbo stebrne ocene za 6 stebrov, vključno s stebrom za finančne instrumente in v oktobru 2019 prejela pozitivno mnenje o predhodni oceni primernosti SID banke za izvedbo postopka stebrne ocene. **V letu 2021 se je nadaljevalo s postopki za izvedbo stebrne ocene s in pričakuje se, da bo postopek v letu 2022 zaključen.**

III. POSLOVNI MODEL IN STRATEŠKI CILJI

III.1. PRISTOP K OBLIKOVANJU STRATEGIJE

Strateško razmišljanje omogoča sposobnost predvidevanja, oziroma razvijanja skupne vizije ter njenega uresničevanja in učenja organizacije. Strateško razmišljanje predstavlja nadgradnjo strateškega načrtovanja. Strateško načrtovanje je bolj analitičen, konvencionalen in formalen proces temelječ na podatkih, gotovosti in strukturi. S strateškim razmišljanjem zagotovimo prispevek prožnosti, kreativnosti in intuicije k strateškemu usmerjanju aktivnosti družbe.

Strateško razmišljanje ni le naloga uprave ali ožjega vodstva, temveč mora prevzemati celotno organizacijo, zato tudi oblikovanje strategije poteka v širokem krogu vodij in strokovnjakov iz celotne družbe. Za izvajanje strategije je ključno, da jo preko ustreznega seznanjanja in predvsem preko konkretnega dela, upoštevajoč vrednote družbe in sistem odgovornosti, sprejmejo vsi zaposleni.

Proces strateškega razmišljanja in opredelitve strategije v SID banki je vpet v širši, celovit in zaokrožen proces strateško-operativnega planiranja, ki se izvaja ciklično na letni ravni. Na ta način se zagotavlja ustrezno implementacijo strateških usmeritev na nivo posamezne organizacijske enote in naprej do posameznika. Strateške aktivnosti in kazalniki so oblikovani v skladu z upoštevanjem načel »SMART, PURE and CLEAR«¹⁹.

V teku strateškega cikla nastaja nabor povratnih informacij, ki so eno izmed ključnih vodil pri nadzoru nad izvajanjem strategije in pripravi naslednjega letnega strateškega cikla. Banka praviloma četrtletno preverja izpolnjevanje načrtovanih aktivnosti in rezultatov za doseganje dolgoročnih strateških ciljev ter ob bistvenih spremembah zunanjih dejavnikov dopolnjuje strategijo in sprejema korektivne ukrepe.

III.2. STRATEŠKI POGLED NA RAZVOJ SID BANKE 2022–2024

V luči realizacije vizije strateškega uspeha SID banke so opredeljene strateške aktivnosti in zanje predvideni pričakovani strateški rezultati. Strategija temelji na metodologiji Balanced

---

¹⁹ SMART: Specific, Measurable, Attainable, Realistic, Time Phased – opredeljiv, merljiv, dosegljiv, pomemben, časovno definiran. PURE: Positively stated, Understood, Relevant, Ethical – jasen, razumljen, ustrezen, etičen. CLEAR: Challenging, Legal, Environmentally sound, Agreed, Recorded – izziven, skladen, družbeno odgovoren, primeren, sledljiv.

Scorecard tretje generacije, ki je ena od vodilnih metodologij v svetu za sodobno razvijanje strategij in njihovo uspešno uresničevanje.

Strategija zasleduje dva temeljna cilja:

- **visoke multiplikativne in trajnostne učinke v gospodarstvu in družbi in**
- **poslovno uspešnost SID banke, ki zagotavlja dolgoročno finančno vzdržnost poslovanja.**

Da bo SID banka ustvarjala visoke multiplikativne učinke v gospodarstvu in pri tem zagotavljala spodbude trajnostnemu razvoju gospodarstva in družbe ter njuni digitalni transformaciji, smo predvideli dva sklopa dodatnih in specifičnih strateških aktivnosti:

1. Prvi sklop je vezan na cilj, da bo SID banka **osrednji kanal plasiranja povratnih oblik financiranj državnih in EU sredstev na nacionalni ravni**. To pomeni, da je edina slovenska finančna inštitucija, preko katere država uresničuje svojo splošno strategijo razvoja, oziroma primarno orodje za podporo državnim razvojnim politikam na področju financiranja. Tu je predvidena strateška aktivnost *vključitev v naslednji večletni finančni okvir EU* in/ali izvedba potrebnih dodatnih strateških aktivnosti za vključitev v Invest EU.
2. Drugi sklop sloni na strateški aktivnosti **zelena strategija SID banke**. V okviru zelene strategije je predvidena prilagoditev delovanja SID banke, tako zaradi zakonodajnega paketa Evropske komisije, kot novih smernic EBA s področja trajnostnega financiranja in zahtev vključevanja tveganj, povezanih s podnebjem in okoljem, ter vključitev ESG dejavnikov v poslovne procese in delovanje banke. Cilj je ostati vodilna banka na tem področju, zato je integracija zastavljena proaktivno in celostno, z mislijo na možne prihodnje prednosti vodilne vloge na področju zelenih instrumentov in orodij za obvladovanje podnebnih tveganj. Predvideno je vlaganje v tehnologijo, podatke in kadre ter povečevanje kapitala znanja na področju trajnostnega financiranja. Omenjene nadgradnje bodo povečale kakovost in transparentnost poročanja deležnikom o doseganju mandatnih ciljev in skupnih učinkov na gospodarsko aktivnost in trajnostni razvoj Slovenije. S tem pa se bo povečevala tudi prepoznavnost vloge SID banke.

Hkrati mora SID banka tudi v prihodnje **ohranjati dolgoročno finančno vzdržnost**, in to ob povečanju prepoznavnosti vloge SID banke, ustreznem nivoju obsega aktivnosti in ustrezno učinkovitem upravljanju s sredstvi. Za zadnja dva vzvoda je ključna strateška aktivnost vzpostaviti celovito informacijsko podporo, v okviru katere je predvidena izvedba vseh potrebnih analiz za izbiro najprimernejšega ponudnika za razširjeni jedrni sistem, njegova učinkovita implementacija ter razvoj IT dopolnilne podpore za procese, kjer je ta trenutno pomanjkljiva. V tem sklopu bomo preučili še možnost vzpostavitve RegTech podjetja, ki bi preko sinergijskih učinkov lahko zadovoljil tudi potrebe nekaterih manjših bank partneric.

Uspešna izvedba obeh temeljnih aktivnosti bo vplivala na uspešnost naslednjih sklopov strateških aktivnosti:

1. Prvi sklop se navezuje na **poslovne banke in končne uporabnike**. Na tem področju se nadaljuje strateška aktivnost *aplikativna podpora procesu financiranja*. Na področju aplikativne podpore kreditnemu procesu je predvidena izvedba preostalih nalog iz aktivnosti pospešitev kreditnega procesa in vzpostavitve servisa 360° za stranke. Strateška aktivnost vključuje vse optimizacije za potrebo fronta (portal, CRM, kreditni proces), s čimer bo med drugim zagotovljeno skrajšanje časa odobravanja posla (ob prehodu na enkratni vnos vseh podatkov o sklenjenih poslih) in, kjer je to mogoče, avtomatiziranje podpore spremljave komitentov (pogodbene zaveze, zavarovanja, poročanje idr.). Rezultat bosta **enostavna in digitalizirana kreditni ter zavarovalni proces**. Druga strateška aktivnost je nadgradnja sodelovanja s finančnimi posredniki na osnovi soprevzemanja tveganj in digitalizacije, ki vključuje preoblikovanje delovanja preko finančnih posrednikov, digitalizacijo posredovanja in zagotavljanje okolju primerne ponudbe za finančne posrednike. Tudi pri financiranju ključnih državnih projektov bomo okrepili sodelovanje s poslovnimi bankami.
2. Drugi sklop strateških aktivnosti za rast prihodkov je vezan na **razvoj produktov in storitev**. Na področju razvoja produktov se nadaljuje aktivnost vključitev v naslednji večletni finančni okvir EU, v okviru katerega je predvidena priprava IT aplikacije za upravljanje sredstev EKP interno v okviru SID banke, izvedba stebrne ocene in kandidiranje za finančne instrumente InvestEU (vključno s koriščenjem in izvajanjem InvestEU programov v sodelovanju z EIB skupino) ter priprava akcijskega načrta za vključitev v izvajanje kohezijske politike 2021–2027. Rezultati, na katere bo vplivalo tudi sodelovanje s poslovnimi bankami, bodo **krajši time-to-market, celovitejša ponudba ciljno prilagojenih finančnih in zavarovalnih storitev ter strankam prijazni, visoko koristni in digitalizirani družbi prilagojeni produkti/storitve**.
3. Tretji sklop je vezan na **kadre** – cilj je z nadgradnjo orodij sodobne kadrovske politike povečati učinkovitost zaposlenih. Kadrovska politika bo osredotočena na kadrovske optimizacije in kadrovske prestrukturiranje, razvoj kadrov, izobraževanje in usposabljanje, sistem nagrajevanja in plačno politiko, vzpodbujanje kulture idej in izboljšav, nadaljevanje aktivnosti na digitalizaciji HR, HR Interne akte ter branding SID banke – ugledni delodajalec. Gre za celosten pristop k izvajanju kadrovske funkcije v banki, zato bo izvedba pomembno vplivala na krepitev položaja SID banke pri doseganju mandatnih ciljev, tako z vidika izvajanja nalog, kot z vidika krepitev ugleda banke v kontekstu dobrega delodajalca. Pričakovani rezultat je visoka usposobljenost kadrov za nove produkte in procese.

Pričakujemo, da bodo ti rezultati povratno vplivali na **visoko prepoznavnost vloge SID banke**. Številne od zgoraj omenjenih strateških aktivnosti bodo povratno vplivale tudi na boljše **upravljanje s sredstvi** – predvsem vzpostavitev celovite informacijske podpore in vključitev v naslednji večletni finančni okvir EU.

Pri razvoju akcijske strategije je upoštevan institucionalni okvir, v katerem deluje SID banka kot specializirana izvozna in razvojna banka. Ta okvir je skladen z dolgoročnimi razvojnimi usmeritvami RS in EU, institucionaliziran v ZSIRB in preko tega v načelih poslovanja, področjih delovanja in v uveljavljenem poslovnem modelu. SID banka kot razvojna banka mora svojo strategijo osnovati tudi na izpolnjevanju zahtev regulatornega okolja, predvsem v odnosu do bančne regulative in pravil EU, vezanih na dovoljene državne pomoči podjetjem.

Vsebinsko so na oblikovanje strategije vplivale predvsem **spremembe v makrofinančnem okolju in regulativi** (tako uvedene kot še v večji meri pričakovane) **in trenutno stanje izvajanja strateških aktivnosti**. V skladu s stalno usmeritvijo SID banke v podpiranje trajnostnega razvoja slovenskega gospodarstva je ob okrepljeni evropski razvojni usmeritvi v cilje Zelenega dogovora temu področju dan še dodaten poudarek. Spremenjeno okolje od SID banke zahteva izpeljavo zaključnega dela interventenga in proticikličnega delovanja in hkraten prehod v bolj razvojno naravnano financiranje. Na delovanje banke vplivajo predvsem razmere v gospodarstvu, zato so v strategiji poleg osnovnega scenarija makrofinančnih gibanj definirani tudi stresni scenariji, ki bi lahko, če bi se udejanjili, bistveno vplivali na relevantnost tako oblikovane strategije. V tem kontekstu so že vnaprej pripravljene ključne nadaljnje usmeritve, ki bi jih morala v tem primeru uvesti SID banka in bi vplivali tudi na uresničevanje operativnih planov.

III.3. PRILAGAJANJE POSLOVNEGA MODELA

SID banka prispeva k trajnostnemu razvoju Slovenije predvsem preko svojih programov financiranja in zavarovanja. Dodana vrednost z vidika prispevka k trajnostnemu razvoju teh programov je osnovana na podpori visoko produktivnih ali hitro rastočih podjetij, perspektivnih podjetij z zahtevnimi finančnimi potrebami, vsa finančna podpora pa je pogojena z delovanjem na segmentih tržnih vrzeli. SID banka torej dopolnjuje potencial, ki ga lahko dosežejo poslovne finančne ustanove, tako z vidika razvojnega kakor z vidika proticikličnega delovanja.

Banka v okviru omejitev institucionalnega okvirja prilagaja poslovni model in ukrepe v smeri pokrivanja potreb gospodarstva in potreb ekonomske ter razvojne politike v skladu s pričakovanji deležnikov. Velike in hitre spremembe v okolju v zadnjih nekaj letih terjajo nadaljevanje hitrega prilagajanja banke; na nekaterih segmentih je potrebno nadaljevanje interventne vloge, hkrati pa je nujna krepitev in nadgradnja razvojno-spodbujevalne vloge tako pri okrevanju gospodarstva kot krepitvi njegove odpornosti, konkurenčnosti, razvoja in soomogočanju zelenega prehoda, kar je povezano tako z načini delovanja (neposredno, posredno), področji (horizontalni, sektorski pristop), instrumenti (obstoječi, prilagojeni, novi), pogoji (vsebine, cenovni in ostali), kot z ostalimi vidiki delovanja, zlasti s koncipiranjem in izvajanjem instrumentarija z vsemi razpoložljivimi okvirji na ravni EU za soprevzemanje, delitev oz. kritje tveganj in zagotavljanje ustreznega dostopa do financiranja v gospodarstvu.

Upošteva je razmere na trgu in v gospodarstvu je predvideno nadaljevanje zmernega zmanjševanja kreditnega portfelja iz naslova posrednega delovanja. Vse bolj prihaja do izraza upravljanje in izvajanje Sklada skladov preko finančnih posrednikov oz. finančnih institucij, kjer sredstva niso v bilanci SID banke. Produktno osnovo sicer še vedno predstavlja t. i. okvirni kredit, ki se izvaja na štirih področjih (razvoj konkurenčnega gospodarstva, razvoj družbe znanja in inovativnega podjetništva, regionalni in družbeni razvoj, razvoj okolju prijazne družbe in proizvodnje). Z namenom zagotavljanja čim ugodnejših pogojev za končne prejemnike (cenovno, ročnosti, nameni, dostopnost, ...) splošni vir SID banke dopolnjujejo posebni namenski viri (vir EIB, CEB). Okvirni kredit je sicer v procesu prilagoditev in nadgradenj, katerih cilj je zagotoviti razmeram in potrebam trga za soprevzemanje tveganj prilagojeno produktno paleto. Poslovanje z bankami zahteva tudi nadgradnjo administrativne podpore finančnim posrednikom. Pri poslovnem sodelovanju s finančnimi posredniki bo pomembno tudi vključevanje deljenja znanja SID banke z njimi (npr. metodologija/svetovanje na področju ESG dejavnikov oz. druga specifična področja kot je zeleno/RRI). Dodatno bodo za posredno financiranje pomembne tudi druge možne nadgradnje in sicer s kombiniranjem z nepovratnimi sredstvi/subvencioniranjem obrestne mere, v kolikor

bo RS omogočila nepovratna sredstva za takšno kombiniranje s sredstvi SID banki, ali uporabo instrumentov EU/EIF.

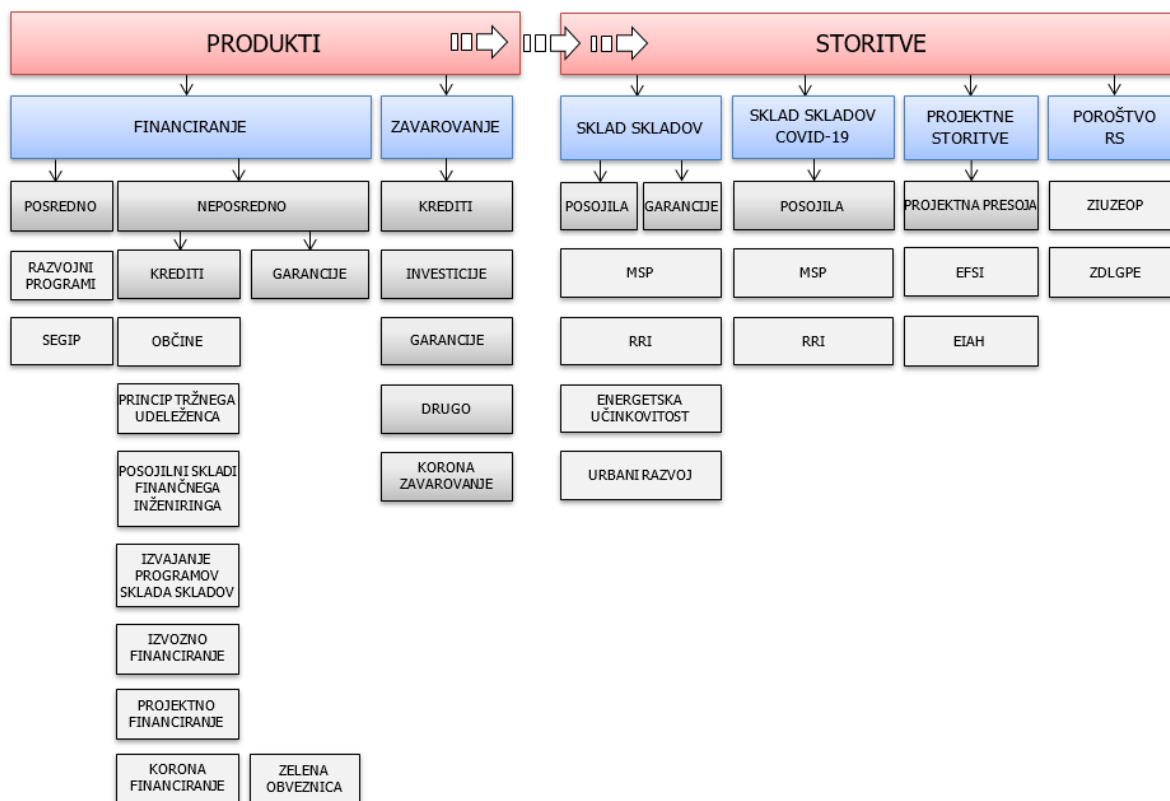
Glede na razmere na finančnih trgih in v gospodarstvu je SID banka v zadnjih letih povečevala svoje aktivnosti na neposrednem financiranju končnih koristnikov. Tu je oblikovala nove programe, večinoma na osnovi finančnega inženiringa z mešanjem lastnih sredstev s sredstvi MGRT, ki so omočili ustrezno obvladovanje tveganj, ki jih prinaša neposredno financiranje. **SID banka si sicer prizadeva ohranjati posredovanje namenskih virov preko bank** kot osnovni kanal poslovnega modela. SID banka je v letu 2021 uvedla nove programe neposrednega financiranja tekočega poslovanja, naložb in RRI, ki se bodo nadaljevali tudi v letu 2022, kot ukrepi finančnega inženiringa, finančnih instrumentov skladov skladov EKP oz. programov iz splošnih virov.

V okviru **Sklada skladov COVID-19**, ki ga je vzpostavila in ga upravlja SID banka, v višini 65 mio EUR, se izvajajo finančni instrumenti, ki predstavljajo ukrepe za učinkovit odziv na posledice epidemije COVID-19.

Tudi na področju **izvoznih zavarovanj** je SID banka delovala interventno in uvedla nove možnosti ter dopolnila svojo programsko paleto v smeri stopnjevanja proti-cikličnega delovanja. V letu 2021 so bili prenovljeni vsi pogoji za zavarovanje kreditov in investicij, produktno nadgrajeni so bili pogoji za zavarovanje bančnih garancij in za zavarovanje kreditov za pripravo na izvoz. V 2022 se načrtuje razširiti zavarovanje še za kredite za dolgoročna sredstva.

SID banka je skladno s prejetim pooblastilom RS po 65. členu Zakona o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (**ZIUZEOP**) v imenu in za račun države v letu 2021 nadaljevalja z opravljanjem vseh poslov v zvezi s spremljanjem poročil bank in porabe poroštvne kvote, periodičnim poročanjem ministrstvu, pristojnim za finance, z unovčevanjem poroštev, spremljanjem in izvedbo vseh potrebnih ukrepov za uveljavljanje regresnih terjatev. Prav tako je SID banka skladno s prejetim pooblastilom RS po Zakonu o zagotovitvi dodatne likvidnosti gospodarstvu za omilitev posledic epidemije COVID-19 (**ZDLGPE**) v imenu in za račun države v letu 2021 nadaljevala z opravljanjem vseh poslov v zvezi s formalnim pregledom dokumentacije vloge bank za podelitev poroštev RS, spremljanjem poročil bank in porabe poroštvne kvote, periodičnim poročanjem ministrstvu, pristojnim za finance, z unovčevanjem poroštev, spremljanjem in izvedbo vseh potrebnih ukrepov za uveljavljanje regresnih terjatev.

Slika 12: Poslovni model SID banke

Vir: SID banka

Poslovni model postaja vedno bolj kompleksen, strokovno zahteven in delovno intenziven. Število novih programov narašča, hkrati pa tudi njihova zahtevnost in delež programov z neposrednim dostopanjem do strank. To pomeni poleg neugodnih vplivov na strani obrestne marže in obsega poslovanja še moment povečevanja stroškov poslovanja, predvsem zaradi večjih kadrovske potreb – tako po obsegu kot po strokovni usposobljenosti. Obenem pa je ta napor nujen, da si SID banka lahko zagotovi dolgoročno konkurenčne razvojne programe, odzivnost na hitre spremembe v makrofinančnem okolju, institucionalno stabilnost ter strokovni in poslovni ugled. Kadrovske resurse, potrebne za uresničenje poslovne politike, SID banka primarno zagotavlja z usposabljanjem in razvojem obstoječih kadrov s prenosom dobrih praks iz drugih institucij/držav v SID banko. Po kadrovske okrepitvah v letih 2019 in 2020 je bilo število zaposlenih v SID banki ob koncu leta 2021 enako kot ob koncu leta 2020. Kadrovske resurse, potrebne za uresničenje poslovne politike, bo SID banka tudi nadalje dodatno zagotavljala z usposabljanjem in razvojem obstoječih kadrov ter s prenosom dobrih praks iz drugih institucij/držav v SID banko.

Zaradi vedno večje zahtevnosti poslovnega modela, regulative (tudi nove EBA smernice o odobranju in spremljanju kreditov, ESG dejavniki) in v okviru vpeljave nove kreditne aplikacije se nadaljujejo **aktivnosti optimizacije poslovnih procesov**, ki bo sledila predvsem kontinuiranim predlogom zagotavljanja učinkovite digitalne izkušnje strank in zaposlenih. Ob postopnem prehodu v smeri digitalizacije poslovanja je tako za učinkovito izvajanje procesov kot relacij s komitenti zelo pomembno zagotavljanje ustrezne informacijske podpore.

Kompleksnejši procesi rezultirajo v povečani potrebi po zagotavljanju ustrezne informacijske podpore in digitalizacije poslovanja, zato bo SID banka nadaljevala z izvajanjem aktivnosti, vezanimi na prenovo jedrnega informacijskega sistema. Zaradi identificiranih potreb po nekaterih prilagoditvah strateških načrtov in spremembah izvedbenega modela bomo s tem povezane aktivnosti zapisali v dokument Strategije informacijske tehnologije 2022-2025.

III.4. USMERJENOST V TRAJNOSTNO FINANCIRANJE

SID banka s svojim delovanjem v okviru poslanstva in danih pooblastil že od samega začetka delovanja prispeva k uresničevanju širših družbenih ciljev, skladnih s ključnimi elementi trajnostnega razvoja Slovenije: uspešno gospodarstvo, socialna varnost in skrb za okolje. **Trajnostni razvoj je SID banka že pred več kot 10 leti postavila kot osnovo svojega poslanstva** in začela z aktivnim spodbujanjem krožnega gospodarstva. Načelo uravnoteženega in trajnostnega razvoja je tudi eno izmed zakonsko določenih temeljnih načel delovanja SID banke (5. člen Zakona o Slovenski izvozni in razvojni banki). SID banka je tako že v zelo zgodnji fazi svojega delovanja s svojim znanjem in vizijo poskušala usmerjati podjetja v bolj trajnostne preнове poslovnih modelov npr. preko t.i. sistema petih bilanc, kjer je SID banka poleg finančne bilance, preverjala tudi energetske, surovinske informacijske in okoljske bilanco podjetij.

V zadnjih nekaj letih je v evropskem prostoru na področju trajnostnega financiranja postavljena jasna smer preusmerjanja kapitalskih tokov s cilji, ki podpirajo trajnostni razvoj in prehod v brezogljično gospodarstvo. Leta 2018 Evropska komisija predlaga nov zakonodajni sveženj za finančno panogo – »Akcijski načrt za financiranje trajnostne rasti²⁰«, ki predstavlja podlago za preusmeritev zasebnega kapitala v financiranje trajnostnih gospodarskih aktivnosti. Akcijski načrt za financiranje trajnostne rasti tako predstavlja eno izmed ključnih dokumentov,

---

²⁰ »Akcijski načrt za financiranje trajnostne rasti« - pomeni SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, EVROPSKEMU SVETU, SVETU, EVROPSKI CENTRALNI BANKI, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ Akcijski načrt: financiranje trajnostne rasti COM/2018/097, z dne 8.3.2018

ki podaja osnovo za prispevek finančnega sektorja k doseganju ciljev Pariškega sporazuma. Akcijski načrt je osnovan na treh stebrih na katerih se gradi nova evropska regulativa za finančne institucije:

1. steber: Usmerjanje finančnih tokov v trajnostne naložbe:

- s prepoznavanjem trajnostnih naložb in dejavnosti,
- z oblikovanjem enotnih standardov in oznak za zelene finančne produkte,
- s spodbujanjem trajnostnih projektov,
- z razvijanjem enotnih meril za ocenjevanje trajnostne rasti.

2. steber: Upoštevanje okoljskih, družbenih in upravljavskih (ESG) dejavnikov v postopkih poslovanja in upravljanja s tveganji (izhaja iz spoznanja, da iz podnebnih, okoljskih in družbenih sprememb izhajajo finančna tveganja, ki jih je potrebno ustrezno vrednotiti).

3. steber: Spodbujanje transparentnosti glede trajnostnega poslovanja, ki omogoča primerjavo trajnostne uspešnosti institucij in njihovih finančnih dejavnosti (skrbno razkrivanje ESG tveganj) in krepitev dolgoročne naravnosti poslovnih modelov.

SID banka je v okviru procesa strateško operativnega načrtovanja, ki je potekal med letoma 2019 in 2020, pravočasno zaznala, da Akcijski načrt za financiranje trajnostne rasti na področju evropskih regulativnih zahtev pri poslovanju bank in trajnosti, napoveduje večji paket regulativnih sprememb, novih regulatornih ter nadzorniških zahtev, na katere se bo potrebno pravočasno odzvati in oblikovati predloge za ustrezne prilagoditve internih procesov, poslovne strategije in strategije upravljanja podnebnih tveganj.

ZELENA STRATEGIJA SID BANKE

Na osnovi identificiranih in pričakovanih regulatornih sprememb, je SID banka v letu 2020 pri pripravi Strategije razvoja SID banke 2021–2023 opredelila koncept nove strateške aktivnosti **Zelena strategija SID banke**, ki sistematično povzema vsebinska področja potrebnih prilagoditev in načinov vključitve trajnostnih zahtev v procese strateškega načrtovanja, financiranja in upravljanja z ESG tveganji. Predvideno trajanje prilagoditev v okviru predloga

strateške aktivnosti je SID banka postavila v obdobje treh let in sicer, od 1. 1. 2021 do 31. 12. 2023.

ZELENA STRATEGIJA SID BANKE konceptualno zajema naslednja področja:

- Prilagoditev strategije razvoja SID banke
- Usmerjanje finančnih sredstev in prepoznavanje trajnostnih naložb,
- Integracija okoljskih, družbenih in upravljaljskih dejavnikov (ESG) v proces financiranja in postopke presoje podjetij ter spremljave podjetij
- Integracija ESG tveganj, s poudarkom na podnebnih tveganjih, v procese upravljanja s tveganji,
- Izboljševanje transparentnosti na področju trajnostnega poslovanja

1) POLITIKA TRAJNOSTNEGA FINANCIRANJA

V okviru izvajanja Zelene strategije SID banke je bila v letu 2021 oblikovana in sprejeta **Politika trajnostnega financiranja**, ki je nastala ob upoštevanju regulatornega okvira s področja trajnosti in delovanja bank. **S politiko je postavila krovni akt trajnostnega financiranja kot podlaga za nadaljnji razvoj pravil in postopkov SID banke, ki jih bo banka uvajala preudarno, postopoma ter skladno z zahtevami nastajajoče regulative.**

Pri oblikovanju Politike trajnostnega financiranja so bile upoštevane zahteve Smernic EBA o odobranju in spremljanju kreditov, Uredbe o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb (Uredba o taksonomiji)²¹ in njenih izvedbenih aktov²², ki z določitvijo tehničnih meril za pregled za določitev pogojev določa pod katerimi se šteje, da gospodarska aktivnost bistveno prispeva k blažitvi podnebnih sprememb ali prilagajanju podnebnim spremembam, ter za ugotavljanje, ali ta gospodarska aktivnost ne škoduje bistveno kateremu od drugih okoljskih ciljev s prilogama I (blaženje podnebnih sprememb) in II (prilagajanje podnebnim spremembam). Pri oblikovanju Politike trajnostnega financiranja so bile upoštevane tudi

²¹ »Uredba o taksonomiji« - pomeni Uredbo (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb ter spremembi Uredbe (EU) 2019/2088, z dne 24. 5. 2018

²² »Delegiran akt o prispevku k podnebnim ciljem« - pomeni Delegirano uredbo o dopolnitvi Uredbe (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta z določitvijo tehničnih meril za pregled za določitev pogojev, pod katerimi se šteje, da gospodarska dejavnost bistveno prispeva k blažitvi podnebnih sprememb ali prilagajanju podnebnim spremembam, ter za ugotavljanje, ali ta gospodarska dejavnost ne škoduje bistveno kateremu od drugih okoljskih ciljev, z dne 4. 6. 2021

Smernice trajnostnega financiranja²³, ki so bile sprejete na ravni Združenja bank Slovenije, dne 9. 7. 2021, pri oblikovanju katerih je aktivno sodelovala tudi SID banka.

S politiko trajnostnega financiranja se v postopke odobravanja in spremljanja kreditov trajnost formalno integrira na dva načina: (a) preko presoje in obravnave podjetij in njihovih dejavnosti z vidika ESG dejavnikov, (b) s postavitvijo okvira za evidentiranje, presojo in spremljavo okoljsko trajnostnih aktivnosti. SID banka je v politiki opredelila seznam okoljsko trajnostnih projektov in dejavnosti, vključno z merili, ki jih upošteva, da se posamezno financiranje šteje za upravičeno do okoljsko trajnostnega kreditiranja.

S Politiko trajnostnega financiranja SID banka postavlja zelo pomemben končni cilj, ki je doseganje podnebne nevtralnosti SID banke do vključno 2050. Na tej poti SID banka v okviru sprejete politike sprejema prve korake na področju izključenih dejavnosti. Aktivnosti, ki jih SID banka izključi iz financiranja, so: naložbe in projekte, ki temeljijo na osnovi pridobivanja, prodaje ali rabe premoga (vse dejavnosti NACE 05 in dejavnosti NACE35.3 in NACE35.11, če se za njihovo aktivnost uporablja premog). Z namenom omogočanja tranzicije podjetij v brezogljičnost, se pri financiranju teh dejavnosti dodaja tudi izjeme in sicer, se lahko financira tudi podjetja, kjer izvedba projekta/naložbe, za katero je podjetje pridobilo sredstva SID banke, prispeva k zmanjševanju onesnaženosti okolja, obenem pa ne omogoča podaljševanje življenjske dobe obrata, kjer se uporablja premog, in ne povečuje njegovih kapacitet. Prav tako se dovoljuje financiranje implementacije CCUS tehnologij. Tudi na področju upravljanja likvidnosti je bil v letu 2021 sprejet ukrep, da se iz nakupov novih likvidnih vrednostnih papirjev izključijo nakupi vrednostnih papirjev v sektorju fosilnih goriv²⁴.

POLITIKA TRAJNOSTNEGA FINANCIRANJA

1) Politika postavlja splošne cilje na področju trajnostnega financiranja in sicer gre v prvi vrsti za prilagoditev regulatornim zahtevam na področju trajnostnega financiranja, vzpostavitev okvira za postopen prehod financiranja SID banke v smeri trajnostnega financiranja v skladu z Akcijskim načrtom za financiranje trajnostne rasti, ki bo prispeval k uresničitvi ciljev Pariškega podnebnega sporazuma, ter za vzpostavitev okvira za integracijo ESG presoje v proces in poslovanje SID banke. Politika postavlja tudi končni cilj, ki je v politiki opredeljen kot doseganje podnebne nevtralnosti SID banke do leta 2050, vmesne srednjeročne cilje pa SID banka postavlja s strategijo razvoja SID banke.

2) Politika uvaja dva vidika vključevanja trajnosti v svoje poslovanje in sicer preko presoje in obravnave podjetij in njihovih dejavnosti z vidika ESG dejavnikov, ter preko evidentiranja in presoje okoljske trajnostnih naložb, projektov in dejavnosti podjetij.

²³ [Microsoft Word - Smernice trajnostnega financiranja ZBS v1.0 OBJAVLJENO 9jul2021 \(zbs-giz.si\)](#)

²⁴ Klasifikacija CPRS Climate policy relevant sectors med fosilna goriva uvršča dejavnosti z NACE kodami: 05, 05.1, 05.10, 05.2, 05.20, 06, 06.1, 06.10, 06.2, 06.20, 08.92, 09, 09.1, 09.10, 19, 19.1, 19.10, 19.2, 19.20, 35.2, 35.21, 35.22, 35.23, 46.71, 47.3, 47.30, 49.5, 49.50.

3) Politika uvaja presojo in obravnavo podjetij ter njihovih dejavnosti z vidika ESG dejavnikov. Pri opredelitvi ESG dejavnikov SID banka upošteva svojo strategijo, mandat, trajnostne zaveze, okoljsko podnebne cilje in upošteva pomembnost dejavnikov z vidika verjetnosti materializacije tveganj v prihodnosti. Zaradi pomanjkanja standardizacije na področju obravnave ESG dejavnikov se s politiko postavlja in opredeljuje ESG dejavnike z vidika trenutnega razumevanja samih dejavnikov. ESG dejavniki so opredeljeni podrobneje po posameznih vidikih komponente E (okolje), S (družba) in G (upravljanje), politika pa dopušča možnost, da se dejavnike interpretira tudi drugače/z drugačnimi, v politiki neomenjenimi dejavniki.

4) S sprejemom politike SID banka opušča sistem vrednotenja podjetij z vidika 5-bilanc in ga nadomešča s sistemom ocene ESG tveganj, ki se izvaja na osnovi ESG vprašalnika. Politika zaradi pomanjkanja standardizacije obravnave ESG dejavnikov predvideva razvoj lastnih pristopov in orodij za presojo podjetij. Pristopi in orodja se bodo v prihodnje prilagajali skladno z razvojem ESG standardov presoje in poročanja.

5) Politika opredeljuje osnovna izhodišča za obravnavo ESG dejavnikov: opredelitev ESG vprašalnika, postavitev meje za obravnavno podjetij (izpostavljenost 250.000 EUR), čas obravnave podjetja z vidika ESG dejavnikov, ki je pred odobritvijo naložbenega posla, obravnava se izvaja panožno prilagojeno z vključitvijo ESG kritičnih dejavnosti v samo presojo. Za podjetja kjer se ESG presoja ne izvaja na osnovi vprašalnika je predvideno izvajanje presoje na osnovi analize portfelja.

6) Spremljava ESG dejavnikov se izvaja na tri leta, in sicer le pri naložbenih poslih z izpostavljenostjo nad 250.000 EUR.

7) Politika vzpostavlja osnove za presojo, identifikacijo ter spremljavo okoljsko trajnostnih aktivnosti, v manjši meri pa tudi družbeno trajnostno financiranje, pri katerem pa se do uvedbe taksonomije družbeno trajnostnih aktivnosti na ravni EU, ne predvideva podrobnejše opredelitve postopkov identifikacije, presoje in spremljave družbenih trajnostnih aktivnosti.

8) Politika postavlja krovni okvir za nadaljnje podrobnejše oblikovanje procesa obravnave (identifikacije in presoje) ter spremljave poslov okoljsko trajnostnega financiranja.

9) Politika objavi seznam projektov in dejavnosti, ki se štejejo za upravičene do okoljsko trajnostnega financiranja, vključno s sklicevanjem na merila, ki jih je potrebno upoštevati, da se financiranje šteje za upravičeno do okoljsko trajnostnega kreditiranja.

10) Pred odločitvijo na katerih standardih oblikovati seznam okoljsko trajnostnih dejavnosti in projektov je bil izveden pregled obstoječih uveljavljenih mednarodnih okvirov okoljsko družbenega financiranja. Ob pregledu je bilo identificiranih sedem uveljavljenih mednarodnih standardov: (i) Asian Development Bank (ADB) Safeguard Policy Statement; (ii) European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) Environmental and Social Policy; (iii) the Equator Principles (EP); (iv) Inter American Development Bank (IDB) Environment and Safeguards Compliance Policy; (v) International Finance Corporation (IFC) Sustainability Framework; (vi) OECD Environmental and Social Due Diligence; and (vii) World Bank Environmental and Social Framework. Značilnost vseh standardov je, da nalagajo precej kompleksne in celovite zahteve po preverjanju skladnosti in po obveznemu/prostovoljnem razkrivanju okoljsko družbenih učinkov financiranja. SID banka je že večkrat obravnavala predloge in možnosti za uvedbo katerega izmed standardov trajnostnega financiranja.

11) V času oblikovanja politike so bili na ravni EU sprejeti Uredba o taksonomiji in njeni delegirani (izvedbeni) akti. Uredba o taksonomiji postavlja nov standard na ravni EU, ki opredeljuje klasifikacijski sistem/seznam okoljsko trajnostnih gospodarskih dejavnosti, postavlja merila in kriterije na podlagi

katerih se lahko oceni, katere gospodarske dejavnosti se lahko štejejo za okoljsko trajnostne. Uredba o taksonomiji zahteva njeno uporabo v okviru obveznega trajnostnega poročanja, drugi izvedbeni akti s področja obveznih razkritij o podnebnih tveganjih iz Stebra III pa za finančne institucije, ki so obvezane k razkritjem, predvidevajo uporabo taksonomijo pri razkritjih o podnebnih tveganjih.

12) Politika zato na osnovi jasne prihodnje usmeritve uveljavljanja taksonomije, kot osrednjega EU standarda za določanje okoljsko trajnostnih aktivnosti, ves nadaljnji okvir presoje okoljsko trajnostnega financiranja gradi na Uredbi o taksonomiji in njenih delegiranih aktih. Seznam projektov, naložb in dejavnosti v celoti izhaja iz opredeljenih NACE kod dejavnosti iz delegiranih aktov. Seznam okoljsko trajnostnih aktivnosti je razdeljen na tri dele in sicer, na 1) seznam projektov, naložbe in dejavnosti z neposrednim prispevkom k blaženju podnebnih sprememb, 2) seznam projektov, naložb in dejavnosti, ki neposredno omogočajo drugim dejavnostim, da znatno prispevajo k blaženju podnebnih sprememb – omogočitvene aktivnosti, 3) seznam projektov, naložb in dejavnosti, ki so ključne za prehod v brezogljično družbo za katere ne obstaja ekonomsko izvedljivih nizkoogljičnih alternativ – prehodne aktivnosti.

13) Politika opredeli katere aktivnosti se štejejo kot »okoljsko trajnostne aktivnosti«. V definicijo je vključena zahteva po preverjanju (a) bistvenega prispevka k enemu ali večim okoljskim ciljem, (b) ne škodovanju bistveno preostalim okoljskim ciljem (DNSH kriteriji), (c) upoštevanje minimalnih zaščitnih ukrepov, (d) izpolnjevanje tehničnih kriterijev.

14) Za presojo okoljske trajnosti dejavnosti podjetja in presoje okoljske trajnostnih naložb oziroma projektov sta predvidena dva pristopa presoji: 1) Neposredni pristop, ki se uporablja za presojo okoljske trajnostnih naložb in projektov. Pri neposredni presoji se presoja okoljske trajnosti izvaja po predpisanih merilih in kriterijih okoljske trajnosti, vendar le če za to obstaja regulatorna zahteva. S posrednim pristopom se ugotavljanja delež ustvarjenih prihodkov iz opravljanja okoljsko trajnostnih dejavnosti pri financiranih podjetjih. Uporaba posrednega pristopa ne pomeni, da ugotavljanje deleža okoljsko trajnostnih prihodkov izvaja SID banka, temveč se za to uporabi podatke iz javnih evidence ali podatke iz letnih poročil podjetja ter podatke iz drugih poročil s področja trajnosti, ki jih objavi podjetje.

15) SID banka v okviru politike trajnostnega financiranja določi tudi izključene dejavnosti. Implementacija izključenih dejavnosti se izvaja z novimi programi financiranja, razen v kolikor je ukinitvev financiranja določene izključene dejavnosti regulatorno pogojena. SID banka primarno ne financira podjetij, ki izvajajo dejavnosti, naložb in projektov, ki temeljijo na osnovi pridobivanja, prodaje ali rabe premoga. To so vse dejavnosti NACE 05 in dejavnosti NACE35.3 in NACE35.11, če se za njihovo aktivnost uporablja premog). Izjemoma SID banka financira podjetja, kjer izvedba projekta/naložbe, za katero je podjetje pridobilo sredstva SID banke, prispeva k zmanjšanju onesnaženosti okolja, obenem pa ne omogoča podaljševanje življenjske dobe obrata, kjer se uporablja premog, in ne povečuje njegovih kapacitet. Prav tako se dovoljuje financiranje implementacije CCUS tehnologij. SID banka izvajanje nakupov novih likvidnih vrednostnih papirjev izvaja še naprej skladno s sklepom uprave, z dne 7.9.2021, izključi nakupe vrednostnih papirjev v sektorju fosilna goriva, razen ko gre za specifične ukrepe v slovenskem gospodarstvu. Seznam izključenih dejavnosti se bo v prihodnosti dopolnjeval postopoma in skladno z razvojem taksonomije »črnih« dejavnosti.

2) OCENJEVANJE ESG TVEGANJ

V preteklosti je SID banka trajnost in krožnost poslovnih modelov podjetij ocenjevala z vidika petih bilanc. V letu 2021 je SID banka prešla na nov, prilagojen koncept presoje podjetij, ki temelji na **presoji ESG dejavnikov in osnovne dejavnosti podjetja**, s katerim se tudi

opušča vrednotenje podjetij z oceno petih bilanc. V ta namen sta bila oblikovana nov ESG vprašalnik in ESG orodje, ki v okviru analize vrednoti odgovore komitentov, upošteva podnebno kritične dejavnosti, njihovo ogljično intenzivnost in klasifikacijski sistem okoljsko trajnostnih dejavnosti (t.i. EU taksonomija). ESG orodje iz zgoraj navedenih vhodnih podatkov avtomatično generira t.i. trajnostno poročilo, sestavljeno iz treh delov: (a) analiza panoge (vključuje oceno ogljične intenzivnosti dejavnosti kreditojemalca, oceno izpostavljenosti dejavnosti kreditojemalca prehodnim in fizičnim podnebnim tveganjem, oceno potencialne skladnosti osnovne dejavnosti kreditojemalca z dejavnostmi, ki se štejejo kot okoljsko trajnostne); (b) oceno ESG tveganj podjetja (izpostavljenost kreditojemalca ESG dejavnikom in tveganjem, v prvi vrsti okoljskim dejavnikom, vplivu podnebnih sprememb in ustreznosti varovalnih ter prilagoditvenih strategij kreditojemalca) ter; (c) ocena krožne naravnosti poslovnega modela podjetja.

SID banka presojo kreditojemalca z vidika ESG dejavnikov izvaja na ravni kreditojemalca nad določeno izpostavljenostjo. Rezultat celovite presoje ESG dejavnikov v oblik trajnostnega poročila vstopa v kreditni proces SID banke kot vhodni parameter in lahko vpliva na (ne)odobritev kredita in na same pogoje financiranja. Trenutno največji izziv pri implementaciji novega pristopa je nedostopnost in nezanesljivost mnogih ESG podatkov ter neprimerljivost nekaterih kategorij, saj podjetja večinoma (še) ne uporabljajo enotnih metodologij za izračune/ocene določenih parametrov.

SID banka v letu 2022 načrtuje prilagoditev ESG vprašalnika trajnostnim oz ESG standardom poročanja, ki se razvijajo na ravni EU za potrebe trajnostnega poročanja podjetij. Posledično se načrtuje tudi nadgradnja metodologije za opredelitev in spremljanje ESG tveganj na ravni podjetij. Vprašalnik bo prilagojen podjetjem glede na dejavnost, v kateri poslujejo in glede na njihovo velikost. Vprašalnik bo obsežnejši in bo zahteval dodatna opravila glede avtomatizacije, predelave in analize podatkov, pri tem pa bo potrebno tudi razmisliti na kakšen način dostopati do podatkov komitenta, ne da bi to zanj predstavljalo prevelike dodatne obremenitve.

3) UPRAVLJANJE ESG TVEGANJ S Poudarkom NA Podnebnih Tveganjih

SID banka je še posebej osredotočena na področjih spremljanja in obvladovanja okoljskih tveganj ter spodbujanja zelenega prehoda podjetij. **Upravljanje s podnebnimi in drugimi okoljskimi tveganji se premika v samo jedro delovanja in poslovnih procesov banke.** Tudi na področju upravljanja ESG tveganj je SID banka v letu 2021 izvedla prve aktivnosti za vključitev okoljskih, socialnih in upravljavskih dejavnikov v politike v zvezi z nagnjenostjo k prevzemanju in upravljanju kreditnih tveganj. Vzpostavilo se je redno spremljanje izpostavljenosti SID banke prehodnim podnebnim tveganjem preko rednega četrletnega poročanja o izpostavljenosti banke do podjetij, ki izvajajo podnebno kritične

dejavnosti. V okviru nagnjenosti k prevzemanju tveganj se je ESG tveganje vključilo v obliki dinamičnega limita za skupno izpostavljenost do najbolj tveganih ESG komitentov.

ODBOR ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ

V decembru 2021 je bil s spremembo pravilnika o delovanju odborov ustanovljen Odbor za trajnostni razvoj. **Namen ustanovitve odbora je usmerjanje in integracija koncepta trajnostnega razvoja v delovanje SID banke.** Odbor za trajnostni razvoj je pristojen za odločanje o predlogih:

- umeščanja trajnostnega razvoja v strategijo in splošne cilje banke, vključno s poslovanjem za državni račun,
- politike trajnostnega financiranja in zavarovanja, ki določa postopke in pristojnosti glede okoljsko in družbeno trajnostnega financiranja in zavarovanja,
- vzpostavitve kvalitativnih in kvantitativnih kazalnikov za merjenje prispevka financiranja in zavarovanja k podnebnim in okoljsko trajnostnim ciljem SID banke,
- metodologij za ocenjevanje ESG dejavnikov in s tem povezanih tveganj na ravni komitentov ali segmentov portfelja,
- trajnostnega poročanja skladno z regulatornimi zahtevami, ESG standardi in pričakovanji deležnikov,
- izključenih dejavnosti in aktivnosti v procesih financiranja, zavarovanja in zadolževanja SID banke,
- razvrstitve portfelja glede na podnebno kritične dejavnosti za potrebe upravljanja z ESG tveganji (npr. nagnjenost k prevzemanju tveganj...).

Odbor za trajnostni razvoj je pristojen za obravnavo poročil s področja trajnostnega financiranja in zavarovanja o:

- spremembah in nastajanju nove zakonodaje na področju trajnostnega financiranja in zavarovanja,
- obravnavanih poslih in njihove trajnosti (četrletno),
- trajnosti poslovanja in delovanja SID banke (letno).

SODELOVANJE SID BANKE V OKVIRU STANOVSKIH ZDRUŽENJ

SID banka svoje znanje na področju trajnosti vseskozi tudi aktivno deli preko udejstvovanja v okviru različnih sodelovanj in delovnih skupin, predvsem na ravni ZBS. SID banka je na področju trajnosti v letu 2021 aktivno sodelovala pri treh pobudah ZBS: pri pripravi Smernic trajnostnega financiranja, pri dopolnitvi Smernic o upravljanju tveganj z vidiki obravnave in upravljanja ESG tveganj. Zadnja od pobud pri kateri sodeluje SID banka je iniciativa ZBS, da se na ravni vseh bank oblikuje enotni ESG vprašalnik.

ODDELEK ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ

V juniju 2021 je bil ustanovljen nov oddelek za trajnostni razvoj v katerega se poleg rednih nalog oddelka v okvir rednega dela prenese večino vsebin in koordinacijskih aktivnosti iz Zelene strategije SID banke.

III.5. CENOVNA IN NALOŽBENA POLITIKA

SID banka s **prenašanjem prednosti, ki izhajajo iz državne garancije** za obveznosti SID banke, zagotavlja **ugodne pogoje financiranja za končne koristnike**. Ugodnost programov financiranja in možnost za prevzemanje tveganj na segmentih financiranja, kjer nastajajo tržne vrzeli, si SID banka prizadeva zagotoviti tudi z ustreznim kombiniranjem lastnih sredstev, sredstev mednarodnih razvojnih ustanov in proračunskih sredstev. Prenos teh prednosti do končnih koristnikov SID banka zagotavlja tudi v primeru delovanja preko posrednikov.

Cenovna politika razvojnih bank je omejena s pravili EU:

- **Programi z elementi dovoljenih državnih pomoči:** SID banka lahko zagotavlja cene pod »tržnimi«, oziroma referenčnimi obrestnimi merami, ki jih objavlja Evropska komisija. V to kategorijo spada tudi posredovanje sredstev v okviru skladov finančnega inženiringa z MGRT in posebnih programov državnih pomoči. Dovoljene **državne pomoči podjetjem** so pri teh programih opredeljene kot ugodnosti, ki izhajajo iz možnosti koriščenja nižjih obrestnih mer, kot bi jih za isto transakcijo ponujali morebitni poslovni finančni posredniki.
- **Zavarovanje in financiranje izvoznih poslov:** SID banka upošteva veljavna pravila v zvezi z minimalnimi obrestnimi merami in/ali premijskimi stopnjami, kot

dogovorjenimi v OECD (Agreement on officially supported export credits) oziroma STO. Upošteva tudi spremembe na tem področju v obliki t.i. Malzkuhn-Drysdale sporazuma, ki ureja tudi komercialni del premije. Kjer pravila niso definirana, SID banka upošteva koncept tržne obrestne mere in njenega ugotavljanja.

- **Programi brez elementov državnih pomoči:** SID banka sledi konceptu t.i. tržne cene, praviloma z upoštevanjem referenčne obrestne mere ali cenovnih pogojev zasebnega partnerja, ko gre za soinvestiranje pod enakimi pogoji (*pari passu*). SID banka tak način uporablja samo v primeru izkazanega pomanjkanja interesa poslovnih bank za financiranje danega posla ali v primeru, da banke iščejo soinvestitorja za izvedbo danega posla.

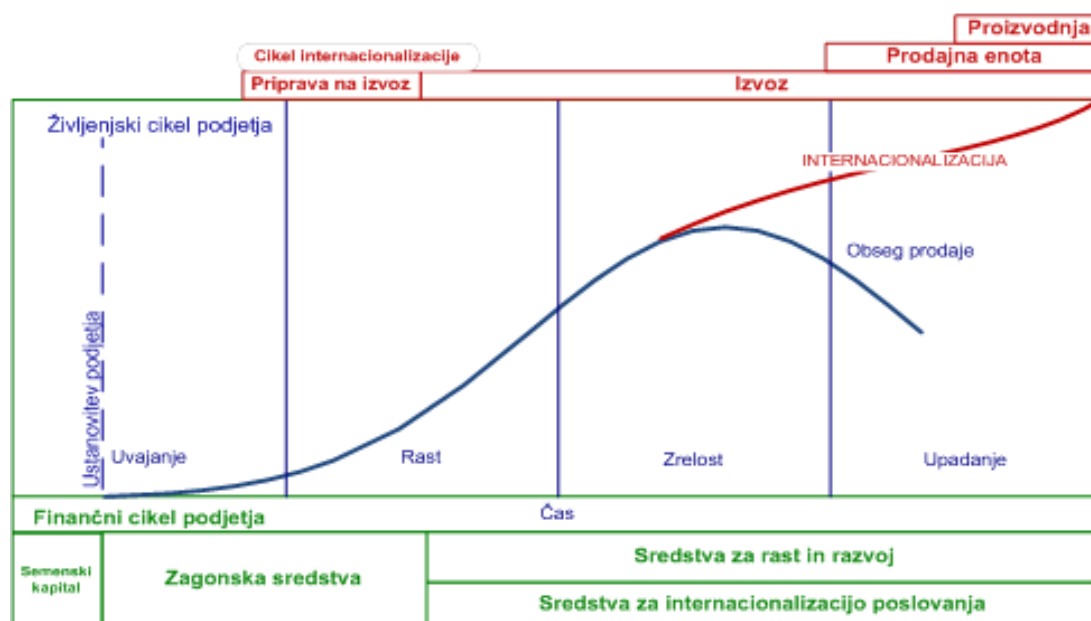
Pri določanju cen SID banka upošteva prevzeta tveganja pri posameznem poslu (*risk reflective*), vključno s kakovostjo zavarovanj. Ob zavedanju pomanjkljivosti modelov za ocenjevanje tveganj SID banka vseskozi **nadgrajuje svoj pristop k ocenjevanju tveganj** v skladu z dobrimi praksami s tega področja.

SID banka tako pri določanju cen upošteva tudi določilo ZSIRB, ki zahteva **ohranjanje oziroma preudarno oplajanje zaupanega kapitala**. Metodologijo določanja se nadgrajuje v skladu z dobrimi praksami in konceptom odgovornega posojanja.

Razvojna naravnost SID banke ter značilnosti tržnih vrzeli, ki so praviloma pogostejše in večje ravno na daljših ročnostih, narekujejo naložbeno politiko v smeri **daljših ročnosti**. Značilnost tipičnih razvojnih projektov je tudi v tem, da se naložba v povprečju povrne v daljšem časovnem obdobju glede na ostale naložbe. Zaradi tega je struktura naložb nagnjena v korist dolgoročnih kreditov.

Poslovni model SID banke zasleduje cilj pokritja treh življenjskih ciklov v celoti: življenjski cikel podjetja, finančni cikel podjetja ter cikel internacionalizacije podjetja.

Slika 13: Življenjski cikel podjetja

Na tak način poskuša SID banka zagotoviti enostavno in lažjo dostopnost do finančnih sredstev za končnega upravičenca v smeri koncepta »vse na enem mestu«, kjer posamezniku ne bi bilo potrebno iskati dopolnilnih virov, ponudba pa bi bila likvidna in trajna. **Če je bil ta koncept že dosežen na izvoznem področju, pa na razvojnem zaradi izrazito razdrobljenega podpornega sistema temu še ni tako**, še posebej v začetnih fazah poslovanja, kjer država namenja vlogo predvsem Slovenskemu podjetniškemu skladu.

NAJPOGOSTEJŠE NAPAČNE PREDSTAVE O POSLOVNEM MODELU SID BANKE

1. SID banka ima neomejene vire sredstev.

SID banka ima enako kot vse druge banke obseg svoje aktivnosti omejen z obsegom kapitala, ki ga je vložil lastnik banke.

2. SID banka ima državno garancijo za svojo aktivo, zato lahko daje kredite tudi podjetjem v težavah.

SID banka mora delovati, prav nasprotno, po načelih, ki veljajo za banke, vključno z vzdrževanjem lastne finančne vzdržnosti. Kapital, ki je bil zaupan SID banki, služi le za kritje nepričakovanih izgub iz naložb.

3. SID banka je »razvojna banka«, kar pomeni, da je njena vloga saniranje problemov v gospodarskem sistemu.

Že v osnovi je njen namen ravno obraten od reševanja problematičnih področij v gospodarskem sistemu – podpira usmeritve, ki predstavljajo velik potencial za napredek in razvoj slovenskega gospodarstva.

4. Ker je SID banka državna razvojna banka, je lahko daje kredite brez nepotrebne administracije oziroma »birokracije«, kaj šele uporabe ustreznih načel poslovanja.

SID banka lahko deluje le na segmentih, kjer obstajajo tržne vrzeli, in za svoje delovanje uporablja strogo usmerjena namenska sredstva. Uporabo teh sredstev je potrebno neprestano nadzorovati, zato je poslovanje s SID banko bolj kompleksno. Kljub temu, da si SID banka prizadeva minimizirati »birokratske ovire« pri poslovanju, pri posredovanju virov drugih institucij, kot na primer EIB, tu nima vedno prostih rok.

5. SID banka razdeljuje proračunska sredstva.

SID banka za sedaj proračunska sredstva lahko uporablja le na osnovi posojil države z lastnim soprevzemanjem tveganj in le na ozkem segmentu izvajanja finančnega inženiringa ali ko neposredno izvaja programe Sklada skladov sredstev EKP.

6. SID banka deli subvencije in nepovratna sredstva.

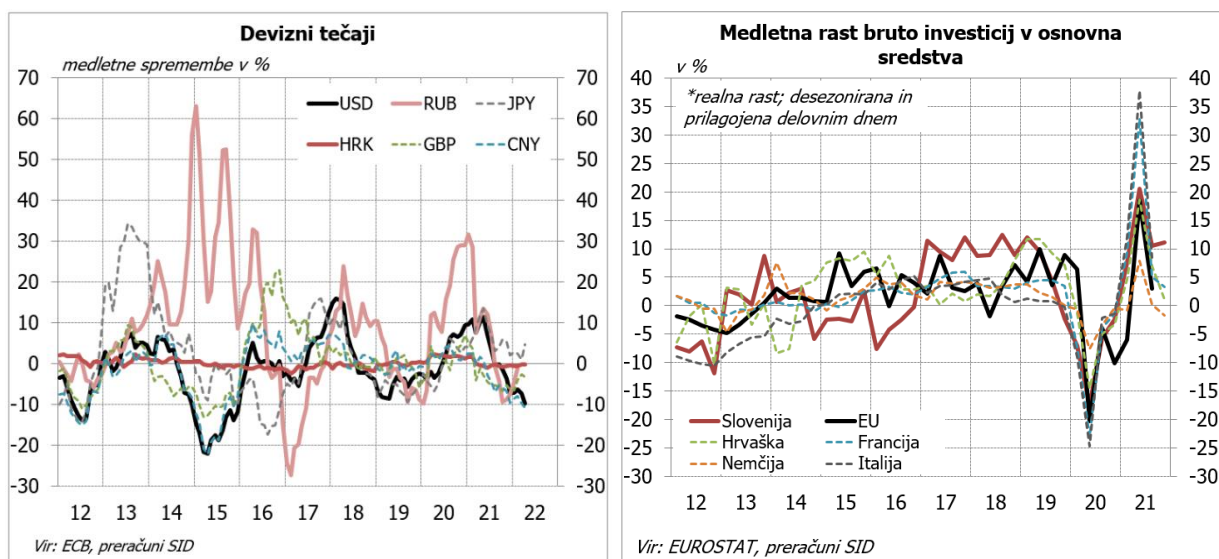
SID banka deluje po načelih bančništva in prvenstveno gospodarstvo podpira s posojili, usmerjenimi v tržne vrzeli. Posluhuje se torej instrumenta povratnih in ne nepovratnih sredstev. Ko se ta sredstva vračajo, se namreč lahko preko novih ugodnih posojil spet plasirajo v gospodarstvo, vsakič znova tja, kjer so predvideni največji dolgoročni učinki.

IV. GOSPODARSKO IN FINANČNO OKOLJE V LETU 2021

IV.1. MEDNARODNO OKOLJE

Po strmem padcu globalne gospodarske aktivnosti v letu 2020 (-4,4 odstotka) je v 2021 sledil izrazit odboj v višini 6,1 odstotka²⁵, v katerem je raven svetovnega BDP presegla predepidemično raven. Okrevanje je bilo izrazito heterogeno, v drugi polovici leta pa je hitra gospodarska rast ob vztrajnih motnjah dobavnih verig, povišanih makroekonomskih neravnovesjih in rastoči inflaciji začela slabeti. Ob tem so se z novim epidemičnim valom v gospodarstvu in družbe vrnilo tudi nekatere omejitve, ki pa niso bile tako rigorozne kot pred letom dni. Vse relevantne institucije so svoje napovedi globalne gospodarske rasti za letošnje leto znižale, k čemur so dodatno prispevala izrazito povečana geopolitična tveganja. Leto 2021 je tako v veliki meri še vedno krojil razvoj epidemije COVID-19.

Slika 14: Devizni tečaji in bruto investicije

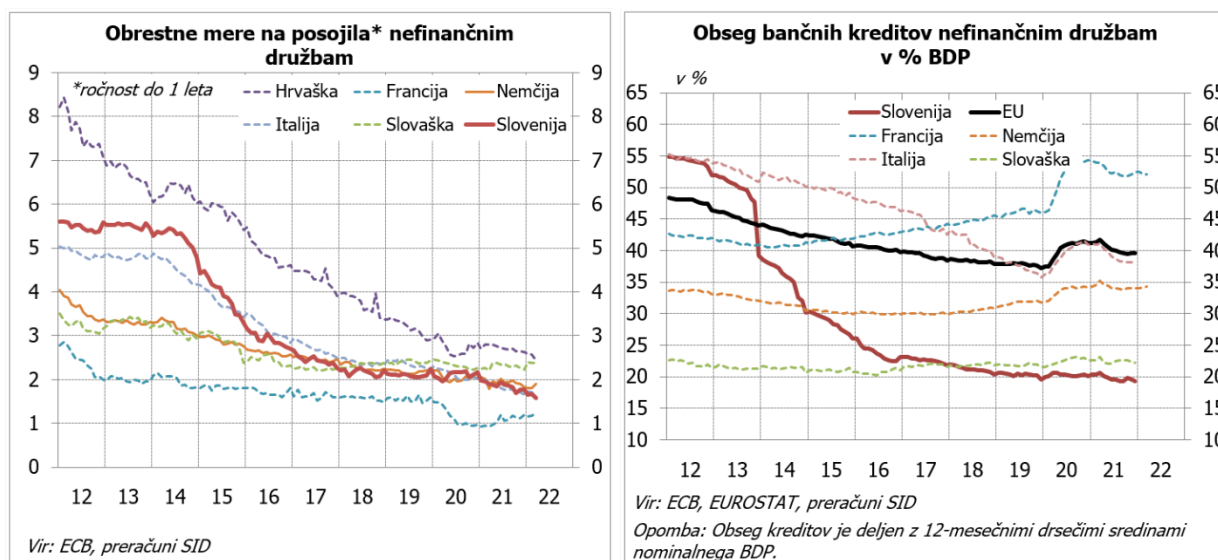
Države v razvoju so sicer z rastjo BDP v višini 6,3 odstotka več kot nadomestile padec predhodnega leta, a se za razliko od razvitega sveta trend njihove rasti v naslednjih letih še ne bo vrnil na predepidemično dinamiko. Ob tem so znatno povečale svojo zadolženost in za razliko od razvitih držav jih je kar 60 odstotkov blizu ali celo že na točki, ko bodo morale

²⁵ Po podatkih IMF. Global outlook.

prestrukturirati svoje dolgove. Pri tem so se soočile tudi s povečano dohodkovno neenakostjo in povečano potrebo po strukturnih spremembah.

Kitajska je lani dosegla gospodarsko rast v višini 8 odstotkov, a v luči povečanih tveganj ni pričakovati, da bi v prihodnjih letih beležila enake ali celo višje stopnje rasti kot pred epidemijo, še zlasti ker je zasebna potrošnja okrevala počasneje od pričakovanj, že v letu 2021 pa so se izrazila velika tveganja kitajskega nepremičninskega sektorja. Zadnji dve desetletji je bil namreč hitro rastoč nepremičninski sektor velik generator gospodarske rasti, ki je predstavljal znaten vir tako zasebnih kot javnih prihodkov, toda v letu 2021 so se izrazila tako nakopičena tveganja; njihovo obvladovanje bo v prihodnjih letih vplivalo na gospodarsko aktivnost.

Slika 15: Gibanje bančnih obrestnih mer za vloge do 1 leta in obsega kreditov nefinančnim družbam

Med razvitimi gospodarstvi so najhitreje okrevale ZDA, ki so s 5,6-odstotno rastjo več kot nadomestile padec iz leta 2020 (−3,4 odstotka), kar pa ni uspelo evroobmočju z rastjo v višini 5,4 odstotka (2020: −6,4 odstotka) in še manj Japonski z zgolj 1,7-odstotno rastjo (2020: −4,5 odstotka). Kljub (zelo) postopnemu umiku podpornih ukrepov je povpraševanje ostajalo relativno robustno (čeprav s spremembami v strukturi in rahlim zmanjšanjem v H2), kar je spodbudilo ponoven porast investicij, podprt tudi z obsežnimi javnimi sredstvi. Asimetrični šok epidemije in zaježitvenih ukrepov, heterogenost okrevanja in potrebne prilagoditve zaradi spremenjene strukture povpraševanja so na trgih tudi v letu 2021 povzročali vrsto neskladij in trenj na trgih. Še vedno močna usmerjenost povpraševanja v izdelke je močno prispevala k obremenitvi dobavnih verig (pomanjkanje polprevodnikov, redkih kovin in drugih surovin), postopno vračanje k storitvam pa k trenjem na trgu dela. Nastala neravnovesja, izredno obsežna likvidnost in dodatne fiskalne ter druge spodbude so pripomogle k rasti inflacije in njenemu vztrajanju, ki je preseglo napovedi osrednjih institucij. V drugi polovici leta so porasle

zlasti cene energentov, kar se je deloma prelilo tudi na ostala področja. Povišana inflacija je tako v drugi polovici leta izrazito vplivala na pričakovanja glede prihodnje monetarne politike.

Kot posledica rekordno nizkih obrestnih mer in obsežnih programom odkupov obveznic centralnih bank so se v letu 2021 povečevala tveganja premoženjskih balonov; razviti kapitalski trgi so dosegali nove rekorde in leto zaključili precej nad izhodiščem (S&P 500 +27 odstotkov, Euro Stoxx 50 +24 odstotkov), posledice ekspanzivne monetarne politike pa so bile opazne tudi v obsežnem povečanju naložb v manj konvencionalnih oblikah (kriptovalute, NFT). Proti koncu leta se je na razvitih trgih začela obsežna sektorska rošada, saj so vlagatelji ob višanju inflacije in v pričakovanju zaostrovanja monetarne politike svoje naložbe začeli v velikem obsegu seliti iz segmenta podjetij s potencialno velikimi donosi daleč v prihodnosti v segment, ki dokazano že generira vsakoletne dobičke.

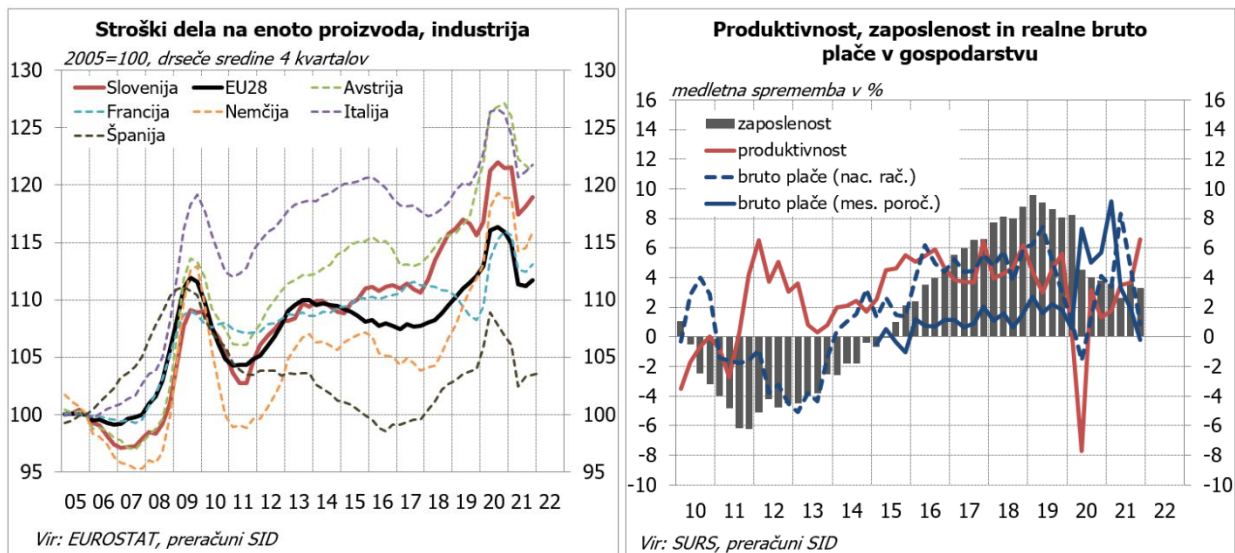
Podobni dinamiki so sledili nepremičninski trgi; tudi v evroobmočju je bila rast cen nepremičnin izrazita in sicer v višini 9,2 odstotka (v drugem četrtletju lanskega leta je bila rast najvišja od leta 2005). Temu so botrovali ugodni pogoji zadolževanja, ki naj bi v evroobmočju vztrajali dlje kot v ZDA, saj so pričakovanja trgov, da bo ECB precej bolj zadržana pri dvigih obrestnih mer kot FED. Potrošnja je bila v evroobmočju v letu 2021 visoka, pri čemer je rast zasebne potrošnje v višini 3,4 odstotka ni dosegla rasti državne potrošnje (3,8 odstotka). Slednja je bila še naprej podprta z obsežnim zadolževanjem in proračunskimi primanjkljaji držav, pri čemer pa se je rast zadolženosti glede na BDP ustavila in stabilizirala pod 100 odstotki. V luči pričakovanih zaostrovanj pogojev zadolževanja to prinaša dodatna tveganja. Robustna potrošnja in obeti nadaljnjega okrevanja so v evroobmočju sicer spodbudili investicije v osnovna sredstva (3,5 odstotka). Države evroobmočja so tudi v drugem letu epidemije zabeležile visoke proračunske deficite; v povprečju evroobmočja kar v višini -5,5 odstotka (2020: -7,2 odstotka), zadolženost v primerjavi z BDP pa se je zaradi rasti slednjega stabilizirala pri 95,8 odstotka. Po rasti evra v primerjavi z večino najpomembnejših valut v letu 2020 je lani – posebej v zadnjih mesecih leta – do večine valut depreciral na ravni, kjer je bil v času pred epidemijo.

Zahtevana donosnost državnih obveznic v evroobmočju je v letu 2021 ob močno povišani inflaciji sicer nekoliko porasla (zlasti se je dvignila v februarju in nato še v septembru), vendar je proti koncu leta zaradi hitre širitve različice omikron COVID-19 na trgih prevladalo prepričanje, da lahko pride do poznejših dvigov obrestnih mer od pričakovanih, zato so se tudi rasti zahtevanih donosnosti obveznic ustavile. Donosnost nemške 10-letne državne obveznice je tako ob koncu leta še vedno vztrajala v negativnem območju (pri -0,18 odstotka; ob koncu leta 2020: -0,58 odstotka). S povečanjem obsega izdaj zelenih obveznic se je v drugi polovici leta manjšal t. i. *greenium* – razlika v pribitku med primerljivo zeleno in navado obveznico; potem, ko je v oktobru ta pri nemški državni obveznici z zapadlostjo v letu 2050 znašal 4,5 b. t., je ob koncu leta razlika znašala 3,8 b. t.

IV.2. SLOVENSKO GOSPODARSTVO

Slovensko gospodarstvo je za razliko od evroobmočja z rastjo BDP v višini 8,1 odstotka presešlo lanski padec aktivnosti – letni BDP je tako prvič presegel 50 milijard EUR. Zasebna potrošnja se je (tudi zaradi nizke osnove v letu 2020) opazno dvignila in dosegla podobne ravni kot v predepidemičnem letu 2019, državna potrošnja pa je tudi v letu 2021 vztrajala opazno nad predepidemično ravtnjo. Skozi vse leto so gospodarsko aktivnost opazno poganjale dejavnosti, vezane na mednarodno menjavo. Te so sicer občutile motnje v mednarodnih dobavnih verigah, a slednje niso prizadele vseh dejavnosti v enaki meri. Ob močnem izvoznem povpraševanju je bila aktivnost v predelovalnih dejavnostih zelo intenzivna (delno je do umiritve prišlo le v tretjem četrtletju), čeprav je celotna avtomobilska industrija občutila omejitve zaradi globalnega pomanjkanja polprevodnikov.

Slika 16: Stroški dela in produktivnost

Izkoriščenost proizvodnih zmogljivosti je bila izjemno visoka, v tretjem četrtletju je dosegla vrednost 86,2 odstotka, kar je bilo od leta 1996 preseženo le enkrat (86,3 odstotka v drugem četrtletju 2018). V letu 2021 je bila vrednost industrijske proizvodnje za 10,2 odstotka višja kot v letu 2020 (v predelovalnih dejavnostih pa za 11,7 odstotka). Vrednost gradbenih del je bila v letu 2021 sicer nižja kot leto pred tem, a je del razloga iskati tudi v tem, da za razliko od povprečja evroobmočja gradbeništvo v Sloveniji v prvem letu epidemije ni bilo prizadeto. Visoka rast in solidni obeti so spodbudili tudi rast investicij v osnovna sredstva, ki je dosegla 12,6 odstotka glede na leto 2020. Gospodarsko razpoloženje se je na prehodu iz tretjega v zadnje četrtletje sicer nekoliko poslabšalo (na kar je vplivala tudi izjemna rast cen energije), a še vedno ostalo solidno, nato pa se je v zadnjih dveh mesecih leta spet izboljšalo ter ostalo višje tako od vrednosti iz predhodnega leta kot od dolgoletnega povprečja. Gospodarska rast

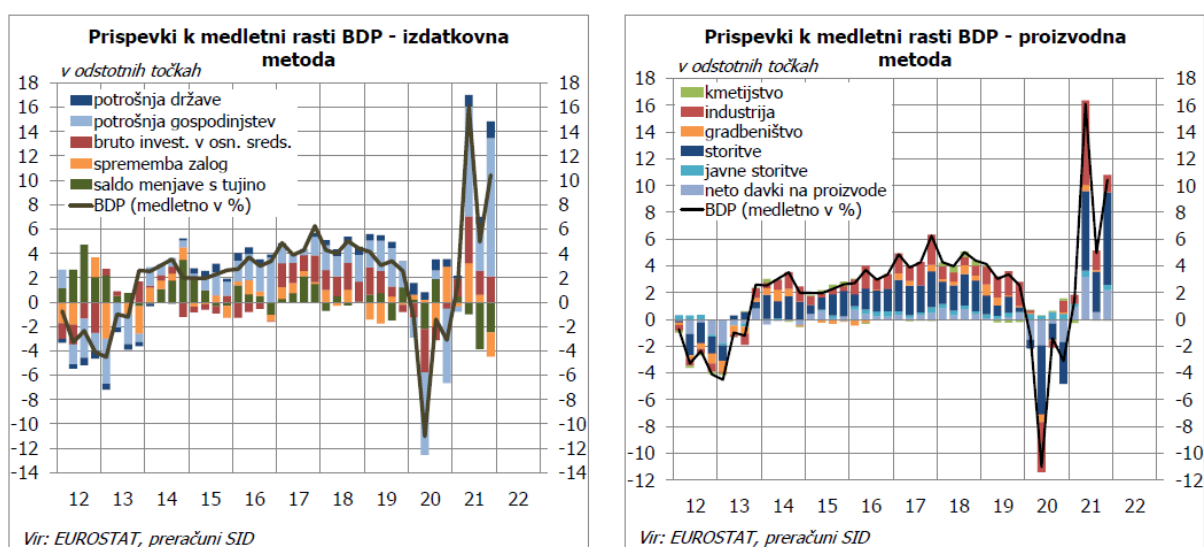

IV. GOSPODARSKO IN FINANČNO OKOLJE V LETU 2021

je tako skozi vse leto presegala tisto iz evroobmočja, čeprav je tudi Slovenijo ob koncu leta zadel val COVID-19 s precej bolj nalezljivo različico omikron.

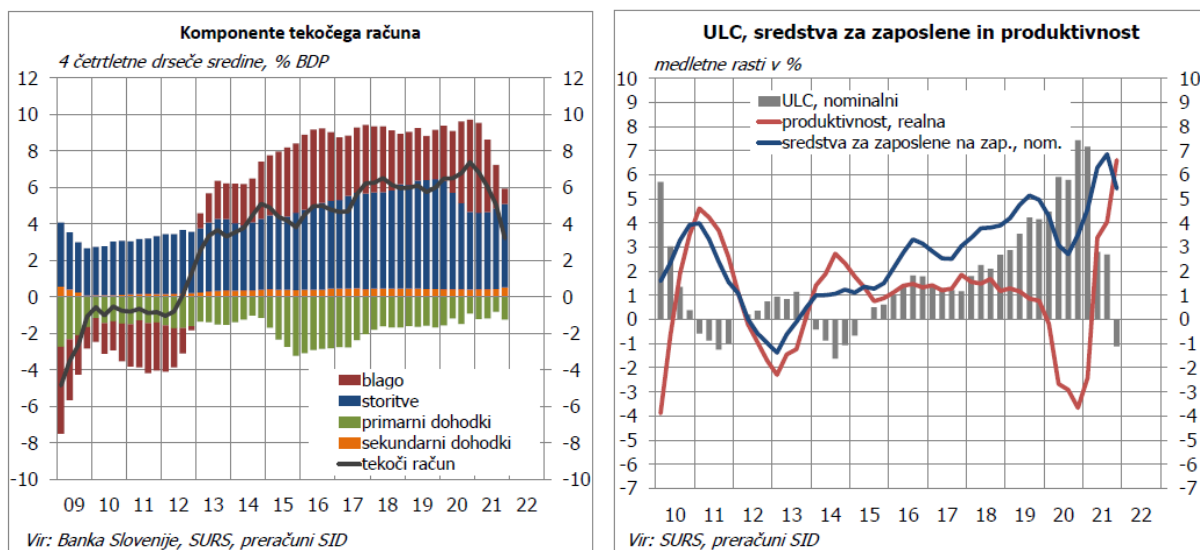
Izvoz je v letu 2021 dosegel rast v višini 13,2 odstotka, uvoz pa celo 17,4 odstotka, delno tudi zaradi povečevanja zalog, ki so jih ustvarjala podjetja zaradi motenj v dobavnih verigah – delno iz previdnosti, delno zaradi nuje (vrednost zalog je bila v letu 2021 za 4,9 odstotka višja kot v 2020 in za 6,5 odstotka višja kot v 2019). Uvoz in izvoz storitev še nista dosegla nivoja iz leta 2019, zlasti zaradi nižjega obsega turizma. Tudi v domačem storitvenem sektorju so bile razmere sicer boljše kot v letu 2020, niso pa še dosegle ravni iz časa pred epidemijo.

Slika 17: Rast BDP po izdatkovni in proizvodni metodi

Visoka raven gospodarske aktivnosti je vplivala tudi na dobre razmere na trgu dela, posebej v drugi polovici leta je število delovno aktivnih prebivalcev vsak mesec dosegalo nov rekord; decembra je bilo delovno aktivnih približno 916.800 oseb, registriranih brezposelnih pa zgolj še 65.969. Povprečna bruto plača v 2021 je bila od plače za 2020 nominalno višja za 6,1 odstotka, realno pa za 4,1 odstotka. Posledično se je izboljšalo tudi subjektivno dožemanje kakovosti bivanja v Sloveniji; da s svojimi prihodki lahko brez težav preživijo mesec, je v anketi SURS odgovorilo 29 odstotkov gospodinjstev, kar je 9 odstotnih točk več kot leto pred tem. Odstotek gospodinjstev, ki se je po lastni oceni s težavo prebil skozi mesec, je za leto 2021 znašal 13 odstotkov, kar je 7 odstotnih točk manj kot v letu 2020. Podobno kot v drugih gospodarstvih se tudi Slovenija ni izognila naraščajoči inflaciji; letna rast cen je bila 4,9 odstotna (2020: -1,1-odstotna), povprečna letna rast cen je bila 1,9-odstotna (2020: -0,1-odstotna). Pri tem so se cene izrazito bolj povečale pri blagu (za 6,7 odstotka) kot pri storitvah (za 1,5 odstotka). Fiskalna politika v Sloveniji je v letu 2021 še vedno ostajala izrazito spodbujevalno naravnana, kar je prineslo 3,0 milijarde EUR javnofinančnega primanjkljaja (2020: 3,5 milijarde EUR), dolg sektorja država pa je ob koncu leta dosegel 74,7 odstotka BDP, kar je (zlasti zaradi učinka rasti BDP) manj od lanskih 79,8 odstotka.

Slika 18: Komponente in stanje tekočega računa ter gibanje stroška dela na enoto proizvoda

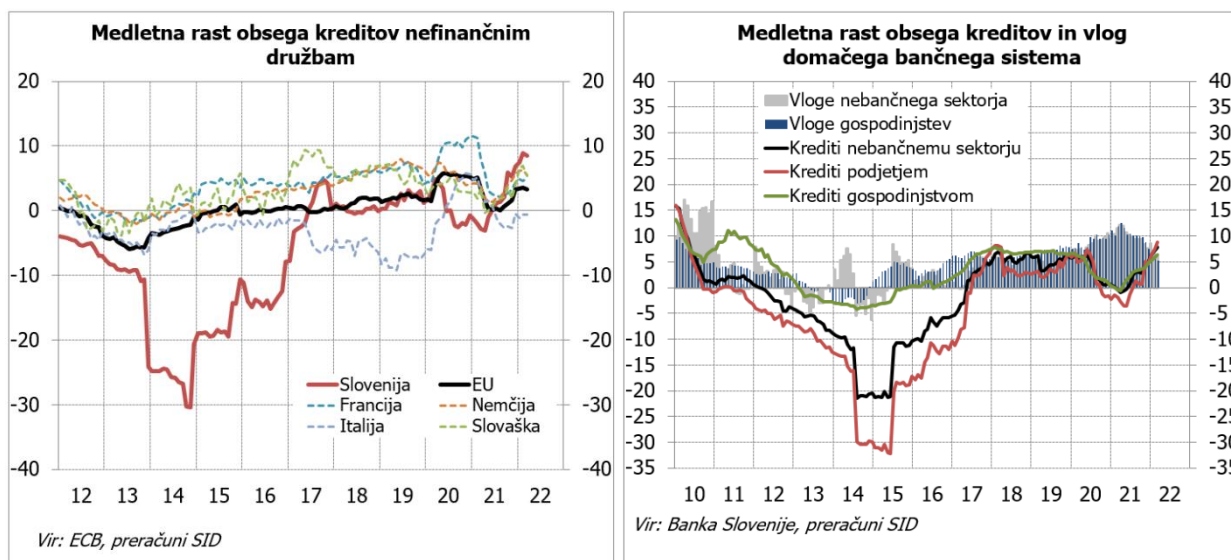
Ob visoki gospodarski rasti, rasti investicij in visoki zaposlenosti pa so v slovenskem gospodarstvu (podobno kot tudi drugje) nekatera tveganja izrazito povečana, med njimi tudi dolgoročne grožnje nadaljnemu gospodarskemu razvoju; od visokega dolga sektorja država, rastočih cen energentov, surovin in hrane ter prenosa inflacije v inflacijska pričakovanja, do nepredvidljivega razvoja epidemije, pomanjkanja delovne sile ter visoke stopnje medpodjetniškega kreditiranja, ki v primeru zaostritve razmer pripelje do kaskadnega efekta. Prehod iz reševanja akutne krize v reševanje strukturnih težav prav tako s seboj prinaša velike izzive, ki jih bodo spremljala tudi tveganja ob strukturnem prilagajanju energetike in drugih sistemov v zasledovanju EU usmeritve v podnebno nevtralnost celotne družbe.

IV.3. BANČNI SISTEM

Delovanje ECB je tudi v letu 2021 omogočilo, da so za vse evrske države pogoji zadolževanja ostali zelo ugodni. Likvidnost v slovenskem bančnem sistemu je skozi vse leto ostala na visoki ravni, pogoji financiranja pa v splošnem zelo ugodni. Potem, ko so za razliko od evroobmočja posojila gospodarstvu v letu 2020 upadla, so v letu 2021 z rastjo v višini 6,3 odstotka presegle rast kreditiranja v evroobmočju. Pri tem pregled mesečne dinamike v celotnem evroobmočju pokaže opazen skok kreditiranja v decembru – obseg novih posojil je na mesečni ravni več kot trikrat tolikšen kot v novembru, vendar tega najverjetneje ne gre pripisati povečanemu obsegu investicij in bolj pozitivni gospodarski klimi, pač pa gre veliko bolj verjetno kot za spremembo trenda za enkratni dogodek prilagajanja bank. Z decembrom se je namreč izteklo referenčno obdobje, ki bankam omogoča ugodnejšo obrestno mero za sredstva, izposojena v okviru operacij ciljnega dolgoročnega refinanciranja (TLTRO), če svojega portfelja od oktobra 2020

do decembra 2021 niso zmanjšale (podoben skok je bil zabeležen tudi marca, ko se je izteklo prejšnje referenčno obdobje).

Slika 19: Obseg kreditov nefinančnim družbam in rast obsega kreditov in vlog domačega bančnega sistema

Za razliko od predhodnega leta je slovenski bančni sistem v letu 2021 posojila gospodinjstvom povečal za manj kot posojila gospodarstvu, in sicer za 5,1 odstotka, pri čemer se je obseg stanovanjskih kreditov povečal kar za 9,1 odstotka, potrošniška posojila pa so upadla (- 4,6 odstotka). Bilančna vsota slovenskega bančnega sistema je tako konec leta 2021 znašala 48,3 milijarde EUR, kar pomeni 8,1-odstotno rast glede na leto 2020. Pri tem se je tudi v 2021 nadaljeval trend zmanjševanja deleža kreditov nefinančnim družbam v portfelju; ta delež je ob koncu leta znašal le še 19,2 odstotka (denar v blagajni, stanje na računih pri CB in vpogledne vloge pri drugih bankah ter vrednostni papirji in finančna sredstva pa kar 41,1 odstotka).

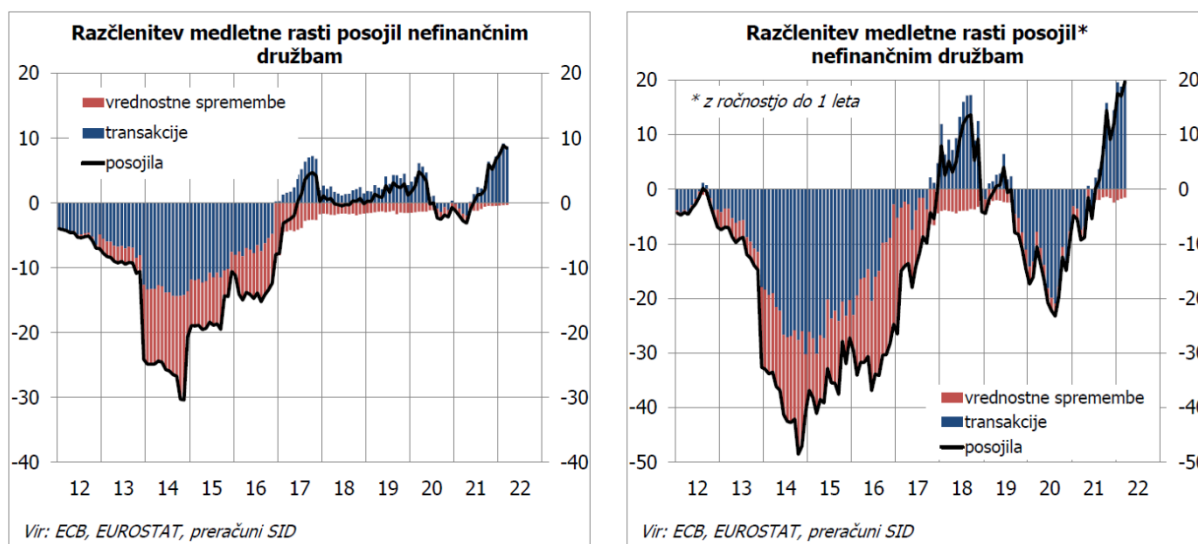
Kreditiranje gospodarstva je tako še vedno na relativno nizkih ravneh, kar pa je zlasti posledica povpraševanja in ne ponudbe; pogoji financiranja pri bankah so namreč skozi vse leto ostajali ugodni. Podjetja so za svoje investicijske dejavnosti v letu 2021 pospešeno uporabljala lastna presežna sredstva (za razliko od previdnostnega varčevanja v letu 2020 so se presežna sredstva podjetij v letu 2021 zmanjšala skoraj za milijardo evrov), nadaljevalo pa se je tudi povečano medpodjetniško izposojanje.

Delež nedonosnih izpostavljenosti v slovenskem bančnem sistemu se je skozi leto nižal (kar je nadaljevanje večletnega trenda, ki se je dogajal v večini držav EU), izjema je bil sektor gostinstva, ki je zaradi dolgotrajnih omejitev pri poslovanju vedno težje prenašal finančno breme. Raven nedonosnih izpostavljenosti slovenskega bančnega sistema do nefinančnih družb se je sicer v letu 2021 še dodatno znižala in sicer s 3,9 odstotka na začetku leta do 2,3

odstotka ob koncu (gostinstvo pa z že tako visokih 10 odstotkov na 13,2 odstotka ob koncu leta).

Z izboljševanjem gospodarskih razmer se je makroekonomsko tveganje in posledično tudi kreditno tveganje celotnega bančnega sistema skozi leto zmanjševalo (to sta dve tveganji, ki sta bili zaradi epidemije izrazito povišani). Kljub temu pa ostaja opazno dohodkovno tveganje, ki dolgoročno lahko poslabša trdnost celotnega sistema. Obrestna marža slovenskih bank skozi leta pada, neobrestni prihodki pa ne nadomestijo izguba obrestnih v zadostni meri. Povečanje dobičkov je v večinski meri temeljilo na razgradnji slabitev in rezervacij (te so v preteklosti presegale raven povprečja evroobmočja). Kapitalska ustreznost slovenskega bančnega sistema še naprej ostaja solidna; količnik skupne kapitalske ustreznosti in količnik navadnega lastniškega temeljnega kapitala sta z 18,2 odstotka in 16,8 odstotka ob koncu leta 2021 na podobnih ravneh kot ob koncu leta 2020.

Slika 20: Razčlenitev rasti posojil

V oktobru je Banka Slovenije preklicala veljavnost makrobonitetnega likvidnostnega priporočila za spremljanje strukture financiranja iz leta 2014, s katerim je poskušala upočasniti zniževanje razmerja med krediti in vlogami. Ker se je od takrat stanje povsem spremenilo (saj vloge nebančnega sektorja zdaj za polovico presegajo obseg kreditov nebančnemu sektorju, takrat pa so krediti presegali vloge), je Banka Slovenija ocenila, da priporočilo ni več potrebno. Prav tako Banka Slovenije ni podaljšala makrobonitetnega ukrepa, s katerim je bila bankam in hranilnicam v zaostrenih gospodarskih razmerah začasno (do konca septembra) omejena, lizinskih družbam pa priporočena zmernost pri razdelitvi dobičkov.

Celoten slovenski bančni sektor je v letu 2021 tudi pospešeno prilagajal svoje delovanje novi in prihajajoči regulativi s področja trajnosti; v bankah je tako potekala implementacija smernic trajnostnega financiranja, ki so nastale pod okriljem ZBS ob znatnem prispevku SID banke.

SID banka je ob koncu leta 2021 predstavljala 5,9 odstotka bilančne vsote celotnega slovenskega bančnega sistema, kar je manj kot leto prej (6,5 odstotka), a še vedno več kot ob koncu predepidemičnega leta 2019 (5,8 odstotka). To je skladno z mandati razvojne banke, ki SID banki nalagajo delovanje na tržnih vrzeli, tudi cikličnih, zaradi česar je ob izbruhu epidemije močno povečala svoj obseg poslovanja, v letu 2021, ko je bila vrzel financiranja manjša, pa tudi SID banka ni več povečevala svojega obsega delovanja.

IV.4. OCENE TRŽNIH VRZELI NA PODROČJU FINANCIRANJA

SID banka je z namenom ocenjevanja tržnih vrzeli v letu 2014 pričela z izdelavo lastnih analiz in sicer po metodologiji Evropske komisije. Leta 2016 je začela sodelovati z Banko Slovenije v okviru Ankete o dostopnosti finančnih virov za podjetja (SAFE), ki se sicer izvaja od leta 2011. Velikost vzorca se giblje od 1000 do 1200 podjetij v posameznem letu.

Anketni podatki o oceni in izkušnjah dostopnosti do financiranja v preteklem letu skupaj z drugimi podatki o dogajanju na gospodarskem in kreditnem področju pomagajo k razumevanju dejanskih razmer in omejitev pri financiranju v letu 2021 (anketa je bila izvedena novembra 2021).

Anketno zbrani podatki o pomembnosti različnih dejavnikov, kot so potrebe po financiranju, uporaba različnih virov financiranja, vloženi zahtevki za financiranje in njihova realizacija (delež odobritev), namen financiranja in tudi njihova pričakovanja in prihodnje potrebe prikazujejo stanje podjetniške dostopnosti do financiranja. Segmentacija agregiranih podatkov po skupinah podjetij glede na velikost (mikro, mala, srednja in velika podjetja) in dejavnost (industrija, gradbeništvo, trgovina in storitve) običajno razkrije tudi veliko heterogenost dostopnosti do financiranja med različnimi segmenti podjetij in daje boljši prikaz stanja na trgu in omogoča bolj natančno identifikacijo tržnih vrzeli.

Analiza tokratne ankete SAFE kaže, da se je podjetniška dostopnost financiranja v Sloveniji leta 2021 z okrevanjem gospodarske aktivnosti glede na leto 2020 občutno izboljšala. Analiza, opravljena na anketnih podatkih, je pokazala še nekatere izsledke:

- **Bančno finančna vrzel za leto 2021 je ocenjena na okoli 2,5 % BDP, kar predstavlja okoli četrtno realizirane ponudbe.** Do znižanja vrzeli je prišlo predvsem zaradi višje stopnje odobrenega povpraševanja podjetij s strani bank, delno pa tudi zaradi manjših potreb podjetij po zunanjih virih financiranja. V primeru realizacije ugodnih gospodarskih napovedi in okrepljenega investiranja se lahko pričakuje ponovno povečano povpraševanje podjetij po zunanjih virih financiranja.

- **Podjetja so v 2020 povečala varnostne rezerve, kar je v naslednjem letu vplivalo na nižje povpraševanje po zunanjih virih, kljub že povečanim investicijam.** Leta 2020, ko so bile razmere v gospodarstvu zaradi pandemije precej bolj zaostrene, je bila bančna vrzel ocenjena na dobre 4,5 % BDP oziroma tretjino realizirane ponudbe.
- **Kvalitativna vrzel pri bančnih posojilih se je v 2021 znižala na predkoronske ravni, in sicer kar za 25 odstotnih točk, na 12 %.** Podjetja so v anketi prepoznala izboljšanje dostopnosti do zunanjih virov in hkrati manjše povečanje svojih potreb (povpraševanja) po virih kot leta 2020. Nižje povpraševanje je prisotno zlasti pri mikro in malih podjetjih. Leta 2013, se pravi v času druge gospodarske recesije v prejšnjem kriznem obdobju in izrazitega likvidnostnega krča v domačem bančnem sistemu, je bila bančna vrzel ocenjena na 25 %.
- **Z okoli 2 % BDP je ocenjena bančna vrzel še vedno prisotna predvsem na dolgoročnejših bančnih posojilih.** S podaljševanjem ročnosti se v splošnem povečuje tudi racioniranje, oziroma delež neodobrenih posojil glede na povpraševanje.
- **Podatki ankete 2021 kažejo na očitno zmanjšanje racioniranja pri mikro in malih podjetjih, medtem ko je pri velikih in srednjih podjetjih prisotna le manjša sprememba racioniranja glede na leto 2020.** Bančno racioniranje pri dolgoročnih posojilih se je leta 2021 pri mikro in malih podjetjih znižalo s skoraj 30 % na petino, medtem ko se pri srednje velikih podjetjih s 14 % ni bistveno spremenilo.
- **V 2021 so podjetniške investicije dosegle 6,9 mrd EUR oziroma slabih 14 % letnega BDP.** V enakem obdobju 2019 so bile letne investicije za več kot 10 % nižje. Delež podjetij, ki namerava v prihodnjih treh letih investirati v raziskave in razvoj, se je lansko leto nekoliko povečal, na 17 %. Predvsem se je ta delež povečal med srednjimi in malimi podjetji.
- Po podatkih nacionalnih računov so podjetja v 2020 povečala presežna sredstva na dobre 1,6 mrd EUR oziroma na skoraj 3,5 % BDP. Predvsem kot odraz prisilnega varčevanja, onemogočenega trošenja in investiranja v korona krizi. **V 2021 se je, tudi zaradi okrepljenih investicij, letna neto varčevalna pozicija podjetij ponovno zmanjšala na okoli 680 mio EUR oziroma 1,3 % BDP.** Anketa za leto 2021 po drugi strani še vedno kaže na povečanje deleža podjetij, ki med razloge za omejeno povpraševanja po zunanjih virih financiranja, kljub povečanju investicij, navaja dovolj notranjih virov. Delež je s 64 % višji tudi glede na predkoronska leta.

- **Bančni pogoji financiranja so se po poročanju podjetij v 2021 izboljšali, razen razpoložljive ročnosti posojil.** Podjetja bi se lahko soočila z večjimi omejitvami financiranja v primeru realizacije tveganj v gospodarstvu, neposredno povezanih z višjimi obrestnimi merami, večjimi znižanji kapitalskih vrednotenj, ki bi vplivala na povečanje njihovega finančnega vzvoda. Pri dostopanju do finančnih virov imajo za podjetja poleg bank pomembno vlogo tudi lizinska podjetja.
- **Delež podjetij, ki je v drugem letu epidemije negativno ocenjeval njen vpliv na financiranje, se je znižal s tretjine na petino.** Delež podjetij, ki je zaprosil za državne spodbude, se je v 2021 znižal za 10 odstotnih točk, na slabih 45 %. Okoli petina podjetij pričakuje, da bo morala sredstva prejetih državnih spodbud vračati. Največji delež le-teh je med mikro podjetji in v panogi trgovina.

OCENA FINANČNE VRZELI S POMOČJO SAFE ANKETE

V 2021 se je z umiritvijo gospodarskih razmer bančno finančna vrzel glede na pandemično leto 2020 znižala na okoli 2,5 % BDP oz. na okoli četrtno realizirane ponudbe. Predvsem zaradi višje realizacije povpraševanja s strani bank, delno pa tudi zaradi manjših potreb podjetij po zunanjih virih financiranja. Podjetja so v 2020 povečala varnostne rezerve, kar je v naslednjem letu vplivalo na nižje povpraševanje po zunanjih virih, kljub povečanim investicijam. V 2020, ko je gospodarstvo delovalo tudi s pomočjo protikoronskih ukrepov, je bila vrzel ocenjena na dobre 4,5 % oz. tretjino realizirane ponudbe.

Tudi podatki ankete o potrebah in dostopnosti do finančnih virov kažejo na znižanje kvalitativne ocene finančne vrzeli. Kvalitativna vrzel na agregatu kaže, da so podjetja v 2021 prepoznala izboljšanje dostopnosti do zunanjih virov, obenem pa so tudi prepoznala zmanjšanje svojih potreb (povpraševanja) po teh virih. Kvalitativna vrzel pri bančnih posojilih se je v 2021 znižala na predkoronske ravni, in sicer za 25 o.t., na 12 %. Znižanje je prisotno predvsem pri mikro in malih podjetjih. V 2013, v času likvidnostnega krča v domačem bančnem sistemu in hkrati tudi gospodarske recesije, je bila kvalitativna vrzel ocenjena na 25 %.

Med velikostnimi razredi podjetij in panogami obstajajo določene razlike. Bančna vrzel se je še nekoliko povečala pri srednjih podjetjih, medtem ko se je pri velikih povečala celotna vrzel. Ta poleg bančnih virov vključuje tudi druge zunanje vire financiranja, kot so komercialni krediti, faktoring, lizing. Pri vseh proučevanih skupinah dejavnosti se je bančna in skupna kvalitativna vrzel znižala.

KVANTITATIVNA VRZEL

Ocenjena kvantitativna vrzel je še vedno prisotna predvsem na dolgoročnejših bančnih posojilih, kjer znaša okoli 2 % BDP. Bančno racioniranje pri dolgoročnih posojilih se je sicer v 2021 pri mikro in malih podjetjih znižalo iz skoraj 30 % na petino, medtem ko se pri srednjih podjetjih s 14 % ni bistveno spremenila. Leta 2020 so bile s koronskimi ukrepi najbolj prizadete kontaktno intenzivne dejavnosti (turizem, rekreacijske dejavnosti ...), v katerih imajo pomemben delež mala in srednje velika podjetja. V 2020 se je delež MSP-jev v realiziranem povpraševanju povečal na polovico, v 2021 pa se je spet znižal na 43 %.

Tabela 1: Ocenjena vrzel bančnega financiranja v Sloveniji

	Vrzel bančnega financiranja					
	v % BDP			v % realiziranega povpraševanja		
	min		max	min		max
2017	1.7	2.3	2.9	14	19	24
2018	1.5	1.9	2.4	12	16	19
2019	1.8	2.8	3.8	16	25	34
2020	2.5	4.6	6.7	19	34	50
2021	1.8	2.6	3.5	16	25	33

Vir: Anketa SAFE, BS, SURS, lastni preračuni

V 2021 se je obseg novoodobrenih bančnih posojil podjetjem znižal za dobrih 13 %, na 5,4 mrd EUR. V predhodnem, s korono zaznamovanem letu 2020, se je obseg odobrenih posojil podjetjem povečal za več kot 17 %. Osnova za izračun kvantitativne vrzeli je namreč realizirana ponudba oz. realizirano povpraševanje po bančnih virih, ki je opredeljeno kot novoodobrena bančna posojila.

Pri velikih podjetjih se je racioniranje leta 2021 presenetljivo dodatno povečalo, na 15 %.²⁶ V 2020 je bilo dve tretjini vrzeli ocenjene na segmentu malih in srednjih podjetjih, v 2021 pa le še polovica.²⁷ Mikro in mala podjetja so glede na leto 2020 po pričakovanjih poročala višjo realizacijo svojega povpraševanja. Pri srednjih podjetjih ni bilo večje spremembe. Seveda pa se je tudi pri velikih podjetjih vrzel nominalno znižala. Velika podjetja poročajo, da se je v 2021 glede na preteklo leto izboljšala razpoložljiva ročnost posojil, prav tako je večji delež podjetij poročal o ugodnejši obrestni meri in razpoložljivi velikosti posojila. Nekoliko se je povečal delež

²⁶ Podatke za velika podjetja je zaradi majhnega števila enot potrebno interpretirati s previdnostjo.

²⁷ Razlog bi lahko bil v tem, da so v 2021 velika podjetja poročala nižjo realizacijo povpraševanja na segmentu dolgoročnih posojil kot leta 2020, tudi zaradi večjega deleža povpraševanj podjetij z nižjo bonitetno oceno. Ob upoštevanju bonitetnih ocen iz leta 2020 (tako v letu 2020 kot 2021), so v 2021 pri velikih podjetjih po dolgoročnem bančnem financiranju povpraševala podjetja s povprečno slabšo bonitetno oceno kot v 2020. Nasprotno to ne velja za MSP-je, pri katerih so v 2021 po pričakovanjih po dolgoročnih bančnih virih povpraševala podjetja z boljšo boniteto kot leto poprej. Podatke je potrebno zaradi majhnega vzorca interpretirati z ustrežno previdnostjo.

IV. GOSPODARSKO IN FINANČNO OKOLJE V LETU 2021

velikih podjetij, ki je poročal o poslabšanju ostalih stroškov financiranja in zahtevah glede zavarovanj.

Tabela 2: Ocena kratkoročne in dolgoročne bančne finančne vrzeli slovenskih podjetij z ocenjenimi intervali zaupanja

mio EUR	Kratkoročna bančna posojila		Dolgoročna bančna posojila			
	min	max	min	max		
	skupaj					
2017	260	334	407	470	650	830
2018	291	374	456	405	519	633
2019	235	308	381	638	1,038	1,439
2020	237	379	522	937	1,769	2,602
2021	214	306	397	670	1,024	1,378
	MSP					
2017	155	192	228	293	429	565
2018	184	250	315	205	275	345
2019	106	149	192	405	773	1,141
2020	90	151	212	570	1,267	1,963
2021	79	119	158	335	561	787
	velika					
2017	113	142	171	148	221	293
2018	119	124	129	187	245	302
2019	-	159	-	247	265	283
2020	167	228	290	372	503	633
2021	149	187	225	282	463	645

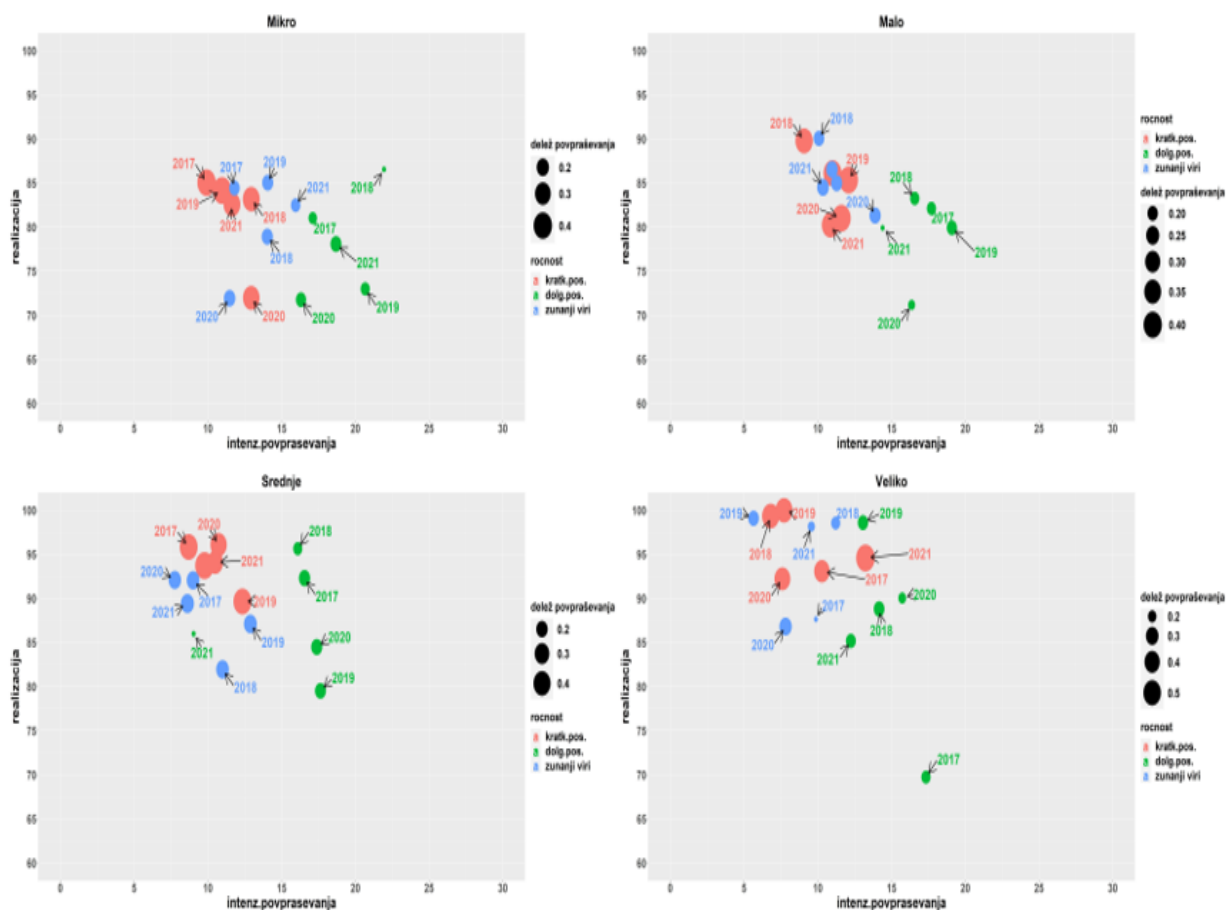
Opomba: Ponudba novih posojil po velikostnih razredih je opredeljena na podatkih Banke Slovenije. V podatkih o realiziranem povpraševanju ni vključenih odobrenih limitov na tekočem računu. Povpraševanje je izračunano s pomočjo iz ankete ocenjene realizacije povpraševanja. Razlika med tako izračunanim povpraševanjem in ponudbo pomeni vrzel. Intervali zaupanja so izračunani s pomočjo intervalov zaupanja za racioniranje.

Vir: Anketa SAFE, BS, lastni preračuni

V primeru realizacije ugodnih gospodarskih napovedi in okrepljenega investiranja, je pričakovati ponovno povečano povpraševanje podjetij po zunanjih virih financiranja. Delež podjetij, ki je leta 2021 povpraševal po bančnih posojilih, se je glede na 2020 po pričakovanjih nekoliko znižal. Le pri skupini mikro podjetji, ki tradicionalno težje ustvarjajo presežna sredstva in varnostno varčevanje, se je delež malenkostno povečal. V 2020 so podjetja ob spodbujevalnih ukrepih in nižjih investicijah povečala notranje vire financiranja na skoraj 3,5 % BDP. Z okrepljenimi investicijami so se v 2021 presežna sredstva znižala na

1,3 % BDP. Večji delež podjetij za leto 2022 sicer pričakuje izboljšanje razpoložljivosti lastnih sredstev, vendar deleži z izjemo pri srednjih podjetjih niso tako visoki kot v preteklih letih.

Slika 21: Intenzivnost in realizacija povpraševanja

Vir: Anketa SAFE, lastni preračuni

Pri interpretaciji rezultatov je treba upoštevati tudi, da se je po pričakovanjih v 2021 znižal delež podjetij, ki ni vložil vloge za zunanje vire financiranja zaradi možnosti zavrnitve. Posledično to povečuje delež realizacije. Izjema je segment faktoringa in pa dolgoročnih bančnih posojil za velika podjetja, ob upoštevanju majhnega vzorca v tem segmentu. Zabeleženo je bilo tudi nekaj manj vloženih zahtevkov zaradi možnosti zavrnitve za kratkoročno financiranje s strani mikro podjetij, zlasti iz dejavnosti gradbeništva in trgovine. Gradbeništvo je namreč ena izmed dejavnosti, ki je bila z znižanjem dodane vrednosti za -2 % v 2020 najmanj prizadeta, zato so bile potrebe po zunanjih virih še vedno povečane.

Na bančnih posojilih se je leta 2021 izboljšala realizacija povpraševanja. Intenzivnost povpraševanja podjetij, ki so povpraševala, se v povprečju ni bistveno spremenila.

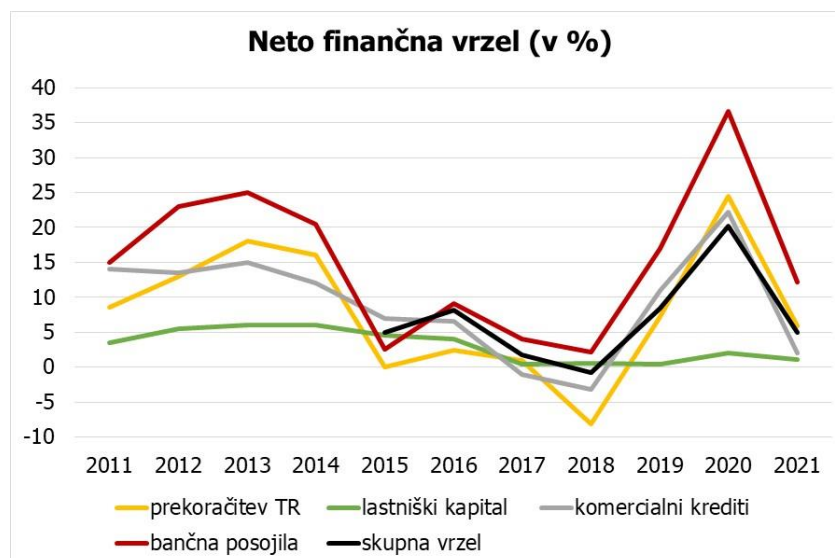
Na dolgoročnih posojilih se je racioniranje zmanjšalo za 6 o.t., na petino. Intenzivnost povpraševanja se je zmanjšala predvsem na segmentu dolgoročnih posojil za srednje velika in delno tudi za velika podjetja.

V splošnem (še naprej) velja, da so najbolj racionirana mikro in mala podjetja. Predvsem pri dolgoročnih bančnih posojilih je razlika s skupino srednjih in velikih podjetjih očitnejša, prisotna pa je tudi na kratkoročnih in drugih oblikah financiranja. Racioniranje je najvišje na dolgoročnih posojilih, kjer je intenzivnost povpraševanja najvišja. Neposredna posledica je višja vrzel na dolgoročnem financiranju in glede na racioniranje predvsem pri mikro in malih podjetjih.

KVALITATIVNA VRZEL

Kvalitativna vrzel za vse vrste zunanjega financiranja skupaj se je v 2021 znižala za 15 o.t., na 5 %. Še vedno ostaja najvišja pri bančnem financiranju. Izboljšanje je očitno pri vseh oblikah zunanjega financiranja, z izjemo financiranja v obliki lastniškega kapitala. Znižala se je tudi pri vseh dejavnostih in velikostnih razredih podjetij, z izjemo velikih podjetjih. Kvalitativna finančna tržna vrzel je ocenjena glede na opredelitev posameznega podjetja o spremembah potreb (povpraševanja) po posamezni vrsti zunanjega financiranja in glede na spremembe dostopnosti (ponudbe) navedenih virov v posameznem letu.

Slika 22: Kvalitativna neto finančna vrzel

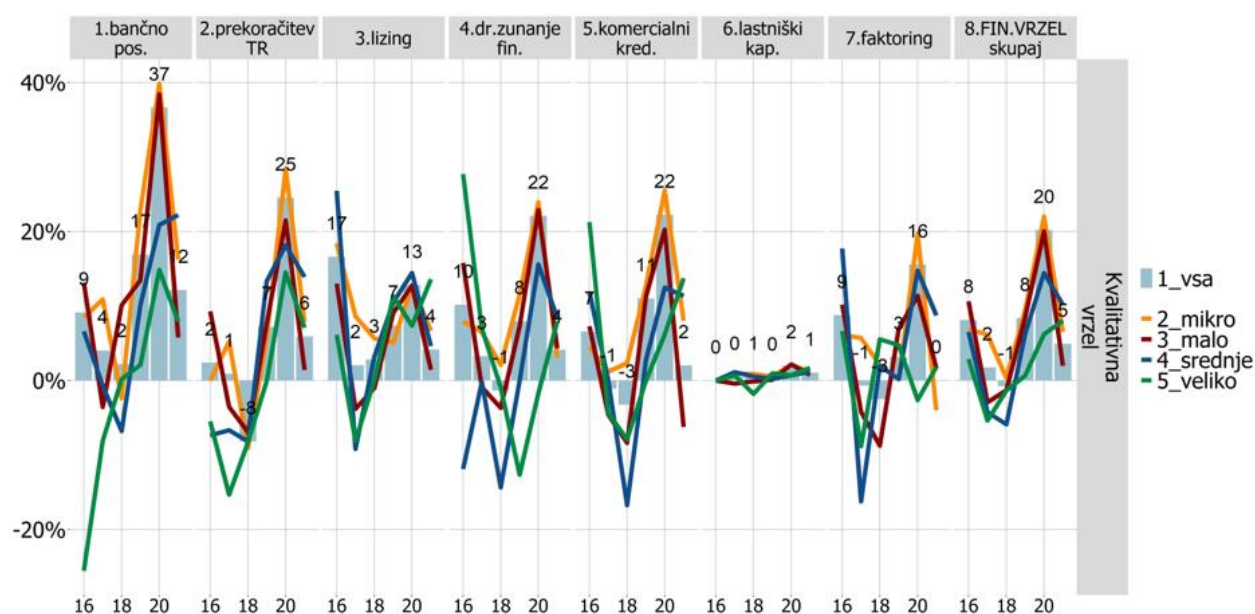
Opomba: Podatki so primerljivi od leta 2016 naprej. Pred letom 2016 so povzeti iz publikacij Banke Slovenije, kjer je uporabljena malenkost drugačna metodologija izračuna. Metodologija Banke Slovenije je objavljena na <https://www.bis.org/ifc/publ/ifcb36s.pdf>

Vir: Anketa SAFE, lastni preračuni

Potrebe oz. povpraševanje po zunanjih virih so se v 2021 zaradi ugodnih gospodarskih razmer in presežnih sredstev pri podjetjih zmanjšala. Izjema so določene skupine podjetij na posameznih segmentih zunanjega financiranja. Na primer dejavnost industrije, ki je povečala potrebe po faktoringu in komercialnih kreditih. Srednja in velika podjetja so povečala potrebe po prekoračitvah na tekočem računu, lastniškem kapitalu in komercialnih kreditih.

Prav tako se je v 2021 glede na leto prej izboljšala njihova dostopnost oz. ponudbena stran. Delež, ki opredeljuje izboljšanje, je na večini segmentov celo višji kot v 2019. Izjema so srednje velika podjetja na segmentih bančnih posojil, lizinga, prekoračitve na tekočem računu, faktoringu. Na segmentu bančnih posojil ostaja kvalitativna vrzel pri srednje velikih podjetjih še vedno višja od 20 %.²⁸

Slika 23: Ocena kvalitativne vrzeli

S2Q5: Kako so se vaše potrebe (povpraševanje) po zunanjem financiranju spremenile v 2021?

S2Q15: Kako se je dostopnost (ponudba) navedenih virov financiranja spremenila v 2021?

Opomba: Za izračun definiramo utež 1 (-1) za povečanje/zmanjšanje finančne vrzeli (obe strani), utež 0,5 (-0,5) za enostransko povečanje/zmanjšanje finančne vrzeli in 0 za nevtralno spremembo. Obojestransko sprememba finančne vrzeli pomeni, da so se hkrati povečale/zmanjšale potrebe in zmanjšala/povečala dostopnost, enostranska sprememba uteži pa pomeni, da so se potrebe oziroma dostopnost spremenile v smeri poslabšanja/izboljšanja

²⁸ Kvalitativna vrzel z vrednostjo 100 % bi pomenila, da vsa podjetja v posameznem segmentu poročajo o percepciji povečanih potreb po zunanjem financiranju in hkrati o dojetju zmanjšanja dostopnosti do zunanjih virov. Nasprotno pa bi vrednost kvalitativne vrzeli -100 % pomenila, da vsa podjetja v posameznem proučevanem segmentu poročajo o percepciji zmanjšanja potreb in povečanja dostopnosti.

pogojev financiranja. Pri izračunu se upošteva pogoj, da je posamezni dejavnik za podjetje pomemben. Se pravi, sprememba finančne vrzeli (obe strani, utež 1) pomeni, da so pri povečanju finančne vrzeli podjetja odgovorila, da so se potrebe po posameznem dejavniku povečale, dostopnost pa se je zmanjšala. Obratno velja za zmanjšanje finančne vrzeli; povpraševanje se je zmanjšalo, dostopnost izboljšala. Ocenjeni vrednosti vrzeli med -1 in 1 so utežene glede na velikost podjetij in dejavnosti. Skupna finančna vrzel je utežena z deležem uporabe posameznega vira financiranja v skupni košarici uporabljenih virov.

Vir: Anketa SAFE, lastni preračuni

INVESTICIJE IN RAZPOLOŽLJIVI VIRI FINANCIRANJA SLOVENSКИH PODJETIJ

Podjetja so leta 2021 ob ugodnih gospodarskih razmerah povečala svoja investicijska vlaganja, s čimer se je njihova izrazita neto pozitivna finančna pozicija iz leta 2020 začela zniževati. Želena so predvsem večja vlaganja v raziskave in razvoj, digitalizacijo in zelene naložbe, hkrati pa tudi v organizacijske in kadrovske izboljšave, ki so pomembni dejavniki dviga produktivnosti slovenskega gospodarstva.

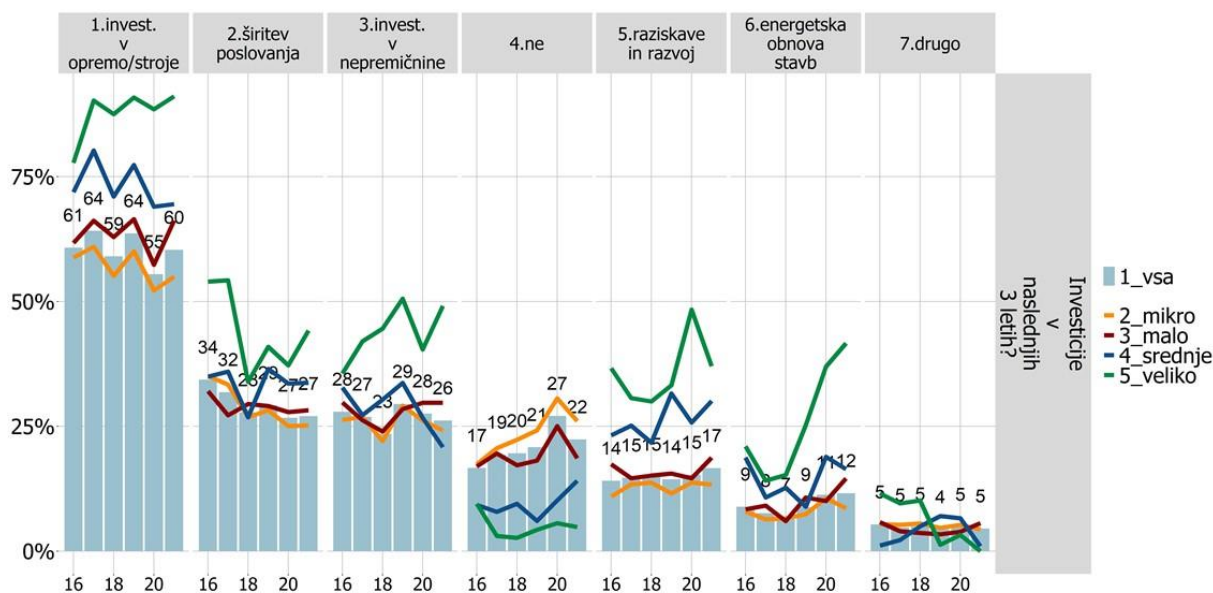
INVESTICIJSKA AKTIVNOST PODJETIJ

Leta 2021 so letne podjetniške investicije skupaj dosegle 6,9 mrd EUR oz. slabih 14 % BDP.²⁹ V enakem obdobju leta 2019 so bile letne investicije za več kot 10 % nižje. Še vseeno pa glede na Anketo delež podjetij, ki je zunanja sredstva uporabil za investicije, s 57% zaostaja kar za 10 o.t. od tistega iz leta 2019.³⁰ Predvsem delež pri srednje velikih podjetjih ostaja nižji. Srednje velika podjetja pa so obenem skupina podjetij, kjer delež vlaganj v širitev trga ostaja primerjalno visok. Tudi delež podjetij, ki je vložil zunanja pridobljena sredstva v raziskave in razvoj, je bil leta 2021 še vedno nižji kot v letih pred pandemijo. UMAR v svojem poročilu o Produktivnosti iz januarja 2022 ugotavlja, da se sicer naložbe v raziskovalno in razvojno dejavnost (RRD) zadnja tri leta sicer povečujejo, vendar zaostanek za uspešnejšimi državami še vedno predstavlja odstotno točko BDP. Leta 2020 je Slovenija z 2,15 % BDP še vedno zaostajala za skoraj pol odstotne točke za vrhom vlaganj iz let 2012-13 in po letu 2016 tudi za povprečjem EU.

²⁹ Letne investicije 2021 pomenijo investicije v zadnjih štirih dosegljivih četrtletjih 2020Q4-21Q3.

³⁰ Deleže podjetij, ki je zunanja sredstev uporabil za tekoče financiranje, je bil leta 2021 višji kot v preteklih letih (izjema je seveda leto 2020).

Slika 24: Razvojni projekti v katere nameravajo investirati podjetja v naslednjih treh letih

S3Q2: Ali v naslednjih treh letih nameravate investirati v katerega od naštetih razvojnih projektov? Možni odgovori: Da. Ne.

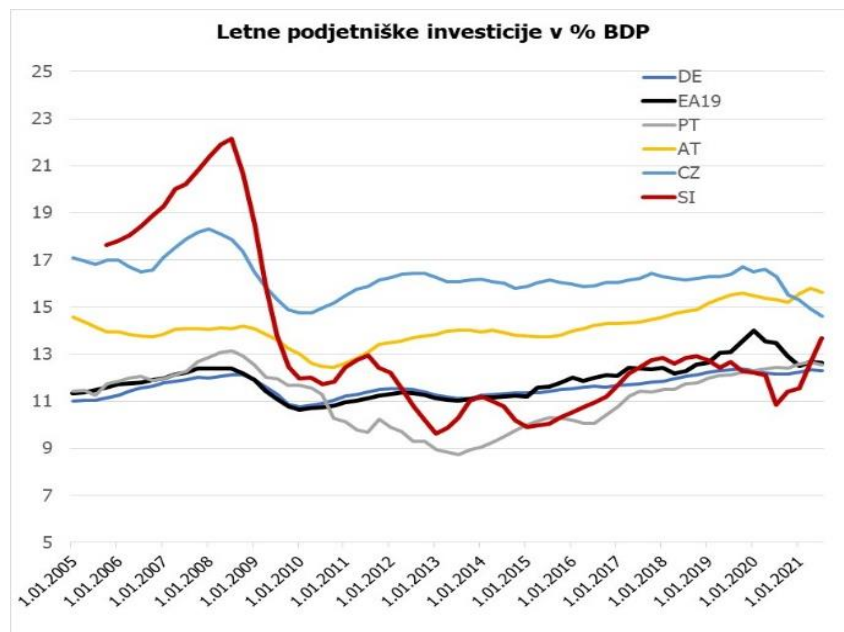
(Investicija v opremo in stroje. Investicija v nepremičnine. Raziskave in razvoj. Energetska obnova stavb. Širitev poslovanja – obratni kapital. Drugo. Ne)

Vir: Anketa SAFE, lastni preračuni

V 2021 je s 17 % nekoliko večji delež podjetij poročal, da bo v prihodnjih treh letih investiral v raziskave in razvoj. Ta delež se je predvsem povečal med srednjimi in malimi podjetji. Večje zanimanje med podjetij se kaže tudi v energetske obnovi stavb, pri tem so izjema mikro podjetja. Delež podjetij, ki namerava v prihodnje investirati v opremo in stroje se je povečal na 60 %, v širitev poslovanja pa 27 %. Le dobra petina podjetij v prihodnjih treh letih ne namerava investirati v razvojne projekte.

Velika podjetja večinoma ocenjujejo potreben obseg zunanjih virov financiranja v naslednjih treh letih individualno na nad 2,5 mio EUR, medtem ko srednja podjetja ocenjujejo potreben obseg individualno od 250.000 do 1 mio EUR. Med srednje velikimi podjetji se povečuje delež, ki ocenjuje potrebna sredstva v naslednjih treh letih v vrednostih med 1 mio do 2,5 mio EUR. Med malimi podjetji se povečuje delež, ki ocenjujejo potrebna sredstva med 100.000 do 250.000 EUR. Največ mikro podjetij pa pričakuje, da bo potreben obseg financiranja v naslednjih treh letih na ravni pod 100.000 EUR.

Slika 25: Slovenske letne podjetniške investicije z mednarodno primerjavo – v % BDP in letne rasti v %

Vir: Eurostat, SURS

NOTRANJJI VIRI OZIROMA NETO PRESEŽNA SREDSTVA PODJETNIŠKEGA SEKTORJA

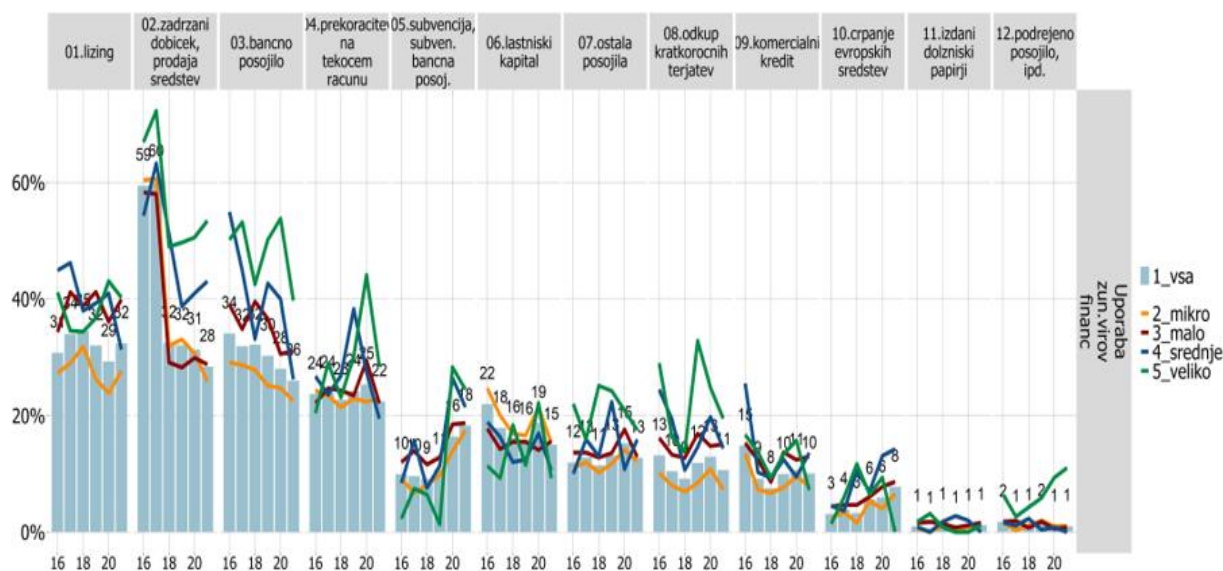
Po podatkih nacionalnih računov so se presežna sredstva podjetij leta 2020 povečala na dobre 1,6 mrd EUR oz. na skoraj 3,5 % BDP. Podatki Ankete za leto 2021 kažejo na povečanje deleža podjetij, ki med razloge za omejeno povpraševanja po zunanjih virih financiranja, kljub povečanju investicij, navaja dovolj notranjih virov. Delež je s 64 % višji tudi glede na predkoronska leta. V letih 2014–16, ko je prišlo do obsežnega previdnostnega in prisilnega varčevanja podjetij zaradi zaostrenih razmer glede oteženega trošenja in investiranja in v domačem bančnem sektorju, so bila presežna sredstva na podobnih agregatnih ravneh. V začetku 2015 je bila dosežena najvišja vrednost presežnih sredstev oziroma skoraj 2 mrd EUR (cca 5 % BDP). **V 2021 se je, tudi zaradi okrepljenih investicij, letna neto varčevalna pozicija podjetij zmanjšala na okoli 680 mio EUR oz. 1,3 % BDP.**³¹

V stanjih bančnih posojil je v drugi polovici 2021 zaznati nekoliko večji porast posojil nefinančnim družbam. Ta so se novembra 2021 medletno povečala za visokih 4,5 %, kar je predvsem posledica oktobrskega povečanja in predhodne relativno nizke

³¹ Vključene so investicije iz obdobja 2020Q4-21Q3.

osnove.³² Po poročanju bank (anketa Bank Lending Survey) se kreditni standardi pri posojilih v prvih treh četrletjih niso bistveno spremenili. Banke tudi poročajo, da ostaja povpraševanje podjetij po posojilih bistveno nespremenjeno. Manjši delež bank je sicer poročal o nekoliko povečanem povpraševanju po kratkoročnih posojilih. Banke so istočasno napovedale zmanjšanje povpraševanja po posojilih s strani podjetij v prihodnjem obdobju. S pričakovano normalizacijo gospodarske rasti se namreč pričakuje tudi upočasnjevanje rasti investicij podjetij (Banka Slovenije, Mesečna informacija, december 2021). **Letne podjetniške investicije so ob tretjem četrletju 2021 dosegle 35-odstotno rast, kar je predvsem tudi posledice nizkih ravni iz leta 2020. Poslovni presežek je v istem obdobju dosegel 9-odstotno rast.**

Slika 26: Uporabljeni viri financiranja v letu 2021

Vir: Anketa SAFE, lastni preračuni

Na omejeno povpraševanje podjetij po bančnih virih vpliva tudi okrepljeno medpodjetniško financiranje povezano tudi z že več kot četrtskim deležem tujega kapitala v lastniški strukturi slovenskih podjetij. Letne transakcije komercialnih kreditov so se leta 2021 z 1,8 mrd EUR prvič po finančni krizi približale letnim transakcijam izpred 2008, ko so tudi presegale 2 mrd EUR. Pri tem velja opozoriti, da so takrat v veliki meri prevladovali medpodjetniške transakcije med domačimi podjetji, medtem ko sedaj med tujimi in domačimi podjetji. **Nevarnost zaostritve pogojev financiranja za podjetja se lahko poveča v primeru realizacije nekaterih tveganj v gospodarstvu, predvsem višjih obrestnih**

³² Povečanje obsegov financiranja je v precejšnji meri tudi posledica sodelovanja večjih bank v sindiciranem financiranju v dejavnosti preskrbe z gorivi oz. energijo. Ne glede na to so se posojila medletno povečala v vseh velikostnih razredih in najbolj v informacijskih in komunikacijskih dejavnostih, dejavnostih oskrbe z elektriko in vodo ter v gradbeništvu.

mer in s tem tudi stroškov (re)financiranja dolga, pa tudi večjih znižanj v kapitalskih vrednotenjih, kar bi vplivalo na povečanje finančnega vzvoda podjetij.

Podjetja za leto 2021 poročajo o izboljšanju pripravljenosti tako za odobritev bančnih posojil kot tudi lizinga in državne finančne podpore. Izboljšal se je tudi dostop do kapitala, kjer je pritrdilno sicer odgovoril še vedno nižji delež podjetij kot pred korono. Na izboljšanje dostopnosti so v 2021 pozitivno vplivale kreditna zgodovina, splošno stanje podjetij in tudi splošno ekonomsko stanje.

V skladu z makroekonomskimi podatki se je v 2021 delež podjetij, ki je uporabil notranje vire, znižal na 28 %. Znižanje je zaznati predvsem med mikro in malimi podjetji. Prav tako se je znižal delež podjetij, ki so v 2021 uporabila bančne vire financiranja, z izjemo malih podjetij. Podatki iz Ankete SAFE kažejo, da je z 32 % med izbranimi zunanjimi viri financiranja največji delež podjetij uporabil lizing. V zadnjih dveh letih se povečuje tudi delež podjetij, ki uporabljajo subvencije in subvencionirana bančna posojila ter evropska sredstva, kar je glede na povečano razpoložljivost teh sredstev pričakovano.

POGOJI FINANCIRANJA ZA PODJETJA

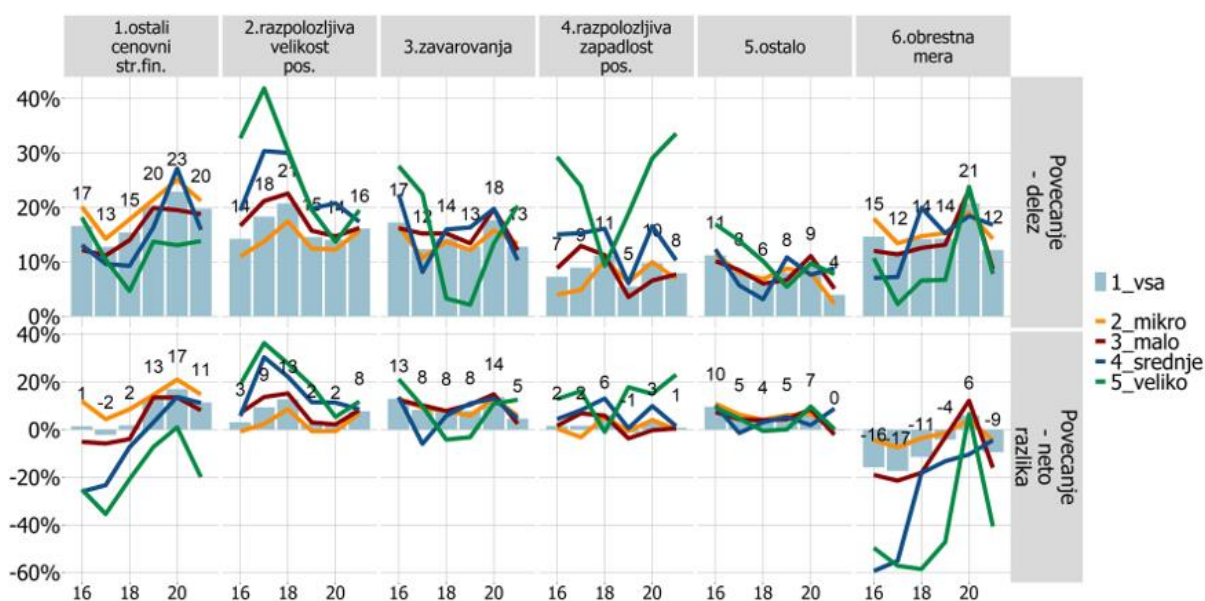
Bančni pogoji financiranja so se po poročanju podjetij v 2021 izboljšali, razen v segmentu razpoložljive ročnosti posojil. V 2021 se je povečal delež podjetij, ki je izkusil zmanjšanje obrestnih mer glede na preteklo leto. Opredelitev glede znižanja ostalih stroškov financiranja je manj očitna, kar je povezano z ugotovitvami Banke Slovenije, da se je v 2021 v bančnem sistemu ohranila solidna rast neto opravnin. Večji delež podjetij je poročal o izboljšanju razpoložljive velikosti posojil, z izjemo srednje velikih podjetij, in tudi o zmanjšanju zahtev po zavarovanjih, izjema so velika podjetja. Podjetja poročajo tudi o nižji razpoložljivosti ročnosti posojil, z izjemo v segmentu velikih podjetij.

Podjetja delujejo na robu svojih proizvodnih zmogljivosti, kar je pokazatelj pozitivne proizvodne vrzeli. S tem se dodatno povečujejo pritiski na inflacijo, kar bo ob dvigu obrestnih mer vplivalo na poslabšanje cenovnih pogojev financiranja za podjetja. Vpliv epidemije podjetja v drugem letu ocenjujejo precej drugače kot v prvem, skladno z razmerami v gospodarstvu. Delež podjetij, ki je ocenjeval vpliv epidemije na financiranje kot negativen, se je znižal s tretjine na petino. Prav tako se je znižal delež podjetij, ki je ocenjeval negativen vpliv epidemije na izvoz, plačilne roke in povpraševanje. Pričakovano pa se je povečal delež podjetij, ki ocenjuje, da epidemija negativno vpliva na dobavne verige, cene inputov in s tem tudi uvoz ter stroške proizvodnje in dela. Predvsem težave v proizvodnih verigah in težave, povezane z dosegljivostjo kvalificirane delovne sile, pomenijo za podjetja velik problem.

Pri dostopanju do nebančnih finančnih virov imajo poleg bank pomembno vlogo predvsem lizinska podjetja. Pri teh se je leta 2021 povečalo povpraševanje s strani srednje velikih in delno malih podjetij, predvsem iz dejavnosti gradbeništva in delno storitev. Po bančnih virih pri manjših bankah posegajo predvsem mikro in mala podjetja iz dejavnosti storitev in gradbeništva, medtem ko pri večjih bankah srednja in velika podjetja večinoma iz dejavnosti industrije in trgovine.

Podatek nakazuje na pomen manjših bank za manjša podjetja, kjer ima pomembno vlogo tudi svetovanje pri servisiranju potreb in reševanju težav. Prisotna je tudi večja vpetost manjših bank v lokalna okolja in s tem boljše upoštevanje mehkih informacij o podjetju. Predvsem manjša podjetja zaprosijo za posojilo le pri eni banki, kar kaže na bolj osebni odnos teh podjetij z bankami. Večja podjetja pogosto zaprosijo za posojila pri večih bankah. Večina, skoraj dve tretjini podjetij, zaprosi za posojilo le pri eni banki, okoli petina pri dveh in desetina pri treh bankah.

Slika 27: Sprememba bančnih pogojev financiranja v letu 2021

Opomba: Povečanje (zgornja slika) prikazuje delež podjetij, ki so mnenja, da so se pogoji financiranja s strani bank povečali. Spodnja slika kaže razliko med deležem podjetij, pri katerih so se pogoji financiranja povečali in deležem podjetij, pri katerih so se pogoji financiranja glede na mnenje podjetij s strani bank zmanjšali.

S2Q13: Kako so se za vaše podjetje spremenili bančni pogoji financiranja v 2021? Izberite en odgovor v vsaki vrstici. Možni odgovori: Se je povečala s strani bank. Ostala nespremenjena, Se je zmanjšala s strani bank. Ne vem.

(Obrestna mera, Ostali stroški financiranja, ki niso obrestna mera, Razpoložljiva velikost posojila ali kreditne linije, Razpoložljiva zapadlost, posojila, Zavarovanja, poročstva in garancije, Ostalo, npr. posojilne klavzule)

Vir: Anketa SAFE, lastni preračuni

DRUGO LETO VPLIVA EPIDEMIJE NA PODJETJA

Podjetja v drugem letu epidemije ocenjujejo njen vpliv precej drugače kot v prvem, skladno z izboljševanjem razmer v gospodarstvu. Delež podjetij, ki je ocenjeval vpliv epidemije na financiranje kot negativen, se je znižal s tretjine na petino. Prav tako se je znižal delež podjetij, ki je ocenjeval negativen vpliv epidemije na izvoz, plačilne roke in povpraševanje. Pričakovano pa se je povečal delež podjetij, ki ocenjuje, da epidemija negativno vpliva na dobavne verige, cene inputov in s tem tudi uvoz ter tudi stroške proizvodnje in dela. Predvsem težave v proizvodnih verigah, v povezavi s premiki na trgu dela, pomenijo za podjetja trenutno večji problem. Podjetja delujejo na robu svojih proizvodnih zmogljivosti, s čimer se odpira pozitivna proizvodna vrzel in kot že omenjeno povečujejo pritiski na inflacijo.

Delež podjetij v anketi, ki je zaprosil za državne spodbude, se je v 2021 znižal za 10 o.t., na slabih 45 %. Povečal se je delež podjetij, ki je zaprosil za dodatne nepovratne in povratne spodbude (predvsem med srednje velikimi podjetji), kjer so vključena tudi posojila javno spodbujevalnega sistema ter, sicer v manjšem deležu, tudi podjetja, ki so zaprosila za poročstva za izpolnitev obveznosti kreditorejmalcev. Anketa kaže, da okoli petina podjetij pričakuje, da bo morala sredstva prejetih državnih spodbud vračati. Največji delež le-teh je med mikro podjetij in v panogi trgovina.

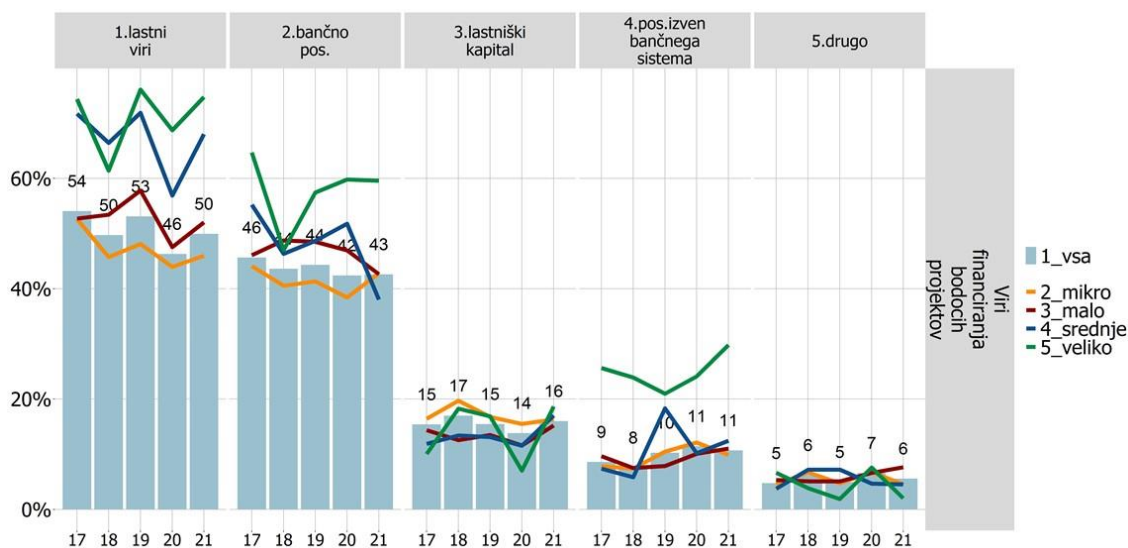
HETEROGENOST GLEDE NA VELIKOST PODJETIJ

Velika podjetja imajo pomembno vlogo v slovenskem gospodarstvu, saj po podatkih AJ PES-a ustvarijo prek 43 % dodane vrednosti, vendar pa se med 5 % najhitreje rastočih podjetij po produktivnosti uvrščajo le 3 velika podjetja (UMAR, Poročilo o produktivnosti 2021, str. 37). Velika in srednje velika podjetja se v analizi Ankete SAFE pogosto pri odgovorih pogosto razlikujejo glede na mikro in mala podjetja.³³

Podatki kažejo, da so velika in srednje velika podjetja manj omejena z dostopom do financiranja kot mikro in mala, hkrati pa jih več razpolaga z notranjimi viri financiranja. Velika in srednje velika podjetja so pri svojem poslovanju tudi manj omejena s plačilno disciplino. Pri velikih in tudi srednje velikih podjetjih se je leta 2021 precej znižal delež podjetij, ki je uporabil zunanje vire financiranja (najnižji deleži od leta 2016), kar je načeloma povezano z večjo razpoložljivostjo notranjih virov. Se je pa v 2021 tudi v segmentu mikro in malih podjetjih povečal delež podjetij z dovolj notranjih virov. Prav tako se je v 2021 povečal delež mikro in malih podjetij, ki je imelo namen pridobljena zunanja sredstva uporabiti za investicije, in sicer tudi investicije v RRI.

³³ Pri interpretaciji podatkov za velika podjetja je zaradi majhnega vzorca potrebna previdnost.

Slika 28: Viri financiranja s katerimi nameravajo podjetja financirati bodoče projekte

S3Q4: S katerimi viri financiranja nameravate financirati bodoči projekt? Možni odgovori: Da. Ne.

(Bančno posojilo. Posojila izven bančnega sistema (povezanega podjetja, družine, prijateljev, preko javnih virov ...). Lastniški kapital. Z lastnimi viri. Drugo.)

Vir: Anketa SAFE, lastni preračuni

Podatki ankete 2021 kažejo na manjšo spremembo racioniranja glede na 2020 pri velikih in srednjih podjetjih, v nasprotju z mikro in malimi, kjer se je racioniranje očitno izboljšalo (zmanjšalo). Iz tega bi lahko sklepali, da so bila v 2021 velika podjetja, ki so potrebovala zunanje vire financiranja, bolj problematična kot v preteklosti. Še vedno pa je pri bančnem financiranju očitno višje racioniranje povpraševanja mikro in malih podjetij glede na srednja in velika podjetja. Zadnji dve leti se je tudi delež velikih in srednjih podjetij pri zaznavanju izboljšanja dostopnosti približal deležu mikro in malih podjetij, čeprav je bi v preteklosti običajno višji. Sklepamo lahko, da je leta 2021 predvsem tisti del podjetij v skupini velikih in srednjih podjetij povpraševala po zunanjih virih, ki ni razpolagal z dovolj lastnih virov, tudi kot posledica neugodnega poslovanja v preteklih letih.

Pogoji bančnega financiranja so običajno ugodnejši za srednja in velika podjetja, tudi zaradi kreditne zgodovine, tako glede cenovnih pogojev kot tudi razpoložljive ročnosti, zahtevanih zavarovanj in razpoložljive velikosti posojil. Velika in srednja podjetja pogosteje namenijo sredstva za financiranje izvoza, posledično ta tudi pogosteje poročajo o omejevanju poslovanja zaradi tujega povpraševanja. Bistveno večji delež velikih in srednje velikih podjetij namerava investirati v prihodnje v raziskave in razvoj, pa tudi v opremo in stroje, širitev poslovanja ter energetska obnovo stavb. Za financiranje teh razvojnih projektov imajo srednja in velika podjetja bistveno več lastnih virov in jih več pričakuje financiranje prek bančnega sistema.

V. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZSIRB

V.1. ZSIRB

Ključni razlogi za sprejem ZSIRB in oblikovanje izvozne in razvojne banke so bili tako strateške kot sistemske narave:

a) Učinkovito izvajanje strategije razvoja Slovenije:

Doseganje ciljev **Strategije razvoja Slovenije** temelji med drugim na ciljnih Lizbonske strategije, kar zahteva intenziviranje aktivnosti in okrepitev razvojno-spodbujevalnega sistema v RS.

Ključne prioritete, ki se jih je želelo doseči z razširjenimi mandati SID banke, so bile predvsem konkurenčno gospodarstvo ter hitrejša in vzdržnejša gospodarska rast (zlasti s spodbujanjem podjetniškega razvoja in povečanjem konkurenčnosti, podpore internacionalizaciji gospodarstva, povečanjem prilivov razvojno-spodbujevalnih domačih in tujih naložb, ipd.). Večja učinkovitost razvojno-spodbujevalnega sistema pomeni tudi učinkovitejšo in cenejšo državo, povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja, učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj, kakovostnejša delovna mesta, pa tudi moderno socialno državo in večjo zaposlenost.

b) Zagotavljanje dolgoročne in stabilne gospodarske rasti in razvoja:

Zakonodajalec je upošteval močno povezavo med delovanjem finančnega sistema in gospodarsko rastjo ter vlogo finančnih trgov in posrednikov v tej zvezi, tudi v razmerah, ki zahtevajo glajenje cikla gospodarske aktivnosti.

Učinkovit finančni sistem namreč mobilizira in prerazdeli redke vire k dejavnostim z najvišjim donosom, zagotavlja likvidnost ter omogoča delitev tveganj. S tem pripomore k uspešnemu in produktivnemu delovanju podjetij v realnem sektorju. Pri tem poslovne institucije zasledujejo izključno načelo doseganja največjega dobička, zato se osredotočajo predvsem na kratkoročne zasebne koristi določenega posla, pogosto tudi na račun dolgoročnih družbenih koristi.

Zaradi tega prihaja do tržnih (finančnih) vrzeli, ko določeni segmenti gospodarstva niso v zadostni meri servisirani s strani bančnega oziroma zavarovalniškega sektorja (deprivilegiranost). Primeri teh segmentov so lahko izvozni posli, dolgoročni razvojni projekti ali mala in srednja podjetja. Vsem je skupno, da so razmeroma tvegani in dolgoročni, vendar prinašajo znatne pozitivne eksternalije oziroma ekonomske in širše družbene koristi.

S spodbujevalno razvojnim financiranjem se pokrivajo omenjene tržne pomanjkljivosti, zlasti pa se pospešuje tiste dele gospodarstva, ki sicer ne bi imeli dovolj finančnih sredstev za razvoj. Zagotavljanje dolgoročnih sredstev, njihova množitev tudi z angažiranjem sredstev bank posrednic in s tem povezanimi finančnimi vzvodi, kakor tudi v smislu uvajanja produktov t.i. finančnega inženiringa (mešanje sredstev EU/državnega/občinskega proračuna z drugimi javnimi in/ali zasebnimi sredstvi v enem produktu), je možno doseči veliko dodano vrednost ter sinergijske in multiplikativne učinke na gospodarstvo in celotno razvojno financiranje, ki drugače ne bi bili možni.

V obdobjih finančnih in/ali splošnih gospodarskih kriz so opisane tržne vrzeli praviloma še bistveno večje ali pa celo dosežejo stopnjo splošnega kreditnega krča, kjer se zasebni finančni posredniki v veliki meri umaknejo s trga (tako zaradi likvidnostnih problemov kot povečanja tveganj v vseh sektorjih) in prepustijo svoje potencialne komitente brez potrebnih sredstev, ne samo za preobrat gospodarskega cikla in razvojni preboj, ampak tudi za vzdrževanje obstoječega poslovanja, neupoštevajoč negativnih posledic za širšo družbo.

c) Izboljšanje sistema nacionalnega razvojnega financiranja:

Obstoječi sistem razvojnega financiranja se zaradi svoje razdrobljenosti in drugih slabosti ni mogel ustrezno oziroma učinkovito odzivati na izpostavljene cilje in razvojne potrebe gospodarstva, družbe in okolja. Zaradi tega je bil eden izmed ključnih namenov zakonodajalca s sprejetjem ZSIRB in njegovih ključnih rešitev, predvsem z osrednjo in povezovalno vlogo SID banke v celotnem slovenskem sistemu razvojnega financiranja, le-tega spremeniti in okrepiti, odpraviti njegove slabosti ter poiskati sinergijske in multiplikacijske učinke slovenskih spodbujevalno razvojno usmerjenih institucij, vključno z možno racionalizacijo na določenih segmentih. Kot ugotavlja pričujoče poročilo, razdrobljenost in navedene šibkosti še vedno preprečujejo polno učinkovitost razvojno-spodbujevalnega sistema.

Poleg tega je bilo načrtovano, da bi lahko tako oblikovana razvojna banka igrala pomembno vlogo tudi pri prenosu sredstev oziroma instrumentov EU v slovensko okolje in sodelovanju z mednarodnimi razvojnimi institucijami, kot npr. EIB, CEB, EBRD ipd., kar bi lahko prineslo dodatne multiplikacijske učinke na gospodarstvo in celotno razvojno financiranje.

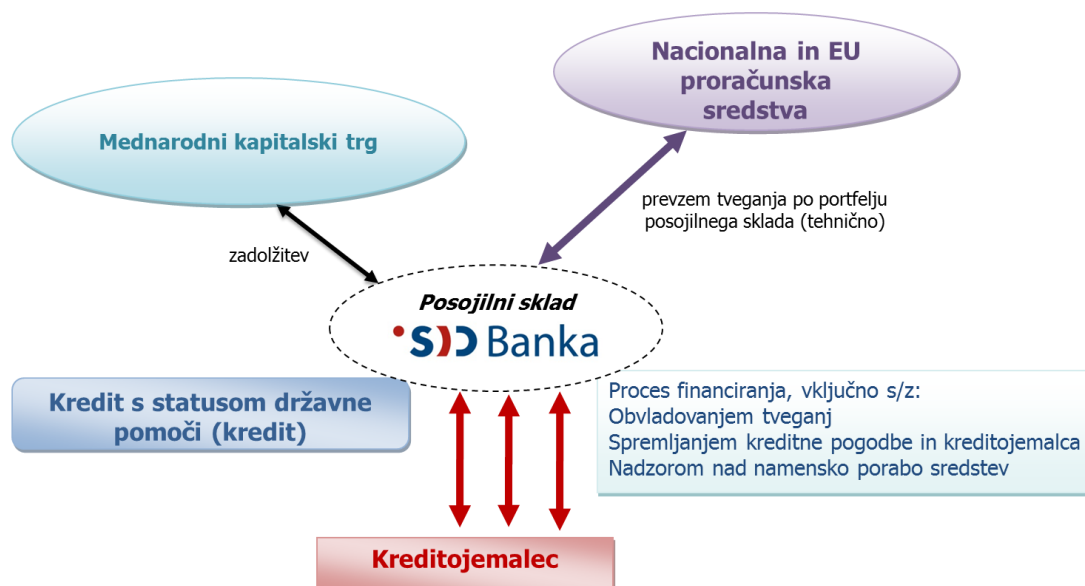
Z ZSIRB je bilo **SID banki tako dano pooblastilo za izvajanje javnih spodbujevalnih nalog** finančnega značaja na področju uvajanja in povečanja večje raznovrstnosti, konkurenčnosti in internacionalizacije gospodarstva, industrije in storitev, mednarodne trgovine, gospodarskega in razvojnega sodelovanja, podjetniških, inovacijsko-raziskovalnih in izobraževalnih dejavnosti, okolja, energije in infrastrukture, na regionalnem, socialnem, stanovanjskem in drugih za razvoj pomembnih področjih. Osnovni cilj je omogočiti, da lahko slovenska država preko specializirane banke spodbuja finančne storitve za potrebe trajnostnega razvoja slovenskega gospodarstva in upravljanje tveganj, ter poenostavi in

racionalizira obstoječe oblike in načine delovanja slovenskega razvojnega financiranja, sledeč interesom učinkovitega izvajanja javno-finančne podpore.

Cilj države je bil tudi, da **postane SID banka orodje pri racionalizaciji in dvigu učinkovitosti razvojno-spodbujevalnega sistema**, in sicer tako, da prevzame povezovalno vlogo na omenjenih področjih, pomembnih za trajnostni razvoj Slovenije. S tem je bilo mišljeno predvsem sodelovanje in skupni pristopi k večjim razvojnim projektom, združevanje znanja in sredstev ter sposobnost večje koncentracije ponudbe po sistemu »vse na enem mestu«,³⁴ z upoštevanjem dodatnih vsebin oziroma področij delovanja razvojno-finančnega sistema, pri čemer niso bile izključene niti tesnejše institucionalne povezave. S tem bi dosegli multiplikativne učinke povratnih in nepovratnih sredstev ter finančnih vzvodov, predvsem v kombinaciji s finančnimi institucijami zasebnega sektorja.

Poleg omenjenih ključnih razlogov je bil posredni cilj ZSIRB tudi učinkovitejše upravljanje javno finančnih sredstev, učinkovita in cenejša organizacija spodbujevalnega dela institucij javne uprave, ki se ukvarja s financiranjem in posledično cenejša in učinkovitejša država ter možnost boljšega izvajanja njenih finančnih, gospodarskih, industrijskih, trgovinskih, okoljskih in drugih politik. Bistven namen te učinkovitosti in možnih racionalizacij pa je izboljšanje finančnih storitev na področju razvojnega financiranja in s tem pogojev poslovanja ter dviga kakovosti poslovnega okolja za vsa slovenska podjetja, zlasti mala in srednje velika podjetja (MSP), vključno z njihovo večjo konkurenčnostjo na globalnem trgu.

Slika 29: Model izvajanja ukrepa finančnega inženiringa

³⁴ Poslovni model, po katerem je možno več zahtev oziroma povpraševanj zadovoljiti na enem mestu oziroma v eni instituciji. V konkretnem primeru SID banke s pomočjo kompletnega nabora finančnih storitev na razvojnem in spodbujevalnem ter izvoznem področju.

Tudi v 2021 je SID banka v okviru področja financiranja, skladno z mandati **zagotavljala finančnemu trgu dopolnilne in dolgoročne finančne storitve za trajnostni razvoj Slovenije**. SID banka je v letu 2021 v odziv na povišano potrebo po financiranju gospodarstva ohranjala visoko raven financiranja, dodatno pa je močno povečala svoj obseg zavarovalnih poslov. Tudi v letu 2021 je SID banka znaten obseg financiranja usmerila neposredno v sektorje, ki so bili najbolj prizadeti zaradi posledic epidemije, ob tem pa je SID banka pomagala krepiti okrevanje gospodarstva z vnovično okrepitevijo razvojnega delovanja. Skladno z zakonsko določenimi nameni je banka sredstva ciljnim skupinam končnih prejemnikov zagotavljala bodisi neposredno bodisi posredno prek poslovnih bank.

Financiranje SID banke se izvaja z že uveljavljenimi, aktualnim potrebam prilagojenimi in novimi instrumenti. Temelji na namenskih kreditih poslovnim bankam (global loan), neposrednih kreditih podjetjem s statusom državne pomoči oz. pomoči de minimis (predvsem v okviru instrumentov finančnega inženiringa) ali brez tega, sindiciranih kreditih, na kreditih občinam in širšemu javnemu sektorju, izvoznih kreditih, projektnem financiranju, odkupih terjatev, vstopih v dolg in drugih oblikah prevzema tveganj ter finančnih instrumentih preko Skladov skladov SID banke, ki se izvajajo posredno preko finančnih posrednikov ali neposredno preko SID banke (Sklad skladov FI 2014–2020, Sklad skladov COVID-19). Obseg in način financiranja izvaja SID banka glede na prepoznane tržne vrzeli, potrebe trga in dejavnost preostalih finančnih institucij.

Ob vsem tem je SID banka izvajala ustrezen **nadzor porabe sredstev** danih kreditov v skladu s pogodbeno določeno dinamiko in kriteriji.

V.2. RAZVOJ NOVIH FINANČNIH PRODUKTOV

SID banka kontinuirano ponuja produkte na naslednjih področjih: »zeleno«, raziskave, razvoj, inovacije, digitalizacija, krepitev konkurenčnosti, rast gospodarstva, na področju javne infrastrukture, razvoja lokalnih skupnosti in zagotavljanje potrebne likvidnosti v času krize (investicije, obratni kapital, ipd).

V letu 2021 je SID banka na področju lastniškega in kvazi lastniškega financiranja razvila tri dodatne produkte za financiranje slovenskih MSP-jev in malih mid-cap podjetij (do vključno 499 zaposlenih), in sicer v okviru širitve Slovenskega naložbenega programa kapitalske rasti (SEGIP). Gre za naslednje produkte:

- **Sklad tveganega kapitala za prenos tehnologij** je namenjen financiranju raziskovalnih projektov, razvoju tehnologij in intelektualne lastnine na univerzah in raziskovalnih inštitucijah s potencialno komercialno vrednostjo za gospodarstvo, v

njihovi najzgodnejši fazi, ko so še v domeni raziskovalnih skupin na univerzah in raziskovalnih institutih.

- **Sklad tveganega kapitala za finančno podporo mladim slovenskim inovativnim MSP-jem** v zagonski fazi in v fazi hitre rasti, ki težko dostopajo do financiranja preko komercialnih bank in se jim tako omogoči dostop do lastniškega kapitala. Cilj ustanovitve sklada tveganega kapitala je zmanjšanje tržne vrzeli zagotavljanja sredstev novoustanovljenim MSP-jem, s čimer se želi predvsem spodbuditi večjo inovacijsko podjetniško aktivnost. Dodatno se namerava podpreti še nadaljnji razvoj ekosistema tveganega kapitala (povečanje obsega tovrstnega financiranja zagonskih podjetij, oblikovanja skladov tveganega kapitala z naložbenim fokusom v Sloveniji in razvoj slovenskih upravljavcev tovrstnih skladov), ki je v Sloveniji po statistiki Invest Europe, med najslabše razvitimi v EU),
- **Skladi zasebnega kapitala za naslavljanje problematike nasledstev v družinskih podjetjih** so namenjeni financiranju lastniških nasledstev v slovenskih MSP-jih in malih mid-cap podjetjih, kjer bi podjetja zaradi neobstoja družinskega (sorodstvenega) naslednika ali njihove nepripravljenosti za prevzem lastništva in upravljanja ob umiku trenutnega lastnika (npr. zaradi upokojitve), popolnoma prenehala oziroma bila prodana po delih ali pod prisilo. Naslavlja se tudi problem lastniškega nasledstva, kjer družinski (sorodstveni) naslednik ne razpolaga z dovolj sredstvi, da bi prevzel lastništvo in izplačal preostale družinske (sorodstvene) člane ob izstopu (npr. upokojitvi) trenutnega lastnika ali ima obstoječi lastnik premalo sredstev za lastniško financiranje nadaljnje rasti podjetja, želi pa še ostati solastnik podjetja. Gre za ukrep financiranja, ki kot tak zaenkrat edini v Sloveniji naslavlja enega potencialno največjih problemov slovenskega in evropskega gospodarstva.

Vsi trije produkti lastniškega financiranja se bodo tržili in izvajali preko EIF.

Tudi v letu 2021 se je SID banka še odzivala na posledice epidemije z uvedbo novih produktov za blaženje posledic izbruha COVID-19 na gospodarstvo:

- vzpostavljen je bil nov posojilni sklad za financiranje subjektov na področju cestnih prevozov. Gre za prvi skupni ukrep Ministrstva za infrastrukturo in SID banke za omilitev posledic epidemije (PKP), pri čemer je bil sam razvoj zaključen že v letu 2020.
- SID je zaprosila za jamstvo Pan-evropskega sklada EGF) ter poleti 2021 sklenila jamstveno pogodbo z Evropskim investicijskim skladom (EIF), na osnovi katere SID banka ponuja ugodne kredite za obratna sredstva in naložbe, katerih edino zavarovanje je jamstvo EGF.

Nadalje je SID banka uvedla prvi tematski program za financiranje naložbenih projektov, ki prispevajo k prehodu v krožno gospodarstvo, ki ga financira iz ponovne porabe sredstev posebnega ukrepa finančnega inženiringa. Slednji je skupni finančni ukrep SID banke in Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo.

V.3. PROGRAMI FINANCIRANJA V LETU 2021

Izbruh epidemije COVID-19 je pomembno vplival na vsa področja delovanja SID banke, ki je izvedla hiter prehod iz razvojnega v interventno in proticiklično delovanje banke. Popolno zaprtje nekaterih sektorjev gospodarstva je povzročilo izredno povpraševanje po likvidnostnem financiranju podjetij in zavarovanju izvoznih poslov na katerega je SID banka odgovorila tako z novimi kot s prilagoditvami obstoječih programov neposrednega in posrednega financiranja, namenjenimi pokrivanju potreb gospodarstva. Nadaljevanje blaženja posledic izbruha je bilo v letu 2021 še močno prisotno.

V letu 2021 je bilo aktivnih 16 programov, od tega osem razvojnih programov ter osem razvojno-spodbujevalnih programov. Od tega je bilo šest razvojno-spodbujevalnih programov aktivnih v okviru petih ukrepov finančnega inženiringa. Banke so iz naslova spodaj navedenih programov odobravale kredite končnim prejemnikom, medtem ko je bilo financiranje bank možno v okviru razvojnega programa RP-1901 in podrejenega posojila.

Programi SID banke so prilagojeni načinu financiranja in pravilom državnih pomoči ter pogojem namenskih virov sredstev. Razvojni programi SID banke so oblikovani za posredno financiranje končnih prejemnikov preko kreditnih institucij, pri čemer SID banka nima diskrecijske pravice glede financiranja končnega prejemnika. Razvojno-spodbujevalni programi SID banke pomenijo, da ima SID banka diskrecijsko pravico glede financiranja končnega prejemnika, takšni programi pa se praviloma izvajajo na podlagi shem državnih pomoči in mešanja sredstev proračuna RS z drugimi lastnimi viri SID banke ter so zato nekoliko zahtevnejši. **Z uvajanjem povratnih oblik financiranja in kombiniranjem virov sredstev SID banka zagotavlja ugodne pogoje kreditiranja za slovensko gospodarstvo (ročnost, obrestna mera, zavarovanja) ter multiplikacijskih in revolving učinkov na sredstva državnega proračuna.**

Tabela 3: Razvojni programi SID banke v letu 2021

PROGRAM	NAMEN	KONČNI PREJEMNIKI
Financiranje bank iz splošnega vira SID banke (SP-1901)	<ul style="list-style-type: none"> - Raziskave, razvoj, inovacije, nove tehnologije, izobraževanje, izobraževalna infrastruktura, zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj - Okoljevarstvo, obnovljivi viri tehnologije, učinkovita raba energije in snovi, okolju prijazna proizvodnja ali proizvod - Financiranje projektov za rast in razvoj malih in srednje velikih podjetij, internacionalizacija poslovanja podjetij vseh velikosti - Financiranje infrastrukture na regionalni ravni in stanovanjska oskrba na posebnih področjih. 	Podjetja (gospodarske družbe, samostojni podjetniki, zadruga, zasebniki, zavodi) in občine
Financiranje bank iz splošnega vira SID banke (RP1901-COVID)	<ul style="list-style-type: none"> - Raziskave, razvoj, inovacije, nove tehnologije, izobraževanje, izobraževalna infrastruktura, zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj - Okoljevarstvo, obnovljivi viri tehnologije, učinkovita raba energije in snovi, okolju prijazna proizvodnja ali proizvod - Financiranje projektov za rast in razvoj malih in srednje velikih podjetij, internacionalizacija poslovanja podjetij vseh velikosti - Financiranje infrastrukture na regionalni ravni in stanovanjska oskrba na posebnih področjih. 	Podjetja (gospodarske družbe, samostojni podjetniki, zadruga, zasebniki, zavodi) in občine
Program Financiranje MSP in MID Cap iz splošnega vira SID banke z zagotavljanjem podrejenosti (podrejeno posojilo)	<ul style="list-style-type: none"> - Raziskave, razvoj, inovacije, nove tehnologije, izobraževanje, izobraževalna infrastruktura, zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj - Okoljevarstvo, obnovljivi viri tehnologije, učinkovita raba energije in snovi, okolju prijazna proizvodnja ali proizvod - Financiranje projektov za rast in razvoj malih in srednje velikih podjetij, internacionalizacija poslovanja podjetij vseh velikosti - Financiranje infrastrukture na regionalni ravni in stanovanjska oskrba na posebnih področjih. 	Podjetja (gospodarske družbe, samostojni podjetniki, zadruga, zasebniki, zavodi) in občine
Financiranje bank iz vira KfW v podporo MSP in MID-Cap (RPKfW1704)	<ul style="list-style-type: none"> - Raziskave, razvoj, inovacije, nove tehnologije, izobraževanje, izobraževalna infrastruktura, zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj - Okoljevarstvo, obnovljivi viri tehnologije, učinkovita raba energije in snovi, okolju prijazna proizvodnja ali proizvod - Financiranje projektov za rast in razvoj malih in srednje velikih podjetij, 	Podjetja z največ 50 mio EUR prometa (gospodarske družbe, samostojni podjetniki, zadruga, zasebniki, zavodi)

	<p>internacionalizacija poslovanja podjetij vseh velikosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - Financiranje infrastrukture na regionalni ravni 	
<p>Financiranje bank iz vira EIB v podporo MSP in MID-Cap (RP-EIB1510)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Raziskave, razvoj, inovacije, nove tehnologije, izobraževanje, izobraževalna infrastruktura, zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj - Okoljevarstvo, obnovljivi viri tehnologije, učinkovita raba energije in snovi, okolju prijazna proizvodnja ali proizvod - Financiranje projektov za rast in razvoj malih in srednje velikih podjetij, internacionalizacija poslovanja podjetij vseh velikosti - Financiranje infrastrukture na regionalni ravni 	<p>Podjetja z največ 3.000 zaposlenimi (gospodarske družbe, samostojni podjetniki, zadrage, zasebniki, zavodi)</p>
<p>Financiranje bank iz vira EIB v podporo MSP in MID-Cap (RP1505)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Raziskave, razvoj, inovacije, nove tehnologije, izobraževanje, izobraževalna infrastruktura, zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj - Okoljevarstvo, obnovljivi viri tehnologije, učinkovita raba energije in snovi, okolju prijazna proizvodnja ali proizvod - Financiranje projektov za rast in razvoj malih in srednje velikih podjetij, internacionalizacija poslovanja podjetij vseh velikosti - Financiranje infrastrukture na regionalni ravni 	<p>Podjetja (gospodarske družbe, samostojni podjetniki, zadrage, zasebniki, zavodi) in občine</p>
<p>Financiranje bank iz vira EIB v podporo MSP in MID-Cap (EIB2020)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Raziskave, razvoj, inovacije, nove tehnologije, izobraževanje, izobraževalna infrastruktura, zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj - Okoljevarstvo, obnovljivi viri tehnologije, učinkovita raba energije in snovi, okolju prijazna proizvodnja ali proizvod - Financiranje projektov za rast in razvoj malih in srednje velikih podjetij, internacionalizacija poslovanja podjetij vseh velikosti - Financiranje infrastrukture na regionalni ravni 	<p>Podjetja z največ 3.000 zaposlenimi (gospodarske družbe, samostojni podjetniki, zadrage, zasebniki, zavodi)</p>
<p>Financiranje bank iz vira EIB v podporo MSP in MID-Cap (EIB2020 COVID-19)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Raziskave, razvoj, inovacije, nove tehnologije, izobraževanje, izobraževalna infrastruktura, zaposlovanje oseb specializiranih kvalifikacij in znanj - Okoljevarstvo, obnovljivi viri tehnologije, učinkovita raba energije in snovi, okolju prijazna proizvodnja ali proizvod 	<p>Podjetja z največ 3.000 zaposlenimi (gospodarske družbe, samostojni podjetniki, zadrage, zasebniki, zavodi)</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Financiranje projektov za rast in razvoj malih in srednje velikih podjetij, internacionalizacija poslovanja podjetij vseh velikosti - Financiranje infrastrukture na regionalni ravni 	
--	--	--

Tabela 4: Razvojno-spodbujevalni programi SID banke v letu 2021

PROGRAM	NAMEN	KONČNI PREJEMNIKI
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje poslovanja in kapitalnega utrjevanja malih in srednje velikih podjetij (MSP7)	Spodbujanje poslovanja in kapitalnega utrjevanja mikro, malih in srednje velikih podjetij	Kapitalske družbe s statusom MSP, ki poslujejo najmanj 2 leti in imajo najmanj 2 zaposlena
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje naložb v gozdnosno predelovalno verigo (LES1)	Spodbujanje naložbenih projektov gozdno-lesne predelovalne verige	Gospodarske družbe, samostojni podjetniki ali zadruga, vsi ki poslujejo najmanj 2 leti in imajo najmanj 2 zaposlena
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje MSP (MSP 9)	Financiranje malih in srednje velikih podjetij, ki se soočajo z likvidnostnimi posledicami izbruha epidemije COVID-19 in tista, ki proizvajajo proizvode ali opravljajo storitve, ki prispevajo k zdravljenju in preprečevanju širjenja nalezljive bolezni COVID-19 pri izvajanju javnih zdravstvenih storitev.	Gospodarske družbe, samostojni podjetniki ali zadruga, vsi s statusom MSP in ki poslujejo najmanj 2 leti in imajo najmanj 2 zaposlena
Drugi razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje tehnološko razvojnih projektov (RRI3)	Financiranje tehnološko razvojnih projektov, s ciljem tehnoloških, procesnih ali organizacijskih inovacij	Samostojni podjetniki, mala in srednja podjetja, velika podjetja in zadruga.
Razvojno-spodbujevalni program SID banke financiranja podjetij za naložbene projekte, ki prispevajo k prehodu v krožno gospodarstvo (NALOŽBE3)	Spodbujanje naložbenih projektov v gospodarstvu, ki prispevajo k prehodu v krožno gospodarstvo	Gospodarske družbe, samostojni podjetniki ali zadruga, vsi s statusom MSP in ki poslujejo najmanj 2 leti in imajo najmanj 2 zaposlena.
Razvojno-spodbujevalni program SID banke za financiranje gospodarskih subjektov na področju cestnih prevozov (PROMET1)	Financiranje gospodarskih subjektov na področju cestnih prevozov	Gospodarske družbe, samostojni podjetniki ali zadruga, vsi s statusom MSP in v dejavnosti cestnih prevozov in ki poslujejo najmanj 2 leti in imajo najmanj 2 zaposlena.

Program financiranja podjetij vseh velikosti za obratna sredstva in naložbe (OSN)	Olajšati dostop podjetjem vseh velikosti do dolžniškega financiranja	Gospodarske družbe, samostojni podjetniki ali zadrage, vsi s statusom MSP in v dejavnosti cestnih prevozov in ki poslujejo najmanj 2 leti in imajo najmanj 2 zaposlena.
Program financiranja subjektov javnega sektorja (JAVNI SEKTOR 1)	Olajšati dostop subjektom javnega sektorja do dolžniškega financiranja	Subjekti javnega sektorja

VI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZZFMGP

SID banka, kot pooblaščenca institucija na področju zavarovanja izvoznih poslov in investicij po Zakonu o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (Ur.l. RS, št. 2/04 in 56/08, »ZZFMGP«) v povezavi s 3. členom Zakona o Slovenski izvozni in razvojni banki (Ur.l. RS, št. 56/08, 20/09, 25/15 –ZBan-2 in 61/20 - ZDLGPE, »ZSIRB«)³⁵, zavaruje izvoz in investicije slovenskega gospodarstva in tako znižuje tveganja, kar še posebej velja za srednjeročne in dolgoročne posle, saj zaradi njihove velikosti in relativne tveganosti ostaja pooblaščenca institucija tako rekoč edini zavarovatelj izvoznih kreditov in investicij pred netržnimi tveganji.

Na podlagi zakonskega pooblastila po ZSIRB ima SID banka status pooblaščenca institucije za opravljanje vseh poslov po ZZFMGP in tako v imenu in za račun Republike Slovenije (»RS«) izvaja naslednje storitve:

- zavarovanje in pozavarovanje kratkoročnih izvoznih kreditov/terjatev pred nekomercialnimi in drugimi netržnimi tveganji,
- zavarovanje srednjeročnih izvoznih kreditov pred nekomercialnimi in/ali komercialnimi tveganji,
- zavarovanje izhodnih investicij pred nekomercialnimi in/ali komercialnimi tveganji,
- zavarovanje bančnih (storitvenih) garancij,
- zavarovanje kreditov za pripravo izvoza pred komercialnimi tveganji in
- ostale posle po pooblastilu.

SID banka kot pooblaščenca institucija zavaruje v imenu in za račun Republike Slovenije tista komercialna in nekomercialna tveganja (netržna - nemarketabilna tveganja³⁶), ki jih zaradi njihove narave in stopnje tveganja zasebni pozavarovalni sektor na splošno ni pripravljen prevzeti ali pa ima za to omejene zmogljivosti. To pomeni, da zasebni trg ni sposoben

³⁵ S sprejetjem ZSIRB in po začetku njegove uporabe septembra 2008 je SID banka pridobila pooblastilo za izvajanje storitev pooblaščenca institucije skladno z določili ZZFMGP za nedoločen čas.

³⁶ Netržna tveganja je Komisija EU opredelila v svojem Sporočilu iz leta 2012 kot komercialna in nekomercialna tveganja zasebnih in javnih kupcev v državah, ki niso članice EU in niso uvrščene med bogatejše članice OECD ter vsa tveganja z ročnostjo nad dvema leti v državah EU in bogatejših članicah OECD.

prevzemati nekaterih tveganj in nuditi zavarovanj brez jamstva države, kar povzroča nedelovanje trga ali obstoj tržnih vrzeli (market failure), ki jih zapolnjuje pooblaščen institucija ter na ta način dopolnjuje finančni trg (komplementarnost).

Precejšen delež slovenskega izvoza blaga in storitev, zlasti za bolj tvegane trge, brez zavarovanja pooblaščen institucije tako ne bi bil realiziran oziroma izvozniki za prodajo svojih izdelkov brez zavarovanja ne bi mogli zagotoviti konkurenčnih pogojev kreditiranja. Zaradi tega je vloga države tukaj ključna. Z ustreznim zavarovanjem lahko slovenski izvozniki in investitorji tudi v bolj tveganih državah zmanjšujejo tveganja iz poslovanja in s tem ustvarjajo gospodarsko varnost. To se je še posebej pokazalo v razmerah pandemije Covid-19, ko je SID banka s hitrimi in ustreznimi ukrepi zagotovila, da so tudi v kriznih razmerah slovenski izvozniki dobili kritje za svoje terjatve in lahko normalno nadaljevali z internacionalizacijo svojega poslovanja.

Leto 2021 je bilo še vedno prežeto s klimo prevladujoče pandemije Covid-19, pri čemer pa so se ob zaključku leta že kazali znaki »normalnosti«, v smislu zmanjševanja omejitvenih ukrepov, ki so bili uvedeni z namenom preprečevanja širjenja virusa. Ne glede na izredno negativne učinke, ki jih je povzročil virus v družbi, je bil le-ta vseeno povod za veliko transformacijo in inovativnost v pretežnem delu industrije, tudi v finančnih storitvah. S pojavom dela od doma se je dejansko začela digitalizacija procesov, o kateri je bilo pred tem veliko govora, saj je s pojavom »lockdowna« dejansko začelo potekati delo na daljavo preko različnih elektronskih omrežij.

SID banka je v letu 2021 še razširila obseg aktivnosti, ki jih dobila leto prej preko mandatov dovoljene državne pomoči podjetjem, da so se lažje spopadala s posledicami, ki jih je ustvaril negativni ekonomski šok zaradi pojava virusa Covid-19. Zavarovala je največji obseg izvoznega prometa v vsej svoji zgodovini obstoja, in sicer 2,8 mrd EUR, pri čemer je dosegla dobre rezultate tako na (po)zavarovanju kratkoročnih kot tudi srednjeročnih poslov.

VI.1 ZAVAROVANJE IZVOZNIH POSLOV

UVOD

Pandemija Covid-19 je zajela ves svet, nobena geografska regija ni ostala imuna. Vplivala je na posel, družbo in vsakodnevno življenje. Kot je bil nenaden pojav virusa, so se podobno hitro zaključili tudi ukrepi proti širjenju virusa, in sicer takoj ko je virus izgubil potencial, da bi lahko večje število ljudi zaradi njega izgubilo življenje. Komaj se je v začetku 2022 svet začel navajati na normalnost, je v Ukrajini izbruhnila vojna. Preko političnih razgovorov, vojaške in ekonomske pomoči Ukrajini ter ekonomskih sankcij zoper Rusijo in Belorusijo, so se v konflikt posredno vključile skoraj vse pomembne države sveta. Tako Rusija kot tudi Ukrajina

predstavljata pomemben člen v svetovni ekonomiji kar zadeva proizvodnjo energentov, rudnin in drugih surovinskih polizdelkov ter kmetijskih izdelkov, zato je vojna močno zamajala nabavne trge omenjenih proizvodov. V kolikor bo trajal konflikt dalj časa, lahko povzroči velike premike v porazdelitvi ekonomske moči med državami. Svetovna trgovina bi se v tem primeru še v večji meri pomikala proti Daljnem vzhodu. ZDA, Združeno kraljestvo in države izvoznice nafte bi prav tako lahko precej pridobile, najbolj bi pa izgubila Evropa kot tudi vojskujoči se državi Ukrajina in Rusija.

IMF je v novem poročilu o svetovnih gospodarskih obetih napoved svetovne gospodarske rasti za leto 2022 in za leto 2023 zmanjšal na 3,6 odstotka. Najnovejša ocena za letos je tako v luči posledic vojne v Ukrajini za 0,8 odstotne točke nižja od januarских pričakovanj, za leto 2023 pa je poslabšana za 0,2 odstotne točke. Pri tem je sklepati, glede na gospodarske obete drugih makro ekonomistov, da je bilo predpostavljeno, da vojna v Ukrajini ne bo trajala dolgo.

Gospodarske napovedi za slovenske najpomembnejše trgovinske partnerice spremlja velika negotovost, ki je prav tako povezana z rusko vojaško agresijo nad Ukrajino. Mednarodne institucije so bile v napovedih, objavljenih do vključno sredine februarja 2022, optimistične in so predpostavljale, da se bo rast gospodarske aktivnosti v naših trgovinskih partnericah v prihodnjih četrletjih nadaljevala. EK je tako na začetku februarja za evrsko območje za letos in naslednje leto napovedala 4 oziroma 2,7 odstotno rast, kar je bilo sicer že nižje od njene predhodne napovedi. Ruska invazija na Ukrajino bo upočasnila rast evrskega gospodarstva, a ker trajanja in razsežnosti te krize ni možno predvideti, sankcije in njihovi učinki v tem trenutku tudi še niso v celoti znani, je negativne posledice na posamezne države in gospodarske panoge težko oceniti. Evropsko gospodarstvo je do Rusije in Ukrajine izpostavljeno predvsem preko uvoza energentov, sta pa državi tudi pomembni dobaviteljici nekaterih kovin in prehranskih surovin, posledično so cene surovin, energije in hrane po ruski invaziji na Ukrajino močno porasle. Evropska predelovalna industrija kupuje surovine na svetovnem trgu, z vidika energentov je pa še posebej izpostavljena do Rusije. To so elementi, zaradi katerih lahko cenovna konkurenčnost evropskih proizvajalcev močno zaniha.

V primeru zmanjševanja konkurenčnosti je pričakovati več težav na področju likvidnosti in solventnosti gospodarstva, kar bo vplivalo tudi na zmanjšanje zaupanja med poslovnimi subjekti, finančni stres ter okrnjeno blagovno menjavo. Ekonomski analitiki predvidevajo, da bodo cene energentov in surovin ostale visoke dalj časa, kar bo stopnjevalo inflacijske pritiske. To bo zmanjšalo realne prihodke gospodinjstev in dobičke podjetij ter skupaj z zmanjšanim zaupanjem zaviralo potrošnjo in investicije. Sankcije bodo vplivale na nadaljevanje oziroma poglobljanje težav v dobavnih verigah, saj podjetja, ki trgujejo z Rusijo, po izključitvi pomembnih ruskih bank iz sistema SWIFT težko najdejo finančne kanale za trgovanje z Rusijo, dobavo pa ovirajo tudi okrnjene prometne povezave. Za evrsko območje tako se za 2022 predpostavlja upočasnitev gospodarske rasti na 3,4 %, v letu 2023 pa na 2,6 %. Predpostavke gospodarske rasti za vse naše pomembnejše trgovinske partnerice spremljajo izrazita

negotovost in močna negativna tveganja, ki se lahko uresničijo ob nadaljnjem zaostrovanju vojnih razmer in sankcij proti Rusiji ter trajanju konflikta.

Rusija bo zaradi učinka zahodnih sankcij letos po pričakovanjih IMF zabeležila 8,5-odstotni padec BDP, Ukrajini pa se napoveduje 35-odstotno krčenje gospodarske aktivnosti. Ruski BDP naj bi se prihodnje leto skrčil še za 2,3 odstotka, za nadaljnjo usodo ukrajinskega gospodarstva pa si IMF ne upa napovedati.

V razmerah epidemije Covida-19 v letu 2020 je Evropska komisija izdala sporočilo o Začasnem okviru za pomoč gospodarstvu, kjer je razglasila, da so vse izvozne terjatve ne glede na ročnost in državo dolžnika nemarketabilne. Ukrep je bil v veljavi tudi v 2021, iztekel se je v marcu 2022. Omenjeno dejstvo je močno vplivalo na posle zavarovanja in na dosežene zavarovalne obsege.

Realiziran obseg zavarovanih poslov SID banke se je v letu 2021 v primerjavi z letom prej povečal kar za 55,5 odstotkov. Rast je bila zabeležena tako pri kratkoročnih poslih, ki so se v letu 2021 v primerjavi z letom 2020 povečali za skoraj 64,5 odstotkov, kot tudi pri obsegu srednjeročnih poslov in investicij, pri čemer so le-ti v primerjavi s preteklim letom povečali beležili povečanje kar za 93,1 odstotkov.

Večina izvoznega prometa slovenskih podjetij je po strukturi kratke ročnosti, zato je za slovensko gospodarstvo zelo pomembno, da imajo podjetja na voljo ustrezne instrumente, s katerimi lahko upravljajo kreditna tveganja, ki so jim podvržena v poslovanju. Na področju zavarovanj srednjeročnih kreditov je pooblaščen institucija v primerjavi s predhodnim letom beležila rast, medtem ko je na globalni ravni prevladoval trend zmanjšanja povpraševanj po tej zavarovalni vrsti. Obseg zavarovanih investicij se je v letu 2021 po pričakovanjih znižal.

Število sklenjenih poslov v 2021 je bilo za 26,1 % večje kot leto prej, pri čemer ni bilo upoštevanih poslov iz naslova pozavarovanj, kjer je pooblaščen institucija, kot navedeno zgoraj, beležila največje rasti. V 2021 je bilo izdanih 111 novih zavarovalnih polic, v 2020 pa 88. V 2021 je število pozavarovalnih limitov dodatno naraslo in preseglo število 4000.

Skupna izpostavljenost iz zavarovanih poslov za državni račun in izdanih zavezujočih obljub za zavarovanje je bila konec leta 2021 v primerjavi s stanjem konec leta 2020 nižja za 3,7 odstotka.

Plačane škode v letu 2021 so bile nekoliko višje kot leto prej, a so glede na celotni zavarovani portfelj še vedno zelo nizke.

Stanje škod v obravnavi konec leta 2021 je bilo za 18,6 odstotka nižje kot v letu prej, medtem pa potencialne škode ostajajo nizke, kljub 3,8 krat povečani vrednosti v primerjavi s stanjem konec predhodnega leta. Znesek prejetih regresov v letu 2021 je dosegel 1,6 odstotno vrednost zabeleženih regresov preteklega leta.

Rezultat poslovanja za državni račun je bil v letu 2021 pozitiven. Presežek prihodkov nad odhodki je znašal 6,8 mio EUR (v 2020: 5,7 mio EUR). Kumulativni rezultat za obdobje od začetka poslovanja pooblaščenice naprej je bil prav tako pozitiven in je dosegel 37,1 mio EUR.

Pooblaščenica je v 2021 dosledno izvajala strategijo sledenja slovenskemu gospodarstvu in zagotavljala vsa potrebna zavarovalna kritja za kreditna tveganja na trgih, kjer so prisotni slovenski izvozniki. Dodatno se je vključevala tudi na trgih, ki so za slovenska podjetja novi, in sicer z namenom, da jim omogoči pridobivanje novih poslov in posledično ustrežnejšo geografsko disperzijo kupcev. Dobre rezultate je dosegala tudi z vidika interventne pozicije, ki je implicirala predvsem hitro sprejemanje ukrepov za zmanjševanje škode zaradi izbruha pandemije Covid-19. Upošteva vse navedena dejstva je pooblaščenica svojo vlogo podpore slovenskemu izvozu uspešno realizirala.

Več informacij o zavarovanju izvoznih poslov v svetu in zlasti informacij o izvajanju zavarovalnih poslov pooblaščenice sledi v nadaljevanju poročila.

ZAVAROVANJE IZVOZNIH POSLOV NA SVETOVNEM TRGU

Skupni obseg sklenjenih kreditnih zavarovanj in zavarovanj investicij za leto 2021 je po poročanju članic Bernske unije³⁷ dosegel 239,6 mrd EUR. Najvišji delež so v letu 2021 predstavljala zavarovanja srednjeročnih poslov v višini 87,6 mrd EUR, sledili so kratkoročni individualni izvozni posli, ki so znašali 70,6 mrd EUR. Krediti za pripravo na izvoz in bančne garancije so dosegli vrednost 43,9 mrd EUR, zavarovanja investicij pa 37,4 mrd EUR.

Skupna izpostavljenost iz sklenjenih zavarovanj je konec leta 2021 znašala 822,5 mrd EUR, kar je 5,5 odstotkov več kot konec leta 2020. Povečanje je izhajalo enakomerno iz naslova vseh zavarovanih produktov.

Plačane škode so v letu 2021 znašale skoraj 5 mrd EUR, kar je za 52,7 odstotkov več kot v 2020. Porast plačila škod so beležili vsi produkti zavarovanja.

Regresi za leto 2021 so bili v obdobju zadnjih pet let najnižji. Vrednostno so se v primerjavi z letom 2020 znižali za 3 %. Pretežni del izterjanih zneskov pripada zavarovanju srednjeročnih kreditov, le manjši del kratkoročnim terjatvam, regresi za investicije so minimalni.

---

³⁷ Bernska unija je bila ustanovljena leta 1934 kot mednarodna neprofitna organizacija. Članice so tako javne kot zasebne finančne institucije, med najbolj znanimi pa so britanski ECGD, EXIM Banka ZDA, nemški EulerHermes, francoska COFACE, nizozemsko-nemški Atradius, japonska NEXI, avstrijska OeKB, italijanska SACE, MIGA idr. S podporo izvozu in izhodnim investicijam članice Bernske unije spodbujajo mednarodno trgovino in investicije tako na visoko razvitih kot razvijajočih se trgih. V tem okviru nudijo zavarovanje in/ali financiranje izvoznikom oziroma njihovim bankam pred političnimi in komercialnimi riziki.

Tabela 5: Podatki o zavarovanih poslih (vir: BU)

	2017	2018	2019	2020	2021
OBSEG	191.892,33	176.849,11	262.111,86	216.668,93	239.633,07
IZPOSTAVLJENOST (31.12.)	744.896,30	779.601,48	809.260,78	758.327,12	822.510,06
ŠKODE	2.719,73	3.267,95	3.568,68	3.262,73	4.983,37
REGRESI	1.894,84	1.784,93	1.978,77	1.346,48	1.305,45

Opomba: V tabeli so skupak srednjeročni, kratkoročni posli, investicije ter krediti za pripravo na izvoz in garancije v mio EUR.

Tabela 6: Zavarovanje kratkoročnih in srednjeročnih poslov ter investicij (vir: Bernska Unija)

	2017	2018	2019	2020	2021	
Srednjeročni izvozni posli v mio EUR	OBSEG	119.057,28	127.200,44	105.704,89	71.117,66	87.641,25
	IZPOSTAVLJENOST (31.12.)	581.476,28	598.740,26	545.334,17	506.705,72	528.584,62
	ŠKODE	2.389,39	2.948,03	2.252,30	2.713,79	3.672,92
	REGRESI	1.871,26	1.772,66	1.741,44	1.205,85	1.174,11
Kratkoročni izvozni posli v mio EUR	OBSEG	14.869,07	5.758,22	71.506,32	55.240,64	70.644,30
	IZPOSTAVLJENOST (31.12.)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	ŠKODE	25,99	10,61	329,82	251,07	627,18
	REGRESI	5,84	2,44	97,58	72,07	53,85
Investicije v mio V EUR	OBSEG	57.965,97	43.890,45	48.606,08	44.942,99	37.441,48
	IZPOSTAVLJENOST (31.12.)	163.420,02	180.861,22	199.185,35	178.986,43	196.255,79
	ŠKODE	304,34	309,30	202,75	104,89	263,03
	REGRESI	17,74	9,83	45,54	16,37	8,13
KREDITI ZA PRIPRAVO NA IZVOZ + GARANCIJE v mio EUR	OBSEG	0,00	0,00	36.294,58	45.367,64	43.906,04
	IZPOSTAVLJENOST (31.12.)	0,00	0,00	64.741,26	72.634,96	97.669,65
	ŠKODE	0,00	0,00	783,81	192,98	420,24
	REGRESI	0,00	0,00	94,20	52,18	69,35

Podatki o poslovanju članic BU so predstavljeni v EUR. Zaradi nihanj tečaja USD pri preračunu v EUR lahko prihaja tudi do določenih vrednostnih odstopanj med podatki, ki so vrednostno precejšnje, zato določene podatkovne dimenzije z vidika izražnosti v eni valuti lahko podajajo drugačne zaključke, kot če bi bile izražene v drugi valuti.

Poročanje članic Bernske unije je od leta 2019 bistveno spremenjeno in razdelano po drugačnih segmentih kot v preteklosti. Iz tega razloga je prikazana časovna vrsta poslovanja BU le za zadnjih pet let, ker kasnejši podatki niso vsebinsko primerljivi. Nabor podatkov, ki so predstavljeni v gradivu sovpađa z naborom podatkov, ki jih članicam BU poroča tudi SID banka.

KRA TKOROČNI IZVOZNI POSLI

Kratkoročne izvozne posle predstavljajo posli z ročnostjo plačil krajšo od dveh let, v glavnem pa gre za terjatve s 30, 60 ali 90 dnevno zapadlostjo. Po vsebini gre večinoma za dobave potrošniških dobrin in naravnih surovin.

VI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZZFMGP

Po oceni WTO se je svetovna trgovina z blagom v 2021 dvignila nad vrhunec pred pandemijo Covida-19. Zavarovanje kratkoročnih terjatev je v 2021 sledilo trendom svetovne trgovine in se po obsegu približalo vrednostim zavarovanega prometa pred pandemijo.

Slika 30: Obseg zavarovanih poslov, višina škod in regresov globalno

Največ kratkoročnih zavarovanj je bilo sklenjenih v Evropi, preko polovice, sledi skupina držav Vzhodne Azije in Pacifika ter zatem Severna Amerika. Ostale regije nastopajo z nižjimi deleži zavarovanja. Med državami po realiziranih obsegi prednjačijo ZDA, Nemčija, Francija Italija

in Velika Britanija. Če se za 2021 upošteva le individualne kratkoročne posle, jih je bilo največ realiziranih v Aziji, sledi Evropa.

Privatne kreditne zavarovalnice so na področju kratkoročnih zavarovanj ustvarile približno 70 % zavarovalnega prometa, razlika pripada zavarovalnicam v državni lasti.

Plačane škode v 2021 so znašale 627,2 mio EUR, kar je bilo kar 2,5 krat več kot leto prej. Največ škod je bilo plačanih iz naslova neplačil dolžnikov v ZDA, Čile, Zambija, Združeno kraljestvo in Italija.

Prejeti regresi so se v letu 2021 glede na predhodno leto znižali za skoraj 25,3 %, kar je mogoče tako kot leta 2020 povezati z razmerami pandemije Covid-19.

PRISTOP K PODPORI IZVOZU

Izvoz je lahko gonilo gospodarstva, ne samo zaradi neposredno generirane proizvodnje izvoznikov, temveč tudi zaradi standardnih makroekonomskih multiplikativnih učinkov te proizvodnje na prihodke, potrošnjo in s tem dodatno proizvodnjo. Hkrati krepi celotno gospodarstvo, močne učinke ima tudi na domače dobavitelje, t.i. posredne izvoznike. Večjo konkurenčnost in rast proizvodnje je torej možno dosegati tudi s stopnjevanjem integracije nemenjalnega sektorja v izvozne verige vrednosti, kot nadomestitev tujih členov v verigi.

Izvoz je zato smiselno podpirati tudi posredno preko podpore v verigi vrednosti, ki podpira izvoz. To pomeni zagotavljanje ustreznih dobaviteljev in storitev za končne izvoznike. Konkurenčni izvoz je torej težko zagotavljati, če skrb za konkurenčnost ni prisotna tudi v nemenjalnem sektorju gospodarstva.

Pri podpori izvozu, tudi pri podpori financiranja izvoza, je nujno razmišljati dolgoročno in se ne osredotočati zgolj na točko posameznega izvoznega posla. Podpora izvozu mora biti tudi posredna, z zagotavljanjem možnosti izvoznim podjetjem, da premagujejo prebojne faze pri razvoju podjetja, da pridobijo ustrezno podporo za financiranje investicij in programov razvoja, raziskav in inovacij. Le podjetja s tehnološko dovršenostjo, visoko dodano vrednostjo in prožnostjo v odzivanju na tržne razmere lahko dolgoročno računajo na svoj izvozni potencial. Enako velja tudi za podporo drugim podjetjem, ki so vpeta v izvozne verige vrednosti.

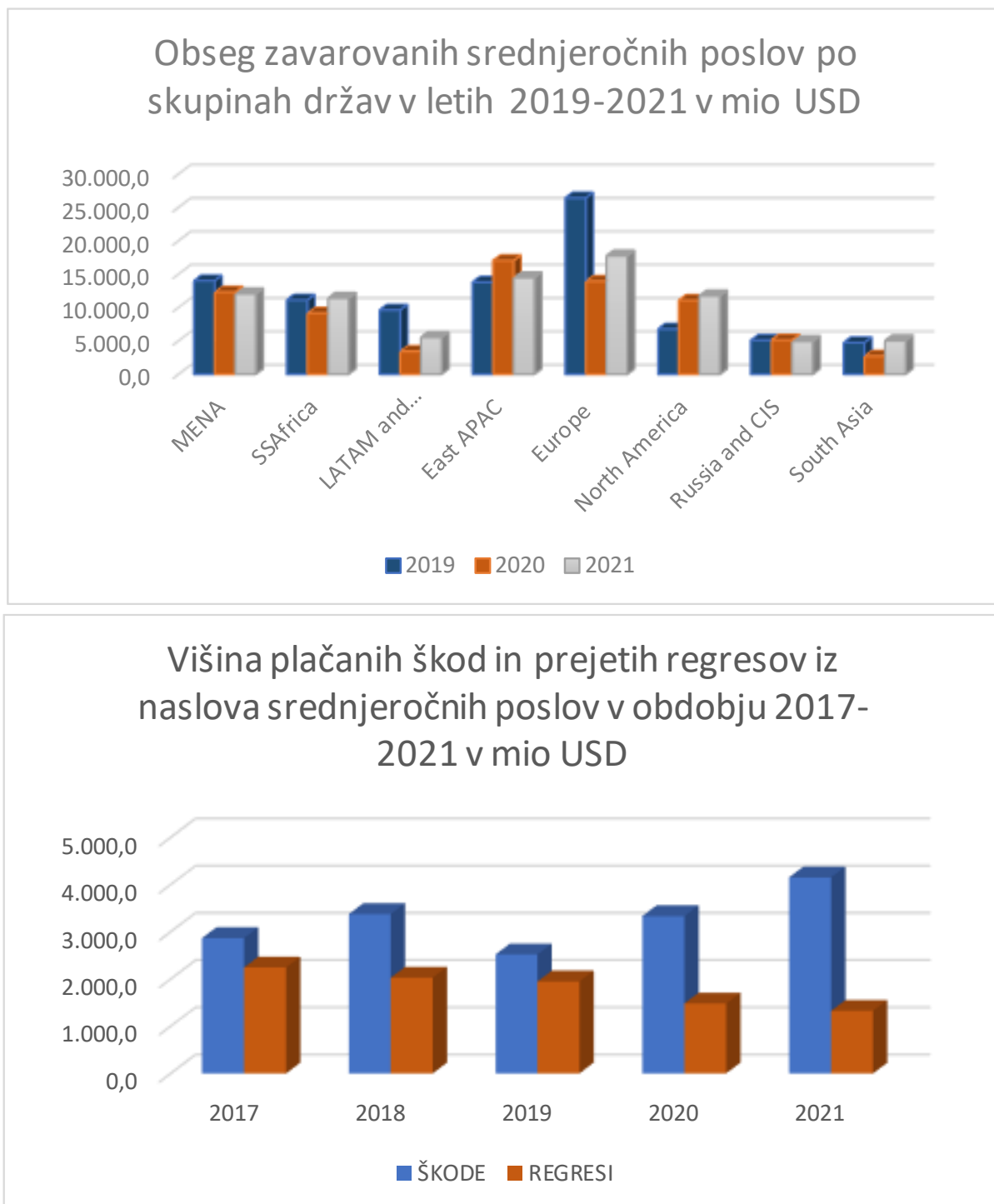
SREDNJEROČNI IZVOZNI POSLI

Izvozno kreditne agencije so v letu 2021 zavarovale približno 87,6 mrd USD novih poslov, kar je 23,3 odstotkov več kot v letu 2020, še vedno pa precej manj kot pred pandemijo Covid-19.

V 2021 je bilo več zavarovanega prometa na segmentu srednjeročnih poslov kot leto prej, pa vseeno bistveno manj kot pred pandemijo. Najbolj stabilno rast je izkazovala regija Podsaharska Afrika. Težave v dobaviteljskih verigah so prispevale k temu, da je bilo pripravljenih bistveno manj srednjeročnih poslov za zavarovanje kot je bilo pričakovati. Trend zniževanja zavarovanj srednjeročnih izvoznih poslov so izvozno kreditne agencije tako kot v

2020 nadomeščale z rastjo zavarovanj na področju obratnega kapitala in domačih rizikov. Nekatere so prevzele dodatne mandate v zvezi z zagotavljanjem potrebne likvidnosti domačemu gospodarstvu v razmerah pandemije Covid-19.

Slika 31: Obseg zavarovanih poslov, višina škod in regresov globalno

Zavarovanja srednjeročnih in dolgoročnih kreditov se nanašajo pretežno na zavarovanja izvoza kapitalskih dobrin. Omenjene transakcije imajo daljše odplačilne roke, najpogosteje od pet do sedem let, za nekatere projekte npr. izraba obnovljivih virov energije ali izgradnje infrastrukturnih objektov, pa tudi do deset oziroma petnajst let. V teh poslih so zavarovanci večinoma banke, ki financirajo omenjene posle. Običajno so zavarovani komercialni in politični riziki. Posli, ki jih zavarujejo izvozno kreditne agencije vsebujejo običajno določen delež nacionalne komponente ali nacionalni interes. Po strukturi poslov v 2021 je v največjem številu šlo za zavarovanje kredita tujemu kupcu, sledilo je zavarovanje kreditov državnim institucijam in projektno financiranje.

Največje transakcije so bile povezane z investicijami v obnovljive vire, proizvodnjo, infrastrukturo, energijo in naravne vire. Ostali sektorji vrednostno po sklenjenih poslih precej zaostajajo. V obnovljive vire se je investiralo predvsem Evropi in vzhodno azijsko-pacifiške države, medtem ko se je v proizvodnjo daleč največ investiralo v Vzhodni Aziji in Pacifiku, Rusiji in CIS ter Južni Aziji. Največji infrastrukturni posli so bili sklenjeni v Podsaharski Afriki, Latinski Ameriki, Karibih in Evropi. Izmed obnovljivih virov so vrednostno izstopali posli v Vzhodni Aziji in Pacifiku ter Južni Aziji.

Izpostavljenost iz naslova srednjeročnih zavarovanj se je konec leta 2021 v primerjavi s stanjem konec leta 2020 rahlo povečala (4,3 %), kar je najverjetneje posledica rasti zavarovanih srednjeročnih poslov.

Plačane škode iz naslova zavarovanih srednjeročnih poslov so se v letu 2021 glede na predhodno leto skupaj povečale za približno 35,3 %, medtem, ko so se prejeti regresi iz naslova plačanih škod znižali za 2,6 %.

Analiza plačanih škod izkazuje, da so se le-te povečale predvsem iz političnih razlogov, kar za 67,7 %, iz pa komercialnih za 18,1 %. V 2021 nobena od škod vrednostno ne izstopa, šlo je za večje število vrednostno nižjih poslov. Večino škod so plačale izvozno kreditne agencije Nemčije, ZDA, Kitajske in Finske. Le manjše število škod je bilo povezanih z razmerami Covid-19.

ZAVAROVANJE INVESTICIJ

Zavarovanje investicij vključuje širok nabor zavarovalnih produktov, ki obsegajo zavarovanje prvenstveno političnih tveganj, v določenih produktnih inačicah pa tudi zavarovanje komercialnih tveganj. Nekatere zavarovalnice v okviru tega produkta zavarujejo tudi razne oblike finančnih naložb in vrednostnih papirjev.

V letu 2021 je bil sicer zabeležen 23,3-odstotni padec obsega zavarovanih investicij v primerjavi s predhodnim letom, merjeno v USD, oziroma skoraj 16,7-odstotni padec, merjeno v EUR. Največ novih poslov investicijskega zavarovanja v 2021 se je izvajalo v Vhodni Aziji in Pacifiku,

sledile so države Srednjega Vzhoda in Severne Afrike. Največ zavarovanih investicij je bilo namenjeno v države Indonezijo, Vietnam, Japonsko in Avstralijo.

Slika 32: Zavarovanje, plačane škode in prejeti regresi globalno

Izpostavljenost iz naslova zavarovanj investicij se je konec leta 2021 v primerjavi s stanjem konec 2020 povečala za približno 0,9 odstotka (merjeno v USD), kar je posledica obsega novih poslov. Plačila škod so se v letu 2021 v primerjavi z 2020 povečala kar za 2,5-krat. Večji škodi sta bili izplačani v Braziliji in Argentini. V letu 2021 je bilo v primerjavi z 2020 izterjanih bistveno manj regresov iz naslova zavarovanih investicij, in sicer znižanje za 50,3%.

VI.2. MEDNARODNO ZAVAROVANJE, KI GA IZVAJA SID BANKA

SLOVENSKO POSLOVNO OKOLJE IN SLOVENSKI IZVOZ V LETU 2020/2021

Po začasnih podatkih Statističnega urada RS (»SURS«) je v obdobju 1-12/2021 slovenski izvoz blaga znašal 39,4 mrd EUR, vrednost uvoza pa 42 mrd EUR.

Pokritost uvoza z izvozom je bila v 2021 93,9-odstotna, primanjkljaj v blagovni menjavi s tujino pa je znašal 2,6 mrd EUR in je tako najvišji v zadnjih desetih letih.

Slovenija je največ blaga izvozila v Nemčijo (17,3 % celotnega izvoza blaga), Švico (13,4 %), Italijo (10,7 %), Hrvaško (7,9 %) in Avstrijo (6,6 %). Največ blaga pa je uvozila iz Nemčije (14,9 % celotnega uvoza blaga), Italije (11,3 %), Švice (10,1 %), Kitajske (10,0 %) in Avstrije (8,8 %).

Slika 33: Izvoz in uvoz blaga, Slovenija, vir: SURS

	XII 2021	I–XII 2021	<u>XII 2021</u> XII 2020	<u>I–XII 2021</u> I–XII 2020
	1.000 EUR		indeks	
Izvoz	3.245.001	39.430.745	128,4	119,8
EU-27	2.236.022	26.320.273	128,5	119,4
države nečlanice EU	1.008.980	13.110.472	128,2	120,4
Uvoz	4.247.362	42.014.530	150,2	130,8
EU-27	2.589.160	27.284.652	141,4	125,9
države nečlanice EU	1.658.202	14.729.879	166,4	141,0
Trgovinska bilanca	-1.002.360	-2.583.785	-.1)	-.1)
Pokritost uvoza z izvozom v %	76,4	93,9	-.1)	-.1)

1) Izračun ni smisel.

Slovensko gospodarstvo je za razliko od evroobmočja z rastjo BDP v višini 8,1 odstotka presešlo lanski padec aktivnosti – letni BDP je tako prvič presegel 50 mrd EUR. Zasebna potrošnja se je (tudi zaradi nizke osnove v letu 2020) opazno dvignila in dosegla podobne ravni

kot v predepidemičnem letu 2019, državna potrošnja pa je tudi v letu 2021 vztrajala opazno nad predepidemično ravno. Skozi vse leto so gospodarsko aktivnost opazno poganjale dejavnosti, vezane na mednarodno menjavo. Te so sicer občutile motnje v mednarodnih dobavnih verigah, a slednje niso prizadele vseh dejavnosti v enaki meri. Ob močnem izvoznem povpraševanju je bila aktivnost v predelovalnih dejavnostih zelo intenzivna (delno je do umiritve prišlo le v tretjem četrtletju), čeprav je celotna avtomobilska industrija občutila omejitve zaradi globalnega pomanjkanja polprevodnikov.

Slika 34: Indeksi izvoza in uvoza (2019 = 100), Slovenija, vir: SURS

Največji delež k skupnemu izvozu v 2021 so (po Standardni mednarodni trgovinski klasifikaciji – SMTK) prispevali proizvodi iz blagovnega sektorja stroji in transportne naprave (32,5 % celotnega izvoza blaga), kemični proizvodi (27,8 %), izdelki, razvrščeni po materialu (18,1 %), razni izdelki (9,7 %) ter mineralna goriva in maziva (4,2 %). K skupnemu uvozu so v opazovanem obdobju v največji meri prispevali proizvodi iz omenjenih blagovnih sektorjev, vendar v drugačnem vrstnem redu, in sicer najprej kemični proizvodi (29,2 % celotnega uvoza blaga), tem pa so sledili stroji in transportne naprave (27,1 %), izdelki, razvrščeni po materialu (16,7 %), razni izdelki (8,4 %) ter mineralna goriva in maziva (7,5 %).

Ob visoki gospodarski rasti, rasti investicij in visoki zaposlenosti pa so v slovenskem gospodarstvu (podobno kot tudi drugje) nekatera tveganja izrazito povečana, med njimi tudi dolgoročne grožnje nadaljnjemu gospodarskemu razvoju; od visokega dolga sektorja država, rastočih cen energentov, surovin in hrane ter prenosa inflacije v inflacijska pričakovanja, do nepredvidljivega razvoja epidemije, pomanjkanja delovne sile ter visoke stopnje medpodjetniškega kreditiranja, ki v primeru zaostritve razmer pripelje do kaskadnega efekta. Prehod iz reševanja akutne krize v reševanje strukturnih težav prav tako s seboj prinaša velike

izzive, ki jih bodo spremljala tudi tveganja ob strukturnem prilagajanju energetike in drugih sistemov v zasledovanju EU usmeritve v podnebno nevtralnost celotne družbe (vir: SURS).

ZAVAROVANJE PRED NEMARKETABILNIMI TVEGANJI

Za SID banko kot pooblaščen institucijo v imenu Republike Slovenije in za njen račun velja, da (po)zavaruje tiste komercialne in nekomercialne oziroma politične (nemarketabilne) rizike, ki jih zaradi njihove narave in stopnje rizičnosti zasebni sektor v splošnem ni pripravljen prevzeti ali ima za to omejene zmogljivosti. V razmerah epidemije Covida-19 v letu 2020 je Evropska komisija v sporočilu o Začasnem okviru za pomoč gospodarstvu razglasila, da so vse izvozne terjatve ne glede na ročnost in državo dolžnika nemarketabilne. Veljavnost ukrepa je bila podaljšana tudi v letu 2021 skladno z oceno Evropske komisije, da še vedno obstajajo utemeljeni razlogi za njegovo veljavnost. Podobno kot v letu 2020 je omenjeno dejstvo močno vplivalo na posle zavarovanja. V nadaljevanju so natančneje predstavljene višina, struktura in ročnost (po)zavarovanih poslov.

OBSEG ZAVAROVANIH POSLOV

Obseg poslov je v letu 2021 znašal 2.782.018 tisoč EUR, kar je 55,5-odstotno povečanje v primerjavi z letom prej. Večji zavarovalni obsegi so bili realizirani zlasti pri kratkoročnih poslih, še posebno pri pozavarovanju kratkoročnih terjatev. Po številu izdanih zavarovalnih polic prednjači zavarovanje bančnih garancij, kjer je bilo zavarovanih večje število transakcij manjših vrednosti.

Realiziran obseg zavarovanj v letu 2021 predstavlja 20,2 odstotka največjega mogočega zneska na novo prevzetih letnih obveznosti, opredeljenega v ZZFMGP. V strukturi realiziranega obsega (po)zavarovanih poslov ima največji, 90,5-odstotni delež pozavarovanje kratkoročnih izvoznih terjatev (obnovljiva zavarovanja kratkoročnih nemarketabilnih rizikov), sledi zavarovanje izhodnih investicij (5,2-odstotni delež), preostalo se nanaša na druga kratkoročna in srednjeročna zavarovanja (zavarovanje srednjeročnih in kratkoročnih kreditov, garancij ter kreditov za pripravo na izvoz). Struktura zavarovanj po državah se po letih bistveno ne razlikuje.

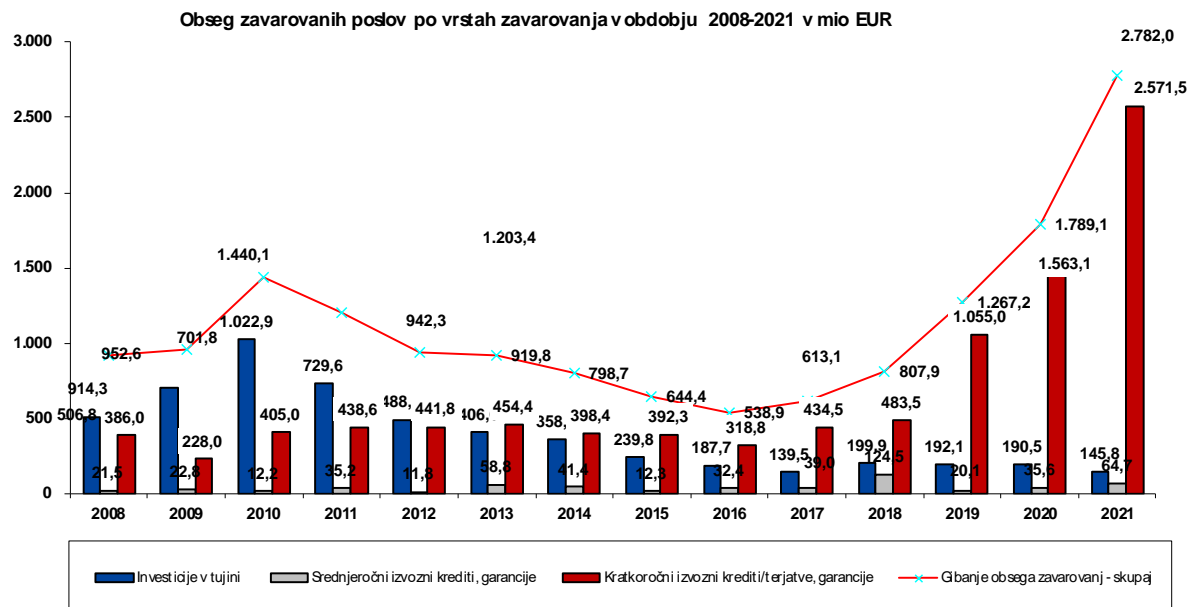
V letu 2021 se največji delež nanaša na zavarovalne posle v Rusiji (20,7 odstotka), sledijo Srbija (8,9 odstotka), Ukrajina (7,3 odstotka), Hrvaška in Nemčija (po 5,6 odstotka), Romunija (4,8 odstotka), Italija (4,6 odstotka), Bosna in Hercegovina (3,8 odstotka), Francija (2,9 odstotka) in Poljska (2,7 odstotka).

Tabela 7: Zavarovanje pred nemarketabilnimi tveganji v imenu in za račun države v obdobju 2008–2021

v mio EUR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Obseg zavarovanih poslov	914,3	952,5	1.440,1	1.203,4	942,3	919,8	798,7	644,6	538,9	613,1	807,9	1.267,2	1.789,1	2.782,0
Izpostavljenost (31.12.) – neto*	932,8	962,0	1.032,3	747,6	689,3	682,8	550,2	519,0	489,0	586,8	600,3	763,5	926,1	891,5
Premije	4,1	4,8	8,2	9,1	6,9	9,1	5,4	4,1	3,3	3,4	8,6	5,7	5,4	7,7
Potencialne škode	8,7	36,2	0,4	0,8	3,5	6,0	9,8	1,8	4,5	2,5	0,7	0,3	0,1	0,4
Škode v obravnavi	0,2	0,2	4,1	3,9	10,3	1,8	0,6	1,8	1,3	2,2	1,5	1,5	1,7	1,4
Plačane škode	0,0	4,9	3,0	1,2	6,7	9,8	38,0	6,1	0,5	15,3	1,0	0,0	0,1	0,5
Regresi	0,1	0,0	0,1	0,1	0,5	1,1	0,3	0,3	8,6	1,1	0,2	0,2	1,0	0,0
Presežek prih. nad odh.	6,9	0,1	4,2	5,5	2,1	0,6	-33,2	-1,3	12,2	-10,0	8,4	6,3	5,7	6,8

Opomba: Pri izpostavljenosti so skladno z ZZFMGP in glede na njihovo naravo (zavezujoče) upoštevane tudi obljube.

Slika 35: Obseg zavarovanih poslov po vrstah zavarovanja

Največ zavarovanj izvoznega financiranja je bilo sklenjenih za posle v Vzhodni Evropi, precej aktivnosti je bilo tudi v Jugovzhodni Evropi. Glede na dosežene zavarovalne obsege je izstopala Ukrajina, deloma tudi Belorusija in Hrvaška. V Rusiji je bilo sklenjenih veliko pozavarovanj kratkoročnih poslov, pri čemer v izvoznih transakcijah prevladujejo farmacevtski proizvodi in proizvodi bele tehnike. Precejšnji (po)zavarovalni obsegi so nastali tudi za terjatve do dolžnikov iz držav nekdanje Jugoslavije in iz držav, ki so tradicionalni izvozni trgi slovenskega gospodarstva (države EU). V teh transakcijah so prevladovali izvozne transakcije s kratko ročnostjo.

V bližnji prihodnosti so najboljši izgledi za posle še vedno na omenjenih tradicionalnih trgih (Vzhodna Evropa in države nekdanje Jugoslavije). Zaradi političnih razmer postajajo pogoji poslovanja v Belorusiji in Ukrajini vse zahtevnejši, zato so izgledi za naprej na teh dveh trgih negotovi.

Obstajajo posamezni poskusi slovenskih izvoznikov na trgih osrednje Azije in zahodne podsaharske Afrike, vendar gre večinoma za enkratne posle. Razmere, povezane z epidemijo Covida-19, so nekatere pretekle poslovne povezave ohladile. Slovenska podjetja so imela v Gani dobro poslovno izhodišče, SID banka ima vzpostavljeno kreditno linijo z Gansko izvozno banko (GEXIM), vendar se večje število začetih poslov zaradi Covida-19 ni zaključilo. Ocenjuje se, da so na tem trgu še vedno dobre priložnosti za slovenska podjetja, zato bo v prihodnosti v tej državi več promocije slovenskih interesov. Določeni poslovni izgledi so še v Angoli in Ugandi, pri čemer se za pozitivni dejavnik šteje uspešna realizacija zavarovalnega posla v Ruandi v letu 2021.

Z umirjanjem situacije v zvezi z epidemijo Covida-19 se interes poslovnih bank za zavarovanje, ki so ga izkazovale v začetku epidemije, znižuje. Za zavarovanje se odločajo le v primerih, ko imajo opravka s komitenti, ki predstavljajo večje tveganje. Kljub temu je bilo v letu 2021 zavarovanih več bančnih transakcij kot leto prej, in sicer zlasti zaradi več poslovnih aktivnosti izvoznikov, posledično pa tudi bank.

Ob upoštevanju povpraševanj podjetij bi bilo pričakovati, da so največje poslovne priložnosti na področju zavarovanja izvoznega financiranja, vendar se jih uspešno realizira le majhno število. Ti posli so zahtevni z vidika strukturiranja, riziki so kompleksni, vključujejo veliko deležnikov, zato zahtevajo veliko časa in znanja. Na tem področju je treba še naprej podpirati sodelovanje med poslovnimi bankami in v bančne konzorcije vključevati tudi tuje banke, zlasti če gre za vrednostno velike posle. Tako bo med bankami prišlo do ustreznega prenosa znanj s tega področja, posledično bo na trgu več bank, ki bodo sposobne samostojno izvajati takšne posle.

Izziv ostaja zagotavljanje zavarovalne podpore malim in srednje velikim izvoznikom, ki jih bo SID banka spodbujala, da se v izvoznih poslih med seboj povezujejo, da tako skupaj dosežejo zahtevano finančno moč.

V letu 2021 je SID banka nadaljevala s produktnimi prenovami in dopolnitvami. Tako so bili prenovljeni zavarovalni pogoji za vse produkte, vsebinsko razširjena pa sta bila produkta za zavarovanje bančnih garancij in za zavarovanje kredita za pripravo na izvoz – kreditna linija. V tem okviru je bil uveden produkt zavarovanja plačilnih garancij, ročnost zavarovanja kredita za pripravo na izvoz – kreditna linija pa se je podaljšala na štiri leta.

Po strukturi zavarovalnega obsega prevladujejo posli pozavarovanja, zelo pomemben je program »top up« kot produkt, ki je bil razvit v okviru začasnega okvira pomoči države gospodarstvu. V obdobju epidemije Covida-19 so bili realizirani visoki zavarovalni obsegi, kar velja še zlasti za leto 2021, ki je bilo do sedaj rekordno.

VI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZZFMGP

SID banka bo nadaljevala z razvojem podpore na področju zavarovanja (priprava na izvoz, bančne garancije, nedelničarska posojila). Z novimi produkti se namerava usmeriti v zavarovanje kreditov za investicije, tako za opremo kot tudi za neopredmetena sredstva, saj bo le na takšen način uspela izvoznemu gospodarstvu zagotoviti dovolj dolgoročnih virov, da bo zmoglo transformacijo v smeri zeleno in digitalizirano. V prihodnje bo poudarek na zagotavljanju portfeljskega zavarovanja za poslovne banke.

V prihodnje se pričakuje, da se bo obseg zavarovalnega prometa bistveno zmanjšal, kar se povezuje zlasti z veljavnostjo programa »top up«, ki se je konec 2022 iztekel.

Tabela 8: Slovenski izvoz blaga, obseg zavarovanih terjatev SID banke in pokritost v letu 2021 (v EUR)

Država	Slovenski izvoz blaga I-XII/2021	Obseg zavarovanih poslov SID banka I-XII/2021	Pokritost slovenskega izvoza posamezne države z zavarovanjem SID banka v %	Država	Slovenski izvoz blaga I-XII/2021	Obseg zavarovanih poslov SID banka I-XII/2021	Pokritost slovenskega izvoza posamezne države z zavarovanjem SID banka v %
Nemčija	6.843.113.770	163.465.462	2,39	Kazahstan	50.864.396	18.320.557	36,02
Švica	5.270.894.184	7.408.170	0,14	Estonija	48.347.636	274.577	0,57
Italija	4.237.115.348	128.249.451	3,03	Latvija	43.392.499	302.780	0,70
Hrvaška	3.142.075.716	106.356.116	3,38	Vietnam	35.626.986	907.171	2,55
Avstrija	2.623.906.215	27.106.342	1,03	Iran	32.024.944	831.439	2,60
Francija	1.684.063.728	80.197.325	4,76	Tajska	30.500.466	2.661.769	8,73
Poljska	1.161.607.294	75.657.567	6,51	Taiwan	30.408.598	1.399.829	4,60
Srbija	1.088.059.741	216.492.315	19,90	Katar	30.193.963	466.192	1,54
Madžarska	1.056.649.148	20.731.050	1,96	Maroko	29.931.423	3.717.794	12,42
Češka	861.956.774	41.127.531	4,77	Moldavija	27.179.864	5.646.070	20,77
Ruska federacija	854.548.232	575.913.375	67,39	Tunizija	26.900.523	3.145.650	11,69
Bosna in Hercegovina	852.156.715	103.987.796	12,20	Singapur	24.532.134	3.063.314	12,49
Nizozemska	769.335.022	17.517.567	2,28	Malezija	23.958.829	6.717.478	28,04
Združene države Amerike	757.079.355	12.381.764	1,64	Kuwait	22.643.136	1.025.366	4,53
Združeno kraljestvo	646.776.246	23.730.886	3,67	Gruzija	20.031.882	10.089.821	50,37
Slovaška	617.171.892	25.038.089	4,06	Jordanija	18.113.253	687.619	3,80
Romunija	566.958.818	134.096.265	23,65	Mongolija	17.681.147	9.080.336	51,36
Španija	530.496.543	57.283.245	10,80	Luksemburg	17.155.212	1.341.377	7,82
Švedska	436.949.401	15.761.713	3,61	Azerbajdžan	16.428.572	7.561.340	46,03
Belgija	428.802.483	11.486.901	2,68	Gana	15.879.766	11.950.978	75,26
Danska	424.851.195	25.708.717	6,05	Filipini	15.110.310	296.689	1,96
Turčija	348.546.724	68.767.951	19,73	Kolumbija	14.568.179	1.772.907	12,17
Kitajska	337.365.064	43.128.483	12,78	San Marino	13.197.068	9.171.958	69,50
Bolgarija	286.103.267	8.355.742	2,92	Kirgizistan	12.478.000	5.973.029	47,87
Ukrajina	244.087.054	202.256.304	82,86	Oman	11.944.794	23.060	0,19
Severna Makedonija	229.341.504	55.956.298	24,40	Indonezija	11.152.291	249.507	2,24
Grčija	160.027.279	12.603.704	7,88	Bahrajn	10.642.797	59.158	0,56
Kosovo	136.376.057	14.977.428	10,98	Argentina	10.402.242	683.958	6,58
Portugalska	128.860.265	8.065.196	6,26	Irak	9.566.672	830	0,01
Kanada	128.649.055	10.904.329	8,48	Pakistan	9.382.790	309.569	3,30
Litva	128.581.923	5.875.715	4,57	Armenija	8.909.266	2.607.395	29,27
Indija	112.269.607	9.006.737	8,02	Lihtenštajn	7.704.379	1.059.274	13,75
Finska	108.367.984	783.556	0,72	Panama	7.693.673	1.901.663	24,72
Avstralija	107.731.471	4.776.059	4,43	Tadžikistan	4.981.132	999.035	18,85
Saudova Arabija	101.208.749	4.191.094	4,14	Ekvador	4.566.808	264.373	5,79
Črna gora	89.267.163	17.990.216	20,15	Peru	4.434.756	335.801	7,57
Združeni arabski emirati	88.017.422	6.533.418	7,42	Turkmenistan	4.108.981	752	0,02
Norveška	87.929.376	9.108.990	10,36	Paragvaj	3.295.145	46.576	1,41
Mehika	86.424.412	10.262.270	11,87	Bangladeš	2.592.666	211.369	8,15
Izrael	80.582.188	17.819.374	22,11	Kostarika	2.543.611	93.556	3,68
Japonska	79.908.766	500.000	0,63	Šrilanka	2.430.873	123.344	5,07
Belorusija	78.281.513	49.024.106	62,63	Ruanda	1.729.489	1.134.996	65,63
Alžirija	70.433.952	424.418	0,60	Venezuela (Bolivarska rep.Venezuela)	1.158.745	18.283	1,58
Uzbekistan	67.364.623	22.210.454	32,97	Macao	1.041.078	49.489	4,75
Hongkong	67.315.789	7.106.629	10,56	Ferski otoki	751.833	261.675	34,80
Republika Koreja (J. Koreja)	64.592.177	11.636.007	18,01	Demokratska republika Kongo	626.190	28.798	4,60
Egipt	63.541.674	2.880.924	4,53	Salvador	166.965	28.687	17,18
Južna Afrika	61.790.796	10.331.436	16,72	Nikaragva	117.302	70.254	59,89
Albanija	61.629.448	7.950.665	12,90	Andora	98.308	31.398	31,94
Braziliya	60.909.329	8.801.527	14,45	Sejšeli	78.117	34.820	44,57
Skupaj po zavarovanih državah					39.259.342.140	2.618.900.336	6,67
Ostale države					257.079.497	17.260.802	6,71
Skupaj					39.516.421.637	2.636.161.138	6,67

Opomba: podatek SURS Slovenski izvoz blaga zajema podatke v obdobju od 1.1.do 31.12.2021, medtem, ko prijava prometa iz naslova pozavarovanih poslov skladno s pozavarovalnima pogodbama zajema prijave prometa za zadnji kvartal leta 2020 in prve tri kvartale leta 2021. Zaradi zamika podatkov smo pri pokritosti držav Čile zabeležili

pokritost preko 100%, zaradi česar smo državo uvrstili pod rubriko ostale države (17.260.802 EUR). Slovenski izvoz v višini 257.079.497 EUR vključuje omenjeno državo med države v katere slovenski izvozniki v letu 2021 niso zavarovali.

V 2021 je SID banka (po)zavarovala za 2.636,2 mio EUR izvoznih poslov (zavarovanje srednjeročnih in kratkoročnih izvoznih kreditov ter pozavarovanje kratkoročnih terjatev pred nemarketabilnimi riziki). Kot je predstavljeno v Tabeli 8, znaša pokritost izvoza blaga z zavarovanji SID banke za zavarovane države 6,67 % (letu 2020: 4,88 %), medtem ko pokritost z zavarovanji SID banke v primeru vseh izvoznih držav znaša 4,86 % (letu 2020: 6,67 %).

Na področju zavarovanja slovenskih izhodnih investicij beleži SID banka nižje vrednosti pokritja kot pri terjatvah. Konec leta 2021 je leto po ocenah znašalo 1,3 odstotka. Razlogi za nižje pokritje v 2021 so zmanjšani investicijski ciklusi slovenskih podjetij, približevanje ciljnih investicijskih držav Evropski uniji in s tem zniževanje njihove rizičnosti ter predčasne odpovedi nekaterih večjih zavarovalnih polic.

Napovedi o gibanju bodočih zavarovanj srednjeročnih izvoznih kreditov so v morebitnih nadaljnjih razmerah Covid-19, kakor tudi omenjenih vojnih razmer v Ukrajini negotove. Upošteva se prejeta povpraševanja podjetij bi bilo mogoče pričakovati, da so največje poslovne priložnosti na področju zavarovanja izvoznega financiranja, vendar se uspešno realizira le majhno število poslov. Ti posli so zahtevni z vidika strukturiranja, riziki so kompleksni, vključujejo veliko deležnikov, zato terjajo veliko časa in znanja. Hkrati je vstopanje na tretje trge za slovenske izvoznike vse večja ekonomska nuja, ki pa je praviloma brez izvoznega financiranja neuspešno. Tega se izvozniki vse bolj zavedajo, z njimi pa tudi poslovne banke, ki vse bolj krepijo oddelke za zunanjetrgovinsko financiranje, zato je mogoče pričakovati, da bo teh poslov v prihodnosti vseeno več.

Izziv ostaja zagotavljanje zavarovalne podpore malim in srednje velikim izvoznikom, ki jih bo SID banka spodbujala, da se v izvoznih poslih med seboj povezujejo, da tako skupaj dosežejo zahtevano finančno moč.

V prihodnjem letu ni pričakovati povečanja obsega povpraševanj po zavarovanju investicij, predvsem zaradi sovražnosti v Ukrajini in s tem povezanih omejitvenih ukrepov zoper Rusijo in Belorusijo.

IZPOSTAVLJENOST

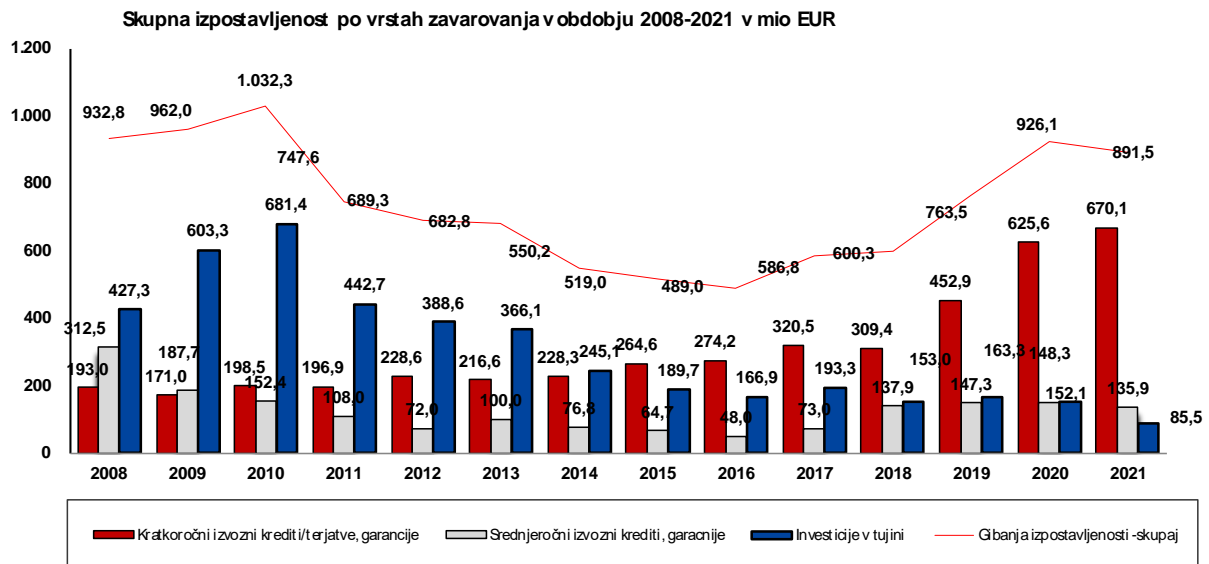
Izpostavljenost iz naslova veljavnih zavarovalnih polic je ob koncu leta 2021 znašala 885.624 tisoč EUR. Izpostavljenost iz naslova danih zavezujočih obljub za zavarovanje, ki se v skladu z ZZFMGP prišteva k skupni neto izpostavljenosti, je znašala 5.892 tisoč EUR. Skupna izpostavljenost iz zavarovanih poslov za državni račun in izdanih zavezujočih obljub za

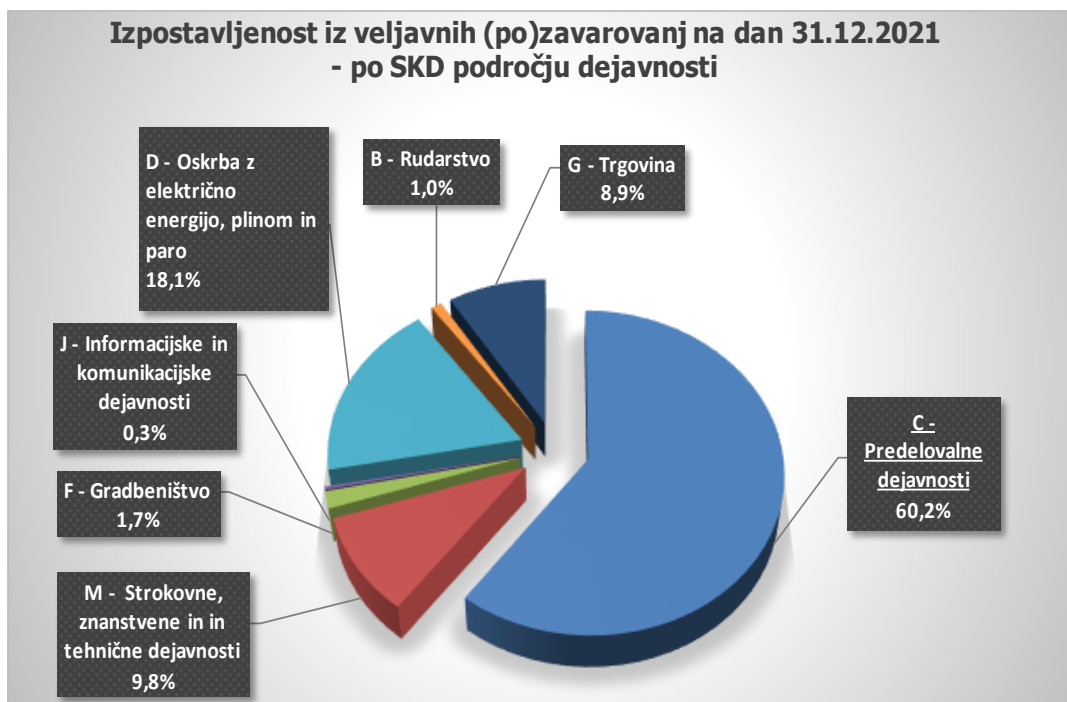
VI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZZFMGP

zavarovanje je tako dosegla 891.516 tisoč EUR ter se je v primerjavi s stanjem konec leta 2020 znižala za 3,7 odstotka.

Slika 36: Skupna izpostavljenost po vrstah

Slika 37: Skupna izpostavljenost po področju dejavnosti

Znesek izpostavljenosti predstavlja 42,5 odstotka dovoljenega limita, opredeljenega v Zakonu o izvrševanju proračunov Republike Slovenije (ZIPRS) za leto 2021, in 2,2 odstotka dovoljenega limita, ki ga opredeljuje ZZFMGP. V zavarovalnem portfelju je bila v letu 2021 najvišja izpostavljenost izkazana do Rusije, Ukrajine, Belorusije, Srbije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Nemčije, Italije, Romunije in Severne Makedonije. Izpostavljenost se je v letu 2021 znižala zlasti zaradi nekaterih predčasnih poplačil zavarovanih kreditov večjih vrednosti, ki jih SID banka predhodno ni pričakovala.

Iz slike 37 je razvidno, da je bilo konec 2021 v zavarovalnem portfelju največ poslov s sektorja predelovalne dejavnosti (60,2 %), kar je odraz pomembne vloge farmacevtske industrije v slovenskem izvozu. Sledi oskrba z električno energijo, plinom in paro (18,1 %), dejavnost strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (9,8 %), trgovina (8,9 %), gradbeništvo (1,7 %), rudarstvo (1,0 %) in na koncu informacijske in komunikacijske dejavnosti z minimalnimi odstotki (0,3 %).

DRUGE ZAVAROVALNO-TEHNIČNE POSTAVKE

Zavarovalne premije in provizije iz zavarovanja pred nemarketabilnimi riziki so v letu 2021 znašale 7.720 tisoč EUR in so se v primerjavi z letom 2020 povečale za 42,1 odstotka. Višja zavarovalna premija v primerjavi s predhodnim letom je posledica povečanja obsega zavarovanih poslov. V letu 2021 je bilo realiziranih bistveno več zavarovanj, tako srednjeročnih kot tudi kratkoročnih poslov. Premijske stopnje iz naslova kratkoročnih zavarovanj so v primerjavi s srednjeročnimi nižje, zato so nižje tudi premije iz teh poslov.

Tabela 9: Zavarovalno tehnični rezultat

zneski v tisoč EUR	31. 12. 2021 OZ.		31. 12. 2020 OZ.	
	1-12/2021		1-12/2020	Indeks 2021/2020
Premije in provizije	7.720		5.434	142,1
Potencialne škode	405		107	377,6
Škode v obravnavi	1.414		1.737	81,4
Plačane škode	(512)		(104)	491,3
Regresi	17		1.040	1,6
Zavarovalno-tehnični rezultat	5.993		5.127	116,9
Prihodki od naložbenja	760		578	131,5
Presežek prihodkov nad odhodki	6.753		5.705	118,4

VI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZZFMGP

V strukturi plačane premije pripada največji delež (po)zavarovanju kratkoročnih izvoznih terjatev, sledijo premije iz zavarovanja srednjeročnih kreditov in premije za zavarovanje investicij.

Prihodki iz obdelovalnih provizij so zanemarljivi, saj jih SID banka skladno s poslovno politiko in veljavnimi ceniki v primeru izvedbe posameznih izvoznih poslov oziroma investicij všteje v premijo.

Plačane škode so v letu 2021 znašale 512 tisoč EUR, kar je več kot leto prej (2020: 104 tisoč EUR). Izplačanih je bilo 11 manjših škod iz naslova pozavarovanja kratkoročnih terjatev in ena škoda iz naslova kratkoročnega kredita za pripravo na izvoz, medtem ko preostanek izhaja iz naslova stroškov izterjav že plačanih škod iz preteklih let.

Obseg škod v obravnavi (vloženi odškodninski zahtevki) po stanju na dan 31. 12. 2021 je znašal 1.414 tisoč EUR oziroma 323 tisoč EUR manj kot konec leta 2020.

Vrednost potencialnih škod (405 tisoč EUR) se je v letu 2021 glede na leto 2020 povečala za 298 tisoč EUR in izhaja izključno iz pozavarovanih kratkoročnih terjatev.

Zavarovalno-tehnični rezultat za leto 2021 je dosegel 5.993 tisoč EUR (2020: 5.127 tisoč EUR), presežek prihodkov nad odhodki pa 6.753 tisoč EUR (2020: 5.705 tisoč EUR).

ŠKODNI REZULTAT POSLOVANJA V OBDOBJU OD 1993 DO 2021

Kumulativni škodni rezultat je v obdobju od leta 1993 do 2021 dosegel 37,1 mio EUR. Prejete premije in provizije (brez rezultatov naložb) so kljub visokim plačanim škodam predvsem v obdobju od 2012 do 2017 presegale vrednosti vseh nastalih škodnih dogodkov.

Tabela 10: Škodni rezultat v obdobju 1993–2021

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA (v 000 EUR)	1.1.- 31.12.1993	1.1.- 31.12.1994	1.1.- 31.12.1995	1.1.- 31.12.1996	1.1.- 31.12.1997	1.1.- 31.12.1998	1.1.- 31.12.1999	1.1.- 31.12.2000	1.1.- 31.12.2001	1.1.- 31.12.2002	1.1.- 31.12.2003	1.1.- 31.12.2004	1.1.- 31.12.2005	1.1.- 31.12.2006
- premije in provizije	18	140	293	695	840	1.210	3.700	5.600	6.700	7.700	5.802	4.716	6.583	6.676
- škode		-185	-179	-67	-194	-110	-2.500	-1.800	-2.500	-3.400	-416	-2.125	-3.243	-994
- regresi								400	200	1.100	44	174	67	81
- bonusi (zavarovalni, pozavarovalni)														
- plačane pozavarovalne premije in provizije													-168	-468
Zavarovalno tehnični rezultat	18	-45	114	628	646	1.100	1.200	4.200	4.400	5.400	5.431	2.597	3.284	5.295

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA (v 000 EUR)	1.1.- 31.12.2007	1.1.- 31.12.2008	1.1.- 31.12.2009	1.1.- 31.12.2010	1.1.- 31.12.2011	1.1.- 31.12.2012	1.1.- 31.12.2013	1.1.- 31.12.2014	1.1.- 31.12.2015	1.1.- 31.12.2016	1.1.- 31.12.2017	1.1.- 31.12.2018	1.1.- 31.12.2019	1.1.- 31.12.2020	1.1.- 31.12.2021
- premije in provizije	4.011	4.269	4.823	8.226	9.129	6.945	9.073	5.371	4.136	3.291	3.560	8.624	5.744	5.434	7.720
- škode	-349	-13	-4.897	-2.990	-1.171	-6.679	-9.792	-38.044	-6.134	-458	-15.302	-979	-32	-104	-512
- regresi	68	71	6	90	94	490	1.074	266	282	8.568	1.142	207	151	1.040	17
- bonusi (zavarovalni, pozavarovalni)	-1			-1	-122	-5	-230	-217	-44	-2	-3	-23	-2	-8	-20
- plačane pozavarovalne premije in provizije	-280	-393	-408	-1.038	-3.242	-1.468	-1.389	-2.577	-821	-514	-625	-539	-681	-1.235	-1.212
Zavarovalno tehnični rezultat	3.450	3.934	-477	4.288	4.689	-717	-1.264	-35.200	-2.582	10.884	-11.228	7.290	5.180	5.127	5.993

VI.3 ZAVAROVANJE POSLOV

ZAVAROVANJE PRED NEMARKETABILNIMI TVEGANJI PO VRSTAH ZAVAROVANJ

V Tabeli 11 so prikazani podatki o rezultatih poslovanja SID banke v imenu in za račun Republike Slovenije iz naslova izvajanja storitev zavarovanja pred nemarketabilnimi tveganji po posameznih vrstah zavarovanj.

Tabela 11: Zavarovanje pred nemarketabilnimi tveganji v imenu in za račun države v obdobju 2008–2021 po vrstah zavarovanj

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
v mio EUR														
Kratkoročni izvozni krediti/terjatev/garancije														
Obseg zavarovanih poslov	386,0	227,9	404,9	438,6	441,8	454,4	398,4	392,3	318,8	434,5	483,5	1.055,0	1.563,1	2.571,5
izpostavljenost (31.12.)	193,0	171,0	198,5	195,5	228,6	216,6	228,3	264,6	274,2	320,5	309,4	452,9	625,6	670,1
Premije	0,7	0,5	2,6	3,3	3,1	3,1	2,4	2,1	1,7	2,0	1,9	2,2	2,8	4,1
Potencialne škode	2,3	2,6	0,2	0,7	2,8	4,3	3,3	1,8	4,5	2,3	0,6	0,3	0,1	0,4
Škode v obravnavi	0,1	0,1	0,0	4,0	0,3	0,7	0,5	0,4	0,3	1,3	0,6	0,6	0,8	0,5
Plačane škode	0,0	0,0	0,1	0,1	1,3	0,1	1,1	1,7	0,0	15,2	1,0	0,0	0,1	0,5
Regresi	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Srednjeročni izvozni krediti/garancije														
Obseg zavarovanih poslov	21,6	22,8	12,2	35,2	11,9	58,8	41,4	12,3	32,4	39,0	124,5	20,1	35,6	64,7
izpostavljenost (31.12.)*	312,5	182,2	152,4	108,0	72,0	100,1	76,9	64,7	48,0	73,0	129,0	147,3	148,3	135,9
Premije	1,0	0,7	1,6	1,3	0,7	3,0	0,7	0,3	0,5	0,4	5,4	2,6	1,5	3,0
Potencialne škode	6,3	33,6	0,2	0,1	0,1	1,7	1,2	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
Škode v obravnavi	0,1	0,1	4,1	3,5	4,0	1,1	0,1	0,5	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Plačane škode	0,0	4,9	2,9	1,1	5,4	3,7	1,4	0,1	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Regresi	0,0	0,0	0,1	0,1	0,5	1,1	0,1	0,0	1,0	0,8	0,2	0,1	1,0	0,0
Investicije v tujini														
Obseg zavarovanih poslov	506,8	701,8	1.023,0	729,6	488,7	406,6	358,9	239,8	187,7	139,5	199,9	192,1	190,5	145,9
izpostavljenost (31.12.)	427,3	603,3	681,4	442,7	388,6	366,1	245,1	189,7	166,9	193,3	161,9	163,3	152,1	85,5
Premije	2,4	3,7	4,0	4,5	3,1	2,9	2,2	1,7	1,1	0,9	1,2	1,0	1,2	0,5
Potencialne škode	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	5,3	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Škode v obravnavi	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0	0,0	0,0	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Plačane škode	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0	35,6	4,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Regresi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	7,5	0,3	0,0	0,0	0,1	0,0
v mio EUR														
povečanje VR - vplačilo MF								20,0	0,0	11,9	13,7	0,0	0,0	0,0
varnostne rezerve	109,9	120,0	124,2	129,7	131,9	132,5	99,3	118,0	130,2	132,2	154,3	160,6	166,3	166,3

Opomba: Pri izpostavljenosti so skladno z ZZFMGP in glede na njihovo naravo (zavezujoče) upoštevane tudi obljube.

ZAVAROVANJE KRATKOROČNIH IZVOZNIH KREDITOV/TERJATEV IN GARANCIJ

Obseg kratkoročnih zavarovanj na področju (po)zavarovanja izvoznih terjatev, garancij in priprave na izvoz za leto 2021 je znašal 2.571.498 tisoč EUR, kar je za 64,5 odstotka več kot leto prej. Večina kratkoročnih zavarovanj se je nanašala na pozavarovanje kratkoročnih obnovljivih izvoznih terjatev na podlagi pozavarovalnih pogodb oziroma dodatkov k pogodbam, ki jih ima SID banka sklenjene s Coface PKZ in Zavarovalnico Triglav. Manjši del se nanaša na zavarovanje individualnih izvoznih poslov.

Realiziran obseg kratkoročnih zavarovanj v letu 2021 je večinoma povezan z izvoznimi posli v Rusiji, Ukrajini, Srbiji, Bosni in Hercegovini, Nemčiji, Hrvaški, Severni Makedoniji, Turčiji, Kazahstanu in Belorusiji. Promet zavarovanih izvoznih poslov do dolžnikov iz drugih držav je nižjih vrednosti. Izpostavljenost iz teh poslov, vključujoč obljube, je konec leta 2021 znašala 670.040 tisoč EUR, kar je 7,1 odstotno povečanje v primerjavi s stanjem konec leta 2020 (625.624 tisoč EUR).

Večjemu obsegu kratkoročnih zavarovanj v letu 2021 je le deloma sledila plačana zavarovalna premija, ki se je povečala za 48,6 odstotka in je znašala 4.146 tisoč EUR. Vzrok je pripisati večjemu deležu bonitetno dobrih dolžnikov iz držav EU in OECD v zavarovalnem portfelju, katerega cena je v primerjavi z zavarovanjem rizikov izven EU in OECD precej nižja.

Kljub večjemu obsegu zavarovanih terjatev se je število izvoznikov zmanjšalo, v zavarovanje pa je bilo prevzetih več tujih dolžnikov, kar pomeni večjo razpršitev prevzetih tveganj z vidika zavarovanja terjatev.

Za leto 2022 je načrtovan nižji obseg (po)zavarovanih poslov kot v letu 2021. Pričakovati je, da bodo izvozni trgi držav EU in OECD nemarketabilni le še do konca marca 2022, kar pomeni, da se bo veljavnost programa »top up« za zavarovanje kratkoročnih terjatev do dolžnikov iz omenjenih držav s tem datumom iztekla. Upošteva se, da je primarnim zavarovateljem znano predvideno trajanje začasnega ukrepa, bodo v prvem kvartalu 2022 verjetno že iskali druge rešitve za limite, ki so vključeni v program »top up«, zato je pričakovati, da bo pozavarovalni obseg že bistveno nižji, čeprav bo ukrep še v veljavi.

Še večji vpliv na zmanjšanje zavarovalnega obsega bo imela vojna v Ukrajini in sprejeti sankcijski ukrepi zoper Rusijo in Belorusijo. Iz tega naslova se ocenjuje, da se bo zavarovani promet v naslednjem letu znižal za polovico glede na 2021.

ZAVAROVANJE SREDNJEROČNIH IZVOZNIH KREDITOV

Največji delež zavarovanih srednjeročnih izvoznih kreditov, bančnih garancij in kreditov za pripravo na izvoz v letu 2021 se je nanašal na izvoz komunikacijskih in drugih električnih naprav, orodij in strojev, storitev iz naslova inženirskega in tehničnega svetovanja ter gradbeništva. Največ srednjeročnih poslov je bilo zavarovanih za terjatve do kupcev iz Belorusije, Gane, Ukrajine, Hrvaške, Indije, Nemčije, Albanije in Avstrije. Obseg zavarovanih srednjeročnih izvoznih kreditov vsako leto precej niha zaradi majhnega števila letno izvedenih projektov in njihove velikosti.

V letu 2021 se je obseg realiziranih zavarovanj na področju srednjeročnih izvoznih poslov (kreditov, bančnih garancij in kreditov za pripravo na izvoz) v primerjavi z letom prej povečal in je znašal 64.663 tisoč EUR (2020: 35.608 tisoč EUR).

Izpostavljenost iz naslova zavarovanj srednjeročnih izvoznih kreditov, bančnih garancij in kreditov za pripravo na izvoz (sklenjene zavarovalne police in obljube) je 31. 12. 2021 znašala 135.925 tisoč EUR, pri čemer med državami po izpostavljenosti s 43,8 odstotnim deležem prevladuje Belorusija. V letu 2021 so znašale premije iz naslova teh zavarovanj 3.016 tisoč EUR. Plačane škode iz zavarovanja srednjeročnih izvoznih kreditov so v letu 2021 dosegle 7 tisoč EUR.

Za leto 2022 se pričakuje, da se bo izpostavljenost iz zavarovanja srednjeročnih poslov bistveno znižala, saj vojna v Ukrajini in uvedene sankcije mednarodne skupnosti zoper Belorusijo in Rusijo onemogočajo nadaljevanje poslovanja slovenskih podjetij s poslovnimi subjekti iz omenjenih držav.

Slovenski izvozniki bodo poskušali izpad poslov na omenjenih trgih deloma kompenzirati z realizacijo poslov v državah nekdanje Jugoslavije, v Afriki in v državah Srednjega vzhoda.

ZAVAROVANJE INVESTICIJ V TUJINI

Obseg zavarovanih izhodnih investicij je v letu 2021 dosegel vrednost 145.857 tisoč EUR, kar v primerjavi s predhodnim letom pomeni 23,4 odstotno znižanje. V obseg zavarovanj so vključene na novo zavarovane izhodne investicije in tudi obnove obstoječih zavarovanj investicij iz prejšnjih let, ki vsebinsko pomenijo na novo zavarovane investicije.

Izpostavljenost iz naslova zavarovanj investicij je konec leta 2021 znašala 85.551 tisoč EUR in je bila za 43,8 odstotka nižja kakor ob koncu predhodnega leta. Po strukturi pripada večina izpostavljenosti zavarovanju nedelničarskih posojil. Obstoječi zavarovalni aranžmaji zapadajo skladno s kreditnimi pogodbami in zavarovalnimi policami. Poleg zmanjšanja števila novih poslov za zavarovanje, je na znižanje izpostavljenosti v letu 2021 močno vplivalo predčasno poplačilo nekaterih večjih zavarovanih posojil, kar bo z vidika zavarovalnih obnov vplivalo tudi na prihodnje zavarovalne obsege.

V strukturi zavarovanih investicij imajo največji delež investicije na Hrvaškem, sledijo Srbija, Nizozemska, Severna Makedonija ter Bosna in Hercegovina. Premije iz naslova zavarovanja investicij so se v letu 2021 v primerjavi s predhodnim letom znižale za 54,7 odstotka in dosegle vrednost 528 tisoč EUR.

Poleg trajanja in poteka vojne v Ukrajini, bo poslovno okolje v naslednjem letu odvisno tudi od dogajanja v zvezi z epidemijo Covid-19, kar pa bo poleg previdnosti v poslovnih odločitvah generiralo tudi nove priložnosti. Pomembno bo, da ima SID banka na voljo potrebne instrumente, ki bodo na voljo za slovenske investitorje, da bodo lahko učinkovito izkoristili takšne priložnosti.

Večina poslov je realiziranih po shemi zavarovanja nedelničarskega posojila. Povpraševanja po zavarovanju vlaganj (lastniških deležev in delničarskih posojil samo pred nekomercialnimi riziki) že nekaj let ni. Pri obstoječih zavarovalnih aranžmajih za nedelničarska posojila, ki se odplačujejo v skladu s podpisanimi kreditnimi pogodbami, se izpostavljenost iz omenjenega naslova znižuje, kar pa je v sedanji krizni situaciji praktično nemogoče nadomestiti z novimi zavarovanji.

SID banka v letu 2022 pričakuje realizacijo nekaterih investicijskih poslov slovenskih podjetij na področju držav nekdanje Jugoslavije, zlasti na Hrvaškem in v Srbiji, dobri poslovni obeti v Rusiji pa so se zaprli zaradi izbruha vojne.

VI.4. VARNOSTNE REZERVE

Varnostne rezerve pomenijo za SID banko oziroma Republiko Slovenijo pomembne zavarovalne zmogljivosti za zavarovanje pred nemarketabilnimi riziki, preden plačila zavarovalnin bremenijo državni proračun.

Varnostne rezerve so se v letu 2021 v primerjavi s predhodnim letom povečale za 6.757 tisoč EUR kot posledica pozitivnega rezultata poslovanja.

Osnovne usmeritve upravljanja z varnostnimi rezervami so opredeljene v skladu z Zakonom o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP)³⁸, njihov temeljni cilj pa je poravnavanje zavarovalnin. Naložbe varnostnih rezerv so skladne tudi z nameni po Zakonu o Slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB) in naložbeni politiki varnostnih rezerv, ki jo je potrdilo Ministrstvo za finance.

Glede na naložbeno politiko morajo biti sredstva varnostnih rezerv naložena v likvidne naložbe najmanj v višini, ki predstavlja vsoto potencialnih škod in škod v obravnavi iz naslova nemarketabilnih zavarovanj oziroma vsaj 20 odstotkov vseh naložb sredstev varnostnih rezerv.

---

³⁸ ZZFMGP, ki je začel veljati v letu 2004 in bil dopolnjen konec leta 2015, v 4. členu ureja poslovanje z varnostnimi rezervami in določa, da se varnostne rezerve oblikujejo iz plačanih premij, opravnin, regresov in drugih prihodkov, ki jih SID banka ustvari s posli zavarovanja, pozavarovanja, retrocesije in drugimi posli ter storitvami, s katerimi se zagotavlja udeležencem mednarodne menjave kritje pred nemarketabilnimi tveganji. Varnostne rezerve se oblikujejo tudi iz sredstev, ki jih pooblaščen institucija pridobi iz naslova upravljanja s tem premoženjem in s prevzetimi riziki, iz proračuna RS, lahko pa tudi iz drugih virov in sredstev. Varnostne rezerve se uporabljajo za poravnavo obveznosti do zavarovancev, plačilo stroškov preprečevanja in zmanjševanja bodočih ali že nastalih škod, za kritje izgub iz teh poslov in poslov upravljanja s tem premoženjem in riziki ter za plačilo stroškov v zvezi z opravljanjem poslov SID banke, ki jih ta opravlja na podlagi tega zakona. Če nastalih škod ne bi bilo mogoče poravnati iz omenjenih rezerv, pa zagotovi sredstva za plačilo zavarovalnin Republika Slovenija. Skladno z določili ZZFMGP je opredeljeno, da je potrebno v primeru, če nastalih škod ni mogoče povrniti z zavarovalninami iz sredstev varnostnih rezerv, ali če bi se te rezerve zaradi plačil zavarovalnin iz naslova zavarovalnih pogodb v tekočem koledarskem letu glede na stanje konec preteklega leta zmanjšale za več kot dvajset odstotkov, se morajo sredstva za izplačilo dolgovanih zavarovalnin zagotoviti iz proračuna Republike Slovenije ali iz drugih rednih ali izrednih virov, zavarovancem pa se plačajo posredno preko varnostnih rezerv.

Kot likvidne naložbe se štejejo dolžniški vrednostni papirji, ki kotirajo na organiziranem trgu ter vse druge dolžniške oblike naložb, katerih preostala zapadlost je krajša od enega leta.

Tabela 12: Gibanje varnostnih rezerv v obdobju 1996–2021

v 000 EUR

LETO	NAKAZILA	POSEBNE VR	REZULTAT	STANJE 31/12
1996	1.384	0	206	1.589
1997	12.690	0	876	15.156
1998	15.529	3.289	2.567	36.540
1999	8.031	206	1.478	46.256
2000	5.237	316	5.536	57.345
2001	2.675	329	6.584	66.933
2002	2.077	317	6.411	75.737
2003	4.962	206	6.809	87.714
2004	413	13	1.589	89.729
2005	0	0	2.726	92.455
2006	0	0	5.393	97.848
2007	0	0	5.117	102.965
2008	0	0	6.931	109.896
2009	10.000	0	143	120.039
2010	0	0	4.180	124.219
2011	0	0	5.529	129.749
2012	0	0	2.122	131.871
2013	0	0	640	132.511
2014	0	0	-33.214	99.297
2015	20.000	0	-1.254	118.043
2016	0	0	12.206	130.249
2017	11.899	0	-9.982	132.166
2018	13.737	0	8.378	154.281
2019	0	0	6.271	160.553
2020	0	0	5.705	166.257
2021	0	0	6.757	173.014
SKUPAJ	108.634	4.676	59.704	

Začetne varnostne rezerve v višini 1,4 mio EUR je SID banki (takrat še Slovenska izvozna družba) leta 1996 zagotovila država iz kupnin za privatizirana družbena podjetja. Zatem je država do leta 2004 postopno povečevala varnostne rezerve do vrednosti 53 mio EUR. V začetku leta 1998 je zagotovila dodatnih 3,3 mio EUR za posebne varnostne rezerve, namenjene pokrivanju tečajnih tveganj. Ta produkt je SID banka začela ponujati v prvi polovici leta 1998. Država je poleg običajnih povečevala tudi posebne varnostne rezerve vse do leta 2004, ko so dosegle vrednost 4,7 mio EUR. V letu 2004 so se zaradi odsotnosti povpraševanja po zavarovanju tečajnih tveganj sredstva posebnih varnostnih rezerv prenesla v skupne varnostne rezerve. Država je po letu 2004 prenehala z rednim vplačevanjem sredstev v

varnostne rezerve, z izjemo leta 2009, 2015, 2017 in 2018, ko je skupaj zagotovila dodatnih 55,6 mio EUR z namenom (po letu 2009) podpore obsežnemu izvajanju netržnih zavarovanj kot enemu izmed kriznih ukrepov, kasneje pa z namenom ohranjanja ali povečanja zavarovanja izvoznih poslov. Na ta način je država v celoti nominalno vplačala skoraj 108,6 mio EUR, preostali del (preko 59,7 mio EUR) pa je v obliki presežka prihodkov nad odhodki realizirala SID banka v obdobju 1993–2021. SID banka je v celotnem obdobju zavarovala za 19,2 milijarde EUR poslov.

SID banka je v skladu z vsakokratno veljavno zakonodajo in naložbeno politiko varnostnih rezerv, potrjeno s strani Komisije za pospeševanje mednarodne menjave, tekoče povečevala varnostne rezerve tudi iz premij in dohodkov iz naložb oziroma celotnega presežka prihodkov nad odhodki, ki ga je ustvarila s poslovanjem na področju zavarovalnih poslov. Varnostne rezerve se namreč oblikujejo predvsem iz premij, provizij, regresiranih plačanih škod in drugih prihodkov, ki jih SID banka ustvari s poslovanjem na področju zavarovanja in pozavarovanja pred nemarketabilnimi tveganji. Tako je z upravljanjem ustvarila dodatnih 59,7 milijona EUR, s čemer so rezerve konec leta 2021 dosegle višino 173,0 mio EUR.³⁹

VAR MODEL

V imenu Republike Slovenije in za njen račun se v SID banki izvajajo tudi posli zavarovanja kreditov in investicij ter pozavarovanja pred nemarketabilnimi nekomercialnimi in/ali komercialnimi tveganji. Prihodki iz tega poslovanja se evidentirajo na račun varnostnih rezerv, iz katerih se plačajo škode zavarovancem.

Posli zavarovanja kreditov in investicij ter pozavarovanja izvoznih terjatev se zaradi preprečevanja konflikta interesov in čim večje učinkovitosti izvajajo v posebnem oddelku, ki je organizacijsko do ravni izvršnega direktorja oziroma uprave ločen od bančnega poslovanja, o poslih pa odloča in jih obravnava poseben odbor za posle za državni račun. Ta odloča tudi o limitih izpostavljenosti do posameznega komitenta, obravnava zahteve za unovčitev zavarovanja Republike Slovenije ter redno spremlja in nadzira izvajanje vseh poslov za državni račun. Pomembno vlogo ima tudi pri sprejemanju poslovnih načrtov in programsko-strateških dokumentov, povezanih z vzpostavitvijo finančnih instrumentov, financiranih s sredstvi evropskih strukturnih in investicijskih skladov.

Pooblastila za sklepanje poslov so opredeljena z internimi akti na podoben način kot v bančnem delu, pri čemer o vseh poslih, ki presegajo pet milijonov EUR, odloča Komisija za pospeševanje

³⁹ Vsota predstavlja le zavarovanje za državni račun (nemarketabilna tveganja), kjer varnostne rezerve predstavljajo vlogo kapitala, ki na eni strani preprečuje poseg v proračun iz tega naslova, na drugi pa sploh omogoča izvajanje teh podpornih aktivnosti.

mednarodne menjave. Komisija ima odločilne pristojnosti tudi na drugih področjih, povezanih z obvladovanjem tveganj, kot so dajanje soglasja k politiki zavarovanj v posameznih državah ali skupinah držav, ki skupaj z limiti zavarovanja, opredeljenimi že v ZZFMGP, omejujejo mogoči obseg nastale škode.

SID banka z uporabo modela za upravljanje tveganj (tehniko tvegane vrednosti, VaR) ter na podlagi podatkov o sklenjenih zavarovanjih v imenu Republike Slovenije in za njen račun, izračunava višino potencialnih škod in ocenjuje ustreznost višine sredstev varnostnih rezerv za pokrivanje teh škod. Z uporabo omenjenega modela SID banka izračunava tudi maksimalno potencialno škodo in vpliv novih zavarovanih transakcij na višino potencialnih škod. Za izračun ocene potencialnih škod iz naslova portfelja zavarovanj se uporablja metodologija, ki temelji na verjetnosti nastanka škodnega dogodka, tako za države kot za posamezne dolžnike. Izračun verjetnosti neplačila za posamezno državo temelji na priznanih mednarodnih bonitetnih ocenah in pripadajočih verjetnostih neplačila. Izračun verjetnosti neplačila za posameznega komitenta pa temelji na mednarodnih ter internih bonitetnih ocenah in pripadajočih verjetnostih neplačila.

Tabela 13: Izpostavljenost portfelja

mio EUR	3 leta	% od celotne izpostavljenosti	2 leti	% od celotne izpostavljenosti	1 leto	% od celotne izpostavljenosti
Skupna izpostavljenost portfelja	1.752	100%	1.752	100%	1.752	100%
Minimum	41	2,3%	17	1,0%	3	0,1%
Kvartil 1	108	6,2%	64	3,6%	19	1,1%
Mediana	130	7,4%	83	4,7%	29	1,7%
Povprečje	138	7,9%	90	5,1%	36	2,1%
Kvartil 3	158	9,0%	106	6,0%	45	2,6%
Maksimum	348	19,9%	310	17,7%	237	13,5%
Razpon	307	17,5%	292	16,7%	234	13,4%
Kvartilni razmik	50	2,8%	42	2,4%	26	1,5%
Standardni odklon	45	2,5%	39	2,2%	27	1,6%
Koeficient variacije	32%		43%		75%	0,0%
Tvegana vrednost (90.0%, x let)	201	11,5%	137	7,8%	64	3,7%
Tvegana vrednost (95.0%, x let)	232	13,2%	173	9,9%	82	4,7%
Tvegana vrednost (99.0%, x let)	273	15,6%	224	12,8%	156	8,9%
Tvegana vrednost (99.5%, x let)	292	16,7%	242	13,8%	169	9,7%
Pogojna mera tveganja (5.0%, x let)	257	14,7%	206	11,8%	125	7,1%
Pogojna mera tveganja (1.0%, x let)	295	16,8%	245	14,0%	174	9,9%
Pogojna mera tveganja (0.5%, x let)	307	17,5%	259	14,8%	185	10,6%
Verjetnost nepreseganja višine VR	82,63%		94,98%		99,58%	

Na podlagi neto izpostavljenosti, ki je znašala 891.516 tisoč EUR na dan 31. 12. 2021 in je vključevala portfelj sklenjenih zavarovanj skupaj z izdanimi zavezujočimi zavarovalnimi obljubami ter potencialnimi škodami, z dodatnim upoštevanjem poslov v obravnavi in škod v obravnavi, se je s 95 % verjetnostjo ocenilo, da višina varnostnih rezerv zadošča za pokrivanje škod v naslednjem letu.

Vključeni posli v obravnavi so morali izpolnjevati tri kriterije: povpraševanje je bilo v pisni obliki, izdana je bila ponudba oziroma cenovna indikacija, o poslu mora biti znanih toliko elementov, da ga je mogoče analitično vključiti v model VaR. Potencialne škode so potencialne obveznosti plačila škod, ki jih kot take evidentira SID banka na podlagi informacij o nastopu zavarovanih komercialnih ali nekomercialnih rizikov (dogodkov), ki za zavarovanca lahko pomenijo nastanek škode. Škode v obravnavi so dejansko že nastale škode, ki se procesirajo z namenom pridobitev ustreznih zagotovil o izpolnjenih zavarovalnih pogojih za končno izplačilo.

Iz tabele 13 je razvidno, da je celotna bruto izpostavljenost portfelja zavarovanj na dan 31. 12. 2021 znašala 1.752 milijonov EUR (Portfolio Total Exposure), od tega je bilo poslov v povpraševanju za 263,8 milijonov EUR.

Najpomembnejši podatek je zapisan pri kategoriji Tvegana vrednost (95,0 %, 1 leto), ki znaša 82. Omenjena postavka pomeni, da lahko s 95-odstotno gotovostjo trdimo, da višina škod v časovnem obdobju enega leta ne bo presegla ca 82 mio EUR. K temu znesku se doda še vrednost škod v obravnavi in potencialnih škod, ki so znašale skupaj 1,8 mio EUR, kar je znašalo skupaj 83,6 mio EUR.

Stanje varnostnih rezerv na dan 31. 12. 2021 je doseglo 173,0 mio EUR (31. 12. 2020: 166,3 EUR). Na osnovi neposredne primerjave z izračunom tvegane vrednosti je sklepati, da je višina varnostnih rezerv na 31. 12. 2021 zadoščala v celoti za kritje izračunane višine možnih škod zavarovalnega portfelja, povečanih za škode v obravnavi in potencialne škode.

UPRAVLJANJE Z VARNOSTNIMI REZERVAMI

Struktura naložb varnostnih rezerv na dan 31. 12. 2021 je bila naslednja: finančna sredstva, merjena po pošteni vrednosti prek drugega vseobsegajočega donosa, 90,6 odstotka, vloge pri bankah 7,6 odstotka, naložbe v kapital družb 1,6 odstotka, druga sredstva 0,2 odstotka in vpogledne vloge pri bankah 0,01 odstotka. Struktura naložb zagotavlja zadosten obseg likvidnih sredstev za poravnavo morebitnih plačil iz naslova potencialnih škod in škod v obravnavi. Podrobnejša struktura naložb in letne spremembe posameznih postavk so razvidne iz tabele 14.

Obseg naložb se je v letu 2021 povečal za 4,6 mio EUR. V preteklem letu se je spremenila struktura naložb, in sicer se je povečal obseg vrednostnih papirjev za 18,67 mio EUR, vloge bankam pa so se znižale za 13,97 mio EUR. Obseg naložb v kapital družb je ostal

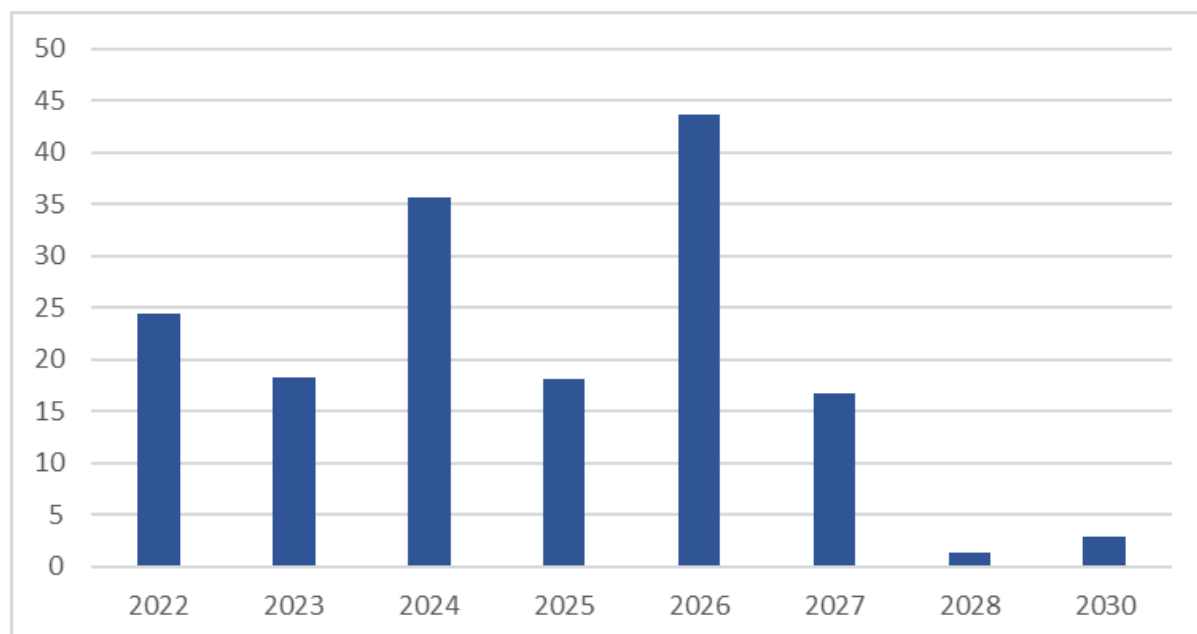
nespremenjen, vpogledne vloge pri bankah in druga sredstva so se malenkost zmanjšala. Struktura naložb se spreminja in je poleg predvidenih plačil škod ter likvidnostnega položaja odvisna tudi od razmer na kapitalskih trgih.

Tabela 14: Struktura naložb na dan 31. 12. 2020 in 31. 12. 2021

tisoč EUR	31.12.2020		31.12.2021		Letna sprememba
Naložbe iz sredstev varnostnih rezerv	173.244	100,0 %	177.883	100,0 %	4.639
Vpogledne vloge pri bankah	78	0,05%	24	0,01%	-54
Finančna sredstva merjena po pošteni vrednosti prek DVD	142.449	82,2%	161.124	90,6%	18.675
Kreditni (kreditni, vloge bankam)	27.508	15,9%	13.542	7,6%	-13.966
Naložbe v kapital družb	2.820	1,6%	2.820	1,6%	0
Druga sredstva	389	0,2%	373	0,2%	-16

Porazdelitev naložb v vrednostne papirje z vidika ročnosti je razvidna iz slike 38. Glavnina naložb zapade v naslednjih petih letih. Vloge pri bankah v višini 13,5 mio EUR imajo povprečno preostalo ročnost malenkost višjo od polovice leta in imajo z izjemo ene vloge zapadlost v letu 2022.

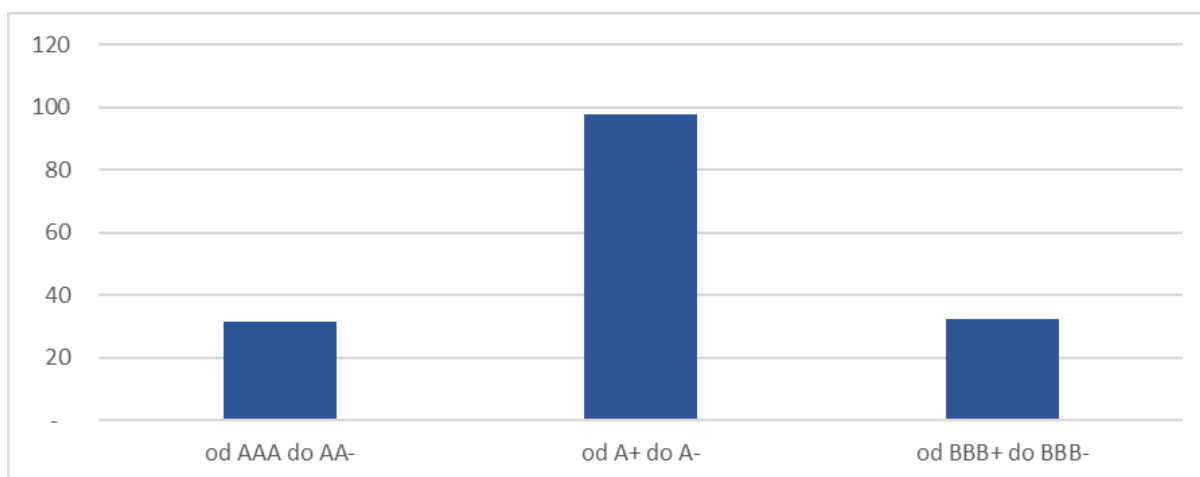
Slika 38: Porazdelitev naložb v vrednostne papirje glede na zapadlost na dan 31. 12. 2021 v mio EUR

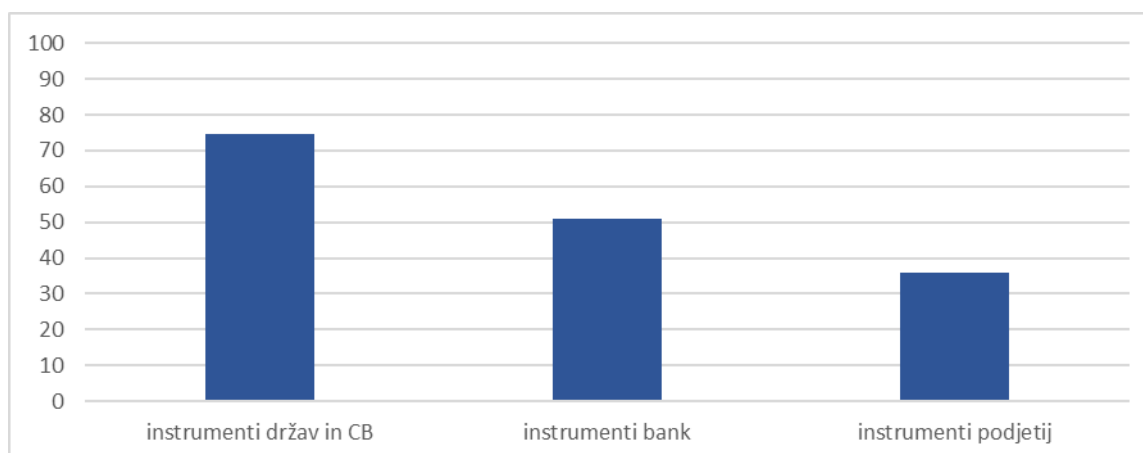
Obrestne mere za vloge pri bankah so tudi v letu 2021 ostale na nizkih nivojih. Struktura naložb se je gibal v smeri poviševanja izpostavljenosti do naložb v varne in likvidne dolžniške vrednostne papirje.

Med dolžniškimi vrednostnimi papirji konec leta 2021 največji delež predstavljajo vrednostni papirji z bonitetno oceno po metodologiji SID banke od A+ do vključno A- (dobrih 60% vseh vrednostnih papirjev). Glede na vrsto izdajatelja prevladujejo dolžniški vrednostni papirji držav (več kot 45 % vseh vrednostnih papirjev). Podrobnejšo porazdelitev glede na bonitetno oceno po metodologiji SID banke in strukturo izpostavljenosti glede na vrsto izdajatelja prikazujeta spodnji sliki.

Slika 39: Porazdelitev naložb v vrednostne papirje glede na bonitetno oceno na dan 31. 12. 2021 v mio EUR

Slika 40: Porazdelitev naložb v vrednostne papirje glede na vrsto izdajatelja na dan 31. 12. 2021 v mio EUR

Strukturo obveznosti predstavljajo varnostne rezerve kot obveznost do Republike Slovenije, akumulirani drugi vseobsegajoči donos (nerealizirani dobički in izgube pri vrednotenju vrednostnih papirjev), druge finančne obveznosti in druge obveznosti (obveznosti do dobaviteljev, kratkoročno odloženi prihodki oziroma opravnine, dolgoročne obveznosti iz odloženih prihodkov regresnih terjatev). Struktura obveznosti in letne spremembe posameznih postavk so razvidne iz spodnje tabele.

Tabela 15: Struktura obveznosti na dan 31. 12. 2020 in 31. 12. 2021

tisoč EUR	31.12.2020		31.12.2021		Letna sprememba
Obveznosti varnostnih rezerv	173.244	100%	177.883	100%	4.639
Varnostne rezerve	166.257	96,0%	173.010	97,26	6.753
Akumulirani drugi vseobsegajoči donos	3.773	2,2%	1.676	0,94%	-2.097
Druge finančne obveznosti	5	0,0%	4	0,0%	-1
Druge obveznosti	3.209	1,9%	3.193	1,80%	-16

Obveznosti iz naslova varnostnih rezerv so se v letu 2021 povišale za 4,64 mio EUR. Ostale spremembe postavk niso bile materialne. SID banka mora naložbe varnostnih rezerv, zaradi katerih je izpostavljena tveganjem morebitnih izgub zaradi spremembe tečajev tujih valut, uskladiti najmanj do 80 odstotkov z obveznostmi, ki izhajajo iz zavarovalnih polic in pogodb katerih višina je odvisna od sprememb tečajev tujih valut. Osnova za ugotavljanje valutne strukture je neto izpostavljenost po valutah, ki se mesečno izračuna kot vsota vseh izpostavljenosti iz naslova prevzetih nemarketabilnih tveganj.

Tabela 16: Valutna izpostavljenost, izračunana iz neto izpostavljenosti iz naslova zavarovanja za državni račun na dan 31. 12. 2021 (v EUR)

V EUR valuta	Neto izpostavljenost iz naslova zav. polic	Neto izpostavljenost iz naslova pozavarovanja	Skupaj neto izpostavljenost		Idealna valutna struktura naložb	Dejanska struktura naložb	Primanjkljaj naložb po valutah
			Znesek	Struktura			
EUR	237.394.308,71	642.794.933,79	880.189.242,50	98,531%	175.270.176,40	177.882.917,96	0,00
CHF	0,00		0,00	0,000%	0,00	0,00	0,00
USD	1.067.583,80		1.067.583,80	0,120%	212.585,65	0,00	212.585,65
DZD	45.027,00		45.027,00	0,005%	8.966,13	0,00	8.966,13
HRK	12.008.315,20		12.008.315,20	1,344%	2.391.189,78	0,00	2.391.189,78
Skupaj	250.515.234,71		893.310.168,50	100,000%	177.882.917,96	177.882.917,96	2.612.741,56

V tabeli 16 je prikazana neto izpostavljenost iz naslova zavarovalnih polic po posameznih valutah, idealna valutna struktura naložb, dejanska struktura naložb in primanjkljaj naložb po valutah. Primanjkljaj naložb po valutah je na dan 31. 12. 2021 znašal 2,6 mio EUR, kar je bilo znotraj v okviru dovoljene meje 35,6 mio EUR (20 odstotkov vrednosti naložb varnostnih rezerv).

VI.5. TRENDI IN PRIHODNOST NEMARKETABILNIH ZAVAROVANJ

MEDNARODNO OKOLJE IN OCENA SLOVENSKEGA IZVOZA V LETU 2020

Vojaški napad Rusije na Ukrajino je sprožil močan mednarodni odziv, ki bo imel velike posledice na mednarodno trgovino in gospodarsko aktivnost. EU, ZDA in nekatera druga pomembnejša svetovna gospodarstva so se že konec februarja 2022 odzvali z uvedbo obsežnih sankcij, ki naj bi Rusijo finančno in gospodarsko osamile. Finančni sveženj sankcij je ruskim oblastem in centralni banki preprečil dostop do mednarodnih finančnih in kapitalskih trgov, s tem pa je bil močno otežen dostop države in centralne banke do denarnih rezerv, kar je vplivalo na zmožnost zadolževanja v tujini, padec vrednosti rublja in dvig ruskih obrestnih mer. Pomembnim ruskim bankam (okoli 70 % ruskega bančnega trga) je bilo onemogočeno sodelovanje v mednarodnem plačilnem sistemu SWIFT, kar bo dodatno vplivalo na trgovinske tokove z Rusijo in omejilo poslovanje. Ob zmanjšani likvidnosti je v prvih dneh sankcij največja ruska banka Sberbank po odločitvi ECB prenehala z delovanjem v EU. Z nadaljnjimi zelo restriktivnimi ukrepi na področju prometa (omejitve pri letalskem prometu in prepoved preletov ruskih letal v večini evropskih držav), energetike (ustavitev napovedanega začetka obratovanja plinovoda Severni tok 2), blagovne menjave (omejitev izvoza visokotehnoloških proizvodov in proizvodov za dvojno rabo oz. proizvodov, ki se lahko uporabljajo tudi v vojaške namene), vizumske politike in dostopa do ruskih medijev naj bi oslabili položaj ruske industrije ter z omejitvijo dostopa do visoke tehnologije tudi najpomembnejših tehnoloških področij. Hkrati je več tujih korporacij napovedalo prenehanje delovanja in umik z ruskega trga. ZDA so 8. marca napovedale še prepoved uvoza ruske nafte, zemeljskega plina in premoga; prepoved uvoza ruske nafte v roku meseca dni pa je napovedala tudi Velika Britanija. Po prvih ocenah bo zaradi teh sankcij rusko gospodarstvo močno prizadeto, zaradi prekinitve mednarodnega plačilnega sistema, motenj v dobavnih verigah in naraščajočih cen surovin pa bo prizadeto tudi evropsko gospodarstvo.⁴⁰

⁴⁰ Rusija je peta največja trgovinska partnerica EU in predstavlja okoli 5 % celotne trgovine z blagom, ki jo EU opravi z državami izven EU, medtem ko EU predstavlja 40 % celotne ruske trgovine z blagom. EU v Rusijo izvažata stroje, transportno opremo, zdravila, kemikalije, medtem ko iz Rusije uvažata surovine, zlasti nafto (surovo in rafinirano), plin, kovine (železo, jeklo, aluminij, nikelj).

Rusija je sedma najpomembnejša zunanjetrgovinska partnerica slovenskega gospodarstva. Še posebej pomembna je za slovenske izvoznike z vidika dosežene dodane vrednosti, ki jih slovenska podjetja dosegajo v trgovinskih tokovih z ruskimi kupci. Ocenjuje se, da je le-ta bistveno višja v primerjavi s tisto, ki jo realizirajo s kupci v EU. Slovenija realizira v trgovini z Rusijo in Ukrajino dobra 2 % BDP, zato je po ocenah analitikov Nemške zvezne banke (Bundesbank) v skupini držav, ki jih bo vojna precej prizadela. Pred nami so le države Litva, Latvija, Estonija in Slovaška, ki dosegajo še bistveno višje ravni BDP v trgovini z omenjenima državama. Na izvozni strani je poudariti izpostavljenost slovenske farmacevtske in kemične dejavnosti, prav tako industrijo bele tehnike do Rusije in Ukrajine.

Poleg izvoza je potrebno izpostaviti tudi visoko odvisnost Srednje Evrope vključno s Slovenijo od uvoza energentov iz Rusije, zlasti zemeljskega plina in v manjši meri nafte. Pomembne so ocene nemških makroekonomistov, da bi se v primeru nenadne prekinitve oskrbe z energenti iz Rusije znašlo nemško gospodarstvo v recesiji. Upošteva se da predstavlja Nemčija najpomembnejši izvozni trg slovenskega gospodarstva je navedba zelo resna.

Rusija je na 5. mestu med največjimi državami prejemnicami slovenskih neposrednih naložb⁴¹ s 6,1 odstotnim deležem vseh naložb v tujini, medtem ko je bilo v Ukrajini naložb precej manj (delež manjši kot 1 %).

Z vidika posledic daljšega trajanja sovražnosti v Ukrajini s katerim se bodo v 2022 soočale finančne institucije, velja omeniti naslednja tveganja:

- **Stagflacija:** Splošni dvig cen, ob tem da bodo nacionalne ekonomije realizirale nižji družbeni produkt, kar bi imelo negativen učinek na gospodarstva držav. S tega vidika bo slabša likvidnost gospodarstva, več potreb po kratkoročnem refinanciranju obveznosti podjetij in več stečajev.
- **Porast insolventnih postopkov podjetij:** Za časa pandemije Covid-19 je bilo mnogo državnih sredstev namenjeno podjetjem za preživetje ekonomskega šoka, ki ga je povzročil pojav pandemije Covid-19. To je omogočilo preživetje številnim podjetjem, ki sicer niso imele utemeljenega ekonomskega modela delovanja. Z iztekom programov pomoči in pojavom nove krize zaradi ukrajinske vojne, bi to lahko drastično povečalo število stečajev in prisilnih poravnjav podjetij.
- **Tveganje refinanciranja:** Nekatera podjetja, ki so precej zadolžena, bodo potrebovala kratkoročno refinanciranje svojih obveznosti, ker drugače ne bodo zmožna poravnjavati zapadlih obveznosti. Banke bodo najverjetneje nenaklonjene refinanciranju kreditov takšnim podjetjem, zato bodo le-ta lahko zašla v insolventne postopke.

---

⁴¹ Njihova vrednost je konec leta 2020 znašala 425 mio EUR, kar jo po višini slovenskih investicij uvršča takoj za trge nekdanje Jugoslavije.

TREND GIBANJA ZAVAROVANJ

Slovensko zavarovalno okolje

Slovensko gospodarstvo je izvozno usmerjena ekonomija, za proizvodnjo in realizacijo izvoza pa v precejšnji meri vezano tudi na globalne dobaviteljske verige. Kot odprto gospodarstvo je močno izpostavljeno večjim negativnim zunanjim šokom tako na strani dobaviteljskih verig kot tudi na prodajni strani.

Gospodarska rast bi bila lahko tudi višja od osrednje napovedi. To bo odvisno od poteka vojne v Ukrajini, kjer bi razmeroma hitra stabilizacija razmer lahko vplivala na ublažitev pritiskov cen energentov in surovin ter tudi hitrejšo odpravo ozkih grl v dobavi. Zaključek vojne bi impliciral tudi obnovo Ukrajine, s tem pa verjetno nove posle za evropska podjetja, del le-teh bi lahko pridobila tudi slovenska podjetja oziroma bi nastopala kot dobavitelj drugim ponudnikom.

Gospodarska rast zavisi tudi od epidemičnih razmer na globalni ravni oziroma če se le-te z jesenjo bistveno poslabšajo, to bi dodatno prizadelo gospodarstvo.

V primeru negativnega razvoja dogodkov na globalni ravni (vojna v Ukrajini se nadaljuje, virus Covid-19 mutira v različico, ki je precej smrtna) so utemeljena prvotna pričakovanja kreditnih zavarovalnic o razvoju velikih škod. Izvozno gospodarstvo bi trpelo zaradi izgube vzhodnih trgov, obenem bi se soočalo s stroškovno neučinkovitostjo zaradi porasta cen surovin in energentov, države bodo prenehale z ukrepi pomoči gospodarstvu, ne bo več veljala prepoved insolventnih postopkov.

Po izteku veljavnosti instrumenta »top up«, s katerim je SID banka zagotavljala kritje privatnim kreditnim zavarovalnicam tudi za kratkoročne terjatve do dolžnikov iz EU in OECD, verjetno slovenske kreditne zavarovalnice ne bodo več imele zadosti kapacitet za kritje vseh rizikov, ki jih bo terjalo gospodarstvo. Še posebej v kolikor pride do negativnega razvoja dogodkov na globalni ravni. Možno je, da se bodo privatne pozavarovalnice geografsko omejile, kar pomeni da bodo pozavarovale le posle domačih zavarovalnic, zaradi česar bodo zavarovalnice v majhnih državah kot je Slovenija še bolj občutile pomanjkanje ustreznih pozavarovalnih kapacitet.

Zavarovanje – globalni trg

Glavni izzivi s katerimi se bodo ukvarjale kreditne zavarovalnice in izvozno kreditne agencije v naslednjih letih bodo verjetno podobni izzivom o katerih je bilo v preteklosti veliko govora, pa manj aktivnosti, s to razliko, da bodo morale sedaj te aktivnosti bistveno pospešiti.

Ocenjuje se, da bo največ aktivnosti povezanih z digitalizacijo delovnih postopkov, ki bo bistveno povečala produktivnost in obenem »humanizirala« delovne pristope zaposlenih (delo od doma, fleksibilni delovnik).

Podporna vloga kreditnih zavarovalnic in izvozno kreditnih agencij gospodarstvu se je v času pandemije Covid-19 izkazala za zelo pomembno, ker so delovale anticiklično in so s svojo dejavnostjo povečevali gospodarsko dinamiko. S tega vidika je v prihodnosti pričakovati, da se bodo povečali mandati kreditnim zavarovalnicam za tovrstne aktivnosti, še posebej to velja za državne izvozno kreditne agencije. V času zadnje krize so dokazale svojo fleksibilnost in produktno kreativnost, kar bo zelo pomembno, saj aktualne razmere izkazujejo, da se krize ne pojavljajo več vsakih 10 let, temveč pogosteje oziroma lahko trajajo kontinuirano daljše obdobje in prehajajo iz ene v drugo obliko. Vprašanje okolja je aktualno že dolgo obdobje, že leta nazaj so se na to temo odvijale različne razprave in diskusije, razmere pandemije Covid-19 pa so omenjeno vprašanje postavile v središče nadaljnega ekonomskega razvoja. Potreba po dekarbonizaciji poslovanja bo vedno pomembnejša in finančne institucije bodo s svojimi politikami usmerjale spremembe v celotnem gospodarstvu. Aktualne razmere v Ukrajini so sicer povzročile določena drugačna razmišljanja v smislu zagotavljanja energetske samozadostnosti, vseeno pa se lahko le s trajnostni viri zagotavljajo vzdržno energetska slika države oziroma gospodarstva.

Za finančne institucije bo bistveno da si uredijo dostope do ustreznih podatkov in gradijo ustrezno kulturo odnosa do informacij. Le tako bodo lahko ustrezno poslovale, da bodo odzivne do potreb gospodarstva. Za podajanje ustreznih ocen kreditnih tveganj bodo spremenile način gledanja na tveganja. Pri oceni izvoznih kreditov postaja ponovno pomembna metoda petih parametrov »5 Cs« - Character, Capacity, Condition, Capital, Collateral, pri čemer je poudariti, da bo poznavanje stranke in njenega poslovanja ter dobra preteklost skupnega sodelovanja bistvena za dobro odločitev. Faktorji E (naravno okolje), S (socialno okolje) in G (upravljalne kompetence) se ponekod že vključujejo v bonitetne ocene podjetij in držav in bodo vse pomembnejši dejavniki pri odločanju o zavarovanju izvoznih poslov.

Zavarovanje SID banke

Prvenstveni cilj, ki ga SID banka zasleduje na področju zavarovanja kreditov in investicij ter pozavarovanja (v imenu in za račun države) je kvalitetno in strokovno izvajanje pooblastil pooblaščenih institucij skladno z ZZFMGP ter po ostalih sprejetih zakonih ter zaščita pravic in interesov države.

Na področju nemarketabilnih zavarovanj bo poslovanje SID banke v zvezi s produkti in politiko poslovanja v prihodnje usmerjeno predvsem v strateške politike:

- Upoštevati pravila stroke in načela zdravega zavarovalniškega poslovanja; ohraniti sedanji status varnostnih rezerv.

- Opravljati posle pooblašćene institucije po pogodbeno dogovorjeni proviziji, ki naj pokriva stroške poslovanja in zagotovi primeren razvoj strokovnih služb (natančno evidentiranje porabe vseh resursov).
- Spremljati in podpirati aktivnosti za ohranitev prvovrstnosti zavarovalnih instrumentov, ugodnega vpliva na kapitalsko ustreznost in bančne oslabitve (Basel III – v okviru možnosti; mednarodno sodelovanje).
- Slediti procesu harmonizacije, spremembam pravil in sodobnim trendom na področju delovanja državnih izvozno kreditnih agencij.
- Aktivno sodelovati pri kreiranju politik zavarovanja izvoznih kreditov v okviru mednarodnih delovnih skupin, ki delujejo v okviru Sveta EU in OECD ter IWG (ang. International Working Group for Export Credits) za izvozne kredite.
- Delovanje znotraj Bernske Unije in sodelovanje z drugimi IKA.
- Prilagajati zavarovalne produkte potrebam slovenskega gospodarstva oziroma konkretnim izvoznim poslom (customization).
- Spodbujati tuje in domaće banke pri financiranju »slovenskih« izvoznih poslov (krediti nerezidentom).
- Nadaljevati z aktivnim vkljućevanjem v funkcije gospodarske diplomacije in odpiranje novih trgov.
- Voditi aktivno politiko zavarovanja na obstojećih ključnih trgih.
- Organizirati zavarovanje pred obnovljivimi kratkoročnimi netržnimi tveganji v SID banki v primeru prenehanja ali neustreznosti sklenjenih pozavarovalnih pogodb.
- Preveriti in implementirati smiselne oblike pozavarovanj z namenom boljšega upravljanja prevzetih tveganj.
- Ocenjevanje okoljskih, družbenih in upravljaljskih vidikov izvoznika.
- Aktivno sodelovati pri vsakoletnem razvoju in implementirati relevantne vsebine medresorskega akcijskega načrta za internacionalizacijo.
- Dosegati dolgoročni prag rentabilnosti pri zavarovanju pred netržnimi tveganji (break even).

SID banka bo nadaljevala s procesom prenove informacijskega sistema. V tem okviru se bo srećevala s poglobljenimi izzivi digitalizacije, s katerimi bo poskušala svoje delovanje čim bolj približati gospodarstvu. Za ta namen je že v 2021 prenovila velik del zavarovalne

dokumentacije in premislila zavarovalne procese, ki jih bo digitalno podprla v 2022 in 2023 z namenom, da bo postopoma prenehala z ročnimi aktivnostmi oziroma s postopki, ki niso avtomatizirani. Prenova se nanaša na vse korake zavarovalnega procesa: od komunikacije z deležniki, avtomatizacije poročanja, možnosti vpogledov v analitike, do obravnave poslov in njihovega odobravanja ter končno beleženja v računovodske evidence.

VII. NALOŽBENI PROGRAM KAPITALSKE RASTI ZA LASTNIŠKO FINANCIRANJE

SID banka je novembra 2017 z EIF, ki velja za največjega upravljavca skladov v EU, podpisala sporazum o vzpostavitvi Slovenskega naložbenega programa kapitalne rasti (SEGIP – Slovenian Equity Growth Investment Program), katerega cilj je lastniško financiranje MSP-jev in mid-cap podjetij v Sloveniji, ki se bo izvajalo in se izvaja preko skladov zasebnega kapitala. Slednje upravljajo upravljavci alternativnih investicijskih skladov, ki so sposobni mobilizirati tudi sredstva zasebnega domačega in tujega kapitala. SID banka si je več let prizadevala za vzpostavitev mehanizma/platforme, ki bi v Sloveniji vzpostavila instrumentarij financiranja zasebnega kapitala, po katerem bi se sredstva zagotovila slovenskim podjetjem tako, da se maksimalno zaščiti in spodbudi slovensko gospodarstvo. Končno je uspela prepričati EIF k vzpostavitvi programa SEGIP, s katerim se pravno zagotavlja, da bodo vsa vložena sredstva SID banke, skupaj z vzvodom EIF, prišla do slovenskih podjetij in tako krepila slovensko gospodarstvo.

Po SEGIP je na voljo 100 milijonov EUR (50 milijonov EUR SID banka, 50 milijonov EIF iz EFSI Naloženega načrta za Evropo - od tega je najmanj 80 % mio EUR namenjenih slovenskim podjetjem, skupaj z zasebnimi vlagatelji pa predvidoma še več) in se izvaja preko naslednjih aktivnosti:

- naložbe v nove investicijske sklade zasebnega kapitala (t.i. »Primary Fund Investment«):
  - odprt razpis (t.i. »Open Call«) namenjen slovenskim in tujim upravljalcem investicijskih skladov,
  - zaprt razpis (t.i. »Closed Call«) namenjen samo slovenskim upravljalcem investicijskih skladov,
- so-investiranje (t.i. »Co-Investment«),
- naložba v novoustanovljen sklad tveganega kapitala za prenos tehnologij (t.i. »VC TT Fund«).

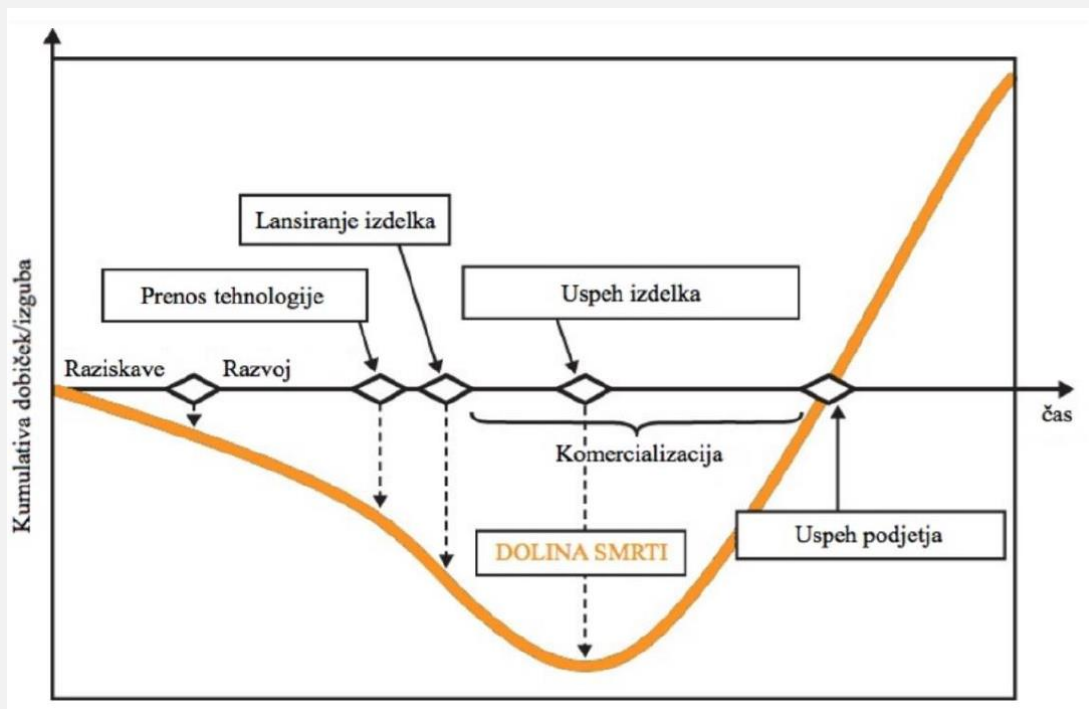
V letu 2021 je SID banka z EIF podpisala dodatek o širitvi SEGIP za 20 milijonov EUR za ustanovitev sklada tveganega kapitala za prenos tehnologij, ki je namenjen financiranju razvoja in prenosa projektov s potencialno komercialno vrednostjo iz raziskovalne sfere v gospodarstvo. Tako je bila v kooperaciji SID banke, EIF in HBOR (hrvaško razvojno banko) vzpostavljena regionalna platforma (CEETT platforma) v višini 40 milijonov EUR, preko katere se bo s pomočjo Sklada tveganega kapitala za prenos tehnologij financiralo raziskovalne

projekte univerz in raziskovalnih institutov v Sloveniji in na Hrvaškem v fazi preizkusa koncepta (t. i. »Proof-of-Concept phase«) z namenom komercializacije, ter novoustanovljena podjetja, ki so nastala s prenosom realiziranih projektov iz univerzah in raziskovalnih inštitucij v podjetja (t.i. »spin-offs/outs«). CEETT platforma predstavlja prvi primer čezmejnega sodelovanja, podprtega s sredstvi InvestEU.,

TRŽNA VRZEL FINANCIRANJA NA PODROČJU TVEGANEGA KAPITALA

Slovenija na področju inovacijskega ekosistema v primerjavi z večino drugih držav EU v zadnjem času močno nazadovala, ugotavljata dr. Marko Jaklič in dr. Aleš Pustovrh v svojem delu *Študija ekosistema zagonskih podjetij v Sloveniji in vloga SID banke*. Po sistemu evropskih inovacijskih kazalnikov je Slovenija namreč v letu 2019 nazadovala v tretjo skupino, skupino zmernih inovatork, ob znižanju vrednosti indeksa s 97 v letu 2017 na 87,6 v letu 2018. Slovenija je s tem poleg Romunije zabeležila največje nazadovanje v EU, medtem ko so države, kot so Litva, Latvija in Estonija, močno napredovale, slednja nas je tudi prehitela.

Slika 41: »Dolina smrti« v razvoju visokotehnoških podjetij (vir: Jaklič & Pustovrh, 2020 po Osawa & Miyazaki, 2006)

V začetku leta 2022 je predvidena sklenitev drugega dodatka za širitev SEGIP, ki vključuje še ob koncu leta 2021 razvita produkta za ustanovitev sklada tveganega kapitala za naložbe v

VII. NALOŽBENI PROGRAM KAPITALSKE RASTI ZA LASTNIŠKO FINANCIRANJE

podjetja v zgodnji fazi razvoja in sklade zasebnega kapitala za naslavljanje problematike nasledstev v družinskih podjetjih.

Do 31. 12. 2021 (tri leta po vzpostavitvi sicer 15-letnega programa SEGIP) sta bili v obliki trdnih zavez za investiranje dani že dobri dve tretjini sredstev programa SEGIP (približno 68 milijonov EUR od 100 milijonov EUR, ki so na razpolago). Zaveze so dane bodisi skladom zasebnega kapitala, ki v 4- do 5-letnem obdobju nato ta sredstva investirajo v podjetja, bodisi neposredno slovenskim podjetjem preko aktivnosti so-investiranja.

Za sklade zasebnega kapitala, ki jih upravljata slovenska upravljalca ALFI PE d.o.o. Ljubljana in Generali Investments d.o.o. Ljubljana je namenjeno 50 milijonov EUR teh sredstev.

V tretjem oziroma četrtem kvartalu leta 2019 sta bila ustanovljena dva slovenska sklada zasebnega kapitala. Tako EIF kot SID banka sta se skupaj zavezala v sklad zasebnega kapitala ALFI PE SIS vplačati 25 milijonov EUR (oba po 12,5 milijonov EUR), kar je sprožilo interes zasebnih vlagateljev, ki so dali za 45 mio EUR dodatnih zavez za vplačilo v sklad, tako da se je obseg zavez za vplačilo v sklad v mesecu novembru 2020 povečal na 70 milijonov EUR. Od tega bo vsaj 75 % sredstev sklada namenjenih slovenskim podjetjem v obliki lastniškega financiranja (4-kratnik sredstev SID Banke).

Prav tako sta se EIF in SID Banka zavezala plačati, oba po 12,5 milijonov EUR, v drugi slovenski sklad, Generali Growth SIS, kar je prav tako sprožilo interes zasebnih vlagateljev, ki so dali za 40 milijonov EUR dodatnih zavez za vplačilo v sklad. Sklad je v poletnih mesecih leta 2020 dosegel maksimalni predvideni obseg v višini 65 milijonov EUR. Od tega je najmanj 70 % sredstev predvidenih za slovenska podjetja (4-kratnik sredstev SID Banke).

Upoštevajoč njuni naložbeni politiki bosta samo ta dva sklada zagotovila za vsaj 85 milijonov EUR svežega lastniškega kapitala za slovenska podjetja (MSP in mid-cap) v naslednjih treh do štirih letih.

Finančni vzvod se zagotavlja tudi preko drugih naložb programa SEGIP. V okviru aktivnosti so-investiranja je bilo v letu 2021 za približno 1,5 milijonov EUR dodatnih vplačil v slovenska podjetja, kar pomeni da sta bili do 31. 12. 2021 dokapitalizirani dve slovenski podjetji v višini približno 12,5 milijonov EUR (od tega SID Banka in EIF skupaj približno 7,5 milijonov EUR).

V okviru aktivnosti investiranja v tuje sklade zasebnega kapitala pa je SID Banka že v letu 2018 podpisala zavezo za vplačilo v sklad zasebnega kapitala s fokusom lastniških vlaganj v CEE regijo, za namene lastniškega financiranja slovenskih podjetij najmanj v višini 10 mio EUR.

Po podatkih domačih in tujih upravljavcev alternativnih investicijskih skladov je interes podjetij v Sloveniji po lastniškem kapitalu v zadnjih treh letih narasel, zlasti po zaslugi SEGIP. Širitev SEGIP na podlagi ugotovljenih tržnih vrzeli tudi na ostalih fazah razvojnega cikla podjetja, poleg faze rasti, bo povpraševanje po lastniškem financiranju še dodatno povečalo.

Trenutno slovenskim podjetjem dostopnost do lastniškega financiranja (dva novoustanovljena sklada zasebnega kapitala s sedežem v Sloveniji) omogoča kapitalsko krepitev in s tem ustrezne podlage za nadaljnji razvoj in vstopanje na tuje trge, pri čemer takšno lastniško financiranje ne zahteva selitve podjetja v tujino, kot je to pogosto pri lastniških financiranjih s strani tujih investitorjev.

S širitvijo SEGIP SID banka skupaj z EIF predvideva, da bodo sredstva po programu SEGIP dodeljena upravljalcem investicijskih skladov oziroma neposredno slovenskim podjetjem preko aktivnosti so-financiranja približno do konca leta 2028. Prav tako se želi preko izvajanja programa SEGIP še dodatno spodbuditi investiranje zasebnega kapitala v podjetja. Pozitivni signali prihajajo tudi iz lokalnega trga s strani institucionalnih vlagateljev, ki bodo kot vlagatelji v izbrane sklade zasebnega in tveganega kapitala zagotovili dodatni finančni vzvod in s tem še več sredstev, namenjenih predvsem financiranju slovenskih podjetij v vseh fazah razvoja in rasti.

VIII. IZVAJANJE SKLADA SKLADOV IN SKLADA SKLADOV COVID-19 IZ SREDSTEV ESIF

SID Banka v okviru Sklada skladov, skladno s cilji operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020, za katerega je bil v letu 2017 sklenjen sporazum o financiranju v višini 253 mio EUR med Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo in SID banko, izvaja finančne produkte, ki so posredno prek finančnih posrednikov (predvsem poslovnih bank, hranilnic in javnih skladov) in neposredno preko SID banke, na razpolago slovenskim podjetjem in občinam.

Poleg sredstev evropske kohezijske politike morajo izvajalci finančnih produktov zaradi zahteve po finančnem vzvodu zagotoviti še dodatna sredstva iz drugih virov. Skupaj z zahtevo po ponovni uporabi vrnjenih sredstev evropske kohezijske politike bodo tako zagotovljena še dodatna sredstva v okvirni višini 150 mio EUR, kar pomeni, da bo podjetjem in drugim končnim prejemnikom skupaj na voljo več kot 400 mio EUR.

Z oblikovanjem Sklada skladov je bil tudi v Sloveniji po vzoru tujih praks narejen pomemben premik v smeri prehoda iz nepovratnih na povratne oblike financiranja. Vzpostavila se je ustrezna infrastruktura ter okrepilo znanje deležnikov za koriščenje evropskih kohezijskih sredstev v še večjem obsegu v naslednji finančni perspektivi. Povratna sredstva imajo namreč bistveno večjo učinkovitost kot nepovratna sredstva, predvsem zaradi večjega finančnega vzvoda, multiplikativnih učinkov ter revolving učinka na sredstva državnega proračuna.

Namen tako oblikovanega Sklada skladov je spodbujanje oziroma financiranje trajnostne gospodarske rasti in razvoja, inovacijskih vlaganj ter tekočega poslovanja z dolžniškimi in lastniškimi oblikami financiranja.

Finančni instrumenti so oblikovani na štirih področjih, kjer obstaja tržna vrzel financiranja, in sicer:

- raziskave, razvoj in inovacije;
- konkurenčnost malih in srednje velikih podjetij;
- energetska učinkovitost in
- urbani razvoj.

Glavne prednosti finančnih instrumentov Sklada skladov so predvsem:

- oblikovanje instrumentov na področju ugotovljenih tržnih vrzeli;
- pritegnitev zasebnega kapitala (zahtevan vzvod);
- multiplikativni učinki;
- tržna presoja projektov, vgrajena v sam proces;
- boljša finančna disciplina ter večji učinki podprtih projektov;
- trajnostni oziroma revolving značaj sredstev (ponovna uporaba sredstev);
- bolj učinkovita razporeditev razvojnih sredstev države;
- zmanjšana možnost zlorabe sredstev in vpliv na izkrivljanje konkurence.

Finančni instrumenti Sklada skladov končnim prejemnikom omogočajo vrsto prednosti tako z vidika kapitala in nižjih obrestnih mer kot tudi z vidika daljših ročnosti, manjših zahtev in/ali brez zahtev glede zavarovanj ter daljših moratorijev. V fazi implementacije SID banka finančnim posrednikom zagotavlja tudi ustrezno pravno in administrativno-tehnično podporo.

Poleg izbranih finančnih posrednikov se je v neposredno izvajanje finančnih instrumentov, kjer je bilo to potrebno za uspešno črpanje in plasiranje sredstev evropske kohezijske politike končnim prejemnikom vključila tudi SID banka (v marcu 2019 podpisani aneks k Sporazumu o financiranju), in sicer za EKP Posojila za celovito energetske prenovi javnih stavb (razpoložljivih sredstev EKP je 25 milijonov EUR), EKP Posojila za urbani razvoj (razpoložljivih sredstev EKP je 5 milijonov EUR) ter za EKP Posojila za raziskave, razvoj in inovacije (RRI; razpoložljivih je 20,8 milijonov sredstev EKP). Z izvajanjem finančnega instrumenta RRI iz novo vzpostavljenega sklada COVID-19 je SID banka pričela v letu 2020 (na voljo 5 milijonov EUR EKP sredstev), z namenom učinkovitega odziva na posledice epidemije COVID-19.

SID banka je aktivnosti v okviru Sklada skladov v letu 2021 izvajala pospešeno, saj je bilo že ob vzpostavitvi Sklada skladov načrtovano, da se v letu 2021 črpa tretja tranša EKP sredstev.

V letu 2021 je bilo med drugim pričeto izvajanje finančnega instrumenta EKP Portfeljske garancije za RRI za mala in srednje velika podjetja, ki jim izboljšuje dostop do virov financiranja pri poslovnih bankah in hranilnicah. Na podlagi dveh

javnih pozivov sta bili izbrani dve finančni instituciji, ki malim in srednje velikim podjetjem zagotavljata kredite za raziskave, razvoj in inovacije z brezplačnim jamstvom SID banke v skupni višini 30 milijonov EUR.

Za področje energetske prenovе stavb javnega sektorja so preko SID banke na voljo posojila v vrednosti od 100 tisoč EUR do 15 milijonov EUR, z ročnostjo od 5 do 25 let, z moratorijem na odplačilo glavnice do polovice ročnosti kredita in z milejšimi pogoji zavarovanja ali brez zavarovanja. Do leta 2023 je zaenkrat za izvajanje tega finančnega instrumenta na voljo skupaj približno 25 milijonov EUR sredstev evropske kohezijske politike.

Za področje urbanega razvoja so na voljo posojila v vrednosti od 500 tisoč EUR do 7 milijonov EUR, z ročnostjo od 3 do 25 let, z moratorijem na odplačilo glavnice do polovice ročnosti kredita ter z milejšimi pogoji zavarovanja ali brez zavarovanja. Do leta 2023 bo na voljo skupaj približno 5 milijonov EUR sredstev evropske kohezijske politike za izvajanje tega finančnega instrumenta. Končni upravičenci za financiranje so zlasti mestne občine.

Za področje lastniškega in kvazi lastniškega financiranja so na voljo konvertibilna posojila in neposredne naložbe v lastniški kapital v obliki sofinanciranja z zasebnimi investitorji, ki se izvaja prek finančnega posrednika Slovenskega podjetniškega sklada. Konvertibilna posojila so na voljo v znesku do 75 tisoč EUR, z ročnostjo 5 let, z možnostjo podaljšanja za največ 2 leti ter z moratorijem 3 let. Višina naložb v lastniški kapital znaša od 100 tisoč EUR do 600 tisoč EUR, v primeru inovativnega podjetja pa do 1,2 milijona EUR. Naložba traja do 10 let. Končni upravičenci so mikro in mala podjetja. Do leta 2023 bo za izvajanje tega finančnega instrumenta skupaj na voljo približno 10 milijonov EUR sredstev evropske kohezijske politike.

V letu 2021 so bila za področje razvoja, raziskav in inovacij podjetjem vseh velikosti (od zagonskih ali startup podjetij do samostojnih podjetnikov, mikro, malih, srednje velikih ter velikih podjetij) prek izbranih finančnih posrednic (dveh poslovnih bank) in SID banke v obsegu 65,8 mio EUR sredstev evropske kohezijske politike na voljo posojila v vrednosti do 10 mio EUR, z ročnostjo do devet let, z daljšim, do triletnim moratorijem na odplačilo glavnice ter z milejšimi pogoji zavarovanja ali brez zavarovanja.

Za področje mikroposojil so bila zagonskim podjetjem, samostojnim podjetnikom, mikro in malim podjetjem prek finančnih posrednikov (hranilnice in javnega sklada) v obsegu 55,6 mio EUR sredstev evropske kohezijske politike na voljo posojila v vrednosti do 25.000 EUR, z ročnostjo do pet let, z daljšim, do 2,5-letnim moratorijem na odplačilo glavnice ter milejšimi pogoji glede zavarovanja.

Inovativnim podjetjem v začetnih fazah razvoja (semenski fazi, fazi oblikovanja oziroma fazi zagona) so bila preko javnega sklada v obsegu 9,6 mio EUR sredstev evropske kohezijske politike, na voljo konvertibilna posojila v višini 75.000 EUR, z ročnostjo do 5 let (z možnostjo podaljšanja za 2 leti), s triletnim moratorijem (z možnostjo podaljšanja za 2 leti), brez zavarovanja, ter naložbe v lastniški kapital, do največ 1.200.000 EUR, ki praviloma ne trajajo dlje kot 10 let. Do naložbe v lastniški kapital so upravičeni le končni prejemniki, ki imajo ob oddaji vloge za financiranje najmanj v obliki pisma o nameri že zagotovljen/-e dodatni/-e kapitalski/-e vložek/-e s strani zasebnega investitorja. Namen FI je, da se izboljša struktura virov financiranja teh inovativnih podjetij in da se jim omogoči financiranje poslovanja s konvertibilnimi posojili in naložbo v lastniški kapital do točke, ko postane njihovo poslovanje dobičkonosno in tako tudi dostopno za bančno financiranje.

Kot odziv na pandemijo COVID-19 je SID banka v sodelovanju z MGRT že v letu 2020 vzpostavila nov Sklad skladov FI COVID-19 v višini 65 mio EUR evropske kohezijske politike, namenjen financiranju obratnih sredstev za izboljšanje likvidnosti ter investicij, raziskav, razvoja in inovacij za lažje okrevanje gospodarstva prizadetega zaradi epidemije COVID-19, ter v letu 2021 nadaljevala s plasiranjem mikroposojil preko finančnih posrednikov, ter posojil za raziskave, razvoj in inovacije (RRI) neposredno slovenskim podjetjem z namenom omilitve posledic ekonomske krize zaradi epidemije COVID-19.

Z mikroposojili COVID-19 je mikro, malim in srednje velikim podjetjem, samostojnim podjetnikom, zadrugam ter socialnim podjetjem na razpolago 60 milijonov EUR EKP sredstev. Višina kreditov je od 5.000 € do 25.000 €, z ročnostjo od 2 do 5 let, možnostjo moratorija na 1/2 ročnosti kredita ter financiranjem 100 % upravičenih stroškov, pri čemer se lahko financirajo tudi tisti upravičeni stroški, ki so nastali že od 1.2.2020 dalje ter z ugodno obrestno mero.

S posojili za raziskave, razvoj in inovacije COVID-19 RRI, ki se izvajajo neposredno preko SID banke, je podjetjem vseh velikosti in samostojnim podjetnikom na razpolago predvidoma 7,5 milijonov EUR sredstev, od tega 5 milijonov EUR sredstev EKP in 2,5 milijona EUR sredstev SID banke, za financiranje upravičenih stroškov naložb v opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena sredstva povezana z RRI. Višina kredita je od 10.000 EUR do 2,5 mio EUR, z ročnostjo od 3 do 9 let, možnostjo moratorija na 1/3 ročnosti kredita ter financiranje 100 % upravičenih stroškov, pri čemer se lahko financirajo tudi tisti upravičeni stroški, ki so nastali že od 1.2.2020 dalje ter z ugodno obrestno mero.

SID banka uspešno upravlja Sklad skladov in Sklad Skladov COVID-19 in je skupaj s sodelujočimi finančnimi posredniki ter v okviru neposrednega izvajanja (SID banka) od konca decembra 2018 do konca decembra 2021 sklenila že 6.243 poslov v skupni višini 259,8 mio EUR (od tega 162,6 mio EUR iz virov EKP sredstev,

VIII. IZVAJANJE SKLADA SKLADOV IN SKLADA SKLADOV COVID-19

upoštevajoč tudi njihovo ponovno uporabo pri finančnem instrumentu mikroposojil). **Samo v letu 2021 je bilo vse skupaj v okviru obeh Skladov skladov sklenjenih 2.469 poslov v skupni višini 98,3 mio EUR** (od tega 61,6 mio EUR iz virov EKP sredstev, upoštevajoč tudi njihovo ponovno uporabo).

Upravljanje sredstev ESIF skladov preko strukture Sklada skladov zagotavlja učinkovit način upravljanja in porabe EU sredstev preko različnih finančnih instrumentov različnih naložbenih področij, vzpostavitev mreže finančnih posrednikov, ki omogočajo plasiranje oz. optimalno distribucijo ESIF sredstev preko finančnih instrumentov, uresničuje zaveze EK-ju po prehajanju s koriščenja nepovratnih sredstev na koriščenje povratnih oblik financiranja, zlasti z vključevanjem zasebnih virov (proračunska sredstva se nadomesti z zasebnimi sredstvi bank in hranilnic) in zagotavlja večjo učinkovitost javnih sredstev (revolving, multiplikativni učinek). Sklad skladov tudi povezuje institucije javnega spodbujevalnega sistema (Slovenski podjetniški sklad, SID banka, ipd.) v enovit okvir spodbujevalnih ukrepov, kar povečuje njihovo komplementarnost za doseganje večjih povezovalnih pozitivnih učinkov na gospodarstvo, urbani razvoj in na drugih naložbenih področjih.

Tabela 17: Alokacija sredstev do finančnih posrednikov in končnih prejemnikov v okviru Sklada skladov in Sklada skladov COVID-19

Finančni instrument	Višina sklenjenih finančnih sporazumov s finančnimi posredniki do 31. 12. 2021	Črpana sredstva s strani finančnih posrednikov do 31. 12. 2021	Št. sklenjenih poslov s KP do 31. 12. 2021	Znesek sklenjenih finančnih poslov s KP (EKP in vzvod) do 31. 12. 2021	Št. sklenjenih poslov s KP v letu 2021	Znesek sklenjenih finančnih poslov s KP v letu 2021 (EKP in vzvod)
RRI – Posojila in PG RRI MSP	90.723.310,97	69.468.583,87	122	67.436.503,05	45	23.672.615,99
Mikroposojila in PG MSP	178.824.001,00	149.424.001,00	6.074	179.701.479,89	2.409	71.906.180,36
Lastniško in kvazi lastniško financiranje	9.600.000	8.400.000,00	42	5.505.000	15	2.730.000,00
Energetska učinkovitost – Posojila	24.750.000	14.738.300,00	3	1.206.058,51	0	0,00
Urbani razvoj – Posojila	4.900.000	4.900.000	2	6.000.000,00	0	0,00
SKUPAJ	308.797.311,97	246.930.884,87	6.243	259.849.041,45	2.469	98.308.796,35

SID banka, pri kateri je že vzpostavljena ustrezna platforma za nadaljevanje izvajanja finančnih instrumentov za uspešno upravljanje in izvajanje Sklad skladov in Sklad skladov FI COVID-19,

si bo zato aktivno prizadevala za nadaljevanje izvajanja v še večjem obsegu tudi v okviru naslednjega finančnega okvirja EU (MFF 2021-2027), hkrati pa se pripravlja na izvedbo stebrne ocene s ciljem postati izvajalski partner Evropske komisije za izvajanje centraliziranih EU instrumentov v okviru InvestEU.

IX. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZJShemRS

Pooblastilo SID banki za opravljanje poslov pri izvajanju jamstvene sheme za podjetja izhaja iz Zakona o jamstveni shemi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/09 in 42/09, v nadaljevanju ZJShemRS). Republika Slovenija v navedenem zakonu pooblašča SID banko, da v njenem imenu in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z izdajo, spremljanjem, unovčevanjem in izterjavo jamstev ter nadzor nad namensko porabo kreditov, zavarovanih z jamstvom po tem zakonu.

Kljub temu, da **je pridobivanje poroštev bilo omejeno na 31. 12. 2010** in po tem datumu ni bilo več možno pridobiti novih jamstev, SID banka poroča o izvajanju le-tega, saj **se aktivnosti s tem v zvezi** (unovčevanje, izplačila, izterjava, insolventni postopki, poročanja, pravdni postopki, itd.) **še vedno izvajajo**, tekoče pa se spreminja tudi statistika v tem kontekstu, iz katere lahko ugotavljamo rezultate ukrepa.

Z ZJShemRS je bil vzpostavljen sistem izdajanja državnih jamstev za obveznosti gospodarskih družb bonitetnih razredov A, B in C iz naslova dolgoročnih kreditov, najetih pri poslovnih bankah. **Namen zakona je bil sprostitev kreditnega krča**, ki je nastal zaradi svetovne finančne krize oziroma njenih posledic - predvsem zmanjšano dostopnost do virov poslovnih bank in s tem tudi manjši dotok denarja v slovensko gospodarstvo. **V prvotno načrtovani obliki je shema predvidevala poroštva samo za podjetja A in B bonitetnega razreda** (usmerjenost v sistemsko tržno vrzel in ne primere, ki sami po sebi niso več kreditno sposobni), po razpravi v DZ pa je bila, kljub opozorilom o pričakovanem najmanj 25-odstotnem škodnem rezultatu, **shema razširjena še na podjetja iz bonitetnega razreda C**, "ker ravno ta najbolj potrebujejo pomoč", poleg tega pa shema ni predvidevala pogoja ustreznega zavarovanja.

Od celotne jamstvene kvote, ki je znašala 1,2 mrd EUR, je bilo do 31. 12. 2010, ko se je zaključil zakonski rok za izdajanje jamstev po tej shemi, poslovnim bankam na skupno 15 avkcijah razdeljeno skupno za 809,4 mio EUR jamstvene kvote.

Poslovne banke so na podlagi razdeljenih kvot podjetjem odobrile 581 kreditov v skupni višini 840,5 mio EUR, ki so bili zavarovani z državnim jamstvom Republike Slovenije v skupni višini 310,1 mio EUR. Tako je jamstvena shema za podjetja slovenskim podjetjem pomagala pri pridobivanju potrebnih finančnih sredstev v pogojih takrat trajajoče svetovne finančne in gospodarske krize.

Na dan 31. 12. 2021 je bila pri poslovni banki aktivna še ena kreditna pogodba, s stanjem glavnice v višini 5,4 mio EUR, za katere znaša jamstvo Republike Slovenije 2,4 mio EUR.

V letu 2021 SID banka ni prejela v obravnavo nobenega zahtevka za unovčenje izdanih jamstev Republike Slovenije (skupaj je SID banka v obdobju 2009-2021 prejela 346 zahtevkov). Po prejemu zahtevane dokumentacije SID banka preverja izpolnjevanje pogojev, določenih s predpisi, saj ob izdaji poroštrev zaradi določb ZJShemRS in uredbe vseh pogojev ni bilo mogoče preverjati (npr. kreditne pogodbe so se sklepale po izdaji poroštva). Glede na izpolnjene pogoje ZJShemRS je **v obdobju 2009-2021 Ministrstvo za finance izplačalo poslovnim bankam sredstva v skupni višini 75,42 mio EUR** na podlagi 298 zahtevkov za unovčenje. V primeru izplačanega jamstva, mora poslovna banka po prejemu unovčenega zneska začeti izterjavo, skladno s predpisi in pogodbo o jamstvu, v primeru insolventnega postopka dolžnika pa prijavo terjatev v skladu z Uredbo o izvajanju Zakona o jamstveni shemi Republike Slovenije (Uradni list RS, 35/09, 43/09, 4/10, 42/10 in 105/11) opravi in vodi Državno odvetništvo Republike Slovenije.

X. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZJShemFO

Pooblastilo SID banki za opravljanje poslov pri izvajanju jamstvene sheme za fizične osebe izhaja iz Zakona o jamstveni shemi Republike Slovenije za fizične osebe (Uradni list RS, št. 59/09, v nadaljevanju ZJShemFO). Republika Slovenija v navedenem zakonu pooblašča SID banko, da v njenem imenu in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z izdajo, spremljanjem, unovčevanjem in izterjavo jamstev ter nadzor nad namensko porabo kreditov, zavarovanih z jamstvom po tem zakonu.

Z ZJShemFO je bilo fizičnim osebam omogočeno pridobivanje jamstev RS za kredite do višine 100.000 EUR oziroma 10.000 EUR, odvisno od kategorije kreditorejmalcev. Jamstvena shema za fizične osebe kot protikrizni ukrep države je zajemal štiri kategorije kreditorejmalcev in sicer zaposlene za določen čas, kreditorejmalce, ki prvič rešujejo svoje stanovanjsko vprašanje, mlade družine in brezposelne.

Celotna jamstvena kvota, ki naj bi se po ZJShemFO razdelila v obdobju od leta septembra 2009 do 31. 12. 2010, je znašala 350 mio EUR, od tega je bilo **50 mio EUR kvote namenjene za kategorijo brezposelnih kreditorejmalcev**. Do konca leta 2010 je SID banka izvedla šest avkcij, na osnovi katerih je bilo poslovnim bankam dodeljene za 84,9 mio EUR jamstvene kvote.

Tabela 18: Podatki o jamstvih izdanih fizičnim osebam po ZJShemFO

Št. avkcije	Datum avkcije	Znesek razpisane jamstvene kvote v EUR	Znesek dodeljene jamstvene kvote v EUR	% jamstva RS	Porabljena kvota (Znesek kreditov zavarovanih z jamstvom RS) v EUR	Znesek kreditov v EUR	Št. kreditov
1	2.10.2009	50.000.000,0	30.800.000,0	50 %	6.513.097,9	13.026.195,8	244
2	2.10.2009	10.000.000,0	7.600.000,0	100 %	1.646.355,0	1.646.355,0	239
3	3.2.2010	50.000.000,0	27.300.000,0	50 %	8.438.468,0	16.876.936,0	293
4	3.2.2010	20.000.000,0	6.600.000,0	100 %	1.290.701,0	1.290.701,0	186
5	6.10.2010	20.000.000,0	10.300.000,0	50 %	1.201.005,0	2.402.010,0	39
6	6.10.2010	5.000.000,0	2.300.000,0	100 %	174.667,0	174.667,0	27
Skupaj		155.000.000,0	84.900.000,0		19.264.293,9	35.416.864,8	1.028
Zakonska kvota					350.000.000,0		

Na dan 31. 12. 2021 je bilo odprtih še 58 kreditov s stanjem glavnice v višini 2,1 mio EUR za katere znaša jamstvo Republike Slovenije 1,1 EUR.

SID banka je v letu 2021 prejela v obravnavo en zahtevek za unovčenje (v letih 2010-2021 skupaj 113 zahtevkov).

V primeru izplačanih jamstev in ob izpolnjevanju pogojev SID banka začne s postopkom izterjave za plačana jamstva. V primeru, da kreditojemalec v roku osmih dni od prejema poziva ne izpolni svoje obveznosti, SID banka zadevo preda v izvršbo na Finančno upravo Republike Slovenije.

XI. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO 65. ČLENU ZIUZEOP

Pooblastilo SID banki za opravljanje poslov pri izvajanju poroštvene sheme izhaja iz 65. člena Zakona o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (v nadaljevanju: ZIUZEOP, Uradni list RS, št. 49/20, 61/20, 152/20 - ZZUOOP, 175/20 – ZIUOPDVE, 15/21 – ZDUOP in 206/21 - ZDUPŠOP). Republika Slovenija v petem odstavku 65. člena ZIUZEOP pooblašča SID banko, da v njenem imenu in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z unovčevanjem poroštev, spremljanjem in izvedbo vseh potrebnih ukrepov za uveljavljanje regresnih terjatev ter da po plačilu poroštva preveri izpolnjevanje pogojev po Zakonu o interventnem ukrepu odloga plačila obveznosti kreditojemalcev (v nadaljevanju: ZIUOPOK, Uradni list RS, št. 36/20, 49/20 in 203/20 - ZIUPOPDVE), na podlagi katerih je banka oziroma hranilnica (v nadaljevanju banka) odobrila odlog plačila obveznosti iz kreditne pogodbe.

Namen 65. člena ZIUZEOP, kot interventnega ukrepa, ki je urejal odziv Vlade Republike Slovenije na krizne razmere, ki so nastale v času epidemije virusa COVID-19, je bil **bankam zagotoviti poroštvo Republike Slovenije za odloge plačil kreditnih obveznosti po ZIUOPOK**, odobrene **pravnim in fizičnim osebam**. Razpoložljivi **znesek poroštev** Republike Slovenije za odložene obveznosti po ZIUOPOK je znašal **200 milijonov EUR**.

Zakon je bil v letu 2020 kot začasni ukrep sprejet na podlagi **Začasnega okvira Evropske komisije** za ukrepe **državnih pomoči** v podporo gospodarstvu ob izbruhu Covid-19 (2020/C 91 I/01) z dne 19. marca 2020 (**Začasni okvir**) in kasnejših dopolnitev Začasnega okvira.

Kasnejše spremembe Začasnega okvira so vplivale na izvajanje poroštvene sheme ob pogoju sprejetja sprememb zakonodaje. Na 65. člen ZIUZEOP sta tako vplivala protikoronska paketa PKP6 oziroma ZIUOPDVE in PKP7 oziroma ZIUPOPDVE.

Aktivnosti SID banke so se v letu 2021 nadaljevale na področju spremljave prijav odlogov plačil kreditnih obveznosti s poroštvom po 65. členu ZIUZEOP v poroštveno shemo (banke so prijave odlogov po ZIUZEOP zaključile z 31. 3. 2021), obravnave zahtevkov bank za unovčitev poroštev Republike Slovenije za neporavnane kreditne obveznosti kreditojemalcev fizičnih in pravnih oseb iz naslova zapadlih in neplačanih odlogov po ZIUOPOK s poroštvom države po 65. členu ZIUZEOP, vsebinskega preverjanja izpolnjevanja pogojev za unovčitev poroštva po ZIUZEOP in skladnost sklenjenih aneksov in kreditnih pogodb z ZIUOPOK, ki ga je SID banka opravila v šestih mesecih po plačilu poroštva po ZIUZEOP. SID banka je izvajala tudi prijavljanje terjatev Republike Slovenije v postopke zaradi insolventnosti kreditojemalcev, spremljavo kvartalnega poročanja bank o stanjih neodplačanih odlogov plačil kreditnih obveznosti, prijavljenih v poroštveno shemo, za namen ugotavljanja vsakokratne višine potencialne izpostavljenosti

Republike Slovenije iz naslova poroštev, spremljavo kvartalnega poročanja bank o poteku izterjave in stanju terjatev že plačanih poroštev in podatke periodično poročala ministrstvu, pristojnemu za finance.

Republika Slovenija kot porok jamči banki v višini **25 %** ali **50 % zneska odloženih obveznosti iz kreditnih pogodb** – slednje velja v primeru kreditorejmalcev, ki opravljajo dejavnost, za katero je bilo z vladnim ali občinskim odlokom določeno, da se opravljanje storitve oziroma prodaja blaga zaradi epidemije začasno prepove, in v primeru kreditorejmalcev, ki so fizične osebe.

Na dan zaključka sprejemanja prijav odlogov plačil kreditnih obveznosti v poroštveno shemo to je na dan **31. marca 2021**, je bilo skladno s 65. členom ZIUZEOP v poroštveno shemo prijavljenih skupno **10.912 odlogov** plačil kreditnih obveznosti pravnih in fizičnih oseb, v **skupnem znesku 146,3 milijona EUR**, za plačilo katerih je Republika Slovenija kot porok jamčila bankam v višini **59,0 milijona EUR**.

Interventni ukrep poroštev Republike Slovenije za odloge plačil kreditnih obveznosti ocenjujemo kot dobro sprejet in koriščen s strani bank. Odločitev o vključitvi odloga v poroštveno shemo je bila sprejeta izključno na strani banke in kreditorejmalci na to niso imeli vpliva. V primeru kreditorejmalcev, ki niso fizične osebe, se je premija za poroštvo obračunala, vendar se ni plačala, razen v primeru preseganja zneska prejetih javnih sredstev, določenega v uredbi. Znesek neplačane premije predstavlja državno pomoč. O dodeljeni državni pomoči za posamezno podjetje je SID banka do 31. 3. 2021 mesečno poročala ministrstvu, pristojnemu za finance.

Število odlogov, za katere so banke poročale **stanje** neodplačanih odloženih kreditnih obveznosti na dan **31. decembra 2021**, je bilo **4.230** (998 za kreditorejmalce, ki so pravne osebe, in 3.232 za fizične osebe in nosilce kmetijskih dejavnosti). Stanje neodplačanih **odloženih plačil kreditov** je znašalo **33,36 milijona EUR** (za kreditorejmalce, ki so pravne osebe, 28,40 milijona EUR, za fizične osebe 4,95 milijona EUR); stanje potencialne **poroštvne obveznosti** ob upoštevanju 25 % oziroma 50 % poroštv pa je znašalo **14,03 milijona EUR** (za kreditorejmalce, ki so pravne osebe, 11,55 milijona EUR, za fizične osebe 2,47 milijona EUR).

Tabela 19: Stanje odlogov kreditnih obveznosti v poroštveni shemi po 65. členu ZIUZEOP na dan 31. december 2021

	Število odlogov	Stanje odlogov (v EUR)	Znesek poroštev (v EUR)
Fizične osebe*	3.232	4.954.277	2.474.458
Pravne osebe	998	28.403.275	11.551.731
SKUPAJ	4.230	33.357.552	14.026.189

*vključene so fizične osebe in nosilci kmetijske dejavnosti

XII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZDLGPE

Stanje neodplačanih odlogov v poroštveni shemi se je v letu 2021 zniževalo tudi zaradi poteka šest oziroma dvanajstmesečnega roka za unovčitev poroštva Republike Slovenije skladno z določili ZIUZEOP oziroma ZIUZEOP-A. Poroštvo Republike Slovenije je veljalo šest mesecev po izteku obdobja odloga plačila za odloge, dogovorjene v skladu z ZIUOPOK in odobrene do 30. aprila 2020, oziroma dvanajst mesecev po izteku obdobja odloga plačila za odloge, dogovorjene v skladu z ZIUOPOK in odobrene po 30. aprilu 2020. Najdaljši rok za unovčitev poroštva za odloge plačil kreditnih obveznosti, ki so se vsi že iztekli do 31. decembra 2021, bo potekel konec leta 2022. V tem dvanajstmesečnem roku, šteto od zaključka obdobja odloga, bodo banke lahko SID banki predložile zahtevke za unovčitev poroštva Republike Slovenije.

V letu 2021 je SID banka prejela **trinajst zahtevkov bank za unovčitev poroštva** Republike Slovenije po 65. členu ZIUZEOP za odloge plačila kreditnih obveznosti po ZIUOPOK, od tega enajst zahtevkov za odložene obveznosti kreditorejmalcev fizičnih oseb in dva zahtevka za obveznosti kreditorejmalcev pravnih oseb. SID banka je po formalnem pregledu izpolnjevanja pogojev za unovčitev poroštva tri zahtevke bank (dva za kreditne obveznosti fizičnih oseb in enega za obveznosti pravne osebe) posredovala v plačilo ministrstvu, prisojnemu za finance, ki je nato **poroštvo izplačalo trem bankam** v skupni vrednosti 14 tisoč EUR. Štiri zahtevke je ena banka iz razloga poslovne odločitve umaknila, pet zahtevkov bank je bilo zavrnjenih iz razloga neizpolnitve formalnih zakonskih pogojev ali iz razloga nepravočasne oddaje zahtevka, en zahtevek pa je bil na stanje konec leta 2021 še v obravnavi. Ena banka je še v letu 2021 na podlagi poslovne odločitve znesek poroštva Republike Slovenije, ki ga je prejela za neporavnani odlog kreditnih obveznosti za kreditorejmalca fizično osebo, v celoti vrnila v proračun Republike Slovenije v znesku 2 tisoč EUR. SID banka je za vsa v letu 2021 plačana poroštva Republike Slovenije po 65. členu ZIUZEOP, v zakonskem roku šestih mesecev po plačilu poroštva banki, izvedla tudi vsebinsko podrobno preverjanje izpolnjevanja pogojev za unovčitev poroštva po ZIUZEOP in skladnost sklenjenih aneksov in kreditnih pogodb z ZIUOPOK. V opravljenem pregledu kreditne in druge dokumentacije bank ni ugotovila nepravilnosti ali odstopanj od zakonskih in/ali uredbenih pogojev za plačilo poroštva.

XII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZDLGPE

Pooblastilo SID banki za opravljanje poslov pri izvajanju poroštvene sheme izhaja iz Zakona o zagotovitvi dodatne likvidnosti gospodarstvu za omilitev posledic epidemije COVID-19 (v nadaljevanju: ZDLGPE, Uradni list RS, št. 61/20, 152/20 - ZZUOOP, 175/20 - ZIUOPDVE). Republika Slovenija v četrtem odstavku 7. člena ZDLGPE pooblašča SID banko, da v njenem

imenu in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z unovčevanjem poroštev, spremljanjem in izvedbo vseh potrebnih ukrepov za uveljavljanje regresnih terjatev, ter da po sklenitvi kreditne pogodbe in prejemu kreditne dokumentacije od bank formalno pregleda seznam za preverjanje pogojev, po plačilu poroštva pa preveri izpolnjevanje pogojev po navedenem zakonu, na podlagi katerih je banka odobrila kredit.

Namen ZDLGPE kot interventnega ukrepa, ki je pomenil odziv Vlade Republike Slovenije na krizne razmere, ki so nastale v času epidemije COVID-19, **je bil zagotoviti potrebno likvidnost slovenskemu gospodarstvu za omilitev posledic COVID-19 in preprečiti hujšo gospodarsko škodo**, in sicer z bančnimi krediti, zavarovanimi s poroštvom Republike Slovenije, ki z namenom varovanja finančne stabilnosti zagotovi ustrezno pokritje kreditnega tveganja bank.

Skupni **znesek glavnih kreditnih pogodb**, sklenjenih v skladu z ZDLGPE, in za katere velja poroštvo Republike Slovenije, je bil do zaključka roka za sklenitev kreditnih pogodb, ki se je iztekel 30. junija 2021, **omejen na 2 milijardi EUR**.

Zakon je bil v letu 2020 kot začasni ukrep sprejet na podlagi **Začasnega okvira Evropske komisije** za ukrepe **državnih pomoči** v podporo gospodarstvu ob izbruhu Covid-19 (2020/C 91 I/01) iz 19. marca 2020 (**Začasni okvir**) in kasnejših dopolnitev Začasnega okvira.

Kasnejše spremembe Začasnega okvira so vplivale na izvajanje poroštvene sheme ob pogoju sprejetja sprememb zakonodaje. Na ZDLGPE je tako vplival protikoronski paket PKP5 oziroma ZZUOOP, s katerim se je, med drugim, **izvajanje začasnega ukrepa podaljšalo** iz prvotnega končnega datuma za sklenitev kreditnih pogodb 31. decembra 2020 **na 30. junij 2021**. Dodatne spremembe zakona so stopile v veljavo s PKP6 oziroma ZIUOPDVE.

Aktivnosti SID banke so se v letu 2021 pri izvajanju pooblastila nadaljevale na področju spremljave prijav likvidnostnih kreditov po ZDLGPE v poroštveno shemo (banke so prijave kreditov v poroštveno shemo po ZDLGPE zaključile s 30. 6. 2021), formalnega pregleda seznama kreditne dokumentacije bank za sklenjene kreditne pogodbe skladno z ZDLGPE, za katere je SID banka v imenu Republike Slovenije bankam izdajala izjave o potrditvi podelitve poroštva Republike Slovenije. SID banka je v preteklem letu izvajala tudi spremljavo neodplačanih stanj kreditov za namen ugotavljanja vsakokratne višine potencialne izpostavljenosti Republike Slovenije iz naslova poroštev in podatke kvartalno poročala ministrstvu, pristojnemu za finance ter bankam obračunavala letno jamstveno premijo.

Republika Slovenija je prevzela poroštveno obveznost v primeru kreditnih pogodb po ZDLGPE, ki so izpolnjevale pogoj sklenitve najkasneje do 30. junija 2021 in kjer ročnost kredita **ni presegala petih let**, kredit pa je bil **namenjen izključno financiranju osnovne dejavnosti kreditojemalca**, in sicer financiranju novih ali dokončanju že začelih naložb, financiranju obratnega kapitala ali financiranju poplačila obveznosti iz kreditnih pogodb, ki so bile sklenjene v obdobju po 12. marcu 2020 do uveljavitve tega zakona in so izpolnjevale

XII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZDLGPE

pogoje po tem zakonu. Kredit ne sme biti namenjen financiranju povezanih družb ali družb s sedežem v tujini.

Višina poročta znaša **70 % glavnice kredita**, odobrenega velikemu podjetju oziroma **80 % glavnice kredita**, odobrenega mikro, majhnemu ali srednjemu podjetju (MSP), pri čemer se velikost podjetja upošteva skladno z Uredbo 651/2014/EU.

Na dan zaključka sprejemanja prijav kreditov v shemo, to je na dan **30. junija 2021**, je bilo v poroštveno shemo po ZDLGPE prijavljenih v skupni **višini 83,48 milijona EUR glavnice kreditnih pogodb**, za plačilo katerih Republika Slovenija kot porok jamči bankam v višini **60,90 milijona EUR**.

Poroštvena shema je ob sprejetju ZDLGPE v letu 2020 naslovila problem likvidnosti v gospodarstvu, ki se je pojavil zaradi gospodarske krize ob epidemiji COVID-19. SID banka je pospeševala uporabo tega instrumenta v okviru sodelovanja z bankami in drugimi aktivnostmi obveščanja javnosti, vendar kljub temu poroštvena shema ni bila izkoriščena v taki meri, kot je bilo v začetku krize pričakovati. Poleg tega so podjetja imela manjše potrebe po likvidnostnih posojilih, k čemur je prispevalo tudi dejstvo, da je Vlada Republike Slovenije sočasno, v pričakovanju krize, sprejela še dodatne interventne ukrepe za pomoč gospodarstvu, med njimi odloge plačil kreditnih obveznosti, kar je omogočilo prestrukturiranje odplačila dolgov in tudi zamik učinka krize na kasnejše obdobje, odloge plačil davčnih obveznosti, kritje nadomestila za čakanje na delo, sofinanciranje skrajšanega delovnega časa itd. Vsi ti ukrepi pa so bistveno ublažili likvidnostne pritiske.

Na dan **31. decembra 2021** je skupno **stanje** neodplačanih **glavnice kreditov** znašalo **67,49 milijona EUR**, za plačilo katerih Republika Slovenija kot **porok jamči bankam v višini 49,32 milijona EUR**. V stanju neodplačanih glavnice niso vključeni krediti, ki do konca leta 2021 še niso bili črpani.

Tabela 20: Stanje kreditov v poroštveni shemi po ZDLGPE na dan 31. december 2021

Velikost kreditojemalca*	Število kreditnih pogodb	Stanje glavnice kreditnih pogodb (v EUR)	Znesek poroštev (v EUR)
MSP	104	20.720.309	16.576.247
Veliko podjetje	12	46.769.653	32.738.757
SKUPAJ	116	67.489.962	49.315.004

*upoštevana je velikost kreditojemalca skladno z Uredbo 651/2014/EU

Banka SID banki za primer unovčenja poročta posreduje zahtevek za unovčitev poročta najpozneje v šestih mesecih od nastopa dogodka neplačila ali neporavnane dospele obveznosti iz kreditne pogodbe, ki je zavarovana s poroštvom Republike Slovenije. Skladno z določili veljavne vladne uredbe se bodo plačila poroštvovne obveznosti Republike Slovenije poslovnim bankam izvedla v denarju v breme proračuna Republike Slovenije.

V letu 2021 SID banka ni prejela **nobenega zahtevka banke za unovčenje poročstva Republike Slovenije** za neplačane kreditne obveznosti po ZDLGPE. Temu je pripisati tudi dejstvo, da 81 % vseh likvidnostnih kreditov po ZDLGPE v končno plačilo zapade v letih 2025 in 2026. V primeru plačanega poročstva bi poslovna banka morala začeti izterjavo nad kreditojemalcem, SID banka pa bi v roku enega meseca po izplačanem poročstvu preverila izpolnjevanje zakonskih pogojev za unovčitev poročstva po ZDLGPE in uredbi ter skladnost sklenjenih kreditnih pogodb z določili ZDLGPE. V primeru, da zakonski pogoji ne bi bili izpolnjeni, bo SID banka banki posredovala poziv za vračilo že izplačanega zneska poročstva Republike Slovenije.

XIII. IZVAJANJE JAVNEGA POOBLASTILA PO ZVO-1C

SID banka je na podlagi 127. člena lani veljavnega Zakona o varstvu okolja⁴² (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16, 61/17 – GZ, 21/18 – ZNOrg in 84/18 – ZIURKOE in 158/20) **v 2021 nadaljevala z izvajanjem funkcije uradnega dražitelja na dražbah pravic do emisije toplogrednih plinov** v skladu z Uredbo Komisije EU št. 1031/2010 o časovnem načrtu, upravljanju in drugih vidikih dražbe pravic do emisije toplogrednih plinov na podlagi Direktive 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov, spremenjeno z Uredbo Komisije (EU) št. 1210/2011.

SID banka v imenu Republike Slovenije na dražbah, ki jih organizira skupni dražbeni sistem držav članic EU (borza European Energy Exchange), prodaja količine emisijskih kuponov, določene s strani Evropske komisije, prejeto kupnino pa prenese na račun Republike Slovenije. Kupnina je namenjena Podnebnemu skladu, iz katerega se financirajo ukrepi, namenjeni blaženju podnebnih sprememb.

Slika 42: Cene emisijskih kuponov

⁴² Dne 16. marca 2022 je bil sprejet nov Zakon o varstvu okolja (ZVO-2), v katerem je določba o izvajanju funkcije uradnega dražitelja na dražbah pravic do emisije toplogrednih plinov zapisana v 181. členu in v ničemer ne spreminja vloge SID banke.

Banka je v letu 2021 kot uradna dražiteljica emisijskih kuponov (European Emission Allowances) sodelovala na 132 dražbah, na katerih je bilo prodano skupaj 2.454.500 enot pravic. Znesek kupnine je znašal 129.808.000 EUR. V letu 2021 je bilo izvedenih pet dražb emisijskih kuponov za letalske prevoznike (European Aviation Allowances). Prodanih je bilo 5.000 enot pravic, znesek kupnine je znašal 270.800 EUR.

SID banka je v letu 2020 prevzela nalogo uradnega dražitelja, ki je določena v Delegirani uredbi Komisije (EU) 2019/7 z dne 30. oktobra 2018 o spremembi Uredbe (EU) št. 1031/2010 glede dražbe 50 milijonov nedodeljenih pravic iz rezerve za stabilnost trga za sklad za inovacije in o vključitvi dražbenega sistema, ki ga imenuje Nemčija, v seznam dražbenih sistemov (UL L 002, 04.01.2019, str. 1-5).

XIV. PREDSEDOVANJE DELOVNI SKUPINI ZA IZVOZNE KREDITE PRI SVETU EU

Upošteevajoč poglobljene ekspertize, ki jih ima SID banka na področju javno-podprtega izvoznega financiranja, ji je bilo zaupano vodenje delovne skupine za izvozne kredite pri Svetu Evrope (D.11). Tričlanski predsedujoči tim iz SID banke je v drugi polovici leta 2021 dosegel vse predhodno identificirane, z MGRT usklajene in zastavljene cilje.

MODERNIZACIJA ARANŽMAJA URADNO PODPRTIH IZVOZNIH KREDITOV OECD (ARANŽMA)

Pojav novih globalnih trgovinskih velesil, nespoštovanje dogovorov v WTO, razvoj praks izven Aranžmaja ter spremenjene razmere na finančnih trgih zahtevajo temeljito spremembo pogojev, ki izhajajo iz Aranžmaja, saj je v skladu z njim podprtih le še manj kot 40 odstotkov vseh globalnih uradno podprtih izvoznih kreditov. Namen modernizacije Aranžmaja je bilo izboljšanje njegove fleksibilnosti ter izboljšanje pogojev financiranja.

Slovensko predsedovanje je v svojem mandatu začelo z izvajanjem nalog na tem izjemno pomembnem področju, ki vpliva na globalno konkurenčnost izvoznega gospodarstva, vzpostavilo dve tehnični delovni skupini (za holistično prenovu premijskega sistema in za variabilne obrestne mere), uskladilo prve prioritete ter OECD predlagalo prve ukrepe. Na tej osnovi je bila ustanovljena tudi posebna delovna skupina v okviru OECD, ki je že začela z delom.

Prav tako je bil na evropski ravni dosežen sporazum o prenovi in vsebini prenove vezane pomoči (Trade-related Aid), dokončan pa je bil tudi proces uskladitve fiksnih obrestnih mer na področju izvoznih kreditov, ki je prav tako pomemben za vzpostavitev enakih pogojev financiranja na globalni ravni.

V okviru slovenskega predsedovanja je bilo tudi začeto delo na modernizaciji sporazuma z vidika prilagajanja premijskega sistema podnebnim tveganjem, s pomembnimi lastnimi ekspertnimi inputi.

EVROPSKI NAČRT ZA ODPRAVO UKREPOV ZA ZAJEZITEV COVID-19

Slovensko predsedstvo je intenzivno spremljalo začasna pravila in prakse ter izmenjavalo ukrepov na nacionalni ravni z namenom zagotovitve ustrezne transparentnosti. V tem pogledu je bila vzpostavljena intenzivna komunikacija z *DG Competition* ter usklajeno podaljšanje začasnih ukrepov (*Temporary Framework*) do 31. 3. 2022. Na ta način bodo evropskim izvoznikom v času novega vala epidemije omogočeni nadaljnja javna podpora v obliki

zavarovanja in financiranja izvoznih kreditov ter njihova odpornost in okrevanje na predvidenem izhodu iz krize. Poleg tega je bil sprejet prenovljen dokument »*Short Term Communication on Export Credits*«, ki omogoča bistveno večjo fleksibilnost pri prilagajanju regulative na tem področju dejanskemu stanju na trgu.

EVROPSKI ZELENI DOGOVOR NA PODROČJU IZVOZNIH KREDITOV

Slovenski predsedujoči tim je izkoristil zagon v zvezi z vrnitvijo ZDA k Pariškemu podnebnemu sporazumu ter začel z intenzivnim prilagajanjem izvoznih kreditov globalnim in evropskim podnebnim ciljem.

V tem kontekstu je bil konec oktobra na predlog EU na ravni OECD sprejet dogovor o prenehanju financiranja izvoznih kreditov za premogovne termoelektrarne, razen tistih, ki uporabljajo tehnologije CCUS (Carbon capture, utilisation and storage). Po mnenju nekaterih ekspertnih skupin gre za enega izmed dveh najpomembnejših doseženih korakov v okviru podnebnega vrha COP26 (Climate Change Conference).

Poleg tega je delovna skupina začela z intenzivnimi aktivnostmi na področju prilagajanja enotnega sektorskega sporazuma za projekte, ki blažijo klimatske spremembe (Climate Change Sector Understanding). V okviru slovenskega predsedovanja je bila vzpostavljena posebna tehnična skupina za to, sprejeta je bila tudi že nadgradnja ukrepov prilagajanja podnebnim spremembam (adaptation), delo na ukrepih za zmanjševanje tveganj (mitigation) pa se bo nadaljevalo v okviru francoskega predsedovanja, podobno kot na področju prilagoditve premijskega sistema podnebnim tveganjem ter vzpostavitve finančnih in nefinančnih spodbud.

Pri tem se je uspešno zasledoval cilj smiselne implementacije standardov EU Taxonomy, tudi v kontekstu zastopanja in uveljavitve evropskih standardov, vrednot in evropskih interesov.

JAVNO FINANCIRANJE IZVOZA/TRGOVINE IN IZHODNIH INVESTICIJ

Slovensko predsedstvo je na prvi seji delovne skupine 7. julija 2021 vložilo t.i. *Presidency Paper* na temo *EU Strategy for reinforcing the role of export credits*, s katero je predlagalo temeljito revizijo evropskega sistema zavarovanja in financiranja javno podprtih izvoznih kreditov kot možen odgovor na nespoštovanje pravil WTO na tem področju s strani nekaterih članic ter prilagoditev izvozno-kreditnega sistema novim vzorcem internacionalizacije (globalne verige vrednosti, e-Sales ipd.) in še posebej strukturi izvoznega gospodarstva malih izvozno usmerjenih držav.

Slovenski predsedujoči tim je pripravil tudi katalog potencialnih ukrepov holistično na vseh relevantnih področjih (dodatni poskusi zagotovitve enakih pogojev izvoznih kreditov na globalni ravni, paralelni razvoj avtonomnih pravil EU na tem področju, pregled in preureditev regulative

EU na vseh področjih internacionalizacije, ambicioznejši cilji na področju internacionalizacije MSP in zelenega prehoda, uvajanje novih inovativnih instrumentov, večja povezanost z novo iniciativo EU Trade Policy in Global Gateway, povezovanje z drugimi ukrepi EU in politikami, vključno z uporabo javno podprtih izvoznih kreditov kot proticikličnega ukrepa, izboljšanje koordinacije in sodelovanja nacionalnih izvozno-kreditnih agencij ipd.).

MEDNARODNA DELOVNA SKUPINA ZA IZVOZNE KREDITE (IWG)

Delo Mednarodne delovne skupine za izvozne kredite (IWG), ki je bila ustanovljena z namenom določiti nova pravila za največje globalne ponudnike izvoznih kreditov, je bilo v letu 2020 prekinjeno za eno leto. Slovensko predsedstvo si je v svojem mandatu prizadevalo za obnovo komunikacije z nekaterimi državami izven OECD, vključno z obravnavo problematike na COREPER (*Comité des représentants permanents* oz. odbor stalnih predstavnikov v Evropski uniji).

Cilji, ki si jih je zadalo slovensko predsedstvo, so bili predhodno prilagojeni trenutni strukturi slovenskega izvoznega gospodarstva. S tem se je na najboljši možni način doprineslo k njegovemu nadaljnjemu razvoju v prihodnje.

XV. UČINKI FINANČNIH STORITEV

SID banka prispeva k razvoju slovenskega gospodarstva z zagotavljanjem predvsem dolgoročnih sredstev za financiranje razvojno naravnanih projektov in podjetij s perspektivnimi poslovnimi modeli. V odziv na povišano potrebo po financiranju gospodarstva v COVID razmerah je SID banka ohranjala visoko raven financiranja. SID banka je v letu 2021 nadaljevala z izvajanjem interventne vloge in delovanja na področju protikriznega financiranja, in sicer zlasti v okviru programov neposrednega financiranja, posrednega financiranja in zavarovanja, ki so bili uvedeni v letu 2020. Obenem je SID banka okrevanje gospodarstva spodbudila z vnovično okrepitevijo razvojnega delovanja. Namen tega poglavja je pregled učinkov novega financiranja v letu 2021, glede na namene kreditov, regionalno in sektorsko strukturo⁴³ ter različne spodbujevalne učinke na gospodarsko aktivnost.

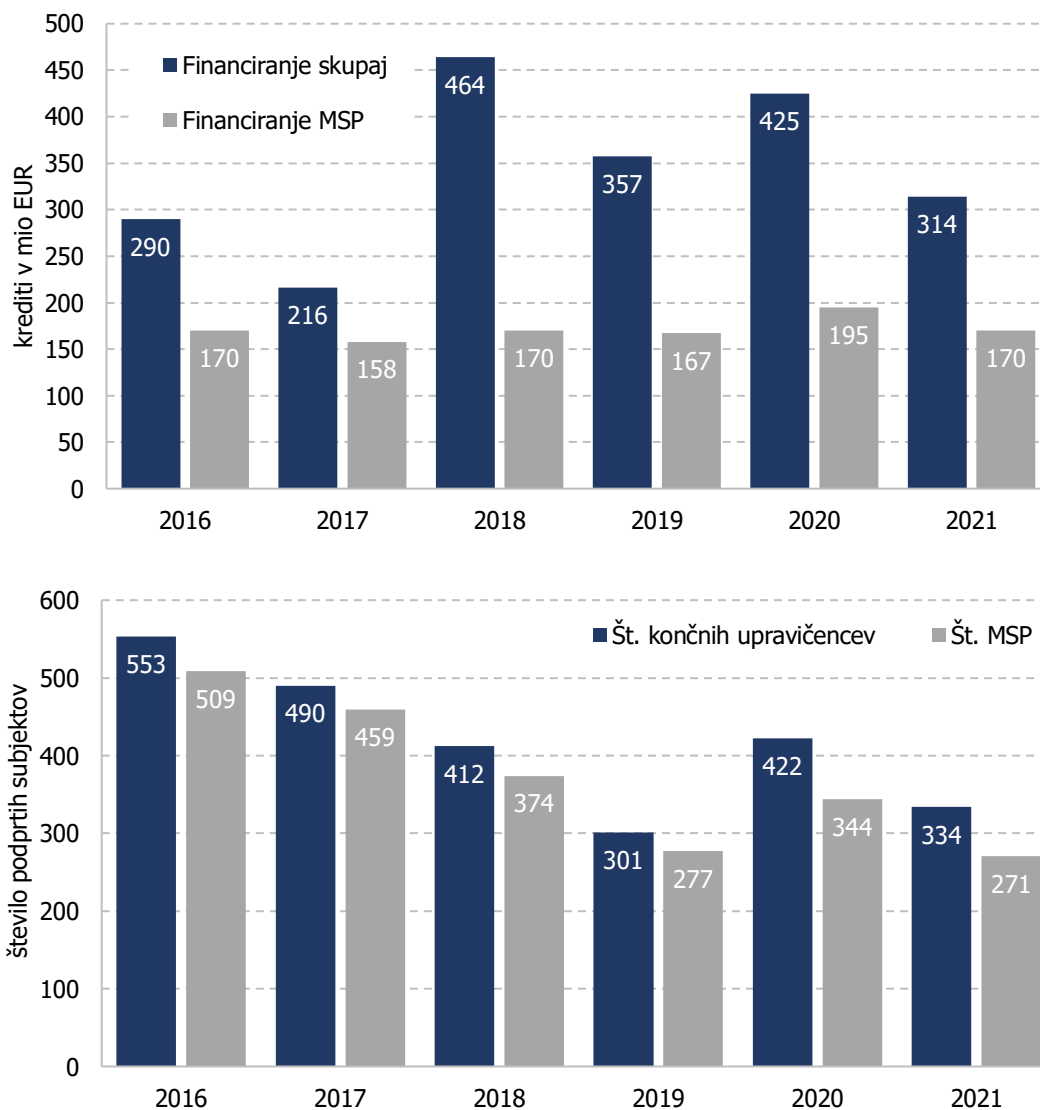
XV.1. STRUKTURA NOVIH KREDITOV V LETU 2021

Tudi v letu 2021 je SID banka posredno in neposredno zagotavljala namenska finančna sredstva za namen spodbujanja projektov, v največjem številu malih in srednjih podjetij (MSP). S sredstvi SID banke neposredno in v sofinanciranju s poslovnimi bankami ter prek bank posrednic je bilo sklenjenih za 314,2 mio EUR kreditov. Število komitentov SID banke se je povečalo za 7 odstotkov, novih je 15 odstotkov komitentov. Glede na velikost podjetij je bilo v letu 2021 skupaj financiranih 12 velikih podjetij v višini 113 milijonov EUR, 271 malih in srednje velikih podjetij v višini 170 milijonov EUR, 32 samostojnih podjetnikov v višini 6,5 milijona EUR ter 19 drugih subjektov, od tega 7 občin, v skupni višini 25 milijonov EUR.

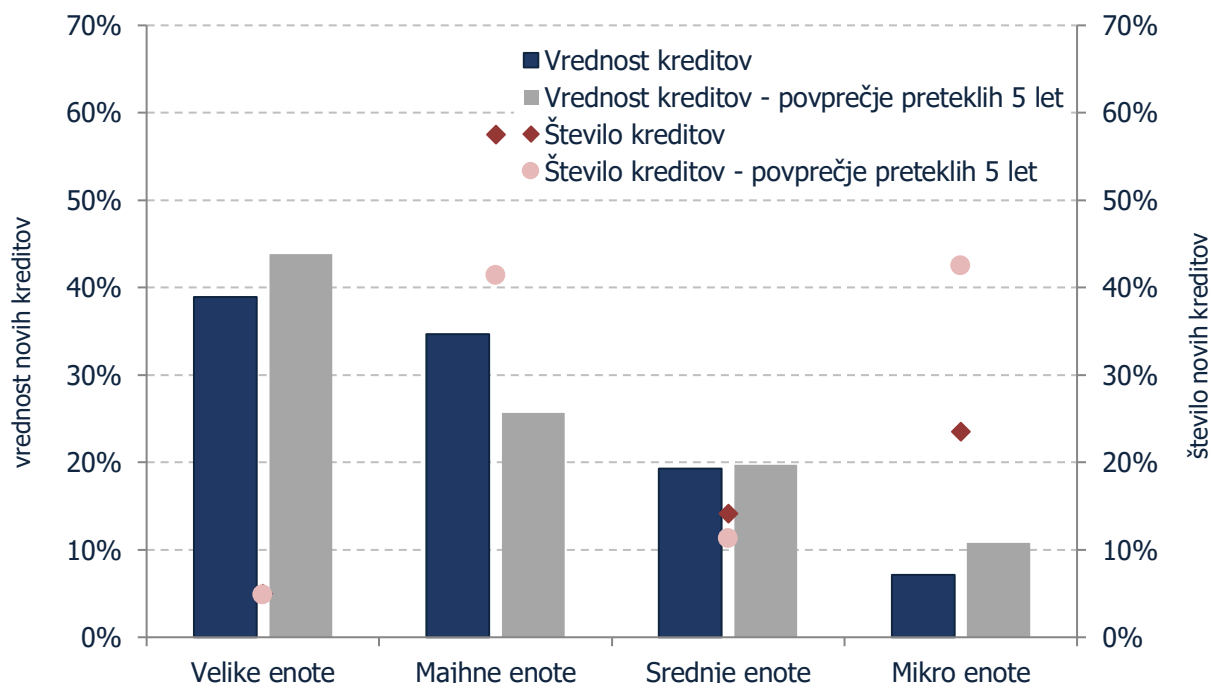
---

⁴³ Podatki o dodani vrednosti sektorjev, regionalnih vrednostih BDP in zaposlenosti so pridobljeni iz podatkovne baze Statističnega urada Republike Slovenije.

Slika 43: Skupni znesek vseh novih kreditov in število podprtih subjektov v obdobju 2016-2021

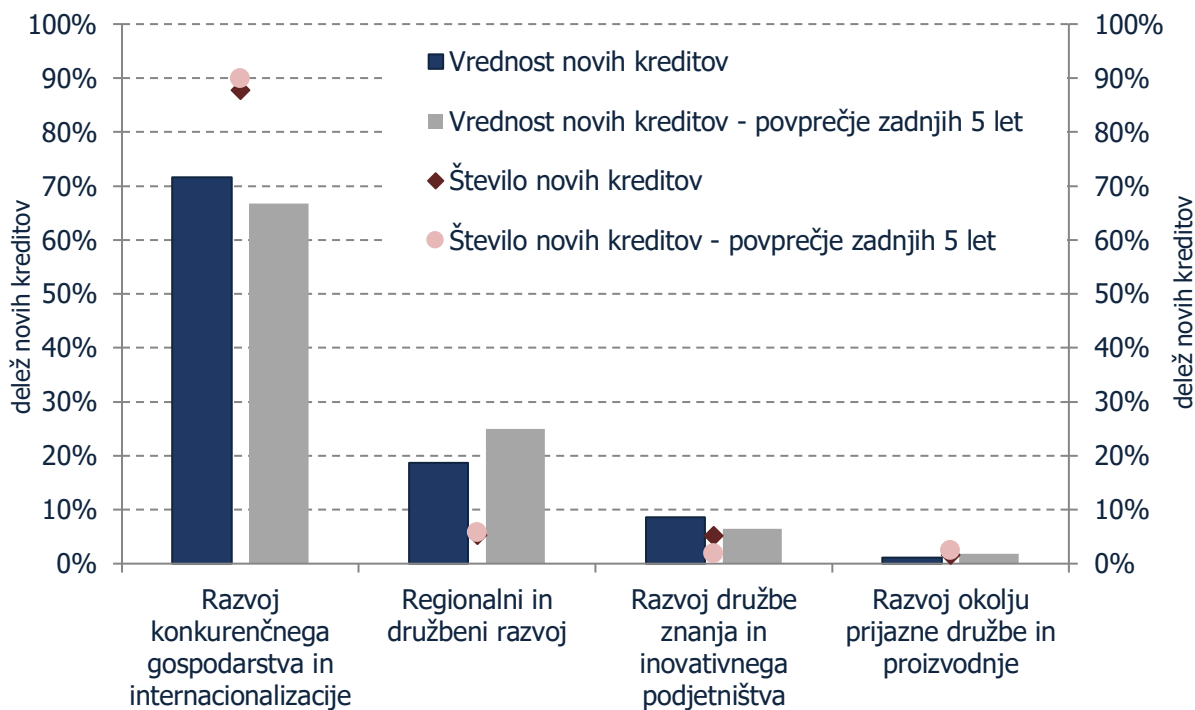
Slika 44: Razpršitev novih kreditov po velikosti končnih upravičencev za izbrane velikostne enote

Porazdelitev med velikostnimi razredi se je v 2021 v primerjavi s preteklimi 5 leti nekoliko spremenila predvsem pri podpori MSP, medtem ko se delež podprtih velikih enot ni izrazilo spremenil. Ta je v letu 2021 dosegel 39 % vrednosti danih kreditov, kar je 5 odstotnih točk pod povprečjem primerjalnega obdobja. Delež danih kreditov srednjim, majhnim in mikro podjetjem se je v 2021 glede na primerjalno obdobje preteklih 5 let povišal v segmentu majhnih enot, in sicer na 35 %. Najmanjši delež vrednosti, 7 % novih kreditov je bil dan mikro enotam, kljub temu da gre za 24 % vseh poslov. Po številu odobrenih kreditov je bil največji delež, 58 %, namenjen majhnim podjetjem, kar je visoko nad povprečjem primerjalnega obdobja (41 %). Po številu novih kreditov je najmanjši delež, 5 %, pripadal velikim enotam. Financiranje mikro podjetij se je glede na primerjalno obdobje preteklih 5 let, po deležu števila kreditov znižalo za 19 odstotnih točk.

Slika 45: Razpršitev novih kreditov po glavnih namenih SID banke kot delež vrednosti vseh novih kreditov; kot delež števila vseh novih kreditov

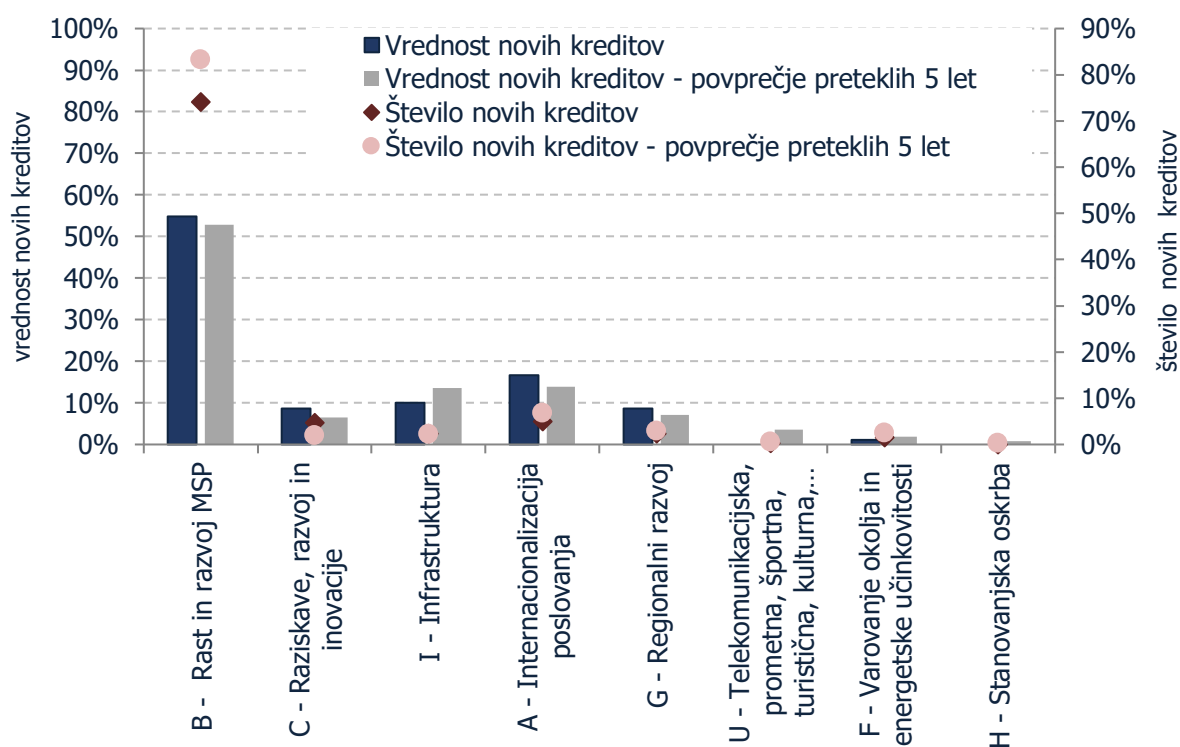
Z namenom zasledovanja dolgoročnih razvojnih usmeritev Republike Slovenije in EU so storitve SID banke razdeljene na štiri glavne namene:

- Razvoj družbe znanja in inovativnega podjetništva,
- Razvoj okolju prijazne družbe in proizvodnje,
- Razvoj konkurenčnega gospodarstva ter
- Regionalni in družbeni razvoj.

Glede na glavne namene SID banke je bila, tako kot v preteklih letih, večina novih kreditov danih za Razvoj konkurenčnega gospodarstva in internacionalizacije. Za ta namen je bilo danih 72 % vrednosti vseh novih kreditov oz. 88 % števila vseh novih kreditov. Glede na primerjalno obdobje preteklih 5 let se je delež vrednosti novih kreditov zvišal za 5 odstotnih točk. Glede na primerjalno obdobje preteklih 5 let, se je za 6 odstotnih točk znižal delež vrednosti danih kreditov za namen Regionalni in družbeni razvoj, ki je v 2021 znašal 19 %. Delež kreditov je bil najnižji za namen Razvoj okolju prijazne družbe, ki je v 2021 ostal na nizkem 1 %. Po številu novih kreditov je porazdelitev po vseh štirih glavnih namenih, glede na preteklo obdobje, ostala nespremenjena. SID banka si sicer prizadeva, da pri vsakem posojilu dosega več namenov hkrati – tudi ko je primarni namen na primer razvoj konkurenčnega gospodarstva, presoja po

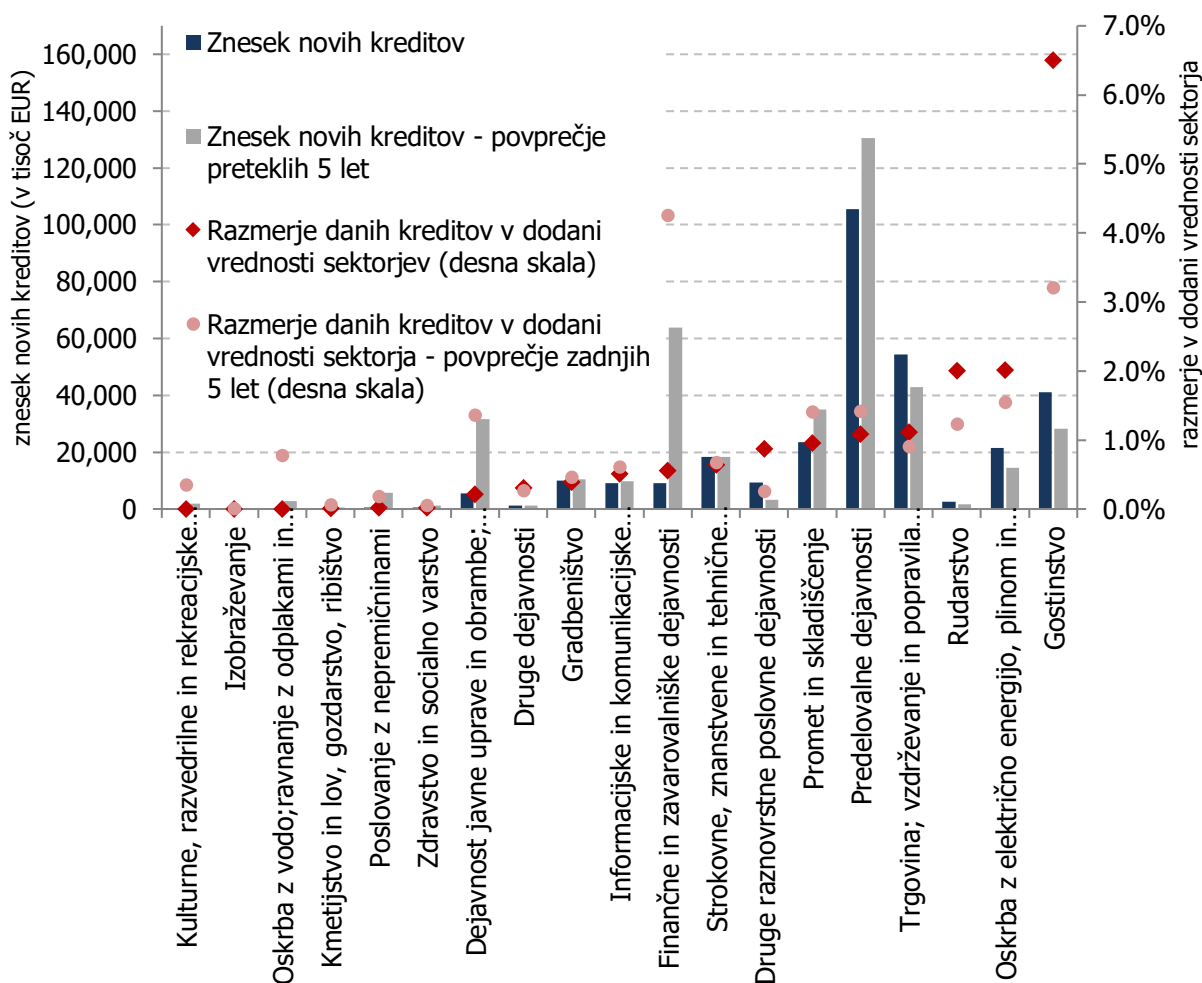
dodelitvi kredita upošteva inovativnost podjetja in njegov potencial, da prispeva k izvozu. S tega vidika postaja podpora SID banke internacionalizaciji bolj posredna, vendar nič manj zavezana temu končnemu cilju.

Slika 46: Razpršitev novih kreditov po namenih naložbe končnega upravičenca

Analiza po namenih naložb končnih upravičencev kaže, da je bil največji delež novih kreditov odobren za financiranje rasti in razvoja MSP in internacionalizacije poslovanja. Delež vrednosti novih kreditov za rast in razvoj MSP se je glede na primerjalno obdobje še dodatno zvišal, s 53 % na 55 %, kar predstavlja 82 % števila vseh novih kreditov. Delež kreditov za namen internacionalizacije poslovanja se je glede na primerjalno obdobje povišal za 3 odstotne točke, na 17 % v 2021. SID banka stremi k podpori internacionalizacije podjetij tudi, oziroma predvsem, z neposrednim spodbujanjem njihove konkurenčnosti in investiranja, bolj kot pa z neposrednim financiranjem poslov mednarodne menjave, ki so tudi podvrženi nekaterim omejitvam glede na regulative EU. Najbolj občutno se je glede na primerjalno obdobje znižal delež vrednosti danih kreditov za infrastrukturo, in sicer s slabih 14 % na 10 %.

Slika 47: Znesek novih kreditov končnim upravičencem v izbranih dejavnostih in razmerje v dodani vrednosti sektorjev⁴⁴

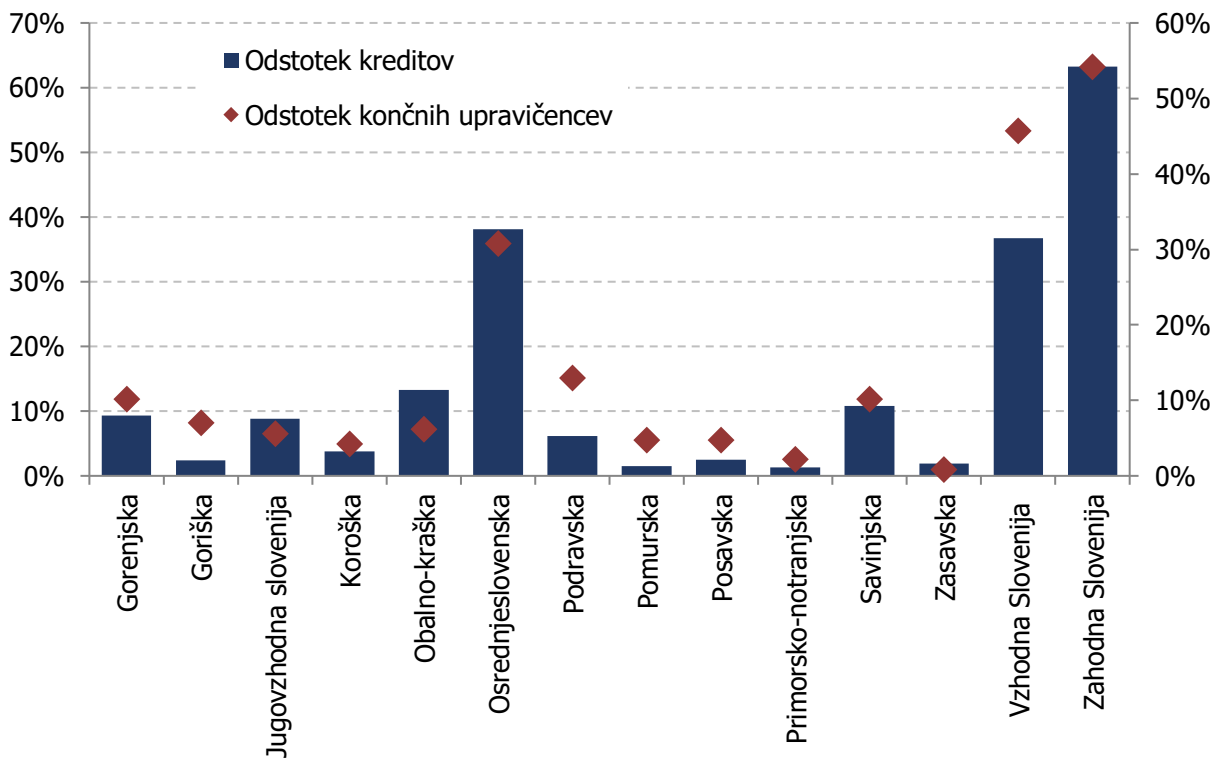
Med kreditojemalci so, tako kot v preteklih letih, prevladovala podjetja iz predelovalnih dejavnosti, ki predstavljajo tretjino vrednosti vseh kreditov. Sledijo financiranje trgovine, gostinstva, prometa in skladiščjenja, oskrbe z električno energijo, plinom in paro ter druge dejavnosti. Razmerje danih kreditov v dodani vrednosti sektorja je bilo najvišje v gostinski dejavnosti, kjer se je glede na primerjalno obdobje povišalo za dobre 3 odstotne točke na 6,5 %. Razmerje v dodani vrednosti je glede na preteklo obdobje, ko je to znašalo 4,3 %, najbolj

⁴⁴ Dodana vrednost sektorjev: zadnji razpoložljivi podatki SURS – 2020.

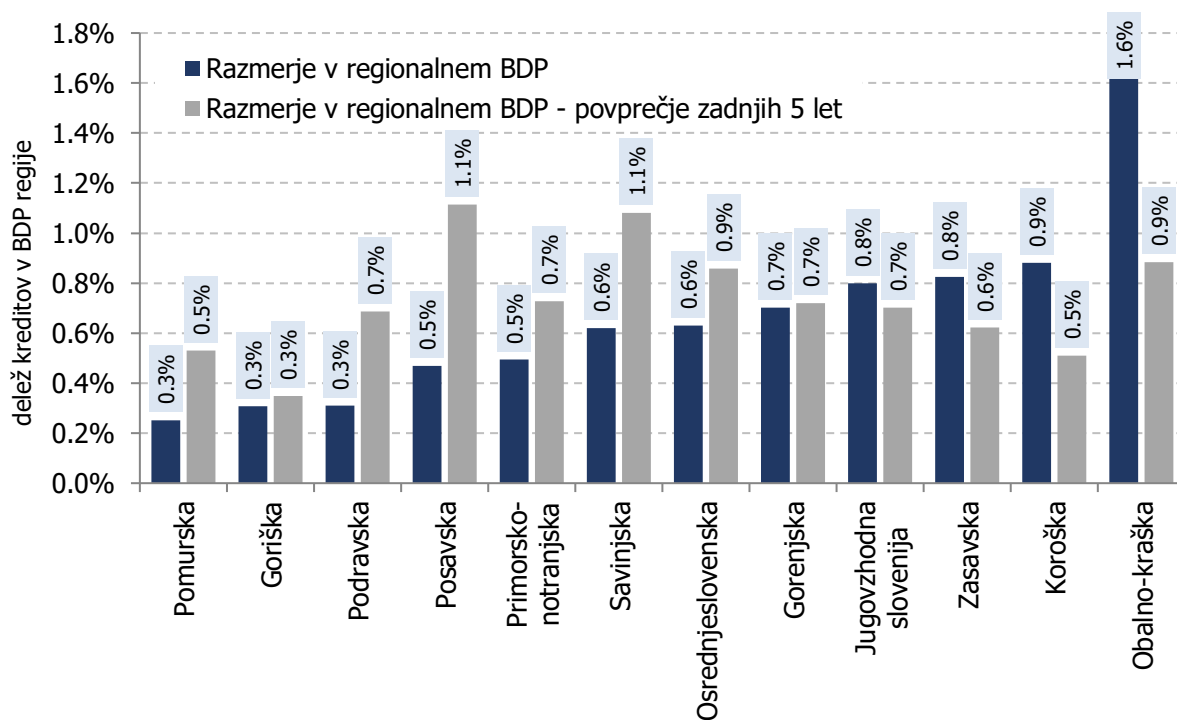
padlo v finančnih in zavarovalniških dejavnostih, kjer v letu 2021 znašalo le še 0,6 %. Povprečno razmerje danih novih kreditov v dodani vrednosti sektorja je v 2021 znašalo 0,9 %.

Glede na razpršenost novih kreditov po regijah, je največji delež kreditov prejela Osrednjeslovenska regija, kjer je bilo danih 38 % vrednosti kreditov. Najmanj kreditov je bilo glede na znesek danih v Primorsko-notranjski (1,3 %), glede na število pa v Zasavski regiji (0,8 %). Glede na kohezijske regije je bil večji delež kreditov namenjen Zahodni Sloveniji, kamor je bilo danih 63 % vrednosti kreditov oz. podprtih 54 % končnih upravičencev.

Slika 48: Regionalna razpršenost novih kreditov

Slika 49: Razmerje danih kreditov v regionalnem BDP⁴⁵

SID banka sicer skuša ohranjati ustrezno razpršeno aktivnost med vsemi regijami RS, kar se najbolje kaže v razmerju povprečnega obsega novih posojil v zadnjih petih letih glede na BDP regije. Po tem kazalniku po intenzivnosti kreditiranja prednjačijo Obalno-kraška, Koroška, Zasavska regija ter Jugovzhodna Slovenija. Primerjava z obdobjem preteklih 5 let kaže da se je najbolj povečalo razmerje danih kreditov v BDP prav v Obalno-kraški regiji, in sicer iz 0,9 % na 1,6 %. Povprečno razmerje kreditov v regionalnem BDP je v 2021 znašalo 0,7 %, kar je za 0,2 odstotne točke nižje kot v letu 2020.

⁴⁵ Bruto domači proizvod: zadnji razpoložljivi podatki SURS – 2020.

XV.2. OCENA UČINKOV NA GOSPODARSKO AKTIVNOST

Učinki financiranja se lahko izrazijo tudi v njihovem prispevku k spodbujanju BDP, izvoza, prodaje in ustanavljanju novih delovnih mest. Za tovrstne ocene SID banka uporablja ocene multiplikativnih učinkov svojih aktivnosti, ki so predmet izračunov raziskav Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani. Po tem metodološkem pristopu je bilo skupaj podprtega za 1,5 mrd EUR dodatnega BDP, 3,8 mrd EUR dodatne prodaje, 1,8 mrd EUR dodatnega izvoza in ustvarjenih okoli 9.000 novih delovnih mest.

OPREDELITEV MULTIPLIKATIVNIH UČINKOV KREDITNE AKTIVNOSTI SID BANKE – OCENE EKONOMSKE FAKULTETE V LJUBLJANI

SID banka redno preverja svoj vpliv na gospodarstvo oziroma trajnostni razvoj RS in zadovoljstvo gospodarskih deležnikov z njenimi storitvami. Gre za dobro mednarodno prakso na področju razvojnega bančništva, saj so redne neodvisne evalvacije dobra podlaga za ovrednotenje izpolnjevanja mandatov v preteklem obdobju, hkrati pa podajajo tudi koristna napotila glede možnosti za nadaljnji razvoj in nadgradnjo delovanja razvojnih inštitucij.

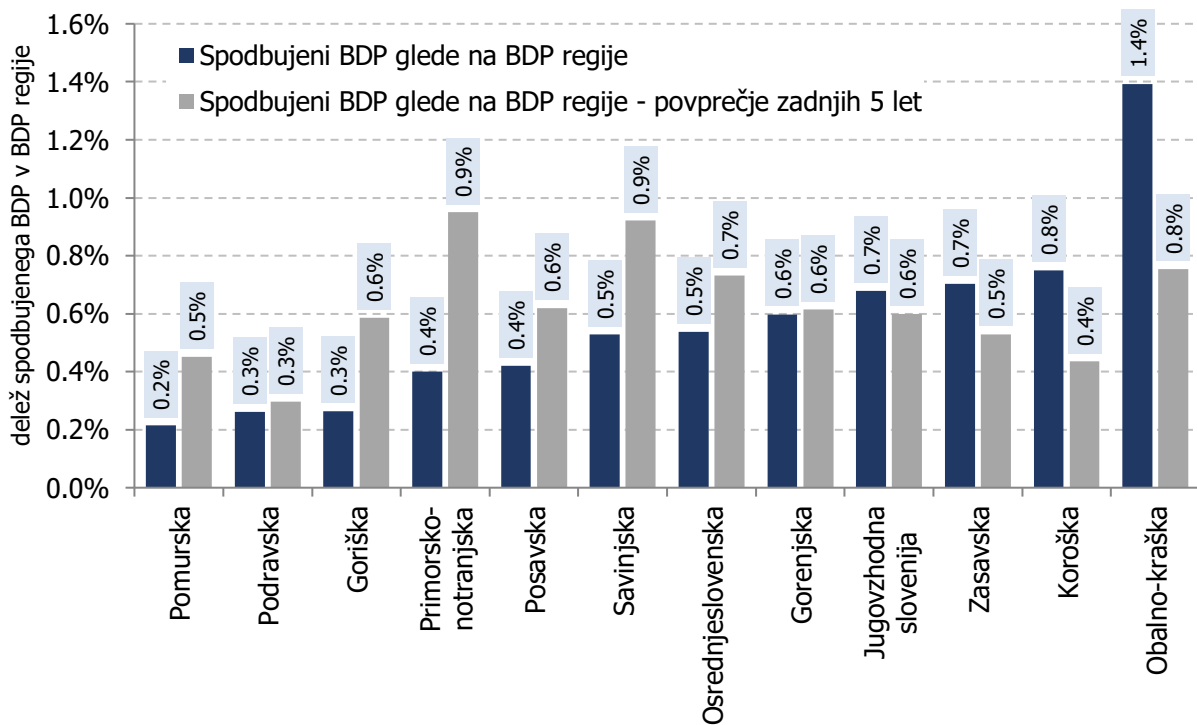
Prva kompleksna analiza vloge in pomena SID banke za slovensko gospodarstvo, s študijo možnosti razširitve dejavnosti z novimi produkti za spodbujanje gospodarskega razvoja, je bila izvedena leta 2007, z dopolnitvami v 2008 in 2009 (predvsem z vidika analize tržnih vrzeli). Analiza je pokazala pomemben vpliv SID banke na gospodarstvo in širšo družbo. Aprila 2012 je bila zaključena druga kompleksna neodvisna evalvacija aktivnosti SID banke in sicer za obdobje 2007–2010 z oceno vpliva krize na prihodnji razvoj tržnih vrzeli. Evalvacijo je izvedla Ekonomska fakulteta v Ljubljani. Ekonomska vloga SID banke in učinki delovanja v tem obdobju so bili proučevani s kombinacijo kvalitativnih in kvantitativnih metod. Raziskava EF je pokazala naslednje ocene kvantifikacije multiplikativnih učinkov kreditne aktivnosti SID banke: skupni multiplikator prodaje za financiranje (kratkoročni neposredni učinek začetne investicije ter dolgoročni učinek dodatne proizvodnje) znaša 4,29 – to pomeni, da je **vsak evro izvedenega investicijskega projekta ustvaril, neposredno in posredno, 4,29 EUR dodatne prodaje v Sloveniji**. Skupni multiplikator BDP znaša 1,67, kar pomeni, da **je vsak evro izvedenega projekta ustvaril dodatnih 1,67 EUR k skupnemu BDP Slovenije**. Skupni multiplikator izvoza pa znaša 1,51, kar pomeni, da je **vsak evro izvedenega projekta ustvaril dodatnih 1,51 EUR izvoza**.

Skladno z obsegom financiranja analiza regionalne razpršenosti obsega učinkov finančnih storitev SID banke kaže, da so bili v letu 2021 največji učinki doseženi v Obalno-kraški regiji. Po višini spodbujenega BDP glede na BDP regije v 2021 prednjačijo še Koroška, Zasavska in Jugovzhodna regija, vse z deležem spodbujenega BDP v BDP regije okoli 0,7 %. V Pomurski regiji je bil delež spodbujenega BDP v BDP regije najnižji, 0,2 %. V povprečju 2021 je bilo v regijah spodbujenega 0,6 % BDP, kar kaže na znižanje v višini 0,3 odstotne točke glede na predhodno leto.

Tabela 21: Multiplikativni učinki finančnih storitev SID banke v 2021

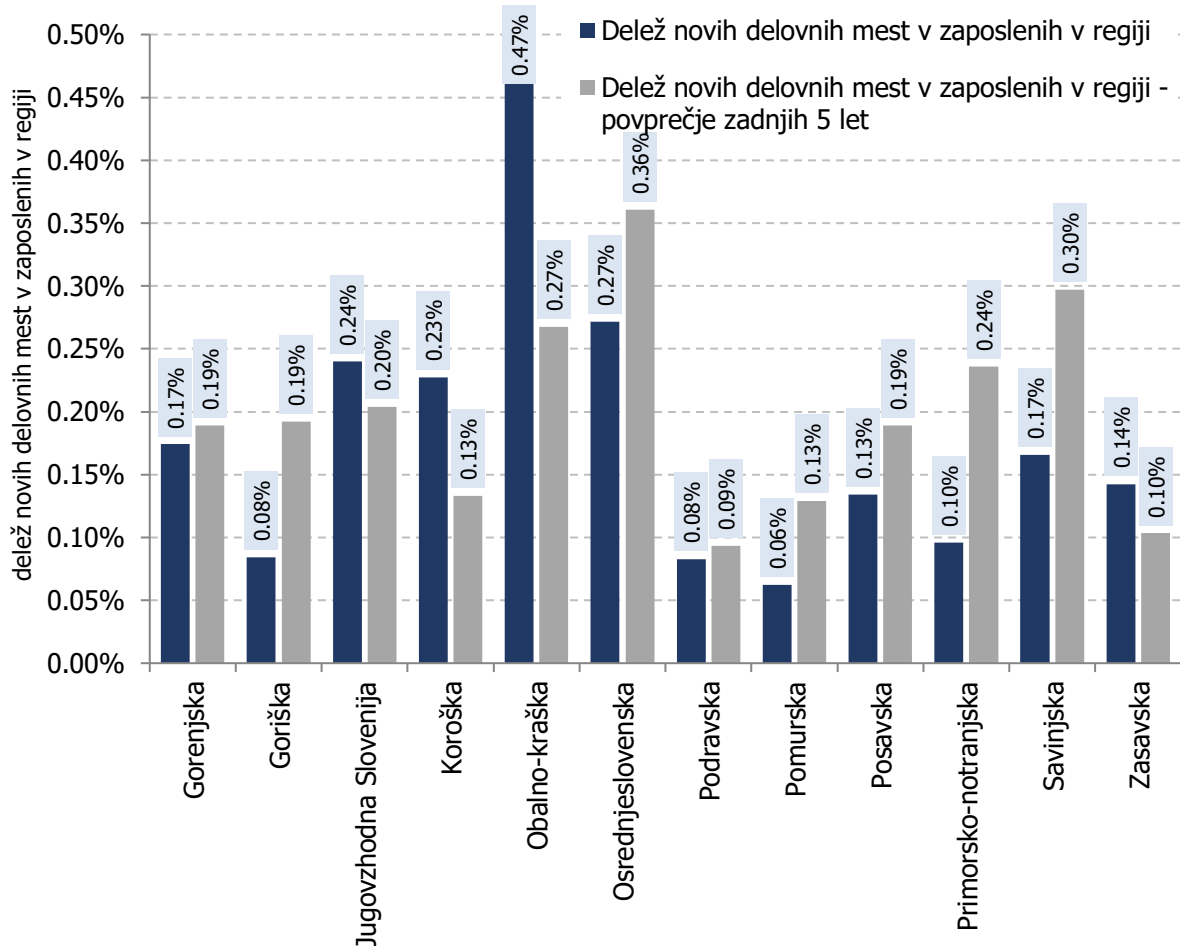
	Učinki finančnih storitev SID banke		
	Financiranje	Zavarovanje	SKUPAJ
Dodaten BDP	0,27 mrd EUR	1,25 mrd EUR	1,5 mrd EUR
Dodatna prodaja	0,69 mrd EUR	3,07 mrd EUR	3,8 mrd EUR
Dodaten izvoz	0,24 mrd EUR	1,51 mrd EUR	1,8 mrd EUR
Nova delovna mesta	1.860	7.140	9.000

Slika 50: Primerjava deležev spodbujenega BDP glede na BDP regije v 2021 in preteklem 5 letnem obdobju⁴⁶

⁴⁶ Bruto domači proizvod: zadnji razpoložljivi podatki SURS – 2020.

Slika 51: Primerjava deležev novih delovnih mest v zaposlenih v regijah v 2021 in preteklem 5 letnem obdobju

Porazdelitev prispevkov finančnih storitev h kreiranju novih delovnih mest, glede na zaposlenost po regijah, se je primerjano z obdobjem preteklih petih let nekoliko spremenila. Povprečen delež novih delovnih mest v zaposlenih po regijah je bil v preteklem 5-letnem obdobju na ravni 0,2 %, v 2021 pa se je znižal na 0,18 %. Najbolj se je povečal v Obalno-kraški regiji, za 0,2 odstotne točke, najbolj, za dobro odstotno točko, pa se je znižal v Savinjski in Primorsko-notranjski regiji.

NADGRADNJA VREDNOTENJA MAKROEKONOMSKIH UČINKOV SID BANKE

Za SID banko kot razvojno banko finančni učinki pomenijo zgolj skrb za ohranjanje trajne vzdržnosti poslovanja in optimiziranje virov za doseganje čim večjega dolgoročnega učinka v gospodarstvu, osrednji cilj pa je doseganje širših makroekonomskih učinkov v slovenskem gospodarstvu. Z namenom njihovega ugotavljanja je bila izdelana Evalvacija aktivnosti SID banke v obdobju 2007–2010 z oceno vpliva krize na prihodnji razvoj tržnih vrzeli (Škerlavaj in drugi, 2012), ki je s pomočjo input-output analize na podlagi matrik družbenega računovodstva (SAM – Social Accounting Matrix) ocenila multiplikatorje delovanja SID banke.

V letu 2020 je bilo vrednotenje teh učinkov dodatno nadgrajeno s podrobnejšo opredelitvijo nekaterih vhodnih podatkov. Dosedanja metodologija, pripravljena s strani ekspertne skupine EF v letu 2012, je temeljila na njihovi oceni multiplikatorja na BDP spodbujenega dodatnim financiranjem investicij. »Dodatnost« delovanja SID banke je bila ovrednotena na osnovi ankete pri podjetjih, ki so prejela financiranje SID banke, z oceno ali bi se financiranje izvedlo tudi brez intervencije SID banke. Nadgradnja metodologije multiplikativne učinke razvojne banke podrobneje opredeli glede na tipične kategorije, določajo aktivnost razvojnih bank: ročnost posojil, dostopnost financiranja za podjetja, ki prejmejo financiranje s strani razvojne banke glede na njihove bonitetne ocene in zavarovanja, ter splošne razmere gospodarskega cikla. S tem je omogočena tudi primerjalna analiza učinkovitosti na ravni programov financiranja in ocena postopnega prehajanja učinkov v gospodarstvo.

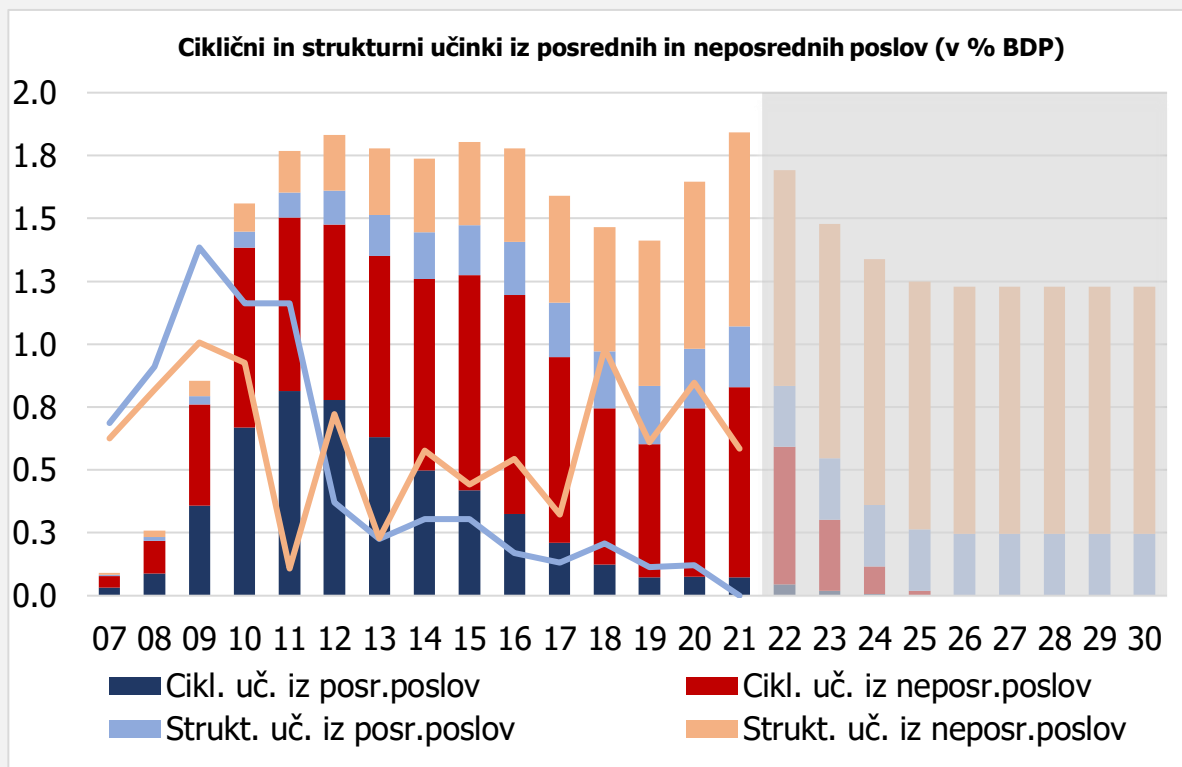
Namesto uporabe konstantnega multiplikatorja nadgradnja metodologije predvideva ocenjevanje učinkov z upoštevanjem vsakokratnih lastnosti posameznega financiranja in vsakokratnega stanja bančnega sistema, hkrati pa je uvedena tudi dinamična dimenzija ocenjevanja ekonomskih učinkov. Kot osnovo za dinamično analizo so privzete in prilagojene ocene učinkov dinamičnega modela splošnega ravnovesja (Computable General Equilibrium, CGE) RHOMOLO-EIB, ki ga za ovrednotenje makroekonomskih učinkov svoje aktivnosti uporablja EIB. Z vpeljanim konceptom dodatnosti tako pridobljene ocene odražajo spodbujeno aktivnost, ki je brez razvojne in interventne vloge SID banke ne bi bilo, hkrati pa upoštevajo tudi stopnjo racioniranja s strani bančnega sistema.

Rezultati uporabe prenovljenega metodološkega okvirja navajajo glavne značilnosti učinkov delovanja SID banke po letu 2007 (pri tem je SID banka v obdobju 2007-21 financirala za dobrih 16,5 % BDP oz. izvedla 6,5 mrd EUR poslov financiranja):

- **Po ocenah uporabljenega metodološkega okvirja ocenjeni učinki pomenijo dvig ravni BDP v povprečju med 1 in 2 % letno.** Strukturni učinki financiranja, ki imajo daljnosežne posledice na ekonomijo prek vlaganj, na primer v infrastrukturo, izboljšanje proizvodnih tehnologij, vlaganj v raziskave in razvoj, že presegajo vsakoletne ravni 1 % BDP. S cikličnimi oziroma prehodnimi učinki, ki so zato bolj kratkoročne narave, je SID banka prispevala do 1,5 % cikličnega gibanja BDP, kar je pomemben prispevek k izvajanju proticiklične politike.

- **SID banka je dosegla za več kot 21 % dodatnega BDP**, kar predstavlja tudi za okoli 9 % BDP javnofinančnih prihodkov iz naslove spodbujene aktivnosti. Dobrih 14 % BDP je bilo cikličnih učinkov in preostalih 7 % BDP strukturnih.
- Ocena učinkov brez upoštevanja strogega kriterija dodatnosti in s tem določenega prekrivanja poslovanja s poslovnimi bankami, torej z upoštevanjem celotnih poslov kot spodbujevalnih, doseže skoraj 6 % BDP na letni ravni.
- V začetnih letih je bil večji del delovanja SID vezan na posredne posle, ki od leta 2011 dalje postopno zastajajo. Na posredne posle je bilo do leta 2011 vezanih 60 % novih poslov, delež se je od leta 2016 dalje znižal pod petino.
- Učinki neposrednega financiranja z bolj sistematičnim naslavljanjem specifičnih razvojnih vrzeli dosegajo višje skupne učinke. **Med programi z makroekonomsko relevantnim učinkom imajo največje učinke na enoto financiranja skladi finančnega inženiringa.**

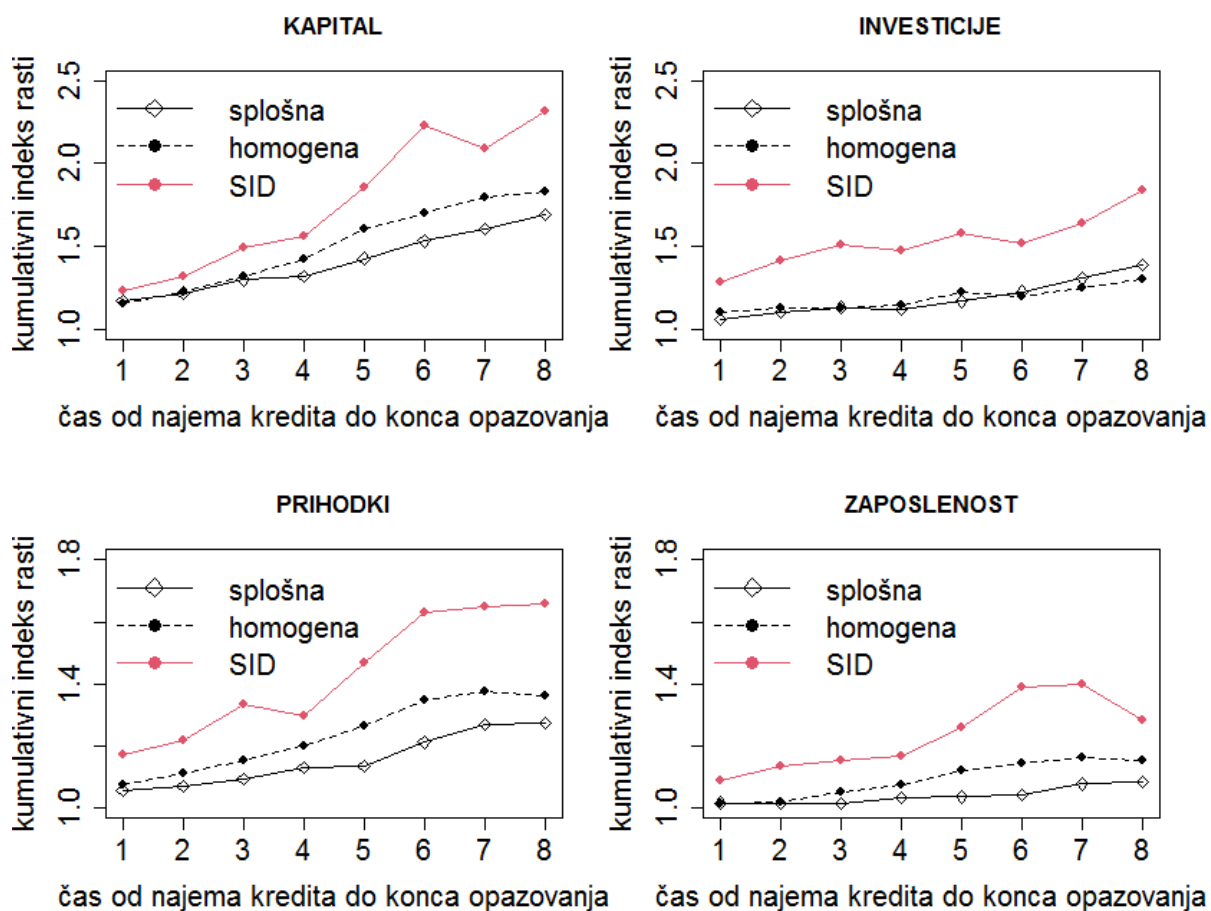
Slika 52: Ciklični in strukturni učinki iz posrednih in neposrednih poslov (v % BDP)

XV.3. OCENA UČINKOV PO POSOJILNIH SKLADIH

Eden poglavitnih načinov, preko katerega razvojne banke spodbujajo gospodarsko aktivnost, je usmeritev programov financiranja na podjetja z višjim potencialom rasti. To so lahko na primer visoko tehnološka podjetja ali podjetja, ki zaradi tržnih vrzeli na področju financiranja ne morejo razviti potencialov njihovih poslovnih modelov. S spodbujanjem podjetij, ki tako lahko dosegajo relativno višje gospodarske rezultate ali družbene učinke, razvojne banke dodatno spodbujajo gospodarski in družbeni razvoj.

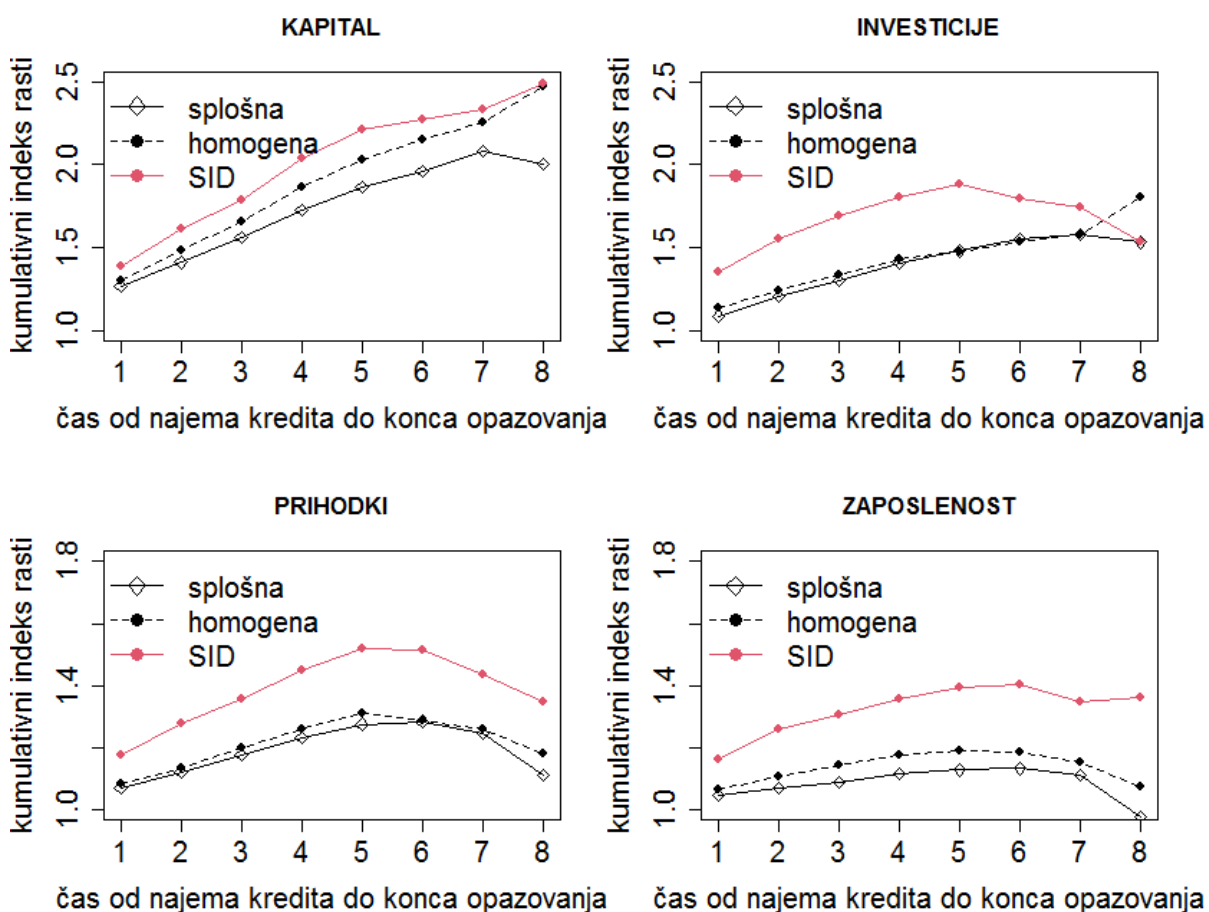
Slika 53: Povprečne vrednosti kumulativnih indeksov rasti za PS1 in PS4 (ostali finančni inženiring)

Za ovrednotenje teh učinkov so v slikah prikazane primerjave med povprečno rastjo nekaterih ekonomskih dejavnikov podjetij, po tem ko jih je finančno podprla SID banka, in rastjo teh dejavnikov v splošni in homogeni populaciji. Dejavniki so primerjani glede na število let po

prejetju kredita neposredno pri SID banki, primerjava s povprečjem gospodarstva pa se vsakokrat vrši za enako časovno obdobje.

Slika 54: Povprečne vrednosti kumulativnih indeksov rasti za PS2

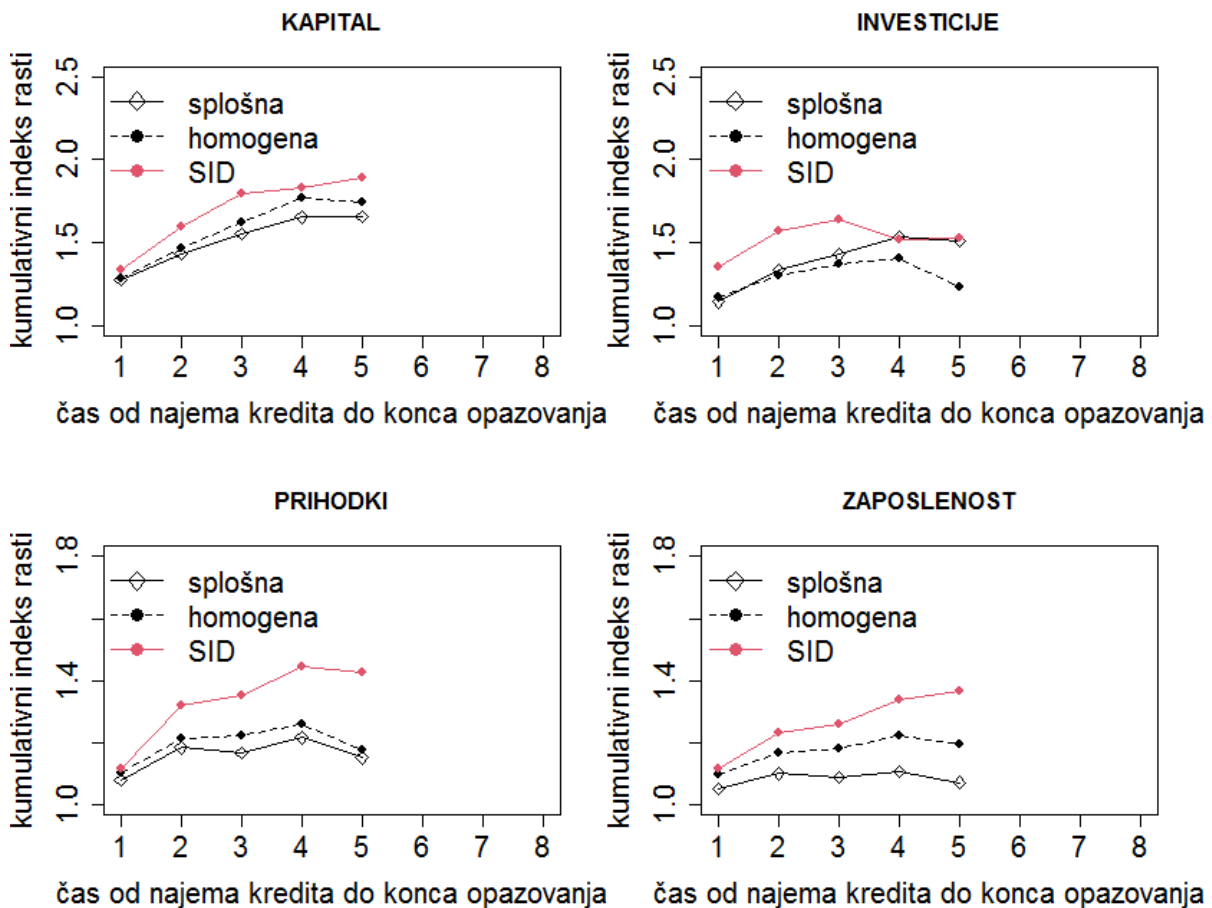

Slike prikazujejo učinke, ki jih imajo viri financiranja SID banke na komitente različnih posojilnih skladov in ostalega neposrednega financiranja. Učinki so prikazani v obliki kumulativnih in pri določenih analizah tekočih indeksov rasti kapitala, čistih prihodkov od prodaje, zaposlenosti in investicij. V splošnem relativno najboljše performirajo komitenti posojilnega sklada PS2, primerljive rezultate v rasti prihodkov, zaposlenosti in kapitala pa v razpoložljivem opazovanem obdobju dosegajo tudi komitenti posojilnega sklada PS3. Za kohorte komitentov posojilnega sklada PS2 z opazovanim obdobjem 6 do 8 let je opaziti zmanjševanje kumulativnega indeksa rasti investicij in prihodkov od prodaje. Zlasti kohorta opazovana 8 let (zadnje leto predstavlja epidemično leto 2020) je opazen znaten padec kumulativnega indeksa rasti v prihodkih od prodaje.

XV. UČINKI FINANČNIH STORITEV

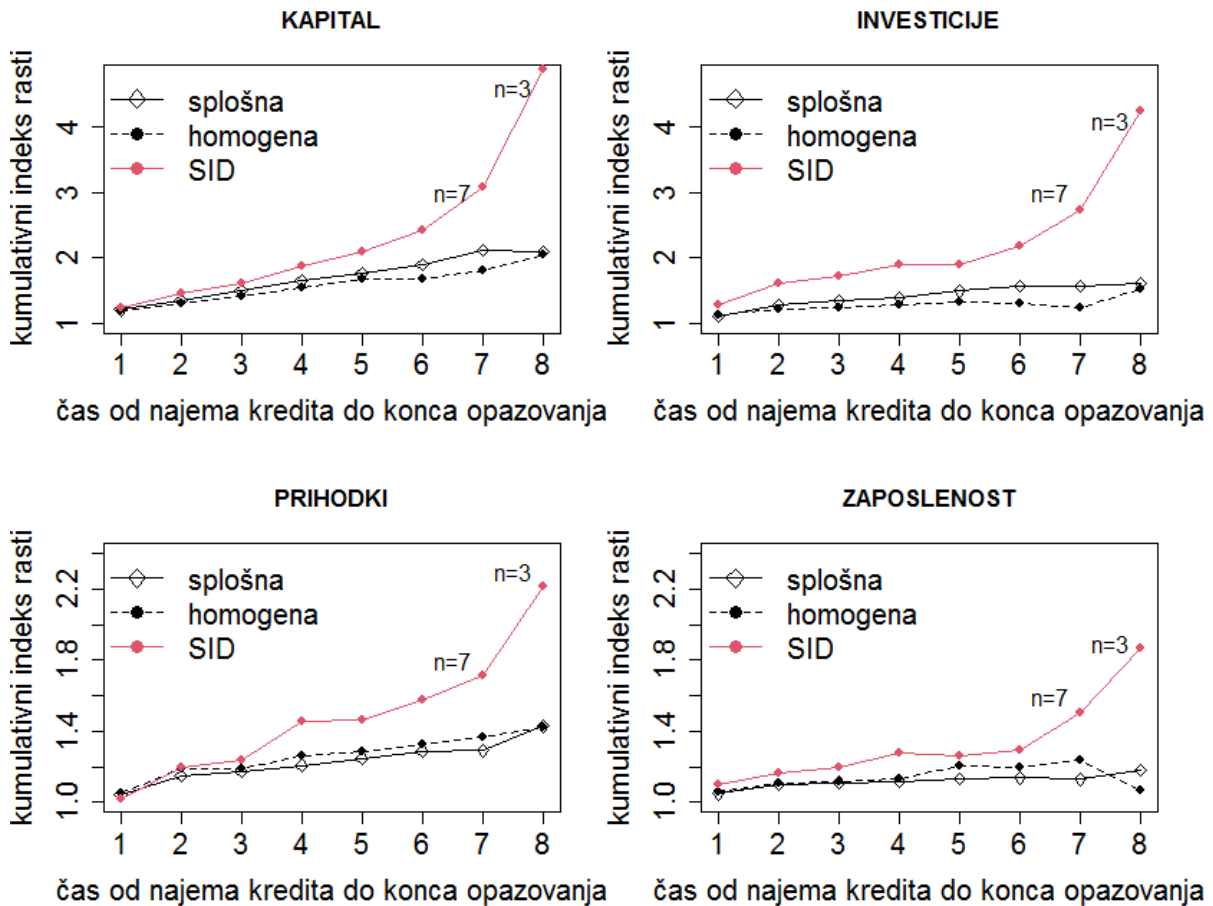
Čeprav je zmanjševanje kumulativnega indeksa rasti prihodkov od prodaje v tem obdobju značilno tudi za primerljivo splošno in homogeno populacijo, ima na upočasnjevanje rasti prihodkov verjeten vpliv tudi upočasnjevanje investicijskega cikla.

Slika 55: Povprečne vrednosti kumulativnih indeksov rasti za PS3

Kvantitativni učinki velikosti kredita na rast proučevanih kazalnikov kažejo, da ima velikost kredita največje učinke na rasti proučevanih kazalnikov pri komitentih posojilnega sklada PS2, sledijo komitenti ostalega finančnega inženiringa, nato pa komitenti posojilnega sklada PS3. Obseg kredita nima učinka na rast proučevanih kazalnikov pri komitentih ostalega neposrednega financiranja, kjer pa je razpršenost obsega kredita na zaposlenega največja.

Slika 56: Povprečne vrednosti kumulativnih indeksov rasti za ostalo neposredno financiranje

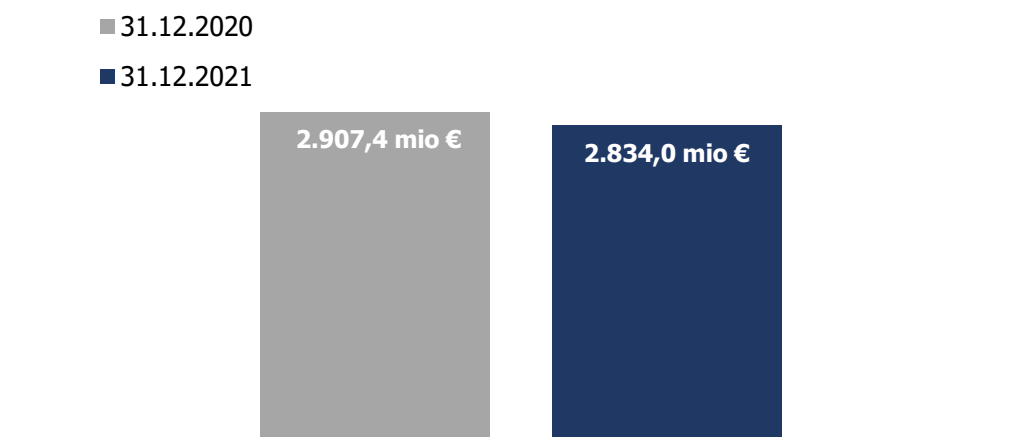
V splošnem komitenti vseh proučevanih virov financiranja SID banke v primerjavi s splošno in homogeno populacijo v povprečju dosegajo višje rasti vseh proučevanih kazalnikov (kapitala, prihodkov od prodaje, zaposlenosti in investicij). Ti rezultati potrjujejo ustrezno ciljno usmerjenost in selektivnost programov financiranja SID banke.

XVI. POSLOVANJE SID BANKE V LETU 2021

XVI.1. FINANČNO POSLOVANJE

Konec leta 2021 je **bilančna vsota** SID banke znašala 2.834.032 tisoč EUR, kar glede na konec predhodnega leta pomeni 2,5-odstotno znižanje. Bilančna vsota je glede na leto 2020 nižja za 73.326 tisoč EUR.

Slika 57: Bilančna vsota

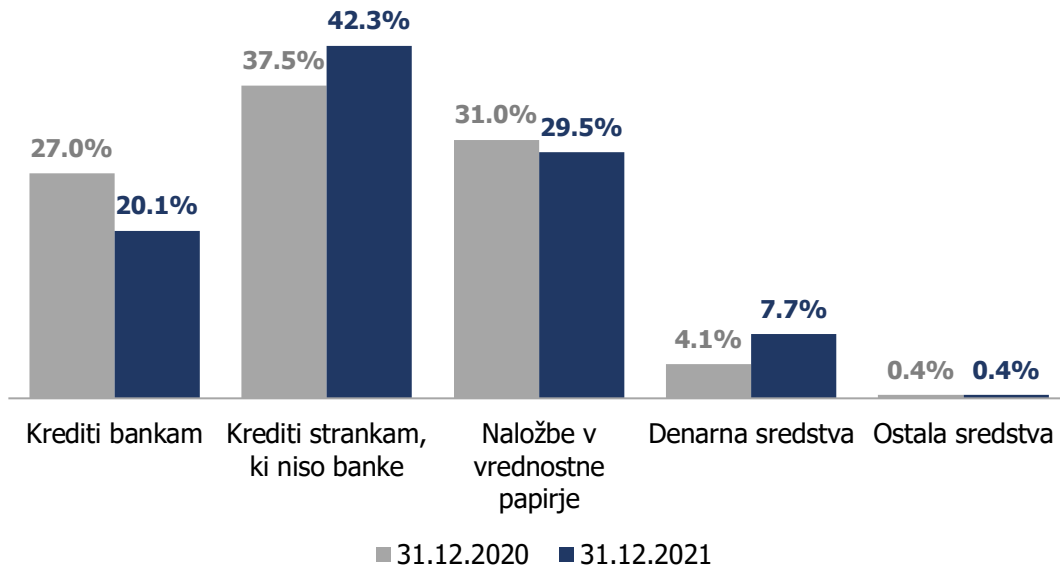
Vir: Lastni izračuni

Delež kreditov bankam v sredstvih banke se je v letu 2021 zmanjšal na 20,1 % (2020: 27,0 %). Krediti bankam, ki vključujejo kredite in vloge, so konec leta dosegli 568.769 tisoč EUR, kar je za 214.956 tisoč EUR oziroma 27,4 % manj kot konec leta 2020. 87 % kreditov bankam (brez vlog) so konec leta predstavljali krediti slovenskim bankam, ki kot finančne posrednice posredujejo razvojna sredstva končnim prejemnikom, 13 % pa krediti tujim bankam za kreditiranje izvoznih poslov slovenskih podjetij.

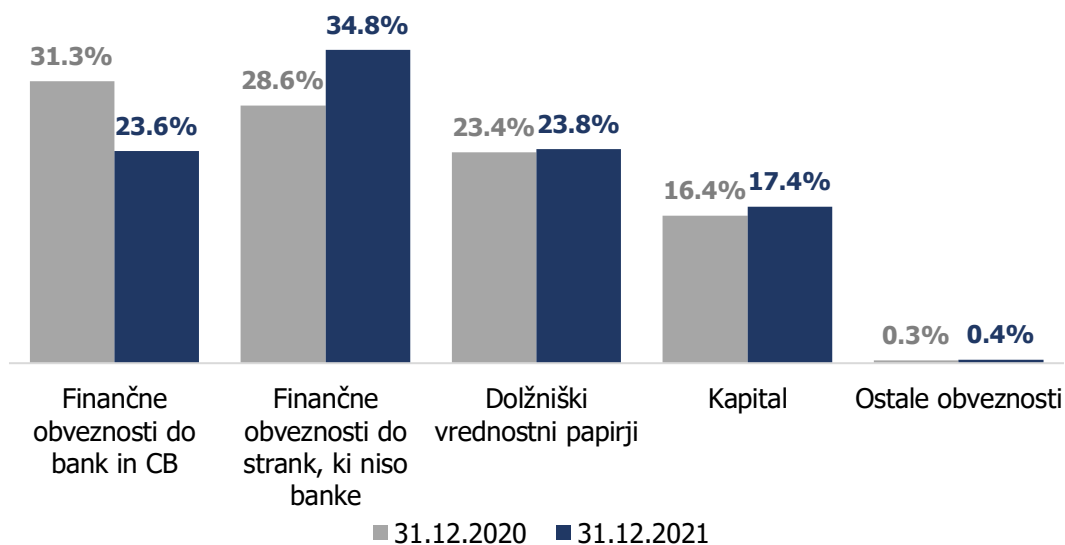
V letu 2021 so imeli največji, 42,3-odstotni delež med sredstvi banke **kreditni strankam, ki niso banke**, katerih rast je bila 9,9-odstotna. Konec leta 2021 je njihovo stanje znašalo 1.199.698 tisoč EUR (2020: 1.091.560 tisoč EUR). Največji, 83-odstotni delež imajo krediti slovenskim nefinančnim družbam, sledijo krediti iz sektorja država (predvsem krediti občinam in krediti za infrastrukturo) s 15 odstotnim deležem, ostalo so krediti drugim finančnim organizacijam, tujim nefinančnim družbam in krediti samostojnim podjetnikom.

Naložbe v vrednostne papirje so konec leta 2021 znašale 837.005 tisoč EUR (2020: 900.538 tisoč EUR). 95 % naložb se nanaša na dolžniške vrednostne papirje, katerih stanje je konec leta znašalo 796.197 tisoč EUR (2020: 876.566 tisoč EUR).

Slika 58: Struktura bilančne aktive

Slika 59: Struktura bilančne pasive

Vir: Lastni izračuni

Bilančno pasivo SID banke so ob koncu leta 2021 sestavljale obveznosti v višini 2.342.266 tisoč EUR in kapital v višini 491.766 tisoč EUR. Obveznosti znašajo 82,6 odstotka celotne pasive (2020: 83,6 odstotka), kapital pa 17,4 odstotka (2020: 16,4 odstotka).

S 34,8-odstotnim deležem v bilančni pasivi so imeli konec leta 2021 največji delež **kreditni strank, ki niso banke**, ki so dosegli 987.512 tisoč EUR, kar pomeni zvišanje glede na konec predhodnega leta za 18,6 odstotka. 75 milijonov EUR zvišanja je posledica prenosa obveznosti SID banke z banke na drugo finančno organizacijo, tako da je bilo dejanskega zvišanja kreditov razvojnih institucij ter sredstev MGRT in MZI za 80 milijonov EUR.

Obveznosti do bank in centralne banke, ki so se glede na predhodno leto znižale za 242.111 tisoč EUR (od tega je bilo 75 milijonov EUR posledica prenosa obveznosti SID banke z banke na drugo finančno organizacijo), so konec leta 2021 znašale 667.859 tisoč EUR (2020: 909.970 tisoč EUR). Njihov delež v bilančni pasivi se je znižal z 31,3 odstotka na 23,6 odstotka konec leta 2021. Znižale so se zlasti obveznosti za dolgoročne kredite razvojnih bank, medtem ko so se obveznosti do centralne banke povečale za 22 milijonov EUR.

Konec leta 2021 so **izdani vrednostni papirji** znašali 675.479 tisoč EUR (2020: 679.327 tisoč EUR); njihov strukturni delež je dosegel 23,8 odstotka (2020: 23,4 odstotka).

Rezervacije so se v letu 2021 znižale za 1.988 tisoč EUR in so konec leta znašale 2.647 tisoč EUR. Nanašajo se na rezervacije za zunajbilančne obveznosti iz naslova garancij in odobrenih nečrpanih kreditov v višini 1.091 tisoč EUR ter na rezervacije za obveznosti do zaposlencev v višini 1.556 tisoč EUR.

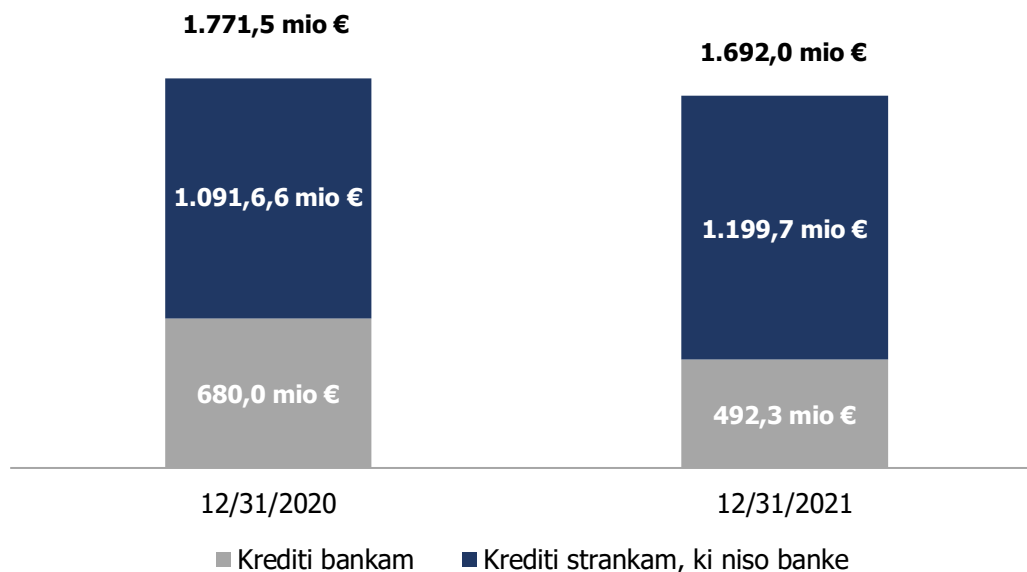
Kapital banke se je v letu 2021 povečal za 15.659 tisoč EUR oziroma 3,3 odstotka in je konec leta znašal 491.766 tisoč EUR. Glede na predhodno leto je akumulirani drugi vseobsegajoči donos nižji za 8.371 tisoč EUR, povečale pa so se rezerve iz dobička (za 16.649 tisoč EUR) in čisti dobiček poslovnega leta (za 7.381 tisoč EUR).

Konec leta 2021 so **neto krediti** skupaj dosegli 1.692.025 tisoč EUR (2020: 1.771.522 tisoč EUR), kar je 4,5-odstotno zmanjšanje v primerjavi s stanjem konec leta 2020.

Konec leta 2021 so imeli **kreditni poslovnim bankam in hranilnicam** 29-odstotni delež v kreditnem portfelju SID banke (2020: 38 odstotni delež), od tega se 87 odstotkov nanaša na kredite slovenskim bankam, 13 odstotkov pa na kredite tujim bankam za financiranje slovenskih izvoznih poslov. Njihovo stanje je znašalo 492.327 tisoč EUR oziroma 27,6 odstotka manj kot konec leta 2020, kar je zlasti odraz razmer na finančnih trgih z visoko likvidnostjo in nizkih obrestnih mer (visoko stanje vlog, instrumenti denarnega trga) ter posledično manjših potreb po novih virih in predčasnih vračil, usmeritve v intenziviranje porabe že razpoložljivih sredstev pri bankah in hranilnicah posrednicah kot tudi vzporednega koriščenja instrumentov v okviru finančnih programov, ki so na voljo v okviru izvajanja Sklada skladov FI 2014–2020 in Sklada skladov COVID 19.

Kreditni strankam, ki niso banke, so ob koncu leta 2021 znašali 1.199.697 tisoč EUR, kar je 9,9 odstotka več kot ob koncu leta 2020. Njihov delež v kreditnem portfelju se je v letu 2021 povečal za 9 odstotnih točk na 71 odstotkov.

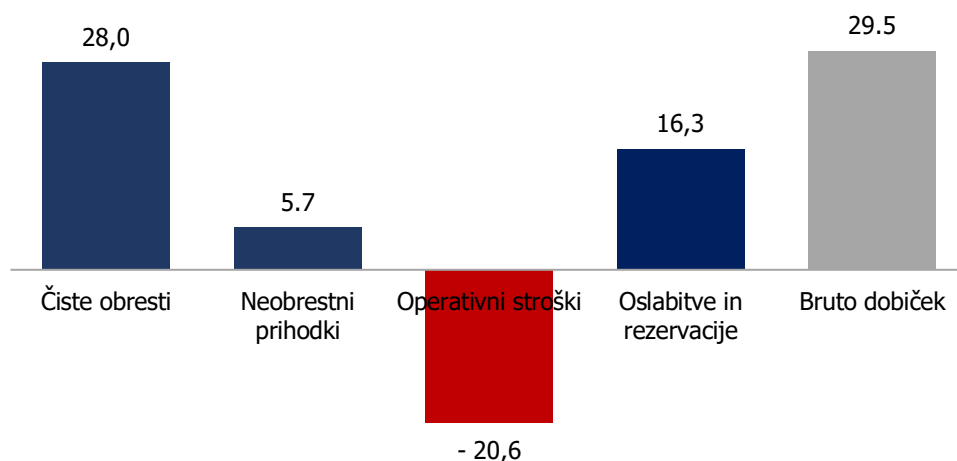
Slika 60: Kreditni portfelj

Vir: Lastni izračuni

V letu 2021 je SID banka ustvarila **dobiček pred davki** v višini 29.486 tisoč EUR, kar se je odrazilo v 6,1 odstotni donosnosti kapitala (2020: 2,2 odstotna). Bruto dobiček je za 19.024 tisoč EUR višji kot leta 2020, čisti dobiček poslovnega leta pa je znašal 24.030 tisoč EUR, kar je za 15.540 tisoč EUR več kot v predhodnem letu. Višji dobiček glede na preteklo leto je zlasti posledica višjih neto prihodkov iz odprave oslabitev kreditov (v letu 2020 je banka oblikovala neto odhodke), višjih realiziranih obrestnih prihodkov od danih kreditov, pozitivnega vrednotenja lastniških instrumentov v okviru slovenskega naložbenega programa kapitalne rasti SEGIP ter enkratnih učinkov, povezanih s poplačilom kreditov, merjenih po pošteni vrednosti.

Slika 61: Sestava bruto dobička 2021 (v mio EUR)

Vir: Lastni izračuni

Banka je v letu 2021 realizirala **čiste obresti** v višini 28.006 tisoč EUR, kar je za 4.813 tisoč EUR oziroma za 20,8 odstotka več kot v letu 2020 (2020: 23.193 tisoč EUR). Obrestni prihodki banke so dosegli 33.177 tisoč EUR (2020: 28.121 tisoč EUR), obrestni odhodki pa 5.171 tisoč EUR (2020: 4.928 tisoč EUR). **Čisti neobrestni prihodki** so v letu 2021 znašali 5.718 tisoč EUR, kar je 29.984 tisoč EUR manj, kot v letu 2020 (2020: 35.702 tisoč EUR).

Čiste opravnine za leto 2021 so znašale 1.544 tisoč EUR (2020: 293 tisoč EUR). Povečali so se zlasti prihodki iz opravnin za dane kredite (za 1.287 tisoč EUR), ki so znašali 1.783 tisoč EUR (2020: 496 tisoč EUR). Banka je v letu 2021 prejela **dividende** v višini 446 tisoč EUR (2020: 316 tisoč EUR). **Marža finančnega posredništva** banke je v letu 2021 dosegla 1,2 odstotka (2020: 2,2 odstotka) in je od marže v predhodnem obdobju nižja zlasti zaradi ugodnejšega rezultata posojilnih skladov in s tem nižjih čistih neobrestnih prihodkov.

Stroški poslovanja banke so v letu 2021 znašali 20.563 tisoč EUR, kar je 12,3 odstotka več kot v letu 2020. Višji so zlasti stroški dela in stroški storitev. Razmerje med stroški in prihodki (CIR) znaša 61,0 odstotka (2020: 31,1 odstotka). Višji CIR je zlasti posledica nižjih čistih neobrestnih prihodkov zaradi čistih izgub iz finančnih obveznosti, merjenih po odplačni vrednosti, iz naslova pozitivnega rezultata posojilnih skladov. **Administrativni stroški** so znašali 19.577 tisoč EUR, od tega stroški dela 14.567 tisoč EUR (2020: 13.389 tisoč EUR), stroški storitev 4.438 tisoč EUR (2020: 3.460 tisoč EUR), stroški materiala 177 tisoč EUR (2020: 165 tisoč EUR), stroški davkov in članarin pa 395 tisoč EUR (2020: 328 tisoč EUR). Stroški amortizacije so znašali 986 tisoč EUR (2020: 970 tisoč EUR).

V letu 2021 je banka realizirala neto prihodke iz odprave **oslabitev in rezervacij** v višini 16.325 tisoč EUR (2020: neto odhodki v višini 30.121 tisoč EUR). Neto prihodki iz odprave oslabitev so znašali 14.353 tisoč EUR (2020: neto odhodki v višini 27.839 tisoč EUR), od tega prihodki iz odprave oslabitev kreditov in drugih finančnih sredstev, merjenih po odplačni vrednosti, 13.944 tisoč EUR, prihodki iz odprave oslabitev vrednostnih papirjev pa 409 tisoč EUR. Neto prihodki iz odprave rezervacij so dosegli 1.972 tisoč EUR (2020: neto odhodki v višini 2.282 tisoč EUR).

Tabela 22: Pomembnejši finančni podatki SID banke⁴⁷

zneski v tisoč EUR	SID banka		
	2021	2020	2019
Izkaz finančnega položaja			
Bilančna vsota	2.834.032	2.907.358	2.406.164
Skupni znesek vlog nebančnega sektorja, merjenih po odplačni vrednosti	987.512	832.377	827.545
Skupni znesek kreditov nebančnemu sektorju	1.199.698	1.091.560	816.550
Celotni kapital	491.766	476.107	463.860
Popravki oziroma prilagoditve vrednosti in rezervacije za kreditne izgube	56.192	91.950	66.472
Obseg zunajbilančnega poslovanja	411.421	460.640	274.689
Izkaz poslovnega izida			
Čiste obresti	28.006	23.193	23.932
Čisti neobrestni prihodki	5.718	35.702	41.793
Stroški dela, splošni in administrativni stroški	(19.577)	(17.342)	(15.831)
Amortizacija	(986)	(970)	(914)
Oslabitev in rezervacije (kreditne izgube)	16.454	(29.498)	(11.603)
Poslovni izid pred obdavčitvijo iz rednega in ustavljenega poslovanja	29.486	10.462	37.238
Davek iz dohodka pravnih oseb od poslovnega izida iz rednega in ustavljenega poslovanja	(5.456)	(1.972)	(5.198)
Čisti dobiček poslovnega leta	24.030	8.490	32.040
Izkaz drugega vseobsegajočega donosa			
Drugi vseobsegajoči donos pred obdavčitvijo	(10.334)	4.639	11.829
Davek iz dohodka pravnih oseb od drugega vseobsegajočega donosa	1.963	(882)	(2.061)
Število poslovalnic na dan 31. 12.	1	1	1
Število zaposlenih na dan 31. 12.	223	223	201
Delnice			
Število delničarjev	1	1	1
Število delnic	3.121.741	3.121.741	3.121.741
Pripadajoči znesek kosovne delnice v osnovnem kapitalu	96,10	96,10	96,10
Knjigovodska vrednost delnice	158,47	153,42	149,47
Dolgoročna bonitetna ocena na dan 31. 12.			
Standard & Poor's	AA-	AA-	AA-

⁴⁷ Predpisani podatki in kazalniki so izračunani v skladu z Navodilom za izračun kazalnikov poslovanja bank in hranilnic, ki ga je predpisala Banka Slovenije na podlagi Sklepa o poslovnih knjigah in letnih poročilih bank in hranilnic (Uradni list RS, št. 184/21).

Tabela 23: Izbrani kazalniki poslovanja SID banke

v odstotkih	SID banka		
	2021	2020	2019
Kapital			
Količnik navadnega lastniškega temeljnega kapitala	28,8	29,1	34,0
Količnik temeljnega kapitala	28,8	29,1	34,0
Količnik skupnega kapitala	28,8	29,1	34,0
Količnik finančnega vzvoda	15,5	14,7	16,5
Kvaliteta aktive izkaza finančnega položaja in prevzetih obveznosti			
Nedonosne (bilančne in zunajbilančne) izpostavljenosti/ razvrščene bilančne in zunajbilančne izpostavljenosti	1,4	2,2	2,5
Nedonosni krediti in druga finančna sredstva/razvrščeni krediti in druga finančna sredstva (brez stanj na računih pri CB in vpoglednih vlog pri bankah)	2,3	3,6	4,0
Nedonosni krediti in druga finančna sredstva/razvrščeni krediti in druga finančna sredstva (vključno s stanji na računih pri CB in vpoglednimi vlogami pri bankah)	2,1	3,4	3,8
Popravki oziroma prilagoditve vrednosti za kreditne izgube/nedonosni krediti in druga finančna sredstva (brez stanj na računih pri CB in vpoglednih vlog pri bankah)	69,4	53,8	60,3
Popravki oziroma prilagoditve vrednosti za kreditne izgube/nedonosni krediti in druga finančna sredstva (vključno s stanji na računih pri CB in vpoglednimi vlogami pri bankah)	69,4	53,8	60,3
Prejeta zavarovanja/nedonosni krediti in druga finančna sredstva (brez stanj na računih pri CB in vpoglednih vlog pri bankah)	16,4	15,5	33,3
Profitabilnost			
Obrestna marža	1,0	0,9	1,0
Marža finančnega posredništva	1,2	2,2	2,8
Donos na aktivo po obdavčitvi	0,8	0,3	1,4
Donos na kapital pred obdavčitvijo	6,1	2,2	8,3
Donos na kapital po obdavčitvi	5,0	1,8	7,2
Stroški poslovanja			
Operativni stroški/povprečna aktiva	0,7	0,7	0,7
Likvidnost 2021			
Količnik likvidnostnega kritja	2.334	6.313	1.832
Količnik neto stabilnega financiranja	142	132	140

XVI.2. OBSEG AKTIVNOSTI SID BANKE

Celoten obseg finančnih sredstev, ki jih je SID banka oziroma država preko SID banke v 2021 izvedla oziroma upravljala in na ta način usmerila v slovensko gospodarstvo, je znašal 4,6 mrd EUR in se je glede na leto 2020 (3,6 mrd EUR) občutno povečal zaradi izrazito povečane dinamike na področju zavarovalnih poslov (na tem področju je bilo leto 2021 za SID banko rekordno).

Če uporabimo isto metodologijo, kot so jo uporabili izvajalci evalvacije učinkov SID banke v obdobju 2007–2010, in z uporabo določenih predpostavk, podrobneje obrazloženih v poglavju Učinki finančnih storitev, **je SID banka**, upoštevajoč samo delež poslov, ki se v skladu s subjektivno oceno podprtih podjetij ne bi realizirali brez SID banke, **s svojimi storitvami v 2021 omogočila za:**

- **3,8 mrd EUR prodaje slovenskih podjetij,**
- **1,5 mrd EUR BDP,**
- **1,8 mrd izvoza ter**
- **9.000 novih delovnih mest.**

SPODBUJANJE IZVOZA KOT STRATEŠKA USMERITEV SID BANKE

Izvoz je ključni dejavnik gospodarskega razvoja vsakega malega odprtega gospodarstva. Izvoz omogoča izkoriščanje ekonomij obsega, kar je tudi bistvo t.i. »pametne specializacije«, in s tem večjo učinkovitost proizvodnje. Hkrati so podjetja podvržena mednarodni konkurenci in so zato spodbujena k tehnološkemu napredku – to deluje kot pospeševalnik rasti BDP. Mednarodna menjava je tudi spodbujevalni dejavnik uvajanja dobrih praks in tehnologij ter poslovnih modelov, zlasti na področjih, kjer domače gospodarstvo zaostaja.

SID banka sodeluje pri izdelavi sklopa analiz in raziskav o strukturi slovenskega izvoza v sodelovanju s CMSR in Ekonomskim inštitutom pri pravni fakulteti. Rezultati teh analiz in raziskav omogočajo boljše razumevanje nekaterih specifičnih lastnosti slovenskega izvoza v zadnjem obdobju in potrjujejo ustreznost pristopa k podpori izvozu, ki ga je uvedla SID banka.

SID BANKA JE Z EVROPSKO UNIJO PODPISALA ADMINISTRATIVNI SPORAZUM O KOMBINIRANEM FINANCIRANJU

Gre za področje Instrumenta za povezovanje Evrope v prometnem sektorju. S podpisom sporazuma je SID – slovenska izvozna in razvojna banka postala izvajalski partner Evropske komisije pri izvajanju Instrumenta za povezovanje Evrope v okviru razpisa "IPE 2019 Blending", ki je bil objavljen 15. novembra 2019.

Objavljeni razpis predstavlja nov pristop k spodbujanju sodelovanja med vlagatelji zasebnega sektorja ter finančnimi institucijami, v projektih, ki prispevajo k okoljski trajnosti in učinkovitosti prometnega sektorja v Evropi.

SID banka bo, kot izvajalski partner, pregledala prijavitelne projekte in presodila njihovo skladnost in upravičenost, zagotovila ustrezno financiranje, ter projekte predložila v končno odobritev Evropski komisiji.

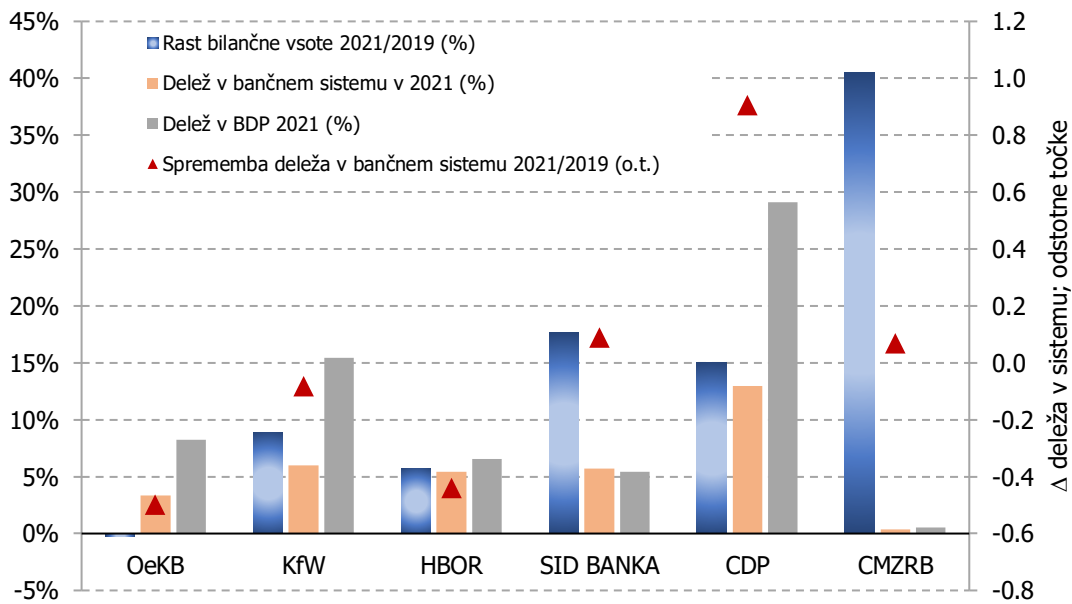
SID banka je z enim od svojih finančnih instrumentov posredno **podpirala slovenske izvoznike v 104 državah**. Izvzete so predvsem eksotične države, kjer so slovenski izvozniki marginalno prisotni. Glede na primerjalno zelo odprto politiko zavarovanja SID banke je držav, kjer zaradi njihove tveganosti zavarovanje načeloma ni možno, zelo malo, pa še tukaj SID banka izvaja politiko »od primera do primera«, kar pomeni, da se ne glede na tveganost države za vsak posel posebej lahko preveri njegova zavarovaljivost.

PRIMERJAVA OBSEGA DELOVANJA SID BANKE Z IZBRANIMI EU RAZVOJNIMI BANKAMI

Posledice izbruha epidemije COVID-19, ki se je odrazila v krizni makroekonomski situaciji in spremenjenih potrebah gospodarstva, so imele na bančni sistem vpliv tudi v 2021. Razvojne banke so v okviru svojih poslanstev in mandatov nadaljevale z izvajanjem svoje proticiklične vloge ob vzporednih aktivnostih v smeri ponovnega zagona gospodarstva. To se je odrazilo v obliki prilagoditev njihovega delovanja, tako v smislu sprememb in razvoja novih programov, kot tudi obsega aktivnosti.

V tem kontekstu je zanimivo primerjati kako zelo so določene EU razvojne banke v letih 2020 in 2021 povečale obseg svojega delovanja. Primerjava vključuje rast bilančne vsote, delež v bančnem sistemu in njegovo spremembo v zadnjem letu, ter delež v BDP. V času izvedbe primerjalne analize (maj 2022) nekatere razvojne banke podatkov za leto 2021 še vedno niso objavile, zato je le ta nekoliko okrnjena, vendar še vedno reprezentativna. V analizo so poleg SID banke vključene avstrijska OeKB (Oesterreichische Kontrollbank), nemška KfW (Kreditanstalt für Wiederaufbau), italijanska CDP (Cassa depositi e prestiti), hrvaška HBOR (Hrvatska banka za obnovu i razvitak) in češka CMZRB (Českomoravska zaručni a razvojna banka).

Slika 62: Primerjava obsega delovanja EU razvojnih bank v 2020 in 2021

Vir: lastna analiza; podatki ECB, Eurostat in letna poročila razvojnih bank

Podatki iz zgornje slike prikazujejo občutno povečanje bilančnih vsot pri večini primerjanih razvojnih bankah. Banka z najvišjo rastjo slednje je CMZRB, ki beleži 40,5 % povečanje, sledi pa ji SID banka s 17,6 % in CDP s 15 %. Rasti bilančnih vsot ostalih bank v analizi so nekoliko nižje, v primeru OeKB pa je ta celo rahlo negativna. Podatki o deležih v bančnih sistemih posameznih držav kažejo na relativno velik delež CDP v višini 13 %. Sledijo KfW s 6 % in SID banka s 5,7 %, ter HBOR s 5,4 %. Najnižji delež v bančnem sistemu, nižji od 0,4 % ima češka CMZRB, kar deloma pojasni visoko vrednost povečanja bilančne vsote (bilančna vsota CMZRB je konec 2021 znašala 1,32 mrd EUR). Delež v bančnem sistemu je v letih 2020 in 2021 najbolj povečala CDP, za 0,9 odstotne točke. Sledi ji SID banka s povečanjem deleža v višini 0,1 odstotne točke in CMZRB s par stotinkami točke manj. Vse ostale primerjane razvojne banke so deleže v domačih bančnih sistemih znižale med 0,1 in 0,5 odstotnimi točkami. Deleži primerjanih razvojnih bank v BDP konec 2021 se zelo razlikujejo. Najvišjega beleži CDP v višini 29,1 %, sledi KfW s 15,4 %, OeKB z 8,3 %, HBOR s 6,6 %, ter SID banka s 5,4 % BDP. Delež CMZRB je med primerjanimi bankami najnižji in je znašal 0,4 % BDP.

Iz izsledkov analize je razvidno da je večina primerjanih EU razvojnih bank, v skladu s svojim poslanstvom, v letih 2020 in 2021 delovala v povečanem obsegu. SID banka je v tem smislu v evropskem ospredju, saj podatki kažejo na visoko povečanje rasti bilančne vsote in vzdrževanje visokega deleža v močno rastočem bančnem sistemu.

Na tej osnovi lahko ugotovimo, da je SID banka tudi v letu 2021 poslovala uspešno in prispevala visoko dodano vrednost za slovensko gospodarstvo.

XVI.3. POSLOVANJE OSTALIH DRUŽB V SKUPINI SID BANKA

SKUPINA PRVI FAKTOR

V Skupini Prvi faktor so se tudi v letu 2021 nadaljevale aktivnosti nadzorovane likvidacije s poudarkom na unovčevanju portfelja, nižanju stroškov in omejevanju poslovanja skladno s pripravljenimi načrti. Vzporedno je potekala nadaljnja optimizacija, katere namen je poleg znižanja stroškov tudi skrajšanje trajanja likvidacijskih postopkov. Na podlagi uspešnega unovčevanja portfelja terjatev je družba Prvi faktor, Zagreb – v likvidaciji v letu 2021 končnima lastnikoma SID banki in NLB poplačala vse odprte kredite, tj. 1 milijon EUR, medtem ko je družba Prvi faktor, Ljubljana – v likvidaciji končnima lastnicama SID banki in NLB odplačala del odprtih kreditov.

SID banka je 50-odstotni delež v osnovnem kapitalu in hkrati polovico glasovalnih pravic v družbi pridobila leta 2002. Druga družbenica je Nova Ljubljanska banka, d.d., Ljubljana (NLB). Nominalna vrednost kapitalskega deleža SID banke na dan 31. 12. 2021 znaša 1.584 tisoč EUR.

Dejavnost družbe Prvi faktor, factoring družba, d.o.o., v likvidaciji, Ljubljana (v nadaljevanju Prvi faktor, Ljubljana – v likvidaciji ali družba) je bila opravljanje storitev faktoringa. Skupščina družbe je 28. 12. 2016 sprejela odločitev o začetku postopka redne (prostovoljne) likvidacije.

Družba Prvi faktor, Ljubljana – v likvidaciji je ustanoviteljica in:

- imetnica 100-odstotnega poslovnega deleža v osnovnem kapitalu družbe Prvi faktor, factoring društvo, d.o.o. u likvidaciji, Zagreb (v nadaljevanju družba Prvi faktor, Zagreb – v likvidaciji). Družba Prvi faktor, Zagreb – v likvidaciji je bila ustanovljena 17. 12. 2003, od 31. 2. 2016 je v postopku redne likvidacije. Osnovni kapital znaša 19.466 tisoč HRK (kar je 2.590 tisoč EUR po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na dan 31. 12. 2021).
- imetnica 100-odstotnega poslovnega deleža v osnovnem kapitalu družbe Prvi faktor, d. o. o. – u likvidaciji, Sarajevo. Družba Prvi faktor, d. o. o. – u likvidaciji, Sarajevo je bila ustanovljena 27. 2. 2006, od 29. 12. 2016 je bila v postopku redne likvidacije. V letu 2021 je bil likvidacijski postopek pravnomočno končan, posledično je dne 24. 8. 2021 prišlo do izbrisa tega subjekta iz sodnega registra, sredstva in obveznosti je kot univerzalni pravni naslednik prevzela matična družba Prvi faktor, Ljubljana – v likvidaciji;

- imetnica 90-odstotnega poslovnega deleža v osnovnem kapitalu družbe Prvi faktor – faktoring d.o.o., Beograd – u likvidaciji (v nadaljevanju družba Prvi faktor, Beograd – v likvidaciji). Družba Prvi faktor, Beograd – v likvidaciji je bila ustanovljena 24. 2. 2005, od 3. 8. 2017 je v postopku redne likvidacije, njen osnovni kapital znaša 299.196.366 RSD (kar je 2.545 tisoč EUR po srednjem tečaju Narodne banke Srbije na dan 31. 12. 2021). S konverzijo denarnih sredstev in terjatev SID banke in NLB v kapital družbe Prvi faktor, Beograd – v likvidaciji je konec julija 2017 prišlo do spremembe v lastniški sestavi, s čimer sta končni lastnici SID banka in NLB pridobili vsaka po 5-odstotni neposredni poslovni delež v kapitalu družbe Prvi faktor, Beograd – v likvidaciji.

Bilančna vsota na konsolidirani ravni je po stanju na dan 31. 12. 2021 znašala 6.016 tisoč EUR. Po bilančni vsoti je največja družba skupine Prvi faktor, Beograd – v likvidaciji z bilančno vsoto 3.492 tisoč EUR, sledita ji družba Prvi faktor, Zagreb – v likvidaciji z 2.669 tisoč EUR in družba Prvi faktor, Ljubljana – v likvidaciji s 1.333 tisoč EUR.

Skupina Prvi faktor je leto 2021 zaključila s čistim dobičkom v višini 869 tisoč EUR, kar je posledica uspešnega unovčevanja portfelja terjatev. Od tega je največ prispevala družba Prvi faktor, Zagreb – v likvidaciji, ki je ustvarila 653 tisoč EUR čistega dobička. Sledi ji družba Prvi faktor, Beograd – v likvidaciji z 283 tisoč EUR dobička, medtem ko je družba Prvi faktor, Ljubljana – v likvidaciji realizirala 67 tisoč EUR izgube. Ustvarjena izguba v družbi Prvi faktor, Ljubljana – v likvidaciji je posledica dejstva, da prihodki iz naslova izterjave niso zadostovali za celotno pokritje zlasti stroškov dela in administrativnih stroškov (odvetniški stroški, stroški IT).

Skupina Prvi faktor izkazuje pozitiven kapital v višini 4.945 tisoč EUR.

CENER ZA MEDNARODNO SODELOVANJE IN RAZVOJ (CMSR)

CMSR se je tudi v letu 2021 soočal z izzivi nadaljevanja epidemije COVID-19 in še vedno neskljenjene pogodbe o financiranju programa CMSR za izvajanje projektov mednarodnega razvojnega sodelovanja, zaradi česar so CMSR v preteklem obdobju izpadli ključni prihodki za izvajanje njegovih dejavnosti, kar je zahtevalo omejitev vseh nenujnih stroškov. Iz navedenih razlogov je CMSR v letu 2021 realiziral nižje prihodke od načrtovanih, tako da so realizirani odhodki za 80 tisoč EUR presegli realizirane prihodke.

Pri izvajanju tržne dejavnosti je CMSR tudi v letu 2021 nadaljeval sodelovanje s SID banko na področju priprave ocen državnega tveganja, izvajanja anket med podjetji, obdelave podatkov in priprave analiz tržnih vrzeli ter nadaljeval sodelovanje z Ministrstvom za zunanje zadeve na področju priprave indeksov življenjskih stroškov. Potem ko je bila v letu 2020 za Ministrstvo za zunanje zadeve pripravljena poglobljena analiza, v kateri so bile predstavljene osnove, prednosti in pomanjkljivosti sedanje metodologije OZN ter podanih več alternativnih načinov

izračunavanja indeksov življenjskih stroškov, je CMSR v letu 2021 za Ministrstvo za zunanje zadeve po novi metodologiji trikrat določil indekse življenjskih stroškov za 72 krajev v tujini (pri čemer so bila vključena tudi mesta, ki jih OZN ne pokriva).

CMSR je v letu 2021 izvajal projekte mednarodnega razvojnega sodelovanja, ki jih je Republika Slovenija sofinancirala po predhodno sklenjenih pogodbah z Ministrstvom za finance, Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo ter Ministrstvom za zunanje zadeve. V letu 2021 so bili zaključeni štiri projekti.

Na področju pravnih analiz in publicistike je CMSR v letu 2021 nadaljeval s stalnimi projekti, kot so Slovenski poslovni portal (Slovenian Business Portal), letna publikacija Doing Business in Slovenia in revija Mednarodno poslovno pravo, ki pa je s koncem leta 2021 prenehala izhajati. V rahlo povečanem obsegu se je nadaljevalo tudi dolgoletno sodelovanje z javno agencijo SPIRIT na področju priprave informacij o pravnem režimu v Sloveniji (analize gospodarsko-pravnega režima v Sloveniji za portal InvestSlovenia).

XVII. DRUŽBENA ODGOVORNOST

Družbeno odgovorno podjetje gleda na svoje poslovanje celovito in ravna v skladu z dolgoročnimi koristmi širše družbe, zaposlenih in ostalih partnerjev, okolja ter deležnikov v svojem poslovanju. S svojim delovanjem ne zasleduje zgolj interesa svojih lastnikov, pač pa se zaveda odgovornosti za svoje vplive na družbo; tako na ljudi kot okolje in oboje skrbno varuje. Resnično družbeno odgovorno podjetje te cilje upošteva in integrira v vse svoje odločitve. Išče poti, kako najbolje zasledovati svoje poslovne cilje, ne da bi pri tem prezrlo pričakovanja, potrebe in interese vseh deležnikov. Z družbeno odgovornim ravnanjem podjetja krenejo na pot trajnostnega razvoja.

XVII.1. ŠIRŠE DRUŽBENE KORISTI

SID banka, kot razvojna banka, že v svojem osnovnem poslanstvu zasleduje cilje širše družbene odgovornosti in je usmerjena v dolgoročne koristi slovenskega gospodarstva in družbe ter lokalnega okolja. Razvija in izvaja spodbujevalne in razvojne programe ter finančne storitve na področjih, kjer so ugotovljene tržne vrzeli, torej tam, kjer komercialne finančne ustanove ne delujejo v zadostnem obsegu, ali pa sploh ne, pa naj bodo to dolgoročni razvojni projekti ali pa množica malih in srednjih podjetij.

S svojim delovanjem ima SID banka tudi izjemno pomembno proticiklično vlogo, kar je vidno tudi iz njenega poslovanja v letu 2021, ko je hkrati izvajala tako interventne programe za blaženje posledic pandemije pri najbolj prizadetih panogah kot nove razvojne programe, ki bodo pripomogli k okrevanju gospodarstva in razvoju slovenske družbe.

Aktivnosti SID banke so osnovane v smeri preprečevanja izkrivljanja trga in konkuriranja drugim finančnim institucijam. SID banka lahko deluje preko treh distribucijskih kanalov: preko finančnih institucij zasebnega trga, preko javno-spodbujevalnih institucij ali pa neposredno dostopa do končnih koristnikov. S trgu dopolnilnimi finančnimi storitvami tako SID banka prispeva h gospodarski rasti in blaginji prebivalstva ter deluje v smeri trajnostnega razvoja Slovenije. Banka se zaveda svojega posebnega položaja tudi z vidika potencialnega izkrivljanja proste konkurence, zato pri izvajanju svojih dejavnosti izvaja ukrepe, ki preprečujejo konkuriranje poslovnim finančnim institucijam na trgu. Glede na velikost in obseg aktivnosti SID banka nastopa v vlogi osrednje slovenske ustanove za finančno spodbujanje učinkovitega doseganja temeljnih razvojnih ciljev. Njeno delovanje temelji na dolgoročnih razvojnih politikah Republike Slovenije in Evropske unije.

Vloga SID banke je posredovanje na področjih tržnih vrzeli in s tem ustvarjanje širših družbenih koristi, kot so:

- trajnosten in uravnotežen gospodarski razvoj Republike Slovenije;
- raziskave in inovacije ter druge oblike gospodarsko-razvojnega delovanja, ki povečujejo konkurenčnost in odličnost gospodarskih subjektov na področju Republike Slovenije;
- sonaraven razvoj z visoko stopnjo zaščite okolja in bivanja ter energetska in snovna učinkovitost;
- razvita javna in gospodarska infrastruktura;
- socialni napredek, zagotavljanje enakih možnosti, izobraževanje in zaposlovanje;
- druge ekonomske aktivnosti, ki prispevajo k rasti, razvoju in blaginji.

S svojim delovanjem v okviru poslanstva in danih pooblastil SID banka prispeva k uresničevanju širših družbenih ciljev, skladnih s ključnimi elementi trajnostnega razvoja Slovenije: uspešno gospodarstvo, socialna varnost in skrb za okolje.

S spremljanjem podjetij skozi različne razvojne faze poslovanja in nudenjem prilagojenih finančnih storitev SID banka omogoča ustrezne pogoje financiranja, kjer obstoječa tržna ponudba ni zadostna. S tem spodbuja uresničevanje priložnosti slovenskega gospodarstva, tako doma kot v tujini. Posebna pozornost se posveča zlasti malim in srednjim podjetjem z visokim razvojnim potencialom. SID banka poleg načrtovanega prilagajanja svoje kreditne aktivnosti vzporedno razvija in uvaja systemske rešitve, svojo ponudbo pa vsebinsko in tehnično prilagaja spreminjajočim se potrebam končnih upravičencev in poslovnih bank, ko te nastopajo kot posredniki namenskih virov SID banke.

XVII.1. ODGOVORNOST DO STRANK

ODGOVORNO POSOJANJE IN IZPOSOJANJE

SID banka je bila kot članica Združenja bank Slovenije med pobudniki oblikovanja načel odgovornega kreditiranja za banke, ki delujejo v Sloveniji. Ta načela predstavljajo smernice in priporočila za doseganje cilja odgovornosti do svojih strank, lastnikov in ostalih deležnikov. SID banka je koncept odgovornega posojanja in izposojanja v praksi vgradila v notranje postopke odločanja.

Načela odgovornega posojanja, kot jih je oblikovalo Združenje bank Slovenije, so:

- etični standardi in odgovornost do strank;
- poznavanje strank;
- politika financiranja;
- financiranje na podlagi pričakovanih denarnih tokov;
- primerni nameni in pogoji financiranja.

Kot razvojna banka mora SID banka zagotavljati dolgoročno finančno vzdržnost svojega poslovnega modela. Ker ne deluje s ciljem maksimiranja dobičkonosnosti, lahko zagotavlja ugodne finančne pogoje svojih spodbujevalnih programov. Morebitni dobiček se skladno z ZSIRB v celoti reinvestira kot kapital banke in tako namenja dodatnemu financiranju gospodarstva. Vloga SID banke zato ni podpiranje vseh podjetij, ki povprašujejo po kreditiranju, temveč le tistih, ki izkazujejo ekonomsko in finančno upravičenost, hkrati pa imajo vključeno komponento trajnostnega razvoja. Pri poslovanju s strankami oziroma na konkretnih projektih je posebna pozornost namenjena preprečevanju korupcije in preprečevanju pranja denarja.

DODANA VREDNOST STORITEV

SID banka dodano vrednost storitev banke udejanja preko naslednjih vzvodov:

- raznovrstnost in ugodnost lastnih finančnih virov;
- učinkovitejša namembnost finančnih sredstev;
- programi z daljšo ročnostjo in večjim prevzemanjem tveganj;
- nižja cena storitev in drugi ugodnejši pogoji, skladni z dodeljevanjem dovoljenih državnih pomoči za spodbujanje gospodarstva;
- spodbujanje delovanja zasebnega sektorja v smeri trajnostnega razvoja ter povečevanje njegovih zmogljivosti;
- prenos finančnih ugodnosti na končne uporabnike namesto maksimiranja lastnega dobička;
- razvoj finančnih instrumentov, prilagojenih potrebam slovenskega gospodarstva;

- doseganje pozitivnih razvojnih, družbenih in okoljskih vplivov;
- povezovanje z drugimi javno-spodbujevalnimi institucijami ter kombiniranje povratnih in nepovratnih finančnih sredstev;
- svetovanje.

SID banka je v slovenskem prostoru tudi v letu 2021 promovirala koncept finančnega inženiringa, ki zagotavlja ugodnejše pogoje financiranja za končne koristnike na eni strani ter doseganje večjih učinkov pri posredovanju (javnih) razvojnih sredstev na drugi. Nadaljevanje epidemije COVID-19 je pomembno vplivalo tudi na to področje delovanja SID banke, ki je na potrebe podjetij odgovorila z ustreznimi prilagoditvami svojih programov finančnega inženiringa.

XVII.2. ODGOVORNOST DO DRUŽBE IN OKOLJA

SPODBUJANJE KROŽNEGA IN ZELENEGA GOSPODARSTVA

SID banka je med prvimi pobudniki uveljavljanja koncepta krožnega gospodarstva v Sloveniji, v letu 2021 pa je z realizacijo svoje zelene strategije naredila še odločnejši korak k spodbujanju slovenskega gospodarstva k zeleni transformaciji in večji vlogi družbene odgovornosti v poslovanju. Skladno z zeleno strategijo SID banka deluje proaktivno in sistematično uvaja novosti, povezane z integracijo podnebnih, okoljskih, družbenih in upravljavskih dejavnikov (dejavniki ESG) v poslovne procese, pri čemer želi ohraniti vodilno vlogo na tem področju v slovenskem bančnem okolju, zato močno povečuje kapital znanja na področju trajnostnega financiranja.

Spodbude krožnemu in zelenemu gospodarstvu že sicer SID banka izvaja neposredno preko obstoječih finančnih programov in z vrednotenjem poslovnih modelov svojih komitentov. Poleg finančne trdnosti podjetij SID banka v okviru kreditne ocene presoja tudi elemente dolgoročne vzdržnosti in trajnosti poslovnih modelov podjetij ter njihove skladnosti z nameni, ki jih mora v okviru svojih mandatov SID banka zasledovati.

IZMERILI SMO OKOLJSKE UČINKE ZELENE OBVEZNICE SID BANKE

SID banka je s pomočjo Instituta »Jožef Stefan« – Centra za energetske učinkovitost izdelala strokovno oceno pričakovanih okoljskih učinkov zelene obveznice, iz naslova katere je v letu 2020 financirala 5 projektov v skupni višini 4,1 mio €.

Študija je pokazala, da so z enim milijonom evrov vloženih sredstev v zelene obveznice na letni ravni doseženi naslednji ocenjeni okoljski učinki iz zelenih projektov:

- zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za 689 ton CO₂,
- proizvodnja električne energije iz obnovljivih virov energije v višini 352 MWh,
- proizvodnja toplotne energije iz obnovljivih virov energije v višini 917 GJ,
- prihranek energije, razen električne, v višini 46 GJ,
- proizvodnja dodatne količine recikliranih izdelkov in goriva v višini 187 ton,
- povečanje potniških kilometrov iz naslova čistega transporta v višini 1.473 potniških km.

S tovrstnimi projekti uresničujemo svojo strategijo t. i. zelene banke ter spodbujamo trajnostni razvoj slovenskega gospodarstva.

Z razvojno spodbujevalnimi programi SID banka naslavlja razvoj konkurenčnega gospodarstva, s poudarkom na malih in srednjih podjetjih, na razvoju družbe znanja in inovativnega podjetništva, razvoju okolju prijazne družbe ter regionalnem in družbenem razvoju. Prek programov SID banke je možno neposredno financiranje podjetij in njihovih naložb v projekte učinkovite rabe energije, obnovljivih virov energije, prenove stavb, trajnostnega prometa, trajnostnega/krožnega ravnanja z vodami, odpadki in drugimi naravnimi viri.

SID banka znotraj omenjene Zelene strategije razvija nov koncept nefinančnega vrednotenja podjetij z vidika ESG dejavnikov. Gre za panožno prilagojeno presojo podjetij z vidika okoljskih (E), socialnih (S) in upravljalških (G) vplivov. Vrednotenje okoljskih dejavnikov in presoja prilagoditvenih strategij podjetij je osnova za vzpostavitev prepoznavanja in vrednotenja fizičnih podnebnih tveganj ter tveganj, povezanih s preoblikovanjem poslovnih modelov v smeri brez ogljičnega delovanja.

SID BANKA JE EDEN OD POBUDNIKOV UVEDBE KONCEPTA KROŽNEGA GOSPODARSTVA V SLOVENIJI

Aktivno promoviramo krožno gospodarstvo od leta 2010, ko smo bili eden od pobudnikov koncepta krožnega gospodarstva v Sloveniji. Podali smo več pobud za vpeljevanje krožnega poslovanja v pomembne strateške dokumente (osnovna strategija razvoja Slovenije in Strategija pametne specializacije) ter predlagali nekatere konkretne ukrepe na področju ekologije in krožnega gospodarstva. Vsako leto, od leta 2010 dalje, izdelamo poročilo o družbeni odgovornosti z vidika prispevka SID banke h krožnemu gospodarstvu.

SID banka je iniciator naložb v trajnostno gospodarstvo, promocija krožnega gospodarstva poteka od leta 2012:

- V letu 2015 je SID banka organizirala dogodek „Stičišče znanja“, namenjen tematiki krožnega gospodarstva (udeležba več kot 100 slovenskih podjetij).
- Podpis deklaracije „COP21 – Paris Climate Summit 2015“ pod okriljem European long-term investors association (ELTI) – zaveza SID banke k spodbujanju naložb v nizkoogljično in okolju prijazno ekonomijo.
- Financiranje zelenih naložb in naložb s ciljem zmanjševanja odpadkov, izboljševanja snovne učinkovitosti, reciklaže in ponovne uporabe in podaljševanje življenjske dobe proizvodov ter energetske učinkovitosti ...

SID banka od leta 2012 v okviru procesa kreditne presoje podjetja ocenjuje tudi z vidika 5-ih bilanc. 5 bilanc je inovativno orodje v obliki vprašalnika, s katerim se ocenjuje odpornost poslovnega modela podjetja na dolgi rok, snovna učinkovitost podjetja, skrb podjetja za naravno okolje in družbeno odgovornost, učinkovitost rabe energije v podjetju, tehnološko prebojnost in vlaganje v človeške vire. Ocena podjetja z vidika 5-ih bilanc se kot »mehki dejavnik« upošteva v okviru cenovne politike SID banke.

Organiziramo in sodelujemo na dogodkih namenjenih izobraževanju in spodbujanju krožnih poslovnih praks.

Financiramo tehnološke inovacije in projekte krožnega gospodarstva:

- S financiranjem zelenih investicij in investicij s ciljem zmanjšanja odpadkov.
- S financiranjem povečevanja snovne učinkovitosti, recikliranja in ponovne uporabe.
- S financiranjem povečevanja uporabne dobe produktov ter energetske učinkovitosti.

V okviru neposrednega financiranja malih in srednje velikih podjetij omogočamo financiranje nakupa sekundarnih surovin ali odpadkov in stroškov dela v proizvodnji sekundarnih surovin (kot obratni kapital), razvoja in proizvodnje novih produktov iz sekundarnih surovin, razvoja in proizvodnje ponovne uporabe odpadkov za enak proizvod, ipd.

Oblikujemo programe, ki sledijo konceptu krožnega gospodarstva in ga pri financiranju prenašajo v gospodarstvo. Na ta način spodbujamo podjetja v Sloveniji, da svoje poslovne modele prilagodijo smernicam krožnega poslovanja.

Z našimi programi je odločitev za krožno gospodarstvo lažja. Krožno gospodarstvo ekonomsko-finančno prinaša visoke stroške, ki jih je pogosto mogoče upravičiti le s proizvodi ustrezne ekonomsko-družbene vrednosti. Da se zasebni sektor ustrezno aktivira na tem področju in prilagodi novim trendom, je potrebno poskrbeti za ustrezne finančne spodbude. Z nizkimi obrestnimi merami, številnimi programi, prilagojenimi potrebam posameznega podjetja in različnimi oblikami posrednega, neposrednega ali kombiniranega financiranja za to poskrbi SID banka.

Z našimi programi financiranja poskrbimo za vse vrste podjetij in vse vrste projektov. Okoljska odgovornost danes ni zgolj trend in nuja. Je mnogo več. Je način, ki podjetjem zagotavlja

stroškovne prihranke, konkurenčno prednost ter ugled in boljše prepoznavnost. Pri tem pa zelena naravnost ne pomeni zgolj produciranje novih materialno in okoljsko bolj učinkovitih proizvodov, temveč in predvsem nenehne izboljšave obstoječih procesov in produktov skozi celoten življenjski krog.

Usmeritve SID banke v smeri krožnega gospodarstva:

- Financiranje tehnoloških inovacij ostaja glavni steber spodbud pri prehodu v krožno gospodarstvo.
- Financiranje MSP kot temelj razvojnega financiranja SID banke. Dostopnost financiranja in poudarek na selektivnosti SID banke – usmerjenost v najprodornejši del MSP, zlasti na področja, kot so recikliranje, popravila in inovacije.
- Podpora krožnemu gospodarstvu je posredno integrirana v vse finančne instrumente. Pri oblikovanju finančnih instrumentov in razvojnih ukrepov se naslavljajo vrzeli predvsem na področju naprednih in nizkoogljčnih tehnologij ter energetske učinkovitosti.
- Prihodnji razvoj produktov gre v smeri standardizacije produktov za financiranje trajnostnih naložb.
- Iskanje poti do institucionalnih vlagateljev, ki iščejo te produkte (npr. izdaja zelene obveznice).

MEDINSTITUCIONALNO SODELOVANJE

SID banka ima intenzivne stike in dobre odnose s številnimi različnimi mednarodnimi finančnimi institucijami, razvojnimi in komercialnimi bankami, zavarovalnicami in pozavarovalnicami. Z izmenjavo informacij in drugimi oblikami sodelovanja finančne institucije zmanjšujejo tveganja, ki so jim vsakodnevno izpostavljene. Poleg tega medbančni dogovori in priporočila, ki krepijo dobre prakse, pravila in načela bančne stroke prispevajo k dolgoročno vzdržnemu poslovanju, odgovornemu posojanju, varnosti in likvidnosti v bančnem sektorju in tudi širše.

Za SID banko so zlasti pomembni dogovori Združenja bank Slovenije ter drugih domačih in tujih bančnih združenj, katerih članica je. Banka je članica več mednarodnih združenj finančnih ustanov, na primer Evropskega združenja javnih bank (EAPB), Evropskega združenja dolgoročnih investitorjev (ELTI), Mreže evropskih finančnih institucij za financiranje malih in srednjih podjetij (NEFI) in Bernske unije. Skupaj z več kot 50 drugimi članicami Bernske unije se je s posebno izjavo zavezala, da si bo prizadevala za visoke etične standarde in vrednote združenja ter svoje aktivnosti izvajala strokovno, finančno odgovorno in spoštljivo do okolja. Prav tako je v okviru Bernske unije aktivno delovala in opravljala svoje obveznosti kot članica, hkrati pa z njeno pomočjo nadaljevala s prenosom najboljših praks v slovensko finančno in razvojno okolje ter izmenjavo kriznih izkušenj in storitev. Z namenom krepitve sodelovanja z evropskimi institucijami je SID banka tudi delničarka Evropskega investicijskega sklada (EIF).

V okviru Evropskega svetovalnega vozlišča za naložbe (EIAH) SID banka deluje kot nacionalna vstopna točka za podporo investicijskim projektom, predvsem iz Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI).

SID banka je tudi podpisnica Slovenskih smernic korporativne integritete ter ustanovna članica Slovenskega inovacijskega stičišča, evropskega gospodarskega interesnega združenja, kjer sodeluje s članicami iz gospodarstva, bančništva, akademske sfere ter regionalnimi in lokalnimi organizacijami. Banka organizira že tradicionalna srečanja Stičišče znanja, ki so namenjena dvigu strokovnega znanja na gospodarskem oziroma finančnem področju.

SODELOVANJE SID BANKE V EVROPSKEM SVETOVALNEM VOZLIŠČU

SID banka je že od leta 2015 v okviru Evropskega svetovalnega vozlišča za naložbe (EIAH) vstopna točka za Slovenijo. **Na podlagi aktivnega in uspešnega sodelovanja z EIAH, se je SID banka prijavila na projekt vzpostavitve oddelka za izvajanje investicijskih svetovalnih storitev za različne oblike naložb in nudenje tehnične pomoči**, za kar so bila na voljo nepovratna sredstva EU. Projekt je potekal od junija 2019 do novembra 2020. Cilj projekta je bil izboljšati naložbeno okolje in odpraviti pomanjkljivosti pri mobilizaciji financiranja, zlasti s spodbujanjem investicijskih svetovalnih storitev in nudenjem podpore promotorjem in investitorjem pri razvoju in strukturiranju uspešnih, trajnostnih in kakovostnih projektov. Z navedenim projektom se je vloga SID banke še poglobila in nadgradila.

V okviru projekta je bil vzpostavljen Oddelek za projektno in izvozno financiranje (OPIF) in definirani procesi oddelka. Z vzpostavitvijo oddelka je SID banka po vzoru drugih razvojnih in investicijskih bank odprla tako imenovano »svetovalna pisarno«, ki slovenskim subjektom nudi vso potrebno podporo pri razvoju in financiranju naložb. V okviru projekta je bil v sodelovanju z Oddelkom za kreditne analize posodobljen priročnik za presojo investicij. V obdobju izvedbe projekta so zaposleni OPIF izvedli več kot 30 presoj upravičenih projektov, ter pripravili ali omogočili izvedbo obširnejših študij za namen celostnega razvoja občin in trajnostne oskrbe starejših. Hkrati so zaposleni OPIF nudili storitve svetovanja pri razvoju in strukturiranju projektov zasebnega in javnega sektorja, finančnega svetovanja ter pomoč pri iskanju nepovratnih sredstev EU in kombiniranje z drugimi viri financiranja. Del projekta je bilo tudi nudenje tehnične pomoči. Tako smo izvedli pilotni projekt tehnične pomoči in občini Ankaran organizirali izvedbo celostne Cestno-prometne študije.

V obdobju trajanja projekta je SID banka decembra 2019 z Evropsko Komisijo (EK) sklenila pogodbo za namen izvajanja razpisa CEF Blend 2019, ki predvideva kombiniranje nepovratnih virov iz proračuna EU ter povratnih virov financiranja s strani finančnih institucij oz. drugih zasebnih vlagateljev. SID v okviru CEF nastopa kot izvajalski partner EK za Slovenijo. To pomeni, da pregleda prijavljene projekte iz Slovenije in presoja njihovo skladnost in upravičenost s cilji in prioriteto razpisa, zrelost projekta in kapaciteto investitorja, ter zaključke posreduje Evropski komisiji, ki odobri nepovratna sredstva za izvedbo projekta. Pričakuje, da SID banka v okviru »blendinga« zapira finančno konstrukcijo projekta s financiranjem, zato se predlog financiranja obravnava na organih

odločanja SID banke. V času trajanja projekta je OPIF presodil projekta vgradnje varnostnih naprav v lokomotive SŽ, tako potniškega kot tovornega prometa.

Z dosegom vseh zastavljenih ciljev, je SID banka uspešno zaključila projekt, s čimer je upravičena do prejema nepovratnih sredstev EU. Ne glede na zaključek projekta SID banka ostaja del evropskega svetovalnega vozlišča in preko OPIF nudi svetovalne storitve pri razvoju naložb.

SID banka svoje znanje na področju trajnosti vseskozi tudi aktivno deli prek udejstvovanja v okviru različnih sodelovanj in delovnih skupin, zlasti na ravni ZBS. **SID banka je na področju trajnosti v letu 2021 aktivno sodelovala pri treh pobudah ZBS:** pri pripravi smernic trajnostnega financiranja ter pri dopolnitvi smernic o upravljanju tveganj z vidiki obravnave in upravljanja tveganj ESG. Zadnja od pobud, pri kateri sodeluje SID banka, je iniciativa ZBS, da se na ravni vseh bank oblikuje enotni vprašalnik ESG.

POUDAREK NA TRAJNOSTNEM RAZVOJU

Pod okriljem Združenih narodov so bili v širokem soglasju 191 držav sprejeti skupni cilji trajnostnega razvoja. Med državami podpisnicami je tudi Slovenija in SID banka kot razvojna institucija s pogledom, usmerjenim v čistejšo in bolj vključujočo prihodnost. S svojimi programi stremi k doseganju teh ciljev, ki predstavljajo zaščito okolja, izkoreninjene revščine in zagotovitev miru in napredka za vso družbo. Da je delovanje SID banke usklajeno s cilji trajnostnega razvoja, je ugotovila tudi priznana Morningstarjeva družba Sustainalytics, ki je v času izdaje zelene obveznice SID banke preučevala njene aktivnosti. Skupina mednarodnih strokovnjakov je takrat poudarila velik pomen SID banke pri doseganju napredka predvsem pri okoljskih ciljih kot so cenovno dostopna in čista energija, trajnostna mesta in skupnosti, čista voda in sanitarna ureditev, odgovorna poraba in proizvodnja ter življenje na kopnem.

KOMUNICIRANJE Z JAVNOSTMI

SID banka ima, kot osrednja razvojna finančna institucija, z dopolnjevanjem obstoječe ponudbe finančnega trga s komplementarnimi storitvami edinstven položaj na trgu. Ustrezna in usklajena komunikacija z javnostmi zato deluje kot podpora operativnim ciljem banke oziroma njeni spodbujevalni in razvojni vlogi. Celotna komunikacija je grafično in vsebinsko usklajena, pri čemer se v vseh publikacijah uporablja celostna grafična podoba SID banke. Skladno z načinom delovanja banke komunikacija s strankami, poslovnimi partnerji, različnimi deležniki in javnostjo v splošnem poteka neposredno ter tudi posredno v sodelovanju z drugimi finančnimi in javno-spodbujevalnimi institucijami.

Ključni cilji komunikacijskih aktivnosti v letu 2021 so s transparentno in konsistentno komunikacijo z vsemi deležniki obsegali podporo izvajanju poslovne politike banke, krepitev njene prepoznavnosti in utrjevanje njene vloge, ki jo ima kot spodbujevalka trajnostnega razvoja slovenskega gospodarstva in družbe.

Osrednji splošni komunikacijski kanal banke z zunanjimi javnostmi sta njeni spletni strani **www.sid.si** in **www.skladskladov.si**, ki sta tudi v letu 2021 ostali osnovni vir informacij. Z namestitvijo spletnih asistentov (chatbotov) SIDko in SKLADko se je banka deležnikom še bolj približala in jim olajšala neposredni dostop 24/7. Neposreden stik z deležniki banka ohranja tudi s tedensko komunikacijo na družbenih omrežjih LinkedIn in Facebook ter prek mesečnih e-novic, s katerimi stranke obvešča o novostih in aktualni ponudbi.

Stik s poslovno in strokovno javnostjo je banka tudi letos vzdrževala oziroma krepila prek svoje pojavnosti v medijih in mreže poslovnih interesnih združenj, kot so Gospodarska zbornica Slovenije, Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, regionalne razvojne agencije in podobna podjetniška združenja. Predstavniki SID banke so se udeležili ali aktivno sodelovali (predstavljali banko) na 49 domačih in mednarodnih dogodkih, ki so potekali v digitalni, fizični in hibridni obliki. Dogodki, primerni za udeležbo, so bili izbrani skladno s poslanstvom in področji delovanja SID banke ter veljavnimi priporočili SDH.

Da bi povečala svojo prepoznavnost in s tem razširila dostopnost svojih storitev slovenskemu gospodarstvu, je SID banka skupaj z agencijama naredila produktni in korporativni videospot ter v drugi polovici leta uspešno izvedla tudi prvo medijsko kampanjo za povečanje prepoznavnosti, ki je hkrati potekala na televiziji, spletu in prek zunanjega oglaševanja. Tekom leta je banka izvedla tudi 4 digitalne oglaševalske kampanje, ki so bile prek različnih spletnih platform ciljno usmerjene v izbran segment podjetij in podjetnikov, kar je banki prineslo dobre rezultate kampanj.

XVII.3. ODGOVORNOST DO ZAPOSLENIH

NOTRANJE KOMUNICIRANJE

Za uspešno in usklajeno delovanje organizacije kot celote je izredno pomembno učinkovito notranje komuniciranje. V primeru tako specializirane dejavnosti, kot jo opravlja SID banka, sta notranja komunikacija in učinkovit pretok informacij ključna za ohranjanje visoke ravni strokovnosti in kakovosti storitev.

Učinkovito notranje komuniciranje je temelj urejenega poslovanja organizacije, delujočih poslovnih procesov in dobrih odnosov med zaposlenimi na vseh ravneh. SID banka je v letu 2021 krepitvi notranjega komuniciranja, zlasti zaradi vztrajajočih okoliščin širjenja epidemije COVID-19 in posledičnega pretežnega dela od doma, namenila veliko pozornosti. Poseben

poudarek je vodstvo banke namenilo rednemu obveščanju zaposlenih, zlasti z vidika spremenjenih okoliščin ob poteku mandata uprave ter tudi siceršnje organizacije dela. S tem je bila vzpostavljena dvosmerna komunikacija, ki je prispevala k sprotnemu reševanju vprašanj zaposlenih ter poskrbela za večje zadovoljstvo na delovnem mestu in pozitivno korporativno kulturo. Redni dialog med vodstvom banke in sindikatom je bil ohranjen tudi v letu 2021.

Spletne aplikacije zagotavljajo hitro izmenjavo dokumentov ter dostop do vseh pravilnikov in aktov, mogoča je tudi izposoja strokovnih gradiv med oddelki. Z namenom dodatne krepitev komunikacije je v letu 2021 banka uvedla tudi nov izobraževalni portal ECHO+, ki zaposlenim omogoča, da na učinkovit in enostaven način opravljajo obvezna izobraževanja, nadgrajujejo svoje znanje in ostajajo v stiku z najnovejšimi spoznanji na svojih strokovnih področjih ter pri poznavanju storitev in produktov banke.

Zaposleni lahko k boljšemu delovnemu okolju prispevajo tudi prek aplikacije za predloge izboljšav, s katero lahko vsak zaposleni predlaga svojo inovativno idejo za izboljšavo, o kateri nato odloča posebej za to izvoljena komisija, ki najboljše inovacije tudi nagradi. Obveščanje zaposlenih je bilo okrepljeno tudi s pogostejšimi, mesečnimi izdajami internega časopisa Cekinčki, ki zaposlene seznanja s kadrovskimi spremembami, dogodki in aktivnimi projekti ter uspehi posameznih oddelkov ter podjetij.

SKRB ZA ZAPOSELENE

Banka zaposlenim omogoča gibljiv delovni čas, kar omogoča lažje usklajevanje službenega in zasebnega življenja, pri čemer predvsem staršem z mlajšimi otroki daje možnost ureditve drugačnega delovnega časa, kot velja za druge zaposlene. Uprava zaposlenim, kadar narava njihovega dela to dopušča in njihova odsotnost ne ovira organizacije dela, omogoča občasno delo od doma.

Banka stremi k ohranjanju visoke organizacijske kulture, še posebno k vzgajanju participativne organizacije in medsebojnega spoštovanja, spodbujanja timskega dela in sodelovanja, ter k pripadnosti in zavzetosti. Politika upravljanja banke med drugim upošteva vrednote družbe, referenčni kodeks upravljanja, sodelovanje z vsemi deležniki, politiko transakcij med družbo in povezanimi osebami, zavezo o ugotavljanju nasprotja interesov in neodvisnosti upravnih in nadzornih organov, ocenjevanje učinkovitosti ter varovanje interesov zaposlenih.

Pomembno vlogo z vidika zagotavljanja poslovne etike ima sprejet kodeks etičnih vrednot in strokovnih standardov, ki ureja načela in pravila, po katerih se ravna SID banka, njeni organi in bančni delavci pri opravljanju svojih dejavnosti in nalog v odnosu do komitentov, drugih bank in gospodarskega okolja ter znotraj SID banke. Poleg sprejetih strokovnih standardov ima banka urejen sistem zaščite prijaviteljev (whistle-blowing), sistem pa lahko uporabijo bančni delavci in tudi osebe, ki z banko sodelujejo.

V kontekstu notranje družbene odgovornosti banka spodbuja različne aktivnosti, ki uresničujejo vrednote banke v vsakdanjem življenju in delu zaposlenih. Hkrati se zaposleni udeležujejo različnih srečanj in okroglih miz, na katerih promovirajo vrednote trajnostnega razvoja in etičnega delovanja kot osnove za družbeno odgovorno in trajnostno bančništvo.

Posebna pozornost je namenjena tudi pravicam zaposlenih, njihovi varnosti in zdravju, pogojem dela, socialni varnosti, osebemu in strokovnemu razvoju, socialnemu dialogu in medsebojnim odnosom. Banka je v luči izrednih razmer odredila opravljanje dela na domu tistim zaposlenim, katerim je glede na naravo njihovega dela to bilo možno odrediti oz. je delo na domu bilo mogoče opravljati, tako da prenosi okužb med zaposlenimi niso bili evidentirani.

Na področju varnosti in zdravja zaposlenih SID banka redno izvaja predhodno usmerjene in obdobjne zdravniške preglede ter strokovno usposabljanje za varnost in zdravje pri delu ter požarno varnost. Banka z rednim spremljanjem potreb zaposlenih, izvajanjem priporočil pooblaščenice medicine dela in ukrepi v okviru promocije zdravja na delovnem mestu izvaja aktivnosti, namenjene zagotovitvi čim bolj zdravih delovnih pogojev in ustreznega delovnega okolja.

Pri določanju višine plač in drugih stroškov dela zaposlenim se upoštevata veljavna zakonodaja in bančna kolektivna pogodba. Nagrajevanje uspešnosti in napredovanja ureja podjetniška kolektivna pogodba, v kateri so opredeljeni tudi pogoji in merila za dodatno motiviranje ključnih kadrov. V letu 2021 je banka nadaljevala prakso plačila premije prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja in dodatnega pokojninskega zavarovanja za zaposlene.

RAZVOJ KADROV

V SID banki je posebna pozornost namenjena področju razvoja zaposlenih, s katerim banka ohranja ustrezno kompetenčno, izobrazbeno in kvalifikacijsko strukturo, primerno razvitosti in strateškimi ciljem banke. S tem se zagotavlja, da ima vsak zaposleni v banki znanja, spretnosti in sposobnosti za učinkovito opravljanje svojega dela, zato da bi se izboljšala kakovost dela posameznikov in timov. Stimulativni sistem nagrajevanja dodatno prispeva k učinkovitemu prilagajanju zaposlenih spremembam in izzivom v organizaciji in okolju, ki jim bo tudi v prihodnje ponujalo dovolj strokovnih izzivov. V letu 2021 je banka sprejela nov model nagrajevanja zaposlenih, po katerem se na mesečni in letni ravni zaposleni nagrajujejo na osnovi transparentnih kriterijev in ki motivira zaposlene za več in bolje.

Sistem kompetenc za posamezna delovna mesta zagotavlja kakovostno strukturo v okviru kompleksne funkcijske strukture SID banke kot razvojne banke. Na področju upravljanja zaposlenih je banka z namenom večje fleksibilnosti, kakovosti podatkov in podpore vodjem pri upravljanju in razvijanju kadra v letu 2021 uvedla tudi kadrovski informacijski sistem eHRM, v katerem se podatki o zaposlenih vodijo skladno s pravili na področju varovanja osebnih

podatkov. Kadrovski informacijski sistem eHRM banki omogoča različne povezave in pretok podatkov v druge aplikacije in sisteme, ki te podatke potrebujejo. Na ta način z enotno vstopno točko vnosa podatkov omogočamo večjo kakovost podatkov, prihranek časa ter dodatne možnosti za njihovo spremljanje in kakovostno obdelavo.

Ena od usmeritev akcijske strategije SID banke je tudi spodbujanje pridobivanja potrebnih znanj in veščin ter njihov prenos v prakso. Vsi zaposleni v banki so se v letu 2021 udeležili vsaj enega izobraževanja. Glede na specifičnost zaradi razmer v zvezi z epidemijo COVID-19 je bil del izobraževanj izveden po spletu. Na področju skrbi za ključni kader je banka v letu 2021 uvedla koncept ključnih in perspektivnih kadrov (talentov) in naslednikov za ključna delovna mesta ter program njihovega zadržanja.

ZAPOSLOVANJE

Banka že vrsto let ustvarja nova delovna mesta v skladu z vedno bolj kompleksnimi potrebami svojega poslovnega modela in s svojim razvojem odpira možnosti za zaposlovanje. Pri izbiri kandidatov za zaposlitev se je banka posebej zavezala, da bodo postopki brezpogojno nediskriminatorni glede na osebne okoliščine kandidatov.

V letu 2021 je zaposlovanje potekalo skladno z letnim načrtom zaposlovanja in usmeritvami strategije, ki temeljijo na prilagajanju zaposlovanja rasti poslovanja ter razvoju novih produktov, zaposlovanju strokovnjakov s specifičnimi znanji in izkušnjami ter zadržanju ključnih in perspektivnih kadrov v banki.

Tabela 24: Struktura zaposlenih po stopnji izobrazbe na dan 31. 12. 2021

Stopnja izobrazbe	2021		2020	
	število	delež v %	število	delež v %
5	15	6,7	17	7,6
6/1	14	6,3	14	6,3
6/2	47	21,1	49	22,0
7	108	48,4	105	47,1
8/1	31	13,9	32	14,3
8/2	8	3,6	6	2,7
Skupaj	223	100,0	223	100,0

V SID banki se je v letu 2021 na novo zaposlilo 17 sodelavcev, bodisi kot nadomestitev sodelavcev, ki so našli nove izzive zunaj banke, ali zaradi začasnih dodatnih potreb bodisi kot odgovor na potrebe, ki jih narekujejo nove naloge in povečan obseg dela zaradi uvajanja novih produktov (tudi kot posledica epidemije) in drugih razvojnih aktivnosti. Konec leta je bilo v banki zaposlenih 223 oseb (enako kot konec predhodnega leta), od tega 146 žensk in 77 moških. Povprečno število zaposlenih v letu 2021 je bilo 223,5.

ZAKLJUČEK IN POGLED NAPREJ

Poslovni model SID banke, kot spodbujevalne in razvojne banke, se je izkazal kot prožen, s sposobnostjo hitre prilagoditve programov financiranja in aktiviranja večjega obsega delovanja banke v primeru zaostrenih makrofinančnih razmer. SID banka je tako interventno delovanje uspela zagotavljati ob hkratnem zanesljivem obvladovanju tveganj. Le tako lahko SID banka ohranja in oplaja kapital in ostale zmogljivosti, potrebne za dolgoročno uspešno izvajanje mandatov na ustrezno obsežni ravni. Ustrezno usmerjen odziv in to v dovolj velikem obsegu omogoča, da je delovanje SID banke makroekonomsko relevantno tako pri proticikličnem, kot pri razvojnem delovanju.

Negotove makrofinančne okoliščine zaradi geopolitičnih zaostritev, visoke inflacije in posledično spremenjenega ravnanja centralni bank, terjajo od SID banke še naprej zelo aktivno držo. V takšnih razmerah, ki asimetrično vplivajo na različne gospodarske panoge, je namreč pravilno naslavljanje tržnih vrzeli financiranja izjemno pomembno. Za tovrstne ciljne programe so glede na pretekle izkušnje SID banke in izkušnje drugih institucij v tujini najbolj učinkoviti programi finančnega inženiringa. Ti omogočajo fleksibilnost in učinkovitost usmerjenega plasiranja sredstev ter hkrati zagotavlja vzdržno javno financiranje razvoja.

Pri tem bodo še naprej ostajala ključna obvladovanja tveganj. Delovanje tako na strukturnih, kot cikličnih tržnih vrzeli financiranja s seboj prinaša dodatna tveganja, ki jih komercialne banke pogosto niso pripravljene sprejemati, ali pa zgolj po pogojih, ki so za gospodarstvo izrazito neugodni. SID banka bo zato morala nadaljevati krepitev, tako na ravni kompetenc kot orodij za obvladovanje tveganj. Slednje je eden temeljev, ki SID banki omogočajo zmožnost pokrivanja tržnih vrzeli v zadostni meri.

V prihajajočem obdobju bodo mnogi izzivi za gospodarski oziroma trajnostni razvoj povezani z ustrezno in učinkovito uporabo sredstev iz novega večletnega finančnega okvira EU in mehanizma za okrevanje in odpornost. Pri slednjem so bili zaradi majhnega časovnega okna za usmeritev sredstev v konkretne projekte v Sloveniji sprejeti programi, ki so sredstva v gospodarstvo plasirali na najhitrejši možen način, kar pomeni pretežno z nepovratnimi sredstvi in brez uporabe kompleksnejših finančnih instrumentov. Za sredstva večletnega finančnega okvira EU pa je ključno, da se z uporabo tudi povratnih oblik financiranja in usmeritvijo na področja z največjim učinkom lahko zagotovi še ustrežnejše doseganje ciljev. Za nekatere namene so nesporno bolj primerna nepovratna sredstva, za druge pa imajo povratna sredstva vrsto prednosti: višjo alokacijsko učinkovitost sredstev (obveznost vračila sredstev pogojuje ustreznost in dolgoročno finančno vzdržnost poslovnih modelov prejemnikov sredstev), namesto »one-off« učinka se oblikuje obnovljiv vir sredstev (kar pripomore tudi k stabilnosti in predvidljivosti ustrezne ponudbe financiranja), javna sredstva pa tako postanejo vzvod in

končni obseg sredstev je opazno večji. Posledično je intenziteta rabe vedno redkih javnih sredstev nižja, pogosto za doseganje enake uspešnosti.

EVALVACIJA AKTIVNOSTI SID BANKE V OBDOBJU 2011–2016 IN STRATEŠKI IZZIVI DELOVANJA V PRIHODNOSTI

V letu 2018 je skupina zunanjih strokovnjakov z Ekonomske fakultete v Ljubljani na povabilo SID banke izvedla tretjo evalvacijo aktivnosti, tokrat za petletno obdobje 2011–16. Gre za dobro mednarodno prakso na področju razvojnega bančništva, saj so redne neodvisne evalvacije dobra podlaga za ovrednotenje izpolnjevanja mandatov v preteklem obdobju, hkrati pa podajajo tudi koristna napotila glede možnosti za nadaljnji razvoj in nadgradnjo delovanja razvojnih inštitucij.

Poročilo skupine strokovnjakov lahko strnemo v naslednje ugotovitve:

- Delovanje SID banke kot razvojno-spodbujevalne institucije ustrezno utemeljujejo nepravilnosti trga, ki jih banka oz. država lahko naslavlja z ustreznimi orodji ekonomske politike in seveda regulacije. Te nepravilnosti trga nastajajo v pogojih asimetričnih informacij ali pozitivnih eksternalij, oziroma družbeno koristnih učinkov, ki jih subjekti, ki se odločajo na tržni osnovi ne upoštevajo pri svojih odločitvah o financiranju.
- Temeljni izziv delovanja SID banke v obdobju 2011–16 so predstavljale ciklične vrzeli, ki so nastale v izjemno neugodnih razmerah makro-finančne krize. Proticiklične oziroma protikrizne ukrepe je SID banka začela izvajati praktično takoj po razširitvi svojega mandata. Naslavljanje teh vrzeli je bilo glede na razmere nujno, asimetrična dinamika dislokacij pa je upravičevala začasno delovanje tudi na nestandardnih tržnih segmentih, kot so kratkoročna posojila in posojila večjim podjetjem.
- SID banka je od leta 2011 razvila celo vrsto finančnih instrumentov na osnovi lastnih sredstev in namenskih sredstev države, iz katerih je že bilo plasiranih v gospodarstvo preko pol mrd EUR. Finančni inženiring tako zavzema vedno bolj pomemben delež med vsemi programi razvojnega financiranja SID banke, na podobnih osnovah pa delujejo tudi finančni instrumenti evropske kohezijske politike.
- Evalvatorji predlagajo, da naj bi bila, bolj aktivno in pravočasno kot v preteklosti, SID banka vključena v programiranje kohezijskih sredstev za obdobje 2021–27. Poleg tega bi veljalo proučiti možnost vključitve SID banke v zapiranje velike vrzeli razvojnega financiranja med »vzhodom« in »zahodom«, ki bo predvidoma nastala v novi evropski perspektivi. Tu obstaja možnost predvsem v programih, ki temeljijo na finančnem inženiringu s proračunskimi sredstvi, saj ti s svojo povratno osnovo predstavljajo največjo možno multiplikacijo teh sredstev.
- Obstoječ zakonski okvir in mandat SID banke sta, po mnenju evalvacije, ustrezna in ji omogočata dovolj široko področje delovanja. Bi pa bilo smiselno osrednjo vlogo SID banke nadgraditi v smeri tudi formalnega povezovanja ali celo združevanja razvojno-spodbujevalnega sistema v državi.

Evalvacija je pokazala, da je SID banka v letih 2011-16 utrdila svoj položaj osrednje javno-spodbujevalne institucije v državi. Deluje v spremenjenih makroekonomskih okoliščinah, tako v okviru politike Evropske komisije do delovanja razvojnih bank, usmerjene v večje koriščenje finančnih instrumentov ter instrumentarija pod okriljem Evropske investicijske banke (EIB). Evalvacija vidi SID banko kot temeljni finančni steber izvajanja dolgoročne razvojne politike ter se jo skladno s tem primerno in pravočasno vključuje v procese razvojnega planiranja.

Tako razvojna, kot tudi proti-ciklična vloga SID banke sta ključni za izkoriščanje razvojnih potencialov Slovenije v obdobju, ki je pred nami. Evalvacija v prihodnje predvideva odpiranje novih razvojnih vrzeli, ki bodo izvirale zlasti iz procesov četrte industrijske revolucije in ukrepanja proti podnebnim spremembam. V tem kontekstu naj bi bilo za SID banko strateškega pomena, da si prizadeva odigrati ključno vlogo katalizatorja tehnološke transformacije slovenskega gospodarstva v luči prihajajočih sprememb.

Po mnenju evalvacijske skupine je SID banka v luči sistema ekonomskega upravljanja v EMU praktično edini resen instrument države, s pomočjo katerega se lahko na nacionalni ravni izvaja proticiklična politika. Zato je za Slovenijo strateškega pomena, da bi SID banko sistemsko nadalje gradila kot institucijo, ki bi lahko v primeru ponovne krize igrala pomembno proticiklično vlogo.

SID banka lahko s svojimi finančnimi instrumenti pripomogla k multipliciranju sredstev države. Če bo slovensko gospodarstvo pri soočanju z novimi izzivi in trajnostnemu prehodu zamujalo, bo zamudilo ključen trenutek, kar bi imelo vpliv na zaostanek za ostalimi evropskimi gospodarstvi. Pravočasna vzpostavitev ustreznih finančnih mehanizmov namreč omogoča, da Slovenija ohranja stik z najbolj razvitimi gospodarstvi.

Usmeritev v spodbujanje k bolj zelenemu, trajnejšemu gospodarstvu, s poudarkom na podpori krožnemu gospodarstvu, je eno od temeljnih vodil, ki že desetletje narekuje delovanje SID banke. V skladu z Zeleno strategijo SID banke bo v proces obvladovanja tveganj vedno bolj vgrajeno tako vrednotenje trajnosti poslovnih modelov komitentov kot odpornost na dolgoročno podnebna tveganja. Zelena strategija SID banke namreč upošteva družbene spremembe na področju zelene preobrazbe (predvsem prehod gospodarstva v neto brezogljičnost do leta 2050), nove zakonodajne zahteve EU na področju trajnostnega financiranja, nove regulatorne zahteve pri vključevanju ESG dejavnikov v presojo podjetij in ocene podnebnih tveganj ter nadzorniška pričakovanja pri upravljanju podnebnih tveganj.

SID banka bo zato tudi v prihajajočem obdobju osredotočena na delovanje, ki bo slovenskemu gospodarstvu pomagalo prebroditi negotove makrofinančne okoliščine. Nekatera podjetja bodo namreč potrebovala financiranje za uspešno delovanje in dodaten zagon, druga za soočanje z zahtevnimi izzivi, a bo pri tem ključnega pomena, da bodo predvsem banke znale financiranje strukturirati tako, da bodo kreditirale podjetja z uspešnimi poslovnimi modeli in ne tistih, ki poslovnih modelov nimajo prilagojenih novim razmeram. Pri tem bodo velike sektorske razlike, ki jih je potrebno prepoznati in smiselno upoštevati. Mnoga prestrukturiranja ne bodo mogoča

brez bančnih storitev, zato bodo banke nosile velik del bremena pri spodbudi gospodarstvu za prehod v bolj trajnostne oblike poslovanja.

SID banka si bo še naprej prizadevala biti osrednji finančni steber dolgoročnega razvoja slovenskega gospodarstva. Že več kot tri četrtine bančnega kapitala na slovenskem trgu je v tuji lasti, kar se v času zaostrenih razmer lahko pokaže kot šibkost – v krizi po letu 2008 so prav tuje banke bolj omejile dostop do kreditov. Tako kot v preteklosti, bo SID banka sledila zasledovala cilje ekonomske in razvojne politike države, ob tem pa tudi prepoznavati prave priložnosti in nevarnosti ter podati ustrezne strokovne pobude in odgovore na ključne izzive razvoja slovenskega gospodarstva in družbe. Zato SID banka nadaljuje s postopno nadgradnjo kompetenc v smeri treh »centrov odličnosti«; (1) s potencialom za celostno presojo investicijskih projektov, (2) z znanjem in kompetencam v zvezi z vzpostavitvijo, upravljanjem in izvajanjem EU finančnih instrumentov ter (3) z zalogovnikom znanj in izkušenj glede ocenjevanja tržnih in razvojnih vrzeli, ter merjenjem učinkov spodbujevalnih aktivnosti razvojnih ustanov.

PRILOGA:

- Mnenje Komisije za pospeševanje mednarodne menjave k Poročilu o poslovanju pooblaščne institucije v letu 2021 na področjih, ki so predmet urejanja ZZFMGP (besedilo poročila je vsebinsko enako točki VII. tega poročila)

MNENJE KOMISIJE ZA POSPEŠEVANJE MEDNARODNE MENJAVE K POROČILU O POSLOVANJU POOBLAŠČENE INSTITUCIJE V LETU 2021 NA PODROČJIH, KI SO PREDMET UREJANJA ZZFMGP

1. Pristojnosti Komisije

V skladu z Zakonom o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (v nadaljevanju: ZZFMGP) je Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju: Vlada) imenovala Komisijo za pospeševanje mednarodne menjave (v nadaljevanju: Komisija), s sledečimi cilji in nalogami:

- koordinacija delovanja pristojnih državnih in drugih organov ter institucij pri izvajanju ZZFMGP in delovanju sistema zavarovanja in financiranja mednarodnih gospodarskih poslov v Republiki Sloveniji,
- učinkovito izvajanje zavarovanja in financiranja poslov mednarodne trgovine in investicij.

Naloge in pristojnosti Komisije so podrobneje opredeljene v 14. členu ZZFMGP. Poleg dajanja soglasij k splošnim pogojem zavarovanja pred netržnimi tveganji, politikam zavarovanja v posameznih državah in cenikom, Komisija tudi redno spremlja poslovanje pooblašene institucije in daje mnenje k poročilom o njenem poslovanju.

Komisija navedene zakonske pristojnosti izvaja na svojih rednih in dopisnih sejah. V letu 2021 je imela Komisija sedem rednih in štiriindvajset dopisnih sej.

2. Pregled aktivnosti Komisije

V 2021 je bila še vedno prisotna pandemija Covid-19, zato je SID banka kot pooblašena institucija nadaljevala z izvajanjem interventne vloge, kar se je odražalo predvsem v realizaciji programov pomoči države gospodarstvu v okvirih, ki jih je določila Evropska komisija.

Komisija je v 2021 največkrat obravnavala gradiva z naslednjih tematskih področij:

- predlogi za pozavarovanje kratkoročnih terjatev, ki so jih občasno dopolnjevala gradiva s predlogi za razširitev sodelovanja s primarnimi zavarovalci,
- predlogi za zavarovanje kreditov in investicij,
- prenova in razširitev zavarovalnih pogojev ter druge zavarovalne dokumentacije in
- poročila o poslovanju, vključno z drugimi rednimi poročili, ki se pripravljajo periodično.

Večino predlogov za pozavarovanje kratkoročnih terjatev je Komisija obravnavala na korespondenčnih sejah, ker je rok za odločanje o teh primerih zelo kratek. Upošteva se da je bilo teh predlogov precej, je bilo temu primerno tudi veliko korespondenčnih sej. Šlo je za izvozne posle slovenskih podjetij kratkih ročnosti, ki se tekoče obnavljajo. Večinoma se je odločalo o sprejemljivosti kupcev v Rusiji, Belorusiji, Ukrajini, Srbiji in v državah EU (Romunija, Slovaška, Poljska, Češka, Nemčija, Belgija, Italija, Avstrija).

V okviru pozavarovanja izvoznih poslov je Komisija večkrat soglašala tudi s podaljšanjem veljavnosti izvajanja programa »top up« skladno s komunikacijo Evropske komisije za pomoč gospodarstvu v razmerah Covid-19, ki je opredelil vse izvozne terjatve za nemarketabilne. Prav tako je soglašala s podaljšanjem pozavarovalne pogodbe s Coface PKZ, na osnovi katere se je podaljšalo sodelovanje med institucijama za nadaljnja tri leta na področju pozavarovanj nemarketabilnih rizikov.

Komisija je obravnavala tudi gradivo v zvezi s sprejemljivostjo pozavarovanj terjatev sestrskih družb zavarovancev in soglašala z zavarovanjem v primerih, ko je bila v blagu velika vsebnost slovenske komponente.

Poleg pozavarovalnih limitov za slovenske izvoznike, je Komisija odločala tudi o zavarovanju njihovih individualnih izvoznih poslov. Soglašala je o zavarovanju velikih investicijskih kreditov slovenskih izvoznikov na Hrvaškem in v Srbiji, prav tako je podala soglasje k zavarovanju kreditnih linij za financiranje poslov v Katarju ter garancijskih linij v Belorusiji. Z odobritvijo zavarovanj posameznih garancij je omogočila slovenskim gradbenim podjetjem, da uspešno pridobivajo posle gradnje infrastrukture na Hrvaškem. Za te namene je bilo dodatno odobreno tudi zavarovanje kreditne linije.

Z vidika zavarovanj izvoznih kreditov so bili slovenski izvozniki zelo aktivni v Ukrajini, kjer so bili slovenskim bankam zavarovani krediti za namen izgradnje optičnih omrežij ter odkupi terjatev iz naslova dobave letaliških avtobusov. Komisija je soglašala tudi z zavarovanjem skladiščenega plina v Ukrajini. Obravnavala in potrdila je tudi zavarovanje izvoznega kredita kupcu v Ruandi za namen nabave rudniške opreme in za posel dobave opreme za obdelavo lesa v Belorusiji. V okviru svojega poslanstva je tudi potrdila pisma podpore slovenskima podjetjema za velike posle v Nigeriji in Belorusiji.

Na področju prenove zavarovalne dokumentacije je Komisija v 2021 obravnavala pogoje za zavarovanje bančnih garancij, pogoje za zavarovanje vseh investicij (vlaganja, delničarski krediti, nedelničarski krediti) in pogoje za zavarovanje kreditov za pripravo na izvoz. S svojimi predlogi v obravnavi je prispevala k oblikovanju smiselnih usmeritev, da so bili sprejeti pogoji čimbolj operativni in bo posledično podpora slovenskemu izvozu učinkovita. Obenem je obravnavala in sprejela tudi politiko izvajanja zavarovanja bančnih garancij izvozniku in banki ter revidirani cenik zavarovanja bančnih garancij ter prenovljen cenik za zavarovanje investicij. V okviru zavarovalne dokumentacije so bili obravnavani tudi kvalitativni elementi za oceno zadostnosti slovenske komponente v poslih zavarovanja bančnih garancij in zavarovanja kreditov za pripravo na izvoz. Najprej je bila njihova uporaba podaljšana, zatem pa je Komisija tudi soglašala, da postanejo le-ti veljavni za nedoločen čas. Soglašala je tudi sprejetjem politike trajnostnega zavarovanja in s prenovljeno poslovno politiko zavarovanja.

Komisija je na svojih sejah pogosto obravnavala tudi tveganja posameznih držav, še zlasti Belorusije in Ukrajine, ker sta veljali obe državi za pomembna trga večjemu številu slovenskih izvoznikov. Pomembna je bila tudi obravnava politike zavarovanja do rizikov iz Irana, saj se občasno še najdejo izvozniki, ki bi poslovali s kupci iz te države. Informacije o političnem in diplomatskem dogajanju, ki jih v zvezi s posameznimi državami posreduje Komisija, so za pooblaščenca institucije zelo pomembne, še posebej, če obenem prejme še ustrezne usmeritve za ravnanje. V tem okviru so se obravnavala tudi poročila interventne skupine vezano na posamezne države, pri čemer so se politike zavarovanj ter rizični razredi držav prilagajali usmeritvam OECD.

Na rednih sejah se je Komisija preko poročil o poslovanju tekoče seznanjala tudi z obsegom škod in s podaljšanimi limiti ter po potrebi dajala ustrezne usmeritve. Skrbno je nadzirala izvajanje vseh sprejetih sklepov. Tekoče se je seznanjala tudi s poročili o pokritosti izvoznih tokov z zavarovanji, stanjem varnostnih rezerv in zadostnostjo njihove višine ter s predvideno izpostavljenostjo.

3. Pregled poslovanja pooblaščenca institucije

Poročilo o poslovanju pooblaščenca institucije v letu 2021 na področjih, ki so predmet urejanja ZZFMGP - (po)zavarovanje kratkoročnih in srednjeročnih izvoznih kreditov/terjatev ter zavarovanje investicij pred netržnimi tveganji - prikazuje, da je bil v 2021 zavarovan največji obseg izvoznega prometa do sedaj. Vzpodbudno je bilo predvsem to, da se doseženi rezultati že peto leto zapored zvišujejo, še posebej na področju zavarovanja kratkoročnih poslov, kar je skladno z izvozno strukturo slovenskega gospodarstva in rastjo izvoza v preteklih letih. Pomembno je opozoriti, da so k obsegu zavarovanega prometa v 2021 bistveno prispevale tudi okoliščine pandemije Covid-19.

Vsi zavarovalni segmenti so prispevali k rasti obsega zavarovanj v 2021, zaostajalo je le zavarovanje investicij, kar je bilo glede na stanje znižanega povpraševanja v razmerah pandemije Covid-19 razumljivo. Skupaj je pooblaščen institucija v 2021 realizirala 2.728 mio EUR zavarovalnega obsega, kar je predstavljalo 55,5 % odstotno rast v primerjavi z letom prej. Po vrednosti je izstopalo pozavarovanje kratkoročnih poslovnih terjatev, ki je v primerjavi z 2020 beležilo 65,1 odstotno rast.

Bistveni del zavarovalnega obsega je predstavljalo pozavarovanje kratkoročnih terjatev po programu »top up«, ki ga je lansirala pooblaščen institucija na osnovi veljavnega začasnega okvirja Evropske komisije za ukrepe državne pomoči za podporo gospodarstvu ob izbruhu Covid-19. Veljavnost ukrepa se je iztekla konec marca 2022, zato je iz tega naslova v letu 2022 pričakovati bistveno nižje zavarovalne obsege.

Na področju zavarovanja srednjeročnih poslov se je zavarovani promet v 2021 v primerjavi z letom prej povečal za 81,6 %, kar je pozitiven trend. K povečanju obsega srednjeročnih poslov so prispevali predvsem srednjeročni krediti in bančne garancije, medtem ko je bilo kreditov za pripravo na izvoz manj kot leto prej. Ocenjuje se, da predstavljajo posli zavarovanj srednjeročnih kreditov največjo dodano vrednost slovenskim izvoznikom, zato predstavlja njihova rast dobre obete za naprej. Potrebno je upoštevati, da so veliki srednjeročni posli v slovenskem gospodarstvu redki, večinoma gre za majhne posle, pri čemer pa je velikost posla sorazmerna s tveganji, s katerimi se soočajo deležniki v poslu.

Zavarovanje investicij se je v 2021 bistveno znižalo v primerjavi z letom prej, kar se utemeljuje z znižanjem investicijskih pričakovanj in večjo previdnostjo podjetij zaradi kriznih razmer Covid-19.

Število izdanih polic v 2021 je bilo v primerjavi z letom prej večje za 26,1 %, pri čemer v evidencah niso upoštevane police iz poslov pozavarovanja. Povečalo se je število tako srednjeročnih kot tudi kratkoročnih poslov.

Skupna izpostavljenost iz zavarovanih poslov za državni račun in izdanih zavezujočih obljub za zavarovanje je konec leta 2021 znašala 891,5 milijona EUR in se je v primerjavi s stanjem konec leta 2020 zmanjšala za 3,7 odstotka. Razlog za nižjo izpostavljenost je predvsem v predčasnem poplačilu določenih zavarovanih kreditov.

Plačane škode so v letu 2021 znašale 0,5 mio EUR, kar je sicer več kot leto prej (2020: 0,1 mio EUR), vseeno pa so v absolutnem znesku precej nizke. Izplačanih je bilo več škod manjših vrednosti iz naslova pozavarovanj kratkoročnih terjatev in ena iz naslova zavarovanja kratkoročnega kredita za pripravo na izvoz, preostanek predstavljajo stroški izterjav že plačanih škod iz preteklih let.

Stanje škod v obravnavi konec leta 2021 znaša 1,4 mio EUR, kar je 18,6 % manj kot konec preteklega leta (2020: 1,7 mio EUR). Večji del zneska se nanaša na preostanek zavarovanega nedelničarskega posojila, preostalo pa na pozavarovanje kratkoročnih terjatev.

Stanje potencialnih škod je konec leta 2021 znašalo 0,4 mio EUR, kar je sicer več kot leto prej (2020: 0,1 mio EUR), vseeno pa je v absolutnem znesku precej nizko. Izhaja izključno iz pozavarovanja kratkoročnih terjatev.

Znesek regresov v 2021 je znašal minimalnih 0,017 mio EUR, kar je za 33,6 % manj kot leto prej (2020: 0,024 mio EUR). Znesek se v celoti nanaša na pozavarovanje kratkoročnih poslovnih terjatev.

Rezultat poslovanja za državni račun je bil v letu 2021 pozitiven. Presežek prihodkov nad odhodki je znašal 6,8 mio EUR (2020: 5,7 mio EUR).

Dolgoročni cilj poslovanja institucije je, da zneski zaračunanih zavarovalnih premij in provizij v daljšem časovnem obdobju zadoščajo za kritje vseh nastalih škod, kar se izkazuje s kumulativnim rezultatom poslovanja, ki je pozitiven in znaša 37,1 mio EUR.

Februarja 2022 je v Ukrajini izbruhnila vojna, ki bo po pričakovanjih najverjetneje trajala dlje časa. Zoper Rusijo so države EU, Združenega kraljestva, Združenih držav Amerike in še nekatere druge države uvedle gospodarske sankcije. Ocenjuje se, da bodo imeli navedeni dogodki velike posledice za svetovno gospodarstvo, pri čemer se najslabši obeti pričakujejo ravno za ekonomije evropskih držav. V kolikor se bodo omenjeni negativni vplivi kumulirali z negativnimi posledicami pandemije Covid-19 je utemeljeno pričakovati bistveno povečanje insolventnih postopkov podjetij, zaradi česar je v letu 2022 pričakovati bistveno povečanje škod. Škode se plačujejo iz varnostnih rezerv, zato je zelo pomembno, da varnostne rezerve ostanejo na višini, ki zagotavlja slovenskim izvoznikom pridobitev zavarovanja tudi za bodoče posle.

Ob koncu leta 2021 so bila povpraševanja slovenskih izvoznikov po zavarovanjih osredotočena na posle s kupci iz držav Vzhodne Evrope, predvsem iz Rusije, Belorusije in Ukrajine ter s področja držav bivše Jugoslavije. Z izbruhom vojne v Ukrajini se je ustavila večina prodajnih aktivnosti slovenskih podjetij, ki so bila povezana z novimi poslovnimi priložnostmi v teh državah. Velika večina jih previdno čaka in spremlja razmere v teh državah. Manjši del je usmeril svoje prodajne kapacitete na nove trge, ostali pa poskušajo prodati več že obstoječim kupcem, kar je logično, saj novi kupci terjajo prilagoditve proizvodov, spremembe v distribucijskih poteh, v komunikaciji s kupci, kar terja čas.

Slovenska podjetja se bodo v naslednjih mesecih soočala z velikimi spremembami v pogojih poslovanja. Narekovalo jih bo spreminjajoče se poslovno okolje, nastale pa bodo zaradi globalnih sprememb. Še ne dolgo nazaj se je gospodarstvo prilagajalo pogojem poslovanja v razmerah pandemije Covid-19. Ko je pandemija začela končno popuščati s svojimi zdravstvenimi posledicami in so se gospodarstva začela odpirati, je izbruhnila vojaška kriza v Ukrajini. Vse to utrjuje v prepričanju, da svetovni red in svetovna ureditev nista trdni, da jih lahko globalne spremembe hitro zamajejo, tveganja ki so s tem povezana pa še posebej prizadenejo majhna in odprta gospodarstva kot je Slovenija.

V prihodnje je pričakovati, da se bo svetovna ekonomija srečevala s povečanimi tveganji kot je fenomen stagflacije, pričakuje se povečano število insolventnih postopkov podjetij, poslabšali se bodo pogoji in možnosti refinanciranja kreditov. Vse to bo vplivalo tudi na poslovanje pooblaščenih institucij.

Potrebno je izpostaviti, da se je sicer stanje varnostnih rezerv v 2021 povečalo, izpostavljenost pa nekaj zmanjšala glede na leto prej. Delež varnostnih rezerv v celotni izpostavljenosti pooblaščenih institucij je konec 2021 dosegel 19 %, medtem ko je znašal le-ta konec 2020 18 %.

V obsegu realiziranih poslov pooblaščenih institucij prevladujejo kratkoročni posli, kar je normalno upošteva strukturo slovenske industrije in globalne trende v mednarodni trgovini. Delež kratkoročnih zavarovanj se je v 2021 še nadalje povečeval kar je bilo tudi pričakovati zaradi prevladujočih razmer Covid-19.

Komisija ocenjuje, da je SID banka pri poslovanju za državni račun v letu 2021, še posebej v razmerah epidemije Covid-19 s svojimi zavarovalnimi instrumenti in ustreznim odzivom na vplive epidemije uspešno prispevala k obvladovanju tveganj pri poslovanju slovenskega gospodarstva.

4. Geografska koncentracija

Število slovenskih podjetij, ki so sposobna izvajati investicijske projekte v tujini, se je v zadnjih letih povečevalo, vseeno pa je še vedno omejeno. Za njih velja, da so konkurenčna na ozkem nišnem

področju, zaradi česar so močno specializirana v zagotavljanju določenih tehničnih rešitev. Zaradi spleta tržnih okoliščin, organizacijskega znanja in poslovnega okolja so omejena v doseganju dodane vrednosti, posledično v tržnem smislu niso globalna, temveč so omejena na manjše število trgov, kar velja še posebej za srednjeročne posle. To se odraža v geografski izpostavljenosti, ki se zaradi navedenega ni spreminjala, temveč je bila v zadnjih letih praktično nespremenjena.

Pretežni del srednjeročnih poslov in pomemben delež kratkoročnih poslov so slovenska podjetja realizirala v relaciji do kupcev iz držav Rusije, Belorusije, Ukrajine, Srbije in BiH, temu posledično beleži pooblaščen institucija največje izpostavljenosti ravno do rizikov iz omenjenih držav.

Zaradi ukrepov SID banke, ki so bili skladni z usmeritvami Evropske komisije v podporo gospodarstvu ob izbruhu Covid-19, se je izpostavljenost pooblaščen institucije v 2021 deloma diverzificirala na države članice EU in OECD, vendar ne bistveno.

Upošteva se izglede o trajanju vojnega konflikta v Ukrajini in s tem posledično trajanju veljavnih omejitvenih ukrepov zoper rusko in belorusko gospodarstvo se ocenjuje, da se bo v letu 2022 izpostavljenost do ruskih, beloruskih in ukrajinskih kupcev precej zmanjšala. Pooblaščen institucija bo spremljala slovenske izvoznike na novih trgih, s katerimi bodo poskušali nadomestiti izgubljene posle na kriznih območjih. Najverjetneje z novimi kupci izvozniki kratkoročno ne bodo uspeli v celoti nadomestiti izpada prodaje v omenjenih treh državah. Ocenjuje se, da se bo v letu 2022 bistveno zmanjšal obseg zavarovanih poslov, posledično pa tudi izpostavljenost, tako z vidika absolutne vrednosti kot po geografski razpršenosti kupcev.

5. Vloga SID banke

Komisija meni, da ima SID banka zelo pomembno vlogo v procesu spodbujanja podjetniškega razvoja, povečevanju konkurenčnosti, internacionalizaciji gospodarstva in naložbah v tujini. Ta vloga je še posebej izrazita v razmerah zmanjšanja globalnega povpraševanja oziroma ponudbe, kar se je odrazilo v času krize, ki je bila povezana z izbruhom pandemije Covid-19, ko se je izpostavljaljena njena interventna vloga.

Brez pooblaščen institucije bi bila kritja za kreditna tveganja bistveno zmanjšana, posledično izvozniki ne bi dobili ustreznih zavarovalnih limitov za svoje posle. Prav tako poslovne banke ne bi financirale izvoznih poslov, če ne bi bilo kritja pooblaščen institucije.

Pomemben del slovenskih izvoznikov se je z začetkom vojne v Ukrajini začel umikati s trgov Rusije, Ukrajine in Belorusije. Upošteva se, da so bili omenjeni trgi za nekatere izmed njih zelo pomembni, bodo morali poiskati nadomestne kupce na drugih trgih. Verjetno bo šlo za nemarketabilne trge, kar pomeni da bodo novi kupci bolj tvegani in za te rizike ne bo mogoče pridobiti kritja na komercialnih zavarovalnicah temveč izključno pri pooblaščen instituciji. Za zagotavljanje ustrezne nadaljnje podpore SID banke slovenskemu gospodarstvu pri obstoječih in novih poslih na trgih Ukrajine, Rusije in Belorusije, bi bilo potrebno prilagoditi področno zakonodajo in posledično tudi politiko zavarovanj SID banke.

6. Varnostne rezerve

Varnostne rezerve so konec 2021 znašale 173,0 mio EUR in so se v primerjavi s stanjem konec leta 2020 povečale za 4,1 %. Izračuni za 2021 so pokazali, da so le-te zadoščale za pokrivanje vseh tveganj iz obstoječih zavarovanih poslov. Izračunana potrebna višina le-teh na dan 31. 12. 2021 je znašala 83,6 mio EUR.

Poudarja se, da pooblaščen institucija beleži največje izpostavljenosti ravno do kupcev iz držav, ki so vključene v krizne razmere v Ukrajini, in sicer do Rusije, Belorusije in Ukrajine. Zaradi

neposrednih posledic vojne in stanja, ki izhaja iz omejitvenih ukrepov EU, se ocenjuje, da bo morala pooblaščenca institucija razpolagati z višjimi varnostnimi rezervami, da bo zagotavljala ustrezno varnost slovenskim izvoznikom za zavarovane posle. Tradicionalni izračun Var model podaja zanesljive ocene ustreznosti varnostnih rezerv v normalnih razmerah, ki implicirajo nepredvidljivost škodnega dogodka. V vojnih razmerah in razmerah veljavnosti omejitvenih ukrepov se predvidljivost škode bistveno poveča, v določeni meri so škode že gotove, pa tega v mehanizmu izračuna Var modela ni mogoče vgraditi. Posledično bo pooblaščenca institucija uporabila tudi druge metode za izračun potrebnih varnostnih rezerv upoštevajoč portfelj zavarovalnih poslov, rezultate izračunov pa bo posredovala pristojnim institucijam. Pričakovati je, da bodo izračuni izkazovali večje potrebe po varnostnih rezervah, s tem pa tudi potrebo po vplačilu dodatnih proračunskih sredstev v varnostne rezerve.

7. Zaključek

V skladu s Poročilom pooblaščenca institucije in obrazložitvijo Komisija ugotavlja, da se poslovanje pooblaščenca institucije na področju zavarovanja v imenu in za račun Republike Slovenije izvaja uspešno in v skladu z ZZFMGP ter pogodbo sklenjeno med SID banko in Ministrstvom za finance RS, zlasti pa s sprejetimi odločitvami ter usmeritvami Komisije.

Franc Stanonik
predsednik
Komisija za pospeševanje mednarodne menjave

